

Àmbit social i criminològic

CENTRE D'ESTUDIS JURÍDICS
I FORMACIÓ ESPECIALITZADA

Ausiàs March, 40
08010 Barcelona
TEL. 93 207 31 14
FAX: 93 207 67 47

Generalitat de Catalunya
Departament de Justícia

Producció pròpia 2011

La reincidència en el Programa de Mediació i Reparació de Menors

Autors

Àrea d'Investigació i Formació Social i Criminològica

Any 2012

La reincidència en el Programa de Mediació i Reparació de Menors

Equip de treball

Direcció i redacció de la recerca:

Manel Capdevila Capdevila (*Responsable d'Investigació*)

Marta Ferrer Puig (*Cap de l'Àrea d'Investigació i Formació Social i Criminològica*)

Coordinació general:

Marta Blanch Serentill (*tècnica de recerca i anàlisis estadístic*)

Altres autors:

Oriol Arronis Camps (*tèctic de recerca becat i suport tèctic*)

Aina-Itziar Coloma González (*tècnica de recerca becada i suport tèctic*)

Núria Mutilva Benito (*tècnica de recerca becada i suport tèctic*)

Assessorament, anàlisi de dades i supervisió de l'informe:

Ismael Loinaz Calvo (*Facultad de Psicología Departamento de Personalidad, Evaluación y Tratamiento Psicológico - Universidad del País Vasco UPV/EHU*)

Avís legal

Els continguts d'aquesta investigació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades 2.5 Espanya de Creative Commons, el text complet de la qual es troba disponible a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/legalcode.ca>. Així, doncs, se'n permet la còpia, la distribució i la comunicació pública sempre que se citi l'autor del text i la font (Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada), tal com consta en la citació recomanada inclosa a cada article. No se'n poden fer usos comercials ni obres derivades.

Resum en català:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/es/deed.ca>

Índex

Introducció	8
1. El programa de Mediació i Reparació de Menors (MRM)	11
1.1 Conceptes claus de la recerca	15
1.2 Conceptes generals utilitzats en la recerca	15
1.3 Conceptes referits als resultats del procés de la MRM.....	16
1.4 Conceptes referits a altres programes.....	17
2. La recerca.....	18
2.1 Finalitat	18
2.1.1 Objectius	19
2.1.2 Hipòtesis	20
2.2. Metodologia	21
2.3 Variables a recollir.....	22
2.4 Temporalització.....	27
3. El procés de MRM	28
3.1 El jove infractor	28
3.1.1 Variables sociodemogràfiques.....	28
3.1.2 Variables penals.....	30
3.2 La/es víctima/es	36
3.3 El programa de MRM	38
3.3.1 Resultats negatius de la MRM.....	42
3.3.2 Resultats positius del procés de MRM.....	44
4. La reincidència dels joves després d'un procés de MRM	46
4.1 Taxa general 2011 i taxes específiques	46
4.1.1 Taxes específiques: variables sociodemogràfiques.....	46
4.1.2 Taxes específiques: variables penals	47
4.1.3 Taxes específiques: variables relatives al programa de MRM	49
4.1.4 Taxes específiques: variables relacionades amb les víctimes	55
4.2 Comparativa de la taxa de reincidència de MRM amb els estudis anteriors	55
4.2.1 Els canvis en el perfil dels joves que arriben al programa de MRM	57
4.2.2 Els canvis en la taxa i en les característiques del reincident.....	61
4.3 Comparativa segons la procedència territorial de la MRM.....	63
4.3.1 Els equips tècnics de MRM i els programes que apliquen.....	63
4.3.2 Taxa de reincidència per equips.....	66
4.3.3 Els casos de l'Equip Tècnic de Menors de Barcelona 2	69
4.3.4 Casos de l'Equip Tècnic de Menors de Girona	73
4.4 El temps que es triga a reincidir	76

4.4.1 Temps que es triga a reincidir (taxa 2011 del programa de MRM)	76
4.4.2 Comparativa respecte la taxa 2004	84
4.5 Característiques de la reincidència	86
4.5.1 Delicte violent, participació de la víctima i reincidència.....	89
5. El perfil del jove reincident	92
5.1 Comparativa dels perfils del jove reincident i el no reincident.....	93
5.1.1 Joves procedents d'una MRM amb resultat negatiu i reincidència.....	97
5.2 Diferències en el perfil segons els antecedents.....	99
5.3 Diferències entre els joves reincidents segons l'edat	104
5.4 Diferències en el perfil segons la formació assolida	106
5.5 Perfil del jove que ha comés un delicte de danys	109
6. Perspectiva de gènere: la dona en el programa de MRM.....	112
6.1 Perfil de la noia infractora i diferències respecte al noi.....	112
6.2 La noia reincident.....	118
6.2.1 Territori, MRM i reincidència.....	118
6.2.2 Diferències entre la noia reincident i la noia no reincident	119
6.2.3 Diferències en la reincidència.....	121
7. Estrangers que han seguit un programa de MRM.....	122
7.1 Perfil del jove estranger infractor i diferències respecte al jove espanyol	122
7.2 L'estranger reincident.....	126
7.2.1 Diferències entre l'estranger reincident i el no reincident.....	126
7.2.2 Diferències entre espanyols i estrangers pel que fa a la reincidència.....	128
8. Comparativa amb altres programes (grups control)	130
8.1 Comparativa entre la MRM i l'aplicació de l'article 27.4.....	131
8.1.1 Diferències entre el perfil dels joves de MRM i de l'Art. 27.4	132
8.1.2 Diferències en la taxa de reincidència de MRM i l'Art. 27.4	134
8.2 Comparativa entre el programa de MRM i l'amonestació	136
8.2.1 Diferències entre el perfil dels joves de MRM i els amonestats	137
8.2.2 Diferències en la taxa de reincidència de MRM i els amonestats	140
8.3 Comparativa entre la MRM i l'assessorament tècnic amb proposta de PBC ...	141
8.3.1 Diferències entre el perfil dels joves de MRM i PBC.....	143
8.3.2 Diferències en la taxa de reincidència de MRM i PBC.....	144
8.4 Perfils comuns entre els joves dels diferents grups estudiats.....	145
9. Conclusions i recomanacions	155
9.1 Conclusions respecte el perfil del jove i el programa de MRM	155
9.1.1 Respecte al perfil del jove que segueix un programa de MRM	155
9.1.2 Respecte a les víctimes	156

9.1.3	Respecte al programa de MRM.....	156
9.2	Conclusions respecte a la reincidència	157
9.2.1	Respecte a la taxa general i les taxes específiques	157
9.2.2	Comparativa respecte a les taxes anteriors de reincidència de MRM.....	159
9.2.3	Comparativa entre territoris	160
9.2.4	El temps que es triga a reincidir	162
9.2.5	Característiques de la reincidència.....	163
9.3	El perfil del reincident.....	164
9.3.1	Perfil general del reincident	164
9.3.2	Diferències segons els antecedents	164
9.3.3	Diferències segons el nivell d'estudis	165
9.3.4	Diferències segons el gènere	165
9.3.5	Diferències segons la nacionalitat	166
9.3.6	El perfil específic del jove que ha comès un delictes de danys	167
9.4	Comparació del programa de MRM amb altres programes i mesures	169
9.4.1	Comparativa entre MRM i l'aplicació de l'article 27.4.....	169
9.4.2	Comparativa entre el programa de MRM i l'amonestació	169
9.4.3	Comparativa entre el programa de MRM i PBC.....	169
9.4.4	Perfils de joves trobats analitzant tots els programes estudiats	169
9.5	Conclusions respecte a les hipòtesis inicials	170
9.6	Recomanacions	173
10.	Referències bibliogràfiques.....	178
11.	Annexos.....	181

Introducció

Des de l'entrada en vigor de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la Responsabilitat Penal dels Menors (a partir d'ara LORPM), el Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (a partir d'ara CEJFE) ha anat presentant dades respecte a les taxes de reincidència dels joves infractors que entren en contacte amb el sistema de justícia juvenil a Catalunya. El primer informe data de l'any 2005 i analitzava la reincidència dels joves que havien finalitzat qualsevol intervenció o mesura en l'àmbit de la justícia de menors l'any 2002. A aquests joves se'ls seguia un període de temps (fins desembre de 2004) per saber si havien tornat a tenir contacte amb la justícia penal, ja fos en l'àmbit de menors o bé d'adults¹.

Amb posterioritat a aquell estudi, l'Àrea d'Investigació i Formació Social i Criminològica del CEJFE (AIFSC) ha anat aportant cada any informació respecte a les mesures d'internament i de llibertat vigilada, donant dades en relació amb el perfil i comportament dels joves que han passat per aquestes dues mesures i la seva reincidència. Aquests estudis anuals constitueixen sèries que aporten importants dades comparatives i interpretatives respecte a aquestes dues mesures que són, de les diferents respostes que poden rebre els joves infractors, les que generen els índexs més alts de reincidència.

A més, en el Pla de recerca del CEJFE per a l'any 2011 es va incloure la demanda de l'SMAT (Servei de Mediació i Assessorament Tècnic), depenent de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil (DGEPCJJ a partir d'ara) d'actualitzar les dades del Programa de Mediació i Reparació de Menors (MRM, a partir d'ara) a Catalunya. En principi la recerca pretenia estudiar els joves que havien finalitzat un programa de MRM l'any 2007 i seguir-los fins el 31 de desembre de 2010 per saber si havien reincidit, però paral·lelament a la concreció del projecte, la DGEPCJJ va autoritzar a

¹ Capdevila, M; Ferrer, M.; Luque, E. (2005). *La reincidència en el delictes en la justícia de menors*. Barcelona: CEJFE. Col·lecció Justícia i Societat núm.26

unes estudiants de Màster de la Universitat Internacional de Catalunya a realitzar un estudi que justament recollia aquestes dades². Atès que les estudiants es van posar en contacte amb nosaltres i van fer servir la mateixa metodologia que utilitzem en tots els estudis de reincidència, varem optar des de l'AIFSC per modificar el grup d'estudi i centrar-ho en els joves que finalitzaven el programa de MRM l'any 2008 i seguir-los fins el 30 de juny de 2011. Tot i reduir en mig any el període de seguiment, aquesta opció permet incorporar més dades a la comparació interanual al disposar en algunes de les variables estudiades d'una nova sèrie intermèdia entre els dos períodes inicialment previstos d'estudi. Els resultats es presenten en el capítol 4.2 de l'informe on es compara la taxa 2011 amb la de 2004 i la de 2010.

El capítol 1 de la recerca recull els principals conceptes que s'utilitzen en l'estudi per familiaritzar el lector amb la terminologia bàsica del programa de MRM.

El capítol 2 explica la finalitat i els objectius de la recerca. També la metodologia i recursos emprats així com el calendari de treball.

En el capítol 3 el lector trobarà desenvolupat dades que descriuen amb detall el programa de MRM, centrades en 3 aspectes diferenciats: el jove infractor, les víctimes i el propi programa.

El capítol 4 se centra en la reincidència. Es donen les taxes específiques segons les variables incloses a l'estudi. Es comparen territoris i anys. També s'analitza el temps que es triga a reincidir i les característiques que presenta la reincidència.

El capítol 5 se centra en la descripció del perfil del reincident i les diferències segons algunes variables rellevants.

² Corbalán, M.; Moreno, M.A. (2011): *La reincidencia en los programas de mediación en justicia juvenil*. Universitat Internacional de Catalunya. Estudi inèdit. El nostre agraïment a les autores per permetre utilitzar les dades en la comparativa de les series.

Com sempre en els nostres estudis, es dóna una perspectiva de gènere a partir del paper de la noia en el programa de MRM. S'estudia el perfil de la jove infractora i de la noia reincident. Això ho trobarà el lector en el capítol 6.

El capítol 7 fa el mateix plantejament però analitza específicament els joves estrangers que participen en aquest programa.

Al capítol 8 el lector trobarà la comparació de la MRM amb tres intervencions més que s'apliquen en l'àmbit de la justícia de menors i que a priori podríem pensar que donen resposta a joves infractors de característiques similars. L'objectiu del capítol és esbrinar si és així i matisar les especificitats. Els 3 grups d'estudi que s'inclouen són: els joves respecte als quals, a l'informe d'assessorament tècnic, s'ha fet una proposta d'aplicació de l'Art.27.4; els joves als que s'imposa una mesura d'amonestació; i els joves respecte als quals, a l'informe d'assessorament tècnic, s'ha fet una proposta de mesura de prestacions en benefici a la comunitat, independentment si s'ha fet efectiva amb posterioritat. En el capítol següent el lector trobarà més desenvolupats els conceptes que sustenten aquestes mesures.

En el capítol 9 el lector trobarà les conclusions de la recerca i les recomanacions de millora. I finalment, els capítols 10 i 11 contenen les referències bibliogràfiques i els annexes que complementen la informació per al lector que vulgui aprofundir més en els continguts de la recerca.

Aquest estudi vol contribuir a aportar dades empíriques que permetin reflexionar i actuar amb fonament, tant des de l'àmbit específic de competències en justícia juvenil que sustenta el Departament de Justícia com, des d'un punt de vista més ampli, des de les polítiques penals en l'àmbit de menors. Cal evitar actuar i legislar com a resposta a l'alarma social que creen casos greus però aïllats, o pressupòsits no contrastats d'augment de la delinqüència o de la perillositat entre els joves. Esperem que aquest treball aportï eines i raons a tots els involucrats en les decisions de les polítiques públiques relacionades amb una funció social tan delicada i sensible com és la política penal juvenil.

Barcelona, gener de 2012

1. El programa de Mediació i Reparació de Menors (MRM)

La recerca que presentem tot seguit aporta dades sobre el programa de Mediació i Reparació (MRM) que desenvolupa en l'àmbit de menors la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil. La seva finalitat és obtenir la taxa de reincidència dels joves que participen en el programa esmentat i analitzar un seguit de dades vinculades a aquesta qüestió que poden ajudar a l'Administració a prendre decisions per a la seva millora³.

El programa de MRM té com a marc teòric de referència el paradigma de la denominada Justícia Restaurativa⁴ en alternativa o com a complement de la justícia retributiva clàssica. Segons la recomanació del Consell d'Europa Rec (2010)⁵: “La justícia restaurativa inclou aproximacions i programes basats en unes quantes suposicions subjacents: a) que la resposta al delictes hauria de reparar tant com fos possible el mal patit per la víctima; b) que caldria conduir als infractors a entendre que el seu comportament no és acceptable i que ha tingut conseqüències reals per a la víctima i la comunitat; c) que els infractors poden i haurien d'acceptar responsabilitat pel delictes comès; d) que les víctimes haurien de tenir una oportunitat d'expressar les seves necessitats i participar per determinar el millor camí perquè el delinqüent les repari; i e) que la comunitat té la responsabilitat de contribuir a aquest procés”.

³ Tot i que com esmenten en la seva recerca Macias et al (2004: 105) els avantatges de la mediació en relació al model de punició tradicional van més enllà de la prevenció del delictes, que és on es pot enquadrar la recerca que presentem. També facilita la mediació: 1) l'apropament de la justícia als ciutadans, 2) possibilita formes participatives per a la resolució dels conflictes dins de la comunitat, 3) potencia altres formes de reacció de la justícia que, en lloc d'estigmatitzar i reforçar diferències, cerca interessos comuns i afavoreix la convivència, i l'esmentada 4) la prevenció del delictes.

⁴ Per a informació general sobre el tema veure:

- ZEHR, H. (2002). *The Little Book of Restorative Justice*. Intercourse, PA: Good Books.

- JOHNSTON, G.; VAN NESS, D.W. (editors) (2007). *Handbook of Restorative Justice*. Willan Publishing. UK.

⁵ *Recommendation CM/Rec(2010)1 of the Committee of Ministers to member states on the Council of Europe Probation Rules*.

El **programa de MRM** s'insereix dins d'un model de justícia juvenil que veu el menor o jove com subjectes amb capacitat per afrontar la responsabilitat de les pròpies accions, i a qui és necessari confrontar amb les normes socials, tot respectant-ne els drets i garanties. Un model que es proposa promoure iniciatives d'una justícia dialogant, reparadora i responsabilitzadora. Dins d'aquest model, la MRM es presenta com una eina essencial per afavorir la participació activa del menor i de la víctima i, per a la gestió i resolució constructiva del conflicte, s'ha de tenir en compte els interessos de les parts, aconseguir la reparació efectiva del dany sofert per la víctima i la responsabilització del menor o jove en relació amb la seva conducta, amb els fets i amb les seves conseqüències⁶.

La **conciliació** té com a objecte que la víctima rebi una satisfacció psicològica a càrrec del menor infractor, que s'ha de penedir del dany causat i ha d'estar disposat a disculpar-se. La mesura s'aplica quan el menor efectivament es penedeixi i es disculpi, i la persona ofesa ho accepti i li atorgui el perdó. En la **reparació** l'acord no s'assoleix únicament mitjançant la via de la satisfacció psicològica, sinó que requereix alguna cosa més: el menor executa el compromís contret amb la víctima o perjudicat de reparar el dany causat treballant en benefici de la comunitat, o mitjançant accions, adaptades a les necessitats del subjecte, el beneficiari de les quals sigui la mateixa víctima o el perjudicat⁷.

El programa de MRM es pot emprar en qualsevol moment del procediment que se segueix amb un menor presumptament o provadament culpable d'un delictes. El més habitual, però, és que tingui lloc en un moment pre-sentencial i com alternativa a l'enjudiciament del jove. Sintèticament, el procés que segueix un menor des de que comet un delictes fins al moment en què se li aplica la mesura i/o programa és el següent.

⁶ Web del Departament de Justícia – <http://www.gencat.cat/justicia>

⁷ Punt 13 de l'exposició de motius de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors.

Fase preliminar. Aquesta fase comença quan la fiscalia de menors coneix els fets imputats a través d'una denúncia, un atestat policial o un fiscal actuant d'ofici, entre altres. La fiscalia de menors pot arxivar l'expedient per algun dels motius recollits en la LORPM o bé incoar-lo i iniciar la instrucció. Una de les actuacions que la fiscalia ha de realitzar durant la instrucció és sol·licitar a l'SMAT la valoració de portar a terme un programa de MRM i/o l'elaboració d'un informe d'assessorament tècnic.

Fase presentencial. Podem sintetitzar aquesta fase en tres alternatives procedimentals:

a) Proposta d'aplicació de l'art. 27.4 de la LORPM. L'aplicació d'aquest article està basada en el principi d'oportunitat i comporta no continuar la tramitació de l'expedient en interès del menor. L'SMAT, a través d'un informe d'assessorament tècnic, fa arribar la proposta a la fiscalia, que conclou la instrucció i remet al jutge la petició de sobreseïment de la causa.

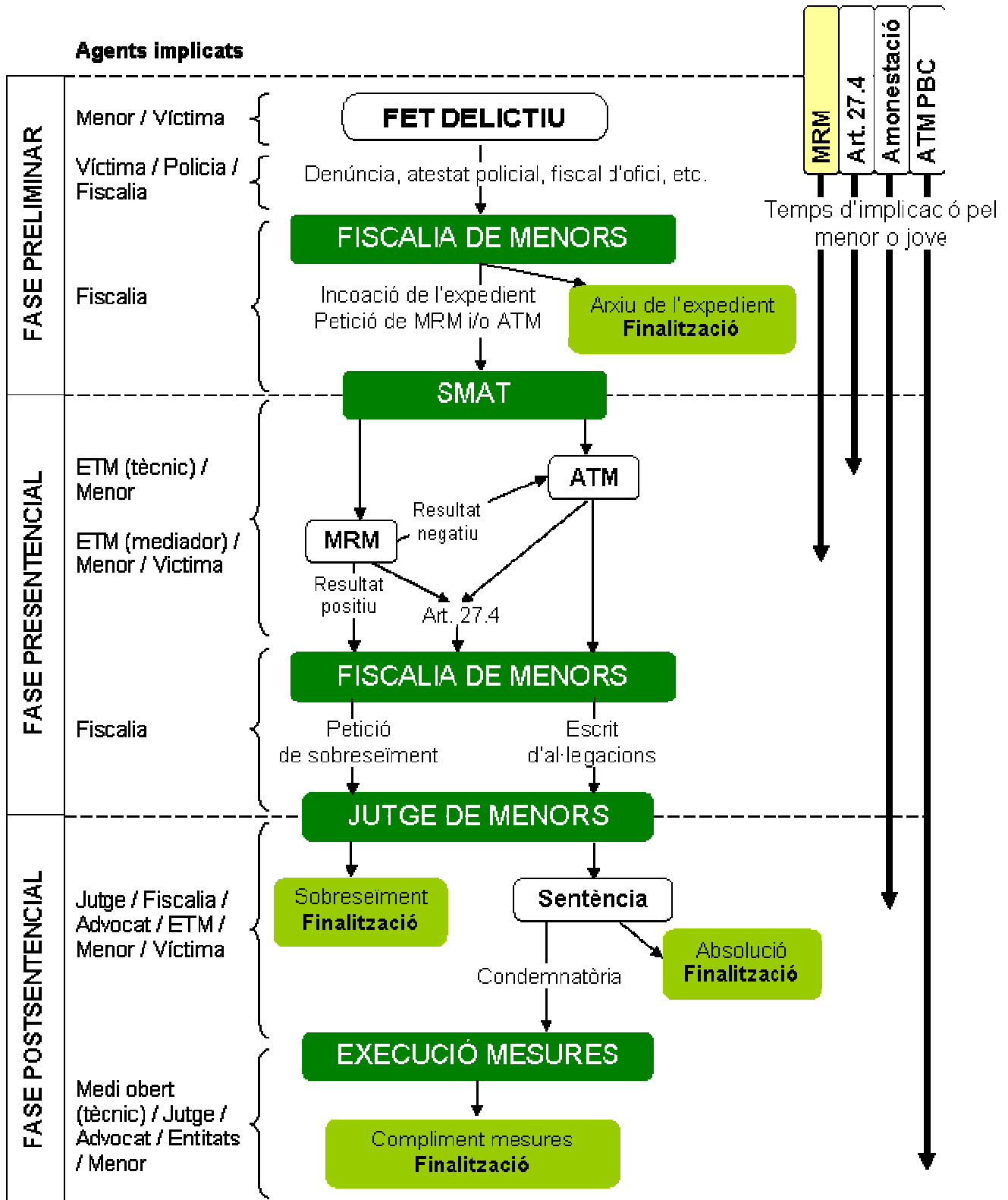
b) Realització d'un programa de MRM. Si es compleixen els requisits legals i el professional de l'SMAT encarregat del cas veu viable la realització d'una MRM, es contacta amb les dues parts implicades i es concreta la forma en que es durà a terme. En el cas que el resultat del programa de MRM sigui positiu, és a dir, es compleixin tots els acords pactats, l'SMAT fa arribar l'informe a la fiscalia, que conclou la instrucció i remet al jutge la petició de sobreseïment de la causa per reparació. Quan el resultat de la MRM és negatiu la fiscalia de menors segueix amb la incoació de l'expedient.

c) Elaboració d'un informe d'assessorament tècnic. A petició de la fiscalia de menors, els equips tècnics de l'SMAT elaboren un informe d'assessorament tècnic on hi fan constar aquella informació referent a l'àrea sociofamiliar i l'àrea personal del menor. La fiscalia de menors, una vegada ha rebut l'informe d'assessorament, fa arribar al jutge l'escrit d'al·legacions amb la valoració jurídica dels fets, la proposta de mesura i de responsabilitat civil.

Fase d'enjudiciament i postsentencial. Basant-se en els informes de l'SMAT i en els escrits de fiscalia, el jutge pot sobreseure la causa, dictar sentència absolutòria o sentència condemnatòria prèvia conformitat, o senyalar l'acte

d'audiència. En aquest últim cas, el jutge pot aplicar la mesura d'amonestació en el mateix acte. L'execució d'altres mesures s'inicia quan arriba la fermesa de la sentència a l'equip de medi obert o al centre educatiu designats.

Gràfic 1. Esquema resum del procediment a justícia juvenil

1.1 Conceptes claus de la recerca

Per tal de facilitar la lectura de la recerca, presentem tot seguit un glossari dels acrònims que s'utilitzen al llarg de tot el text, així com, la definició d'alguns conceptes claus que s'empren.

ATM: Assessorament tècnic de menors

BCN: Barcelona

DGEPCJJ: Direcció General d'Execució penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil

ETM: Equip tècnic de menors

JJ: Justícia Juvenil

JOVO o SIJJ: Sistema d'Informació de Justícia Juvenil

LORPM: Llei Orgànica de Responsabilitat Penal dels Menors, 5/2000, de 12 de gener

MEPC: Mesures d'execució penal a la comunitat

MRM: Mediació i Reparació de Menors

PBC: Prestacions en benefici a la comunitat (mesura aplicada a menors)

SMAT: Servei de Mediació i Assessorament Tècnic

SIPC: Sistema d'Informació Penitenciari Català

1.2 Conceptes generals utilitzats en la recerca

Es considera **causa base**, aquell expedient de la fiscalia pel qual el jove ha complert i finalitzat un programa de MRM dins del nostre període de referència (l'any 2008).

En l'àmbit de la DGEPCJJ, cadascuna de les mesures o intervencions aplicades a un jove infractor o presumptament infractor rep el nom de

programa (així, es parla per exemple del programa d'internament, que és una mesura, però també del programa d'ATM o de MRM que no són mesures).

En la base de dades JOVO, s'anomenen **descriptors** aquelles dades referides al menor que els professionals recullen durant l'execució del programa de MRM i que poden ser de caràcter personal, sociofamiliar, penal o referits a la pròpia execució del programa. Els *descriptors* formen part d'un document que porta aquest nom i que els professionals solen emplenar quan acaben la intervenció amb el jove. En la recerca hem utilitzat alguns descriptors com a variables, en concret, els referits a la formació i situació laboral del jove, a la comissió dels fets, a les víctimes i al procés i resultat del procés de MRM.

A efectes de l'estudi, s'han considerat com a **antecedents** totes aquelles causes obertes per la fiscalia, en les quals la data del fet delictiu comés pel jove és més antiga que la data de finalització de l'últim programa de la *causa base*.

Per contra, s'han considerat com a **reincidència** totes aquelles causes obertes per la fiscalia, en les quals la data del fet delictiu comés pel jove fos posterior a la data de finalització de l'últim programa de la *causa base*.

1.3 Conceptes referits als resultats del procés de la MRM

El programa de MRM pot tenir dos tipus de resultats. Es considera que el procés ha finalitzat amb **resultat positiu** quan el jove s'ha conciliat amb la víctima, i/o ha reparat el dany causat, i/o ha satisfet amb els acords respecte la responsabilitat civil i/o ha complert l'activitat educativa proposada per l'equip tècnic. Quan algun d'aquests acords i compromisos no s'han pogut dur a terme es considera que el procés de MRM ha tingut un **resultat negatiu**. En aquests casos es fa arribar l'informe sobre el procés seguit al Ministeri Fiscal per tal que valori la continuació de la incoació de l'expedient. En els casos en què la víctima no ha volgut participar o finalment no ha hagut un acord entre les dues parts es produeix un **resultat negatiu per decisió del mediador**. Per altra banda, quan el jove no reconeix la seva responsabilitat en els fets o incompleix els acords pactats es produeix un **resultat negatiu per l'actitud del menor**.

1.4 Conceptes referits a altres programes

En la recerca s'han inclòs tres grups control formats per joves respecte als quals, a petició de la fiscalia, s'ha dut a terme un programa d'ATM i s'han donat alguna de les possibilitats següents:

- **Art. 27.4.** Aquest grup control el formen els joves als quals se'ls ha aplicat l'article 27.4 de la LO 5/2000. L'article preveu que l'equip tècnic pugui proposar en l'informe la conveniència de no continuar la tramitació de l'expedient en interès del menor, perquè ja se li ha reprotxat prou per mitjà dels tràmits ja efectuats, o perquè es considera inadequada per a l'interès del menor qualsevol intervenció, atès el temps transcorregut des de la comissió dels fets⁸.
- **Amonestació.** Hem inclòs en aquest grup els joves als quals el jutge ha aplicat la mesura d'amonestació en sentència. Aquesta mesura consisteix en la repremsió del jove i la duu a terme el jutge de menors. L'actuació va dirigida a fer-li comprendre la gravetat dels fets comesos i les conseqüències que aquests fets han tingut o podrien haver tingut, i instar-lo a no tornar a cometre noves infraccions en el futur⁹.
- **ATM PBC.** En aquest grup hi consten els joves als quals en l'informe d'assessorament tècnic s'ha fet la proposta de què s'apliqui la mesura de PBC, hagi estat aquesta la mesura final o no. Les PBC consisteixen en què la persona sotmesa a aquesta mesura, que no es pot imposar sense el seu consentiment, ha de dur a terme les activitats no retribuïdes que se li indiquin, d'interès social o en benefici de persones en situació de precarietat¹⁰.

⁸ Article 27.4 de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors

⁹ Article 7.1 m) de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors

¹⁰ Article 7.1 k) de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors

2. La recerca

Entre les demandes de recerca per l'any 2011 fetes al Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada (CEJFE) per part del Servei de Mediació i Assessorament Tècnic (SMAT, a partir d'ara) de la Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i de Justícia Juvenil, va sorgir la proposta d'actualitzar la taxa de reincidència juvenil pel que fa al programa de Mediació i Reparació de menors (MRM a partir d'ara). Es volia disposar de dades actualitzades respecte a les que es van presentar en l'estudi de 2005 en el qual s'analitzaven els diferents programes i mesures de justícia juvenil i es volia comparar aquestes dades amb les d'altres programes o mesures.

2.1 Finalitat

La finalitat de la recerca consisteix a aportar a l'SMAT dades de reincidència dels joves atesos que ajudin a conèixer aquest aspecte de l'impacte de les seves actuacions en l'àmbit del programa de MRM.

La recerca ha d'ajudar, a més, a conèixer si la incidència de la MRM sobre la reincidència és millor, igual o pitjor que la d'altres programes o mesures que s'apliquen per fets similars a perfils de població similars per tal de promoure més l'ús d'una o altra resposta cap a determinats perfils de menors infractors (definit a l'objectiu 2).

Per tal de poder analitzar la taxa de reincidència que s'obtingui, l'estudi la compararà amb les taxes de reincidència de joves que participen en altres programes o mesures que sovint, per diferents motius, són alternatius al procés de MRM. En concret, es compararà la taxa de reincidència del programa de MRM amb les taxes de reincidència i el perfil dels joves infractors que han rebut una de les següents respostes: amonestació judicial, assessorament tècnic (quan l'equip tècnic –ETM– ha proposat l'aplicació de l'art. 27.4) i prestacions en benefici de la comunitat –PBC– (quan aquesta ha estat una mesura proposada per un ETM).

2.1.1 Objectius

1. Obtenir la taxa de reincidència 2011 dels joves que han seguit un programa de MRM en l'àmbit de justícia juvenil i analitzar la incidència de diferents variables en el fet de ser o no ser reincident (variables personals, socio-familiars, criminològiques i també relatives a les característiques del propi programa de MRM en què cada jove ha participat: tipus de víctimes, resultat del procés, etc.).
2. Saber si hi ha diferències entre la taxa de reincidència del programa de MRM i les corresponents a altres respostes del sistema als menors, per tal de valorar si hi ha respostes que adeqüen millor que d'altres des del punt de vista de la reincidència. Aquest objectiu implica controlar la incidència del perfil dels joves en els diferents grups d'estudi:
 - 2.1. Comparació de la taxa de reincidència del programa de MRM amb la corresponent al programa d'Assessorament tècnic (AT a partir d'ara) amb proposta d'aplicació de l'article 27.4 com a resultat d'un informe elaborat per un equip tècnic:
 - Conèixer les coincidències i divergències entre els perfils dels joves que formen part de les dues mostres.
 - Analitzar la coincidència o divergència de les dues taxes en funció de les conclusions obtingudes en l'anàlisi de perfils.
 - Comparar el perfil dels reincidents i dels no reincidents d'ambdues mostres.
 - 2.2. Comparació de la taxa de reincidència del programa de MRM amb la corresponent als casos que han finalitzat amb amonestació judicial com a resultat d'un informe elaborat per un equip tècnic:
 - Conèixer les coincidències i divergències entre els perfils dels joves que formen part de les dues mostres.

- Analitzar la coincidència o divergència de les dues taxes en funció de les conclusions obtingudes en l'anàlisi de perfils.

- Comparar el perfil dels reincidents i dels no reincidents d'ambdues mostres.

2.3. Comparació de la taxa de reincidència del programa de MRM amb la corresponent a la mesura de PBC com a resultat d'un informe elaborat per un equip tècnic:

- Conèixer les coincidències i divergències entre els perfils dels joves que formen part de les dues mostres.

- Analitzar la coincidència o divergència de les dues taxes en funció de les conclusions obtingudes en l'anàlisi de perfils.

- Comparar el perfil dels reincidents i dels no reincidents d'ambdues mostres.

2.1.2 Hipòtesis

A: *Hi haurà més reincidència en aquells joves que han participat en un programa de MRM per un delictes violent que en aquells que han participat per un delictes no violent.*

B: *Els joves que han iniciat un programa de MRM abans dels 4 mesos després de la comissió dels fets reincidiran menys que els que han iniciat un programa de MRM a partir dels 4 mesos.*

C: *La reincidència dels joves que han participat en un programa de MRM amb la participació directa de la víctima serà menor que la dels joves que han participat en un programa sense la víctima.*

D: *Els joves que han participat en un programa de MRM i han realitzat una reparació econòmica reincidiran menys que aquells que no han reparat econòmicament la víctima.*

E: *Els joves que han manifestat un interès reparador i a més han realitzat un procés sense participació de la víctima i a més han fet una activitat educativa reincidiran menys que aquells que no han fet cap activitat educativa per reparar el dany comès.*

F: *Els joves que han participat en un programa de MRM directament amb la víctima per un delictes violent, si reincideixen serà per delictes no violents o de menys violència.*

G: *Els joves per als que s'ha fet proposta de No Intervenció (aplicació de l'art. 27.4 de la LO 5/2000) seran igual o menys reincidents que els joves que han passat per alguna de les altres intervencions estudiades en la recerca.*

H: *La reincidència dels joves que han participat en un programa de MRM serà inferior a la reincidència dels joves que han estat objecte de la intervenció d'una amonestació o d'un assessorament tècnic amb proposta de PBC.*

2.2. Metodologia

Les dades corresponen a tota la població que va finalitzar un programa de MRM a Catalunya l'any 2008 i s'ha seguit fins a 30 de juny de 2011 per veure si han reincidit. Aquest grup constitueix el grup experimental objecte d'estudi a partir del qual es dona tota la informació en els diferents capítols (del 3 al 7).

S'han establert 3 grups control, i també s'ha analitzat la població sencera que va finalitzar la mesura l'any 2008 en cadascun dels casos i també amb el seguiment fins a 30 de juny de 2011.

Grup control 1: tots els casos a qui es va aplicar l'article 27.4 de la LORPM (a proposta d'un equip tècnic o d'execució de mesures).

Grup control 2: tots els casos amonestats pel jutge, com a mesura judicial i sense continuïtat amb cap altra mesura.

Grup control 3: tots els casos en què l'equip tècnic de menors va fer una proposta de mesura de PBC en l'informe inicial, independentment que finalment la proposta s'hagi conclòs amb aquesta mesura.

Per comparar els grups control amb el grup experimental (MRM) s'ha seleccionat d'aquest últim una mostra representativa que tingui un nombre de subjectes similar al que tenen els grups control. Aquesta mostra té $n=275$ subjectes (interval de confiança =95,5%; marge d'error $\pm 5,61$ i $p=q=50$). D'altra banda, la selecció feta va tenir en compte que el percentatge fos el més semblant possible al perfil general de la població en les variables taxa de reincidència, gènere i delicte principal de la *causa base*. Els resultats es recullen al capítol 8 de la recerca.

Per a la resta d'anàlisi, atès que es treballa amb població i no amb mostra, no hi ha error mostral.

2.3 Variables a recollir

En la plantilla següent es presenten totes les variables recollides. En la primera columna es concreta el tipus de variable. En la segona es fa una descripció del contingut de la variable. En la tercera s'explicita la codificació en què es desglossa la variable i, finalment, la quarta columna recull de cada variable el percentatge de dades informades que hem trobat (i, per tant, vàlides) i no informades (i, per tant, perdudes).

Les dades estan agrupades en 5 blocs:

Bloc 1: variables sociodemogràfiques

Bloc 2: dades penals (relacionades amb el delicte comès)

Bloc 3: dades respecte les víctimes

Bloc 4: dades del procediment de la MRM

Bloc 5: dades de la reincidència (en els casos que n'hi hagi)

Taula 1. Variables sociodemogràfiques del jove

Variable	Descripció	Tipus	Categories	Dada informada
Codi expedient	Número d'identificació a justícia juvenil	Qualitativa	Sense categoritzar	100,0%
Data de naixement	Data de naixement	Data (dd.mm.aaaa)	-	100,0%
Gènere	Gènere	Qualitativa	Home; Dona	100,0%
Nacionalitat	País de procedència	Qualitativa	Sense categoritzar	100,0%
Província de residència	Província de residència	Qualitativa	Barcelona; Girona; Lleida; Tarragona	99,3%
Formació actual	Formació matriculada	Qualitativa	Escola taller; Formació ocupacional; Escola adults; 1r ESO; 2n ESO; 3r ESO; 4t ESO; 1r Batxillerat; 2n Batxillerat; 1r FP grau mitjà; 2n FP grau mitjà; FP grau superior; Estudis universitaris	58,0%
Formació assolida	Formació assolida	Qualitativa	Primària no assolida; Primària Escola taller; Formació ocupacional; 1r ESO; 2n ESO; 3r ESO; 4t ESO; 1r Batxillerat; 2n Batxillerat; 1r FP grau mitjà; 2n FP grau mitjà	45,1%
Matriculat ^a	Matriculats en alguna formació durant la <i>causa base</i>	Qualitativa	Matriculats; No matriculat	100,0%
Situació laboral	Situació laboral	Qualitativa	Atur sense prestació; Atur amb prestació; Feina sense contracte; Contracte temporal; Contracte estable	30,5%
Estudia o treballa ^a	Estudia o treballa	Qualitativa	Estudia i/o treballa; No estudia ni treballa	100,0%

^a Variables construïdes a partir d'altres variables

Taula 2. Variables penals de la causa base

Variable	Descripció	Tipus	Categories	Dada informada
Categoria del fet	Fet delictiu més important	Qualitativa	Sense categoritzar	100,0%
Tipus de fet delictiu	Delicte o falta	Qualitativa	Delicte; Falta	100,0%
Data del fet delictiu	Data del fet delictiu més important	Data (dd.mm.aaaa)	-	99,2%
Nombre de fets	Nombre de fets acumulats a la causa	Quantitativa	-	100,0%
Implicats en els fets	Amb qui ha comès el fet delictiu	Qualitativa	Fet comès sol; Fet amb majors de 18 anys; Fet amb menors de 18 anys	92,5%
Tipus de violència	Tipus de violència sobre víctimes	Qualitativa	Pertinença banda; Xenofobia; Violència de gènere; Violència intrafamiliar; Fet sense víctima	8,9%
Data d'inici del programa	Data d'inici del programa	Data (dd.mm.aaaa)	-	100,0%
Data de finalització del programa	Data de finalització del programa	Data (dd.mm.aaaa)	-	100,0%
Equip Tècnic de Menors	Equip assignat en la MRM	Qualitativa	ETM BCN 1; ETM BCN 2; ETM BCN 3; ETM BCN 4; ETM Griona; ETM Lleida; ETM Tarragona; ETM Terres de l'Ebre	100,0%
Total antecedents	Nombre d'antecedents	Quantitativa	-	100,0%

Taula 3. Variables del procediment de la MRM

Variable	Descripció	Tipus	Categories	Dada informada
Resultat del programa ^a	Resultat de la MRM	Qualitativa	Resultat positiu; Resultat negatiu	100,0%
Tipus de conciliació / reparació amb la víctima	Conciliació i reparacions amb la víctima	Qualitativa	Exclusivament conciliació; Conciliació amb reparació econòmica; Conciliació amb reparació no econòmica; Conciliació amb reparació a la comunitat	67,8%
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Forma en que jove i víctima han participat	Qualitativa	Participació amb trobada; Participació sense trobada; Conciliació/reparació per iniciativa de les parts	62,5%

Variable	Descripció	Tipus	Categories	Dada informada
Acords de responsabilitat civil	Acords respecte la responsabilitat civil	Qualitativa	No renúncia a la responsabilitat civil; Renúncia amb condicions; Renúncia parcialment; Renúncia totalment	59,1%
Forma de reparació sense la víctima	Forma en que el jove ha participat sense la víctima	Qualitativa	Entrevista de reflexió amb mediador; Escrit de reflexió	50,5%
Interès reparador	El jove mostra interès reparador	Qualitativa	Sí interès reparador	23,0%
Activitat educativa	El jove ha realitzat una activitat educativa	Qualitativa	Sí activitat educativa	9,3%
Resultat negatiu	Motius pels quals la MRM ha tingut un resultat negatiu	Qualitativa	Decisió del mediador; Actitud del menor	19,7%

^a Variables construïdes a partir d'altres variables

Taula 4. Variables respecte les víctimes

Variable	Descripció	Tipus	Categories	Dada informada
Nombre de víctimes	Nombre de víctimes	Qualitativa	Víctima única; Dues víctimes; Tres víctimes; Quatre víctimes; Cinc o més víctimes	93,3%
Gènere de la víctima	Gènere de la víctima	Qualitativa	Víctima home; Víctima dona	75,0%
Edat de la víctima	Edat de la víctima	Qualitativa	Víctima menor d'edat; Víctima major d'edat	74,0%
Relació entre el jove i la víctima	Relació entre el jove i la víctima	Qualitativa	Víctima coneguda; Víctima desconeguda de l'entorn; Víctima totalment desconeguda	78,0%
Tipus de víctima jurídica	Tipus de víctima jurídica	Qualitativa	Empresa privada; Entitat pública; Ajuntament; Escola; FFCC; Metro; RENFE; Negoci familiar; Altres	24,0%

Taula 5. Variables de la reincidència

Variable	Descripció	Tipus	Categories	Dada informada
Hi ha reincidència?	Ha comés un nou delicte en data posterior a la finalització de la mesura?	Qualitativa	No; Sí	100,0%
On ha reincidit	En quines jurisdiccions ha comés la reincidència	Qualitativa	Justícia juvenil; MEPC; Presó; JJ i MEPC; JJ i presó; MEPC i presó; JJ, MEPC i presó	100,0%
Àmbit de la primera reincidència	En quina base de dades hem trobat la primera reincidència	Qualitativa	JOVO; MEPC; SIPC	100,0%
Data del fet delictiu en la primera reincidència	Data del fet delictiu en la primera reincidència	Data (dd.mm.aaaa)	-	100,0%
Fet delictiu en la primera reincidència	Fet delictiu més important en la primera reincidència	Qualitativa	Sense categoritzar	100,0%
Tipus de fet delictiu en la primera reincidència	Delicte o falta en la primera reincidència	Qualitativa	Delicte; Falta	100,0%
Nombre de fets en la primera reincidència	Nombre de fets acumulats en la primera reincidència	Quantitativa	-	100,0%
Mesura imposada en la primera	Programa o mesura imposada més important en la primera reincidència	Qualitativa	Mediació i reparació menors; Assessorament tècnic menors; Realització de tasques socioeducatives; Permanència de cap de setmana en domicili; Prestacions en benefici de la comunitat; Llibertat vigilada cautelar; Llibertat vigilada; Internament cautelar en un centre; Permanència de cap de setmana en centre; Internament centre terapèutic; Internament en centre; Mediació i reparació adults; Programes formatius; Treballs en benefici de la comunitat; Localització permanent; Presó	100,0%

Variable	Descripció	Tipus	Categories	Dada informada
Total causes	Total de causes acumulades en l'expedient del jove	Quantitativa	-	100,0%

2.4 Temporalització

Tasca a fer	Any 2011 - Mes							
	3/4	5	6	7	9	10	11	12/1
Concreció encàrrec, recerca dades i disseny recerca	X							
Presa de decisions i conformació equip recerca	X	X						
Pilotatge i rectificacions		X						
Selecció equip de camp i treball de camp		X	X	X				
Creació base dades i introducció dades				X	X			
Anàlisi estadística						X		
Discussió de resultats						X	X	
Elaboració de l'informe final						X	X	X
Presentació resultats								X

3. El procés de MRM

Una primera aproximació a la recerca i als seus objectius és la comprensió de les característiques tant dels joves que són acollits en un programa de MRM com del propi programa i de les víctimes que hi participen¹¹.

En primer lloc, es presenten dades descriptives dels joves, tant sociodemogràfiques com criminològiques. Això ens permet establir el perfil del jove que passa pels serveis de MRM de menors de la DGEPCJJ a Catalunya.

En segon lloc es presenten dades referides al programa de MRM que es duu a terme i que permet tenir informació respecte el seu funcionament.

Finalment, el tercer bloc presenta les dades relacionades amb les víctimes dels delictes implicats en la MRM i s'expliquen aquelles característiques més destacades de les dades que l'SMAT ha recollit de les víctimes.

3.1 El jove infractor

3.1.1 Variables sociodemogràfiques

Taula 6. Perfil general del jove segons variables sociodemogràfiques

Variable	Categoria	N	% (vàlid)
Gènere	Home	1628	80,5
	Dona	394	19,5
Nacionalitat	Espanyol	1545	76,4
	Estranger	477	23,6

¹¹ Un estudi amb resultats molt similars al que presentem són els publicats per la Comunitat de mediadors penals de justícia juvenil (2008 i 2010), tot i que els resultats no són comparables atès que la població objecte d'estudi no és la mateixa (aquests estudis agafaven una mostra de la població de 2008 entre gener i abril que havien comès un fet delictiu amb víctimes (persones físiques) implicades en el procés, mentre que l'estudi actual engloba tota la població del programa de MRM de l'any 2008. D'altra banda l'objecte d'estudi perseguit en cada recerca és diferent i complementari.

On sí hem trobat uns percentatges molt similars tant en les categories de variables estudiades com en els creuaments que presenten d'aquestes variables és en la recerca de Corbalan i Moreno (2011): *La reincidencia en los programas de mediación en justicia juvenil*.

Variable	Categoria	N	% (vàlid)
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	52	10,9
	Resta d'Europa	16	3,4
	Magrib	144	30,3
	Resta d'Àfrica	13	2,7
	Centre i Sud Amèrica	239	50,3
	Àsia	11	2,3
Província de residència	Barcelona	1318	65,7
	Girona	318	15,8
	Lleida	197	9,8
	Tarragona	174	8,7
Edat a l'inici de la MRM	14 o 15 anys	727	36,0
	16 o 17 anys	1119	55,3
	18 anys o més	176	8,7
Variable	Mitjana		
Edat a l'inici de la MRM	16,0		

Taula 7. Perfil general del jove segons el nivell educatiu i la situació laboral

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Formació assolida	Primària no assolida	64	3,2	7,0
	Primària assolida	651	32,2	71,4
	ESO	177	8,8	19,4
	Educació post-obligatòria	20	1,0	2,2
	No consta	1110	54,9	-
Formació actual	Escola d'adults	15	0,7	1,3
	Escola taller o formació ocupacional	154	7,6	13,1
	ESO	779	38,5	66,4
	Educació post-obligatòria	225	11,1	19,2
	No consta	849	42	-
Situació laboral	Amb contracte estable	62	3,1	10,1
	Amb contracte temporal	202	10,0	32,8
	Feina sense contracte	55	2,7	8,9
	Atur amb prestació	6	0,3	1,0
	Atur sense prestació	291	14,4	47,2
	No consta	1406	69,5	-
Estudia i/o treballa	Estudia i/o treballa	1705	-	84,3
	Ni estudia ni treballa	317	-	15,7

Si ens fixem en les diferències que presenta el perfil sociodemogràfic dels joves infractors que han passat per MRM amb les dades de la població general de

justícia juvenil que publica l'Àrea de Planificació i Projectes Estratègics del Departament de Justícia¹² s'observa que:

- Hi ha més proporció de dones a MRM que en la població general (19,5% front el 17,1%).
- Hi ha menys proporció d'estrangers a MRM que en la població general (23,6% front el 31,5%).
- Hi ha més proporció de joves residents a les comarques de Girona i Lleida en MRM que en la població general (Girona: 15,8% front el 12,1%; Lleida: el 9,8% front el 7,3%).

Respecte el nivell d'estudis la majoria tenen assolida l'educació primària (71,4%). Hi ha força casos en què no es disposa de la informació respecte quina és la seva situació actual de matriculació escolar (42,0%) i per tant resulta aventurat plantejar, amb les dades que tenim, si el nivell dels joves s'ajusta al que els correspondria per edat o etapa.

Destaquem que un 84,3% dels joves que fan MRM feien alguna activitat formativa o laboral en el moment d'iniciar la MRM.

3.1.2 Variables penals

Taula 8. Perfil penal del jove a partir de les característiques descriptives dels fets que s'inclouen en la *causa base*

Variable	Categoria	N	% (vàlid)
Nombre de fets	1 fet	1593	78,8
	2 fets	334	16,5
	3 o més fets	95	4,7
Tipus de fet	Falta	527	26,1
	Delicte	1495	73,9

¹² Àrea de Planificació i Projectes Estratègics. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil (2010). *Descriptors estadístics de Justícia Juvenil (desembre de 2010)*. Butlletí mensual. Data de publicació 25/01/2011. Butlletí intern.

Variable	Categoria	N	% (vàlid)
Categoria del fet	Contra les persones	733	36,3
	Contra la llibertat sexual	9	0,4
	Contra la propietat	724	35,8
	Drogues	26	1,3
	Trànsit	90	4,5
	Altres	440	21,8
Violència en el fet delictiu	No violent	1112	55,0
	Violent	910	45,0
Edat en la comissió del fet delictiu	14 anys	386	19,3
	15 anys	510	25,4
	16 anys	556	27,7
	17 anys	553	27,6

Taula 9. Rànquing dels principals fets delictius comesos pels joves en la *causa base*

Variable	N	% (vàlid)	% (acumulat)
Lesions	443	21,9	21,9
Danys	307	15,2	37,1
Furt	238	11,8	48,9
Robatori amb força en les coses	190	9,4	58,3
Amenaça	124	6,1	64,4
Furt d'ús de vehicle a motor	73	3,6	68,0
Robatori amb violència	67	3,3	71,3
Maltractament familiar	56	2,8	74,1
Robatori amb intimidació	51	2,5	76,6
Atemptat contra l'autoritat	50	2,5	79,1
Robatori amb violència o intimidació	50	2,5	81,6
Conducció temerària	39	1,9	83,5
Greu risc per a circular	36	1,8	85,3
Robatori de vehicle a motor	28	1,4	86,6
Violència física sobre persones	26	1,3	87,9
Contra la salut pública	23	1,1	89,1
Contra la integritat moral	22	1,1	90,2

Taula 10. Perfil penal del jove a partir de descriptors dels fets

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	988	48,9	52,8
	Fet amb grup de majors d'edat	152	7,5	8,1
	Fet sol	731	36,2	39,1
	No consta	151	7,5	-

La majoria dels joves que passen pel programa de MRM han comés un sol fet delictiu en la *causa base* (78,8%). Aquest fet es reparteix proporcionalment entre fets delictius *contra les persones* (36,3%), *contra la propietat* (35,8%) i *altres* (21,8%). Destaquen dins dels delictes tipificats com a *altres* els de danys, que suposen ells sols el 15,2% del total dels delictes comesos pels joves que han participat en un programa de MRM. Aquesta proporció no la trobem en altres estudis de reincidència quan hem analitzat altres mesures com la llibertat vigilada i l'internament.

Respecte al tipus de fets comesos en la *causa base*, majoritàriament són delictes (73,9%). La resta de fets delictius són faltes, la meitat de les quals pertanyen a la categoria *contra les persones* (49,5%).

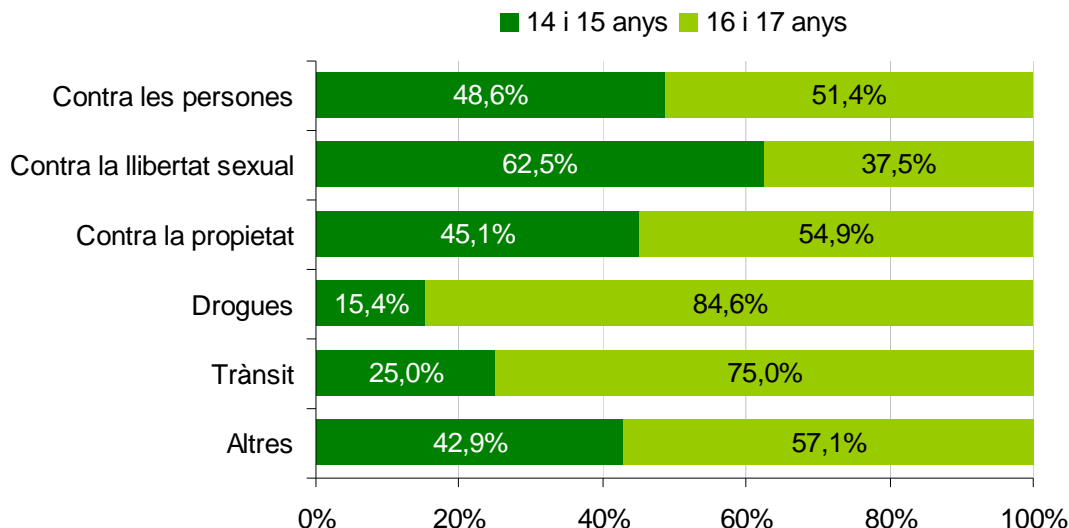
Pel que fa a la violència exercida, quasi la meitat dels fets delictius pels que s'ha realitzat una MRM són de naturalesa violenta (45,0%). En delictes *contra la propietat* predominen els fets no violents (76,8%), en concret furts, robatoris amb força en les coses i furts d'ús de vehicle a motor.

El jove comet el fet delictiu amb un grup de menors en més de la meitat dels casos (52,8%).

La mitjana d'edat quan van cometre el fet delictiu és de 15,6 anys i la proporció es troba força repartida entre totes les edats. No obstant això, els més joves, el grup de 14 i 15 anys, tenen una proporció més elevada de fets violents (49,0% front el 41,6% dels de 16 i 17 anys). Aquesta diferència és estadísticament

significativa¹³. Els joves de 16 i 17 anys van cometre un percentatge més elevat de fets delictius relacionats amb les *drogues* i *contra la seguretat viària*.

Gràfic 2. Categoria del fet en funció de l'edat

Taula 11. Perfil penal del jove a partir dels antecedents

Variable	Categoria	N	% (vàlid)
Antecedents	Amb antecedents	539	26,7
	Sense antecedents	1483	73,3
Total de causes en l'expedient del jove	Una sola causa	1171	57,9
	De 2 a 5 causes	741	36,6
	Més de 5 causes	110	5,5

La població de joves que passa pel programa de MRM compten, de manera majoritària (57,9%), amb una sola causa en el seu expedient. La mitjana de causes que trobem a l'expedient és de 2,1 causes. Una quarta part (26,7%) tenen antecedents.

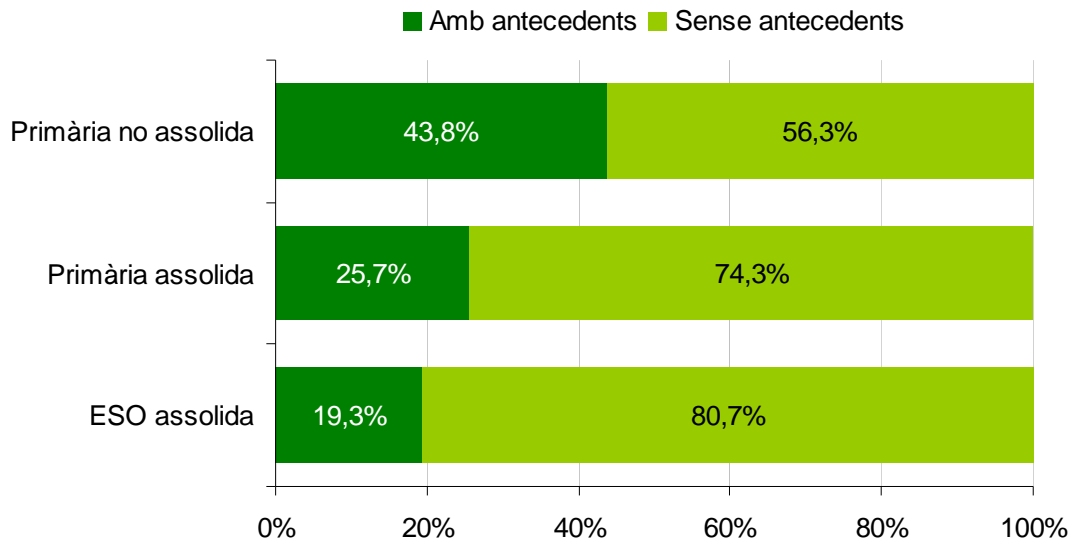
Si analitzem els antecedents en funció de les variables sociodemogràfiques, trobem que les diferències que assenyallem són estadísticament significatives i tenen més proporció d'antecedents: els homes (28,8% front el 17,8% de les dones)¹⁴, els estrangers (33,8% front el 24,5% dels espanyols)¹⁵, els no

¹³ $\chi^2 = 11,05$; $p = 0,001$

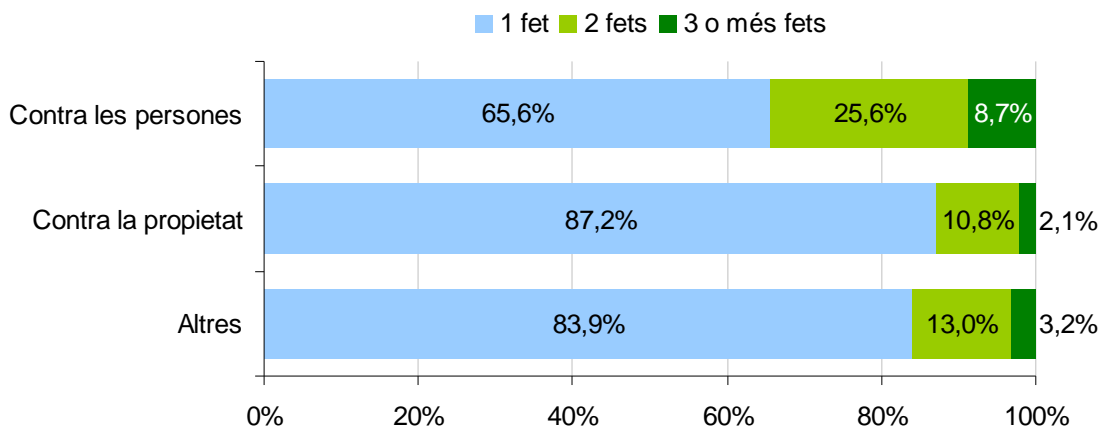
¹⁴ $\chi^2 = 19,78$; $p = 0,000$

matriculats (34,0% front el 21,3% dels matriculats)¹⁶ i els que no tenen la primària assolida (43,8% front el 25,7% dels que tenen la primària o el 19,3% dels que tenen l'ESO)¹⁷.

Gràfic 3. Antecedents en funció de la formació assolida agrupada

Gràfic 4. La categoria del fet delictiu dels joves que passen per la MRM segons el nombre de fets a la causa base

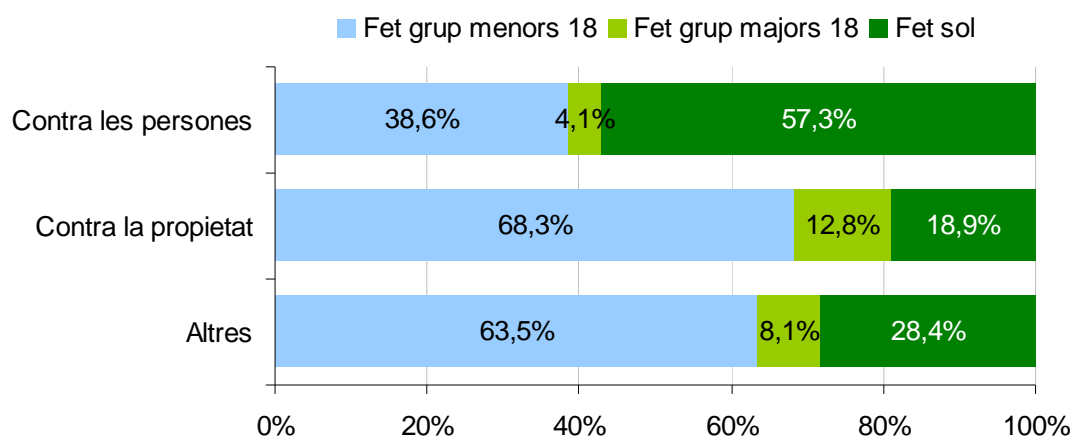
¹⁵ $\chi^2=16,07$; $p=0,000$

¹⁶ $\chi^2=40,80$; $p=0,000$

¹⁷ $\chi^2=15,20$; $p=0,001$

Pel que fa al nombre de fets delictius, el 34,3% dels joves que han comès un fet *contra les persones*, com a fet principal de la *causa base*, també acumulen altres fets. Com es destaca en el gràfic 4, aquest percentatge no és tan elevat en altres categories de fets delictius que la gran majoria dels joves cometen com a fet únic.

Gràfic 5. La categoria del fet delictiu comès pels joves que passen per la MRM segons els implicats en el fet

Respecte als implicats en els fets delictius, el gràfic 5 mostra com els fets *contra les persones* els realitzen, principalment, joves sols (en un 57,3% dels casos). La major part dels delictes *contra la propietat* i *altres delictes* els han comès joves amb el grup d'iguals (68,3% i 63,5% respectivament).

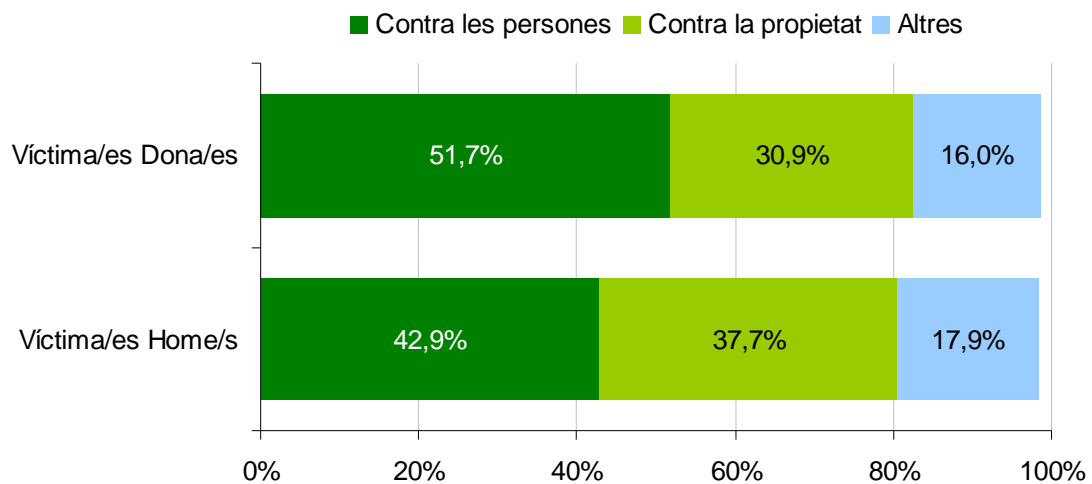
Finalment, si comparem el perfil del jove de MRM amb el que ha passat per medi obert i per internament s'observen algunes similituds i diferències. En comparació amb el perfil sociodemogràfic dels joves de medi obert, la proporció masculina és similar (els homes són un 86,2% al 2008), la mitjana d'edat és dos anys inferior (en medi obert és de 18 anys) i la proporció d'espanyols és major (en medi obert la nacionalitat espanyola és present en un 65,7%). Pel que fa a la comparació amb la població internada en centres educatius observem que, en el programa de MRM, la presència masculina és inferior (en internament els homes representen un 91,7%), l'edat mitjana és inferior (en internament és de 17 anys) i la proporció d'espanyols també és bastant inferior (en internament els espanyols representen el 49,1%).

3.2 La/es víctima/es

Taula 12. Variables sociodemogràfiques de les víctimes registrades en el procés de MRM

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Gènere de la víctima	Víctima home	804	39,8	60,8
	Víctima dona	518	25,6	39,2
	No consta	700	34,6	-
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	605	29,9	46,9
	Víctima major d'edat	685	33,9	53,1
	No consta	732	36,2	-

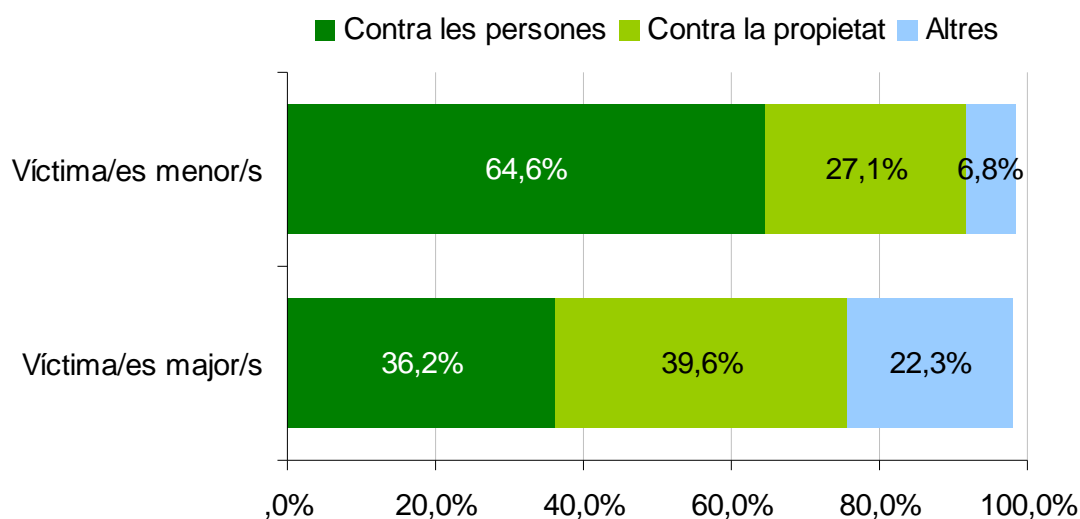
Gràfic 6. El gènere de la víctima segons la categoria del fet

Nota: no s'inclouen en el gràfic per la seva baixa proporció de casos les agrupacions de fets delictius relacionats amb delictes *contra la llibertat sexual*, delictes de *drogues* i delictes de *trànsit*

Pel que fa al gènere de les víctimes, les dones pateixen més delictes *contra les persones* i els homes, en canvi, són més freqüents com a víctimes de delictes *contra la propietat*. En *altres delictes*, la diferència quant al gènere de la víctima no és rellevant.

Gràfic 7. L'edat de la víctima segons la categoria del fet

Quan la víctima és menor d'edat, és més habitual que els fets delictius s'hagin produït en la categoria *contra les persones*. En canvi, quan la víctima és major d'edat es troba més repartit que la víctima hagi patit un fet delictiu *contra la propietat* en la mateixa proporció que fets delictius *contra les persones*.

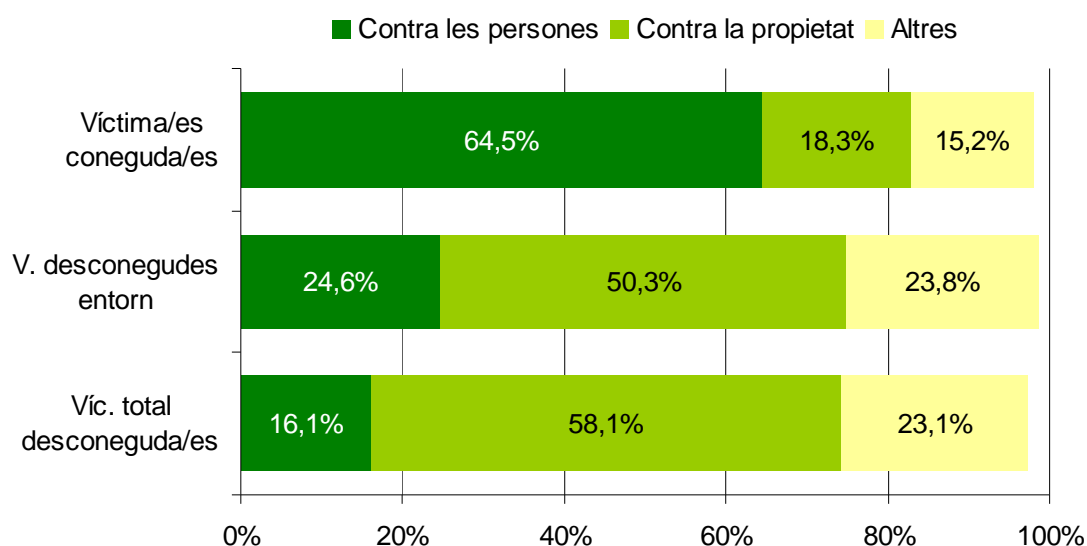
Taula 13. Variables descriptives de les víctimes registrades durant la realització del programa de MRM

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Nombre de víctimes	Cinc o més víctimes	33	1,6	1,8
	Quatre víctimes	19	0,9	1,1
	Tres víctimes	59	2,9	3,3
	Dues víctimes	240	11,9	13,3
	Víctima única	1447	71,6	80,5
	No consta	224	11,1	-
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	802	39,7	51,9
	Víctima desconeguda de l'entorn	370	18,3	24,0
	Víctima totalment desconeguda	372	18,4	24,1
	No consta	478	23,6	-

Un 61% de les víctimes que passen per el servei de MRM són homes i un 39% dones. L'edat d'aquestes no sembla tenir un perfil clar, doncs aproximadament la meitat són menors d'edat i la resta, majors. Resulta significatiu destacar que en la meitat dels casos informats, la víctima és coneguda i en la resta de casos o bé resulta desconeguda de l'entorn o totalment desconeguda. La víctima única és la categoria més freqüent en els casos informats amb un percentatge

d'un 80%. A mesura que el nombre de víctimes augmenta, la seva freqüència disminueix, de manera que d'una a dues víctimes són el nombre de víctimes més comuns, ja que ambdues reuneixen casi un 94% de les víctimes informades.

Gràfic 8. Relació entre víctima i infractor segons la categoria del fet

* No s'inclouen en el gràfic per la seva baixa proporció de casos les agrupacions de fets delictius relacionats amb delictes contra la llibertat sexual, delictes de drogues i delictes de trànsit

Taula 14. Variables descriptives de les víctimes jurídiques registrades en el procés de MRM

Variable	Categoria	N	%
Tipologia de les víctimes jurídiques	Empresa pública	155	22,7
	Empresa privada	257	37,6
	Escola	85	12,4
	Negoci familiar	31	4,5
	Altres	156	22,8

3.3 El programa de MRM

L'anàlisi descriptiu del programa de MRM s'ha realitzat en base a les dades que s'obtenen dels descriptors que omplen els mediadors. Com algunes

variables estan molt poc informades¹⁸, cal ser molt curós en les possibles interpretacions dels resultats.

Taula 15. Equips de tractament i programes de MRM realitzades al 2008

Equip de tractament	N	% (vàlid)
Equip Tècnic Menors Barcelona 1	314	15,5
Equip Tècnic Menors Barcelona 2	329	16,3
Equip Tècnic Menors Barcelona 3	347	17,2
Equip Tècnic Menors Barcelona 4	337	16,7
Equip Tècnic de Girona	321	15,8
Equip Tècnic de Lleida	206	10,2
Equip Tècnic de Tarragona	168	*8,3

* Un 1,5% del qual pertany a l'Equip Tècnic de Terres de l'Ebre

Taula 16. La valoració de la viabilitat del procediment de MRM

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Valoració de la viabilitat del procés	Amb la víctima	1004	49,7	93,4
	Amb els pares de la víctima menor	55	2,7	5,1
	Amb el lletrat de la víctima	16	0,8	1,5
	No consta	947	46,8	-

Taula 17. El programa de MRM segons variables temporals

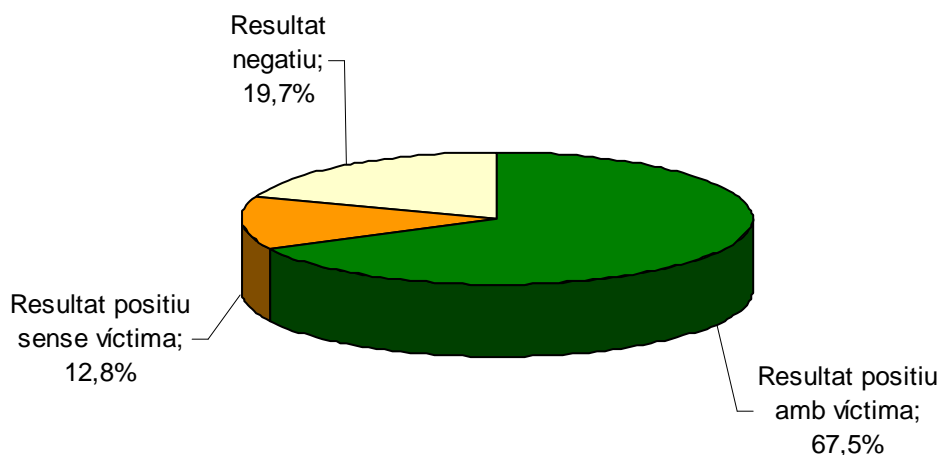
Variable	Categoria	N	% (vàlid)	Mitjana (en mesos)
Temps que triga a iniciar-se el programa	Fins a 2 mesos	327	16,3	
	De 2 a 4 mesos	955	47,7	
	De 4 a 6 mesos	454	22,7	4,0
	De 6 mesos a 1 any	238	11,9	
	Més d'1 any	29	1,4	
Durada del programa	Fins a 1 mes	375	18,5	
	D'1 a 3 mesos	985	48,7	2,6
	De 3 a 6 mesos	551	27,3	
	Més de 6 mesos	111	5,5	

El programa de MRM triga a aplicar-se una mitjana de 4 mesos, malgrat que un 16,3% de la població l'inicia abans dels 2 mesos i un 36% l'inicia més enllà dels

¹⁸ En el capítol 2 que descriu la recerca hem inclòs la plantilla de variables utilitzada en aquesta recerca. En la darrera columna s'informa del percentatge de dada informada que s'ha trobat respecte els 2.022 casos.

4 mesos. El temps que està obert el programa de MRM és de mitjana 2,6 mesos. Dos de cada tres casos s'han tancat abans dels 3 mesos.

Gràfic 9. Els resultats de la MRM

Al final del procés de MRM els professionals han de recollir una sèrie de dades respecte a com s'ha desenvolupat. Un dels ítems a valorar per part del propi professional és si el resultat és positiu o negatiu.

Les valoracions que fan els professionals dels resultats de la MRM ens indiquen que són positives en un 80,3% i que el resultat ha estat negatiu en un 19,7%. Dels 399 casos informats la majoria de les valoracions negatives (un 61,4% dels casos) ha estat per l'actitud del menor.

Taula 18. Diferències entre els joves segons la valoració dels resultats

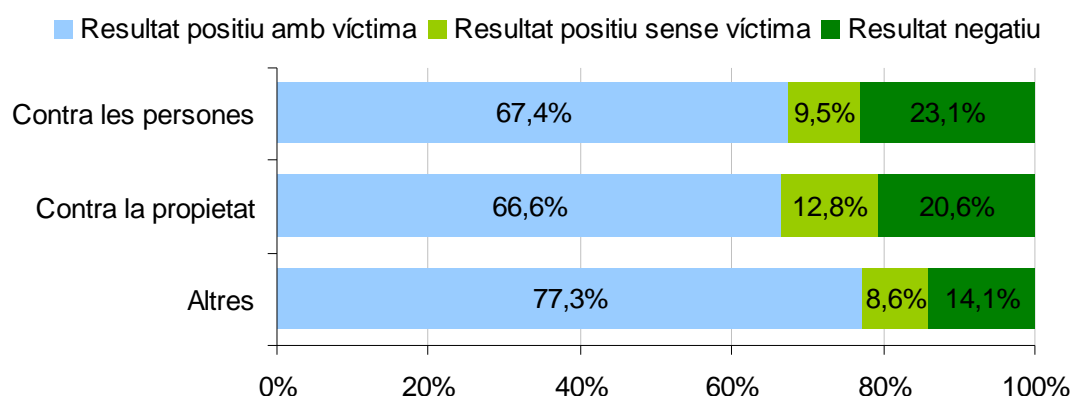
Variable	Categoria	n		%	
		Resultat positiu	Resultat negatiu	Resultat positiu	Resultat negatiu
Nacionalitat	Espanyol	1275	270	*78,6	67,7
	Estranger	348	129	21,4	*32,3
Formació assolida	Primària no assolida	37	27	5,1	*14,6
	Primària assolida	521	125	72,2	67,6
	ESO assolida	164	33	22,7	17,8
Situació laboral	A l'atur	203	94	44,3	*59,5
	Amb feina	255	64	*55,7	40,5
Matriculat	Matriculat	642	207	39,6	*51,9
	No matriculat o no consta	981	192	*60,4	48,1
Edat a l'inici de la causa base	14 i 15 anys	602	125	*37,1	31,3
	16 i 17 anys	892	227	55,0	56,9
	18 o més anys	129	47	7,9	*11,8

Variable	Categoria	n		%	
		Resultat positiu	Resultat negatiu	Resultat positiu	Resultat negatiu
Nombre de fets	1 fet	1308	285	*80,6	71,4
	2 fets	254	80	15,7	*20,1
	3 o més fets	61	34	3,8	*8,5
Categoria del fet	Contra les persones	564	169	34,8	*42,4
	Contra la llibertat sexual	7	2	0,4	0,5
	Contra la propietat	575	149	35,4	37,3
	Drogues	26	0	*1,6	0,0
	Trànsit	73	17	4,5	4,3
	Altres	378	62	*23,3	15,5
Violència en el fet	Violent	700	210	43,1	*52,6
	No violent	923	189	*56,9	47,4
Implicats en els fets	Fet amb grup menors d'edat	837	151	*55,2	42,5
	Fet amb grup majors d'edat	109	43	7,2	*12,1
	Fet sol	570	161	37,6	*45,4
Antecedents	Sense antecedents	1247	236	*76,8	59,1
	Amb antecedents	376	163	23,2	*40,9
Nombre d'antecedents	Cap precedent	1247	236	*76,8	59,1
	1 precedent	239	90	14,7	*22,6
	De 2 a 5 antecedents	131	66	8,1	*16,5
	Més de 5 antecedents	6	7	0,4	*1,8
Durada del programa	Fins a 1 mes	281	94	17,3	*23,6
	D'1 a 3 mesos	788	197	48,6	49,4
	De 3 a 6 mesos	458	93	*28,2	23,3
	Més de 6 mesos	96	15	5,9	3,8

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$.

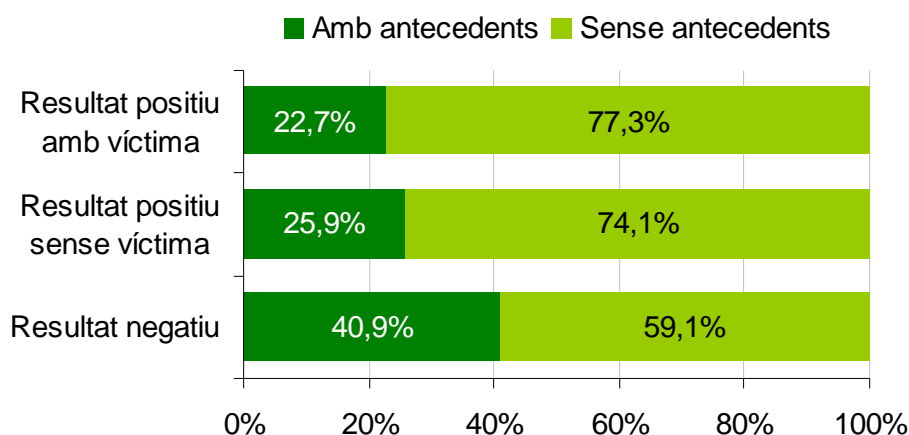
Si bé el jove que rep una valoració negativa com a resultat de la MRM no té un perfil diferent al perfil general del jove que participa en un programa de MRM, sí que trobem més proporció en el percentatge d'algunes de les variables. Així trobem sobrerrepresentats els resultats negatius front els positius en les següents variables: estrangers, sense cap estudi, sense estar matriculats o sense activitat laboral, que ja són majors d'edat en el moment d'iniciar la MRM, que han comés un delictes violent i aquest ha estat en més proporció un delictes *contra les persones*, que van cometre el delictes sols o amb majors de 18 anys i finalment, que tenien antecedents a justícia juvenil.

Gràfic 10. Els resultats de la MRM en funció de la categoria del fet

Nota: no s'inclouen en el gràfic per la seva baixa proporció de casos les agrupacions de fets delictius relacionats amb delictes *contra la llibertat sexual*, delictes de *drogues* i delictes de *trànsit*

Gràfic 11. Els resultats de la MRM en funció dels antecedents

3.3.1 Resultats negatius de la MRM

Taula 19. Descriptors del resultat negatiu de la MRM

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Resultat negatiu de la MRM	Per decisió del mediador	154	7,6	38,6
	Per actitud del menor	245	12,1	61,4
	No consta	1623	80,3	-

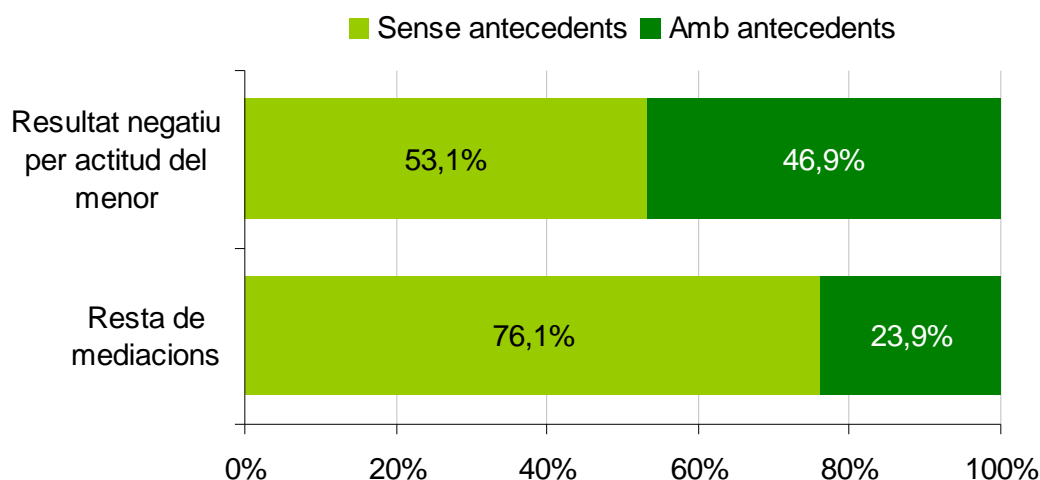
La MRM pot haver estat valorada amb resultat negatiu per decisió tècnica del mediador o bé perquè l'actitud del menor no ha estat positiva. Hem volgut saber si els joves que han tingut un resultat negatiu en la MRM a causa de la seva actitud responen a un perfil diferent de la resta de joves que han passat

per un programa de MRM l'any de control (2008). Les dades que l'anàlisi ens indica com a rellevants amb diferències estadísticament significatives són:

- Quan a la nacionalitat, el 32,2% dels que tenen una actitud negativa són estrangers, front el 22,4% d'estrangers en la resta de MRM.
- Respecte a l'ocupació dels joves, el 17,5% no tenen la primària assolida (front el 5,8% en la resta de casos), el 53,5% no estan matriculats (front el 40,4% en la resta) i el 26,5% estan a l'atur (front el 13,1% en la resta).
- Segons l'edat que tenien a l'inici de la MRM, hi ha més proporció de l'esperada en programes amb resultats negatius per l'actitud del jove, quan l'han començat sent majors d'edat. Aquest grup és el 13,9% del total de casos negatius, quan a la resta de MRM, en les quals no hi ha valoracions negatives per l'actitud del menor, la proporció d'adults és del 8,0%.
- Pel que fa a les variables penals trobem diferències respecte als implicats en el fet i amb relació als antecedents. Respecte els implicats en el fet trobem més proporció de joves que cometen el delicte sols (el 47,4% dels joves amb actitud negativa front el 38,0% de la resta de joves del programa de MRM). Respecte als antecedents, destaca que el 46,9% d'aquests nois tenien causes prèvies, front el 23,9% en la resta de MRM.

El lector pot comprovar com moltes de les característiques del perfil del menor que han tingut un resultat negatiu en la MRM degut a la seva actitud coincideixen amb les exposades com a rellevants en el conjunt de característiques de tots els joves que han tingut un resultat negatiu.

Gràfic 12. Resultat negatiu per actitud del menor front la resta de processos de MRM i en funció dels antecedents

3.3.2 Resultats positius del procés de MRM

Taula 20. Variables descriptives de la MRM amb víctima *

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació amb la víctima exclusivament	705	34,9	51,4
	Conciliació amb reparació econòmica	355	17,6	25,9
	Conciliació sense reparació econòmica	146	7,2	10,6
	Conciliació amb reparació a la comunitat	165	8,2	12,0
	No consta	651	32,2	-
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Participació de la víctima amb trobada	679	33,6	53,8
	Participació de la víctima sense trobada	459	22,7	36,3
	Reparació per iniciativa de les parts	125	6,2	9,9
	No consta	759	37,5	-
Acords de responsabilitat civil	La víctima no renúncia a l'acció civil	127	6,3	10,6
	Renúncia condicionada de l'acció civil	19	0,9	1,6
	Renúncia parcial de l'acció civil	12	0,6	1,0
	Renúncia total de l'acció civil	1037	51,3	86,8
	No consta	827	40,9	-

* Nota: Inclou tant les víctimes físiques com jurídiques

Les dades més rellevants respecte a les MRM que s'han efectuat amb víctimes són que en la meitat dels casos hi ha hagut només una conciliació, sense cap altre tipus de reparació, també en la meitat hi ha hagut una trobada entre les dues parts i la majoria de les víctimes ha renunciat a exercir l'acció civil.

Taula 21. Variables descriptives de la MRM sense víctima

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Segons la valoració de reparació	Per valoració de l'interès reparador	398	19,7	85,4
	Per reparació social	68	3,4	3,4
	No consta	1556	77,0	-
Forma de resultat	Entrevista de reflexió amb el mediador	659	32,6	64,5
	Escrit de reflexió	363	18,0	35,5
	No consta	1000	49,5	-

Un 9,3% consta que ha realitzat una activitat educativa com a reparació inclosa en el procés de MRM.

Taula 22. Compliment dels acords als quals s'ha arribat durant el programa de MRM

Variable	Categoria	N	%	% (vàlid)
Seguiment dels acords	Control de compliment de manera indirecte	99	4,9	58,6
	Control de compliment de manera presencial	70	3,5	41,4
	No consta	1853	91,6	-

La manca de dades d'aquesta variable no es permet fer cap interpretació.

4. La reincidència dels joves després d'un procés de MRM

4.1 Taxa general 2011 i taxes específiques

La taxa de reincidència general dels joves que han seguit un programa de MRM l'any 2011 és del 26,1%. Si bé en funció de les variables que es recullen a continuació aquesta taxa varia.

El concepte de reincidència utilitzat en aquest estudi inclou qualsevol retorn al sistema d'execució penal a Catalunya, és a dir, es comprova a través de les bases de dades de gestió d'expedients si els joves han tornat a prendre contacte, per un nou fet, amb l'àmbit de justícia juvenil, amb l'àmbit penitenciari o amb l'àmbit de les mesures d'execució penal a la comunitat o mesures penals alternatives.

Taula 23. Taxa de reincidència general

Variable	Categoria	% reincidència
Taxa de reincidència	No han reincidit	73,9
	Sí han reincidit	26,1

4.1.1 Taxes específiques: variables sociodemogràfiques

Respecte a les variables sociodemogràfiques destaquem que els homes reincideixen gairebé el doble que les dones i que els estrangers reincideixen més que els espanyols. Entre els estrangers els més reincidents provenen de l'àrea geogràfica del Magrib i de Centre i Sud Amèrica. Per província de residència destaca Girona amb molta menys reincidència. Respecte a la formació assolida, els joves sense cap estudi assolit reincideixen molt per sobre de la resta. També hi ha diferències significatives entre els joves per la seva situació laboral: en el cas dels que tenen edat de treballar i es troben a l'atur, la mitjana de reincidència es més alta que entre els joves que treballen.

Taula 24. Taxes de reincidència segons variables sociodemogràfiques

Variable	Categoria	% reincidència
Gènere	Home	*28,6
	Dona	*15,7
Nacionalitat	Espanyol	*23,9
	Estranger	*33,3
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	*23,9
	Unió Europea	30,8
	Resta d'Europa	18,8
	Magrib	*41,7
	Centre i Sud Amèrica	*31,8
	Resta d'Àfrica	15,4
	Àsia	18,2
Província de residència	Barcelona	*28,2
	Girona	*18,6
	Lleida	22,8
	Tarragona	28,7
Formació assolida	Primària no assolida	*45,3
	Primària assolida	27,1
	ESO assolida	*14,7
Situació laboral	A l'atur	*30,3
	Amb feina	*20,4

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$.

4.1.2 Taxes específiques: variables penals

En referència a les variables penals destaquem, respecte al delictes comés en la *causa base*, que els menys reincidents són els que han comés *altres delictes* i els que han comés un delictes *contra la llibertat sexual* (cap és reincident, si bé aquests son pocs casos, 9 joves). La resta de delictes, malgrat presentar taxes diferents a la mitjana, no són estadísticament significatives i, per aquest motiu, no les destaquem.

Taula 25. Taxes de reincidència segons variables penals i del programa

Variable	Categoria	% reincidència
Edat en la comissió del fet	14 anys	*38,3
	15 anys	*31,8
	16 anys	*23,2
	17 anys	*15,7

Variable	Categoria	% reincidència
Tipus de fet	Falta	27,1
	Delicte	25,8
Categoria del fet	Contra les persones	28,2
	Contra la llibertat sexual	*0,0
	Contra la propietat	28,3
	Drogues	23,1
	Trànsit	21,1
	Altres delictes	*20,7
Violència en el fet	Delicte violent	27,5
	Delicte no violent	25,0
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	24,4
	Fet amb grup majors d'edat	22,4
	Fet sol	28,5
Antecedents	Sense antecedents	*20,9
	Amb antecedents	*40,4
Nombre d'antecedents	Cap antecedent	*20,9
	D'1 a 2 antecedents	*35,9
	De 3 a 5 antecedents	*57,7
	Més de 5 antecedents	*92,3
Equip Tècnic de Menors	ETM Barcelona 1	24,8
	ETM Barcelona 2	*31,6
	ETM Barcelona 3	28,2
	ETM Barcelona 4	28,2
	ETM Girona	*18,7
	ETM Lleida	22,8
	ETM Tarragona	27,4

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Els joves amb antecedents presenten una taxa molt superior de reincidència que els primaris en el delicte. Si bé el nombre d'antecedents que té el jove també influeix en la proporció en què reincideixen.

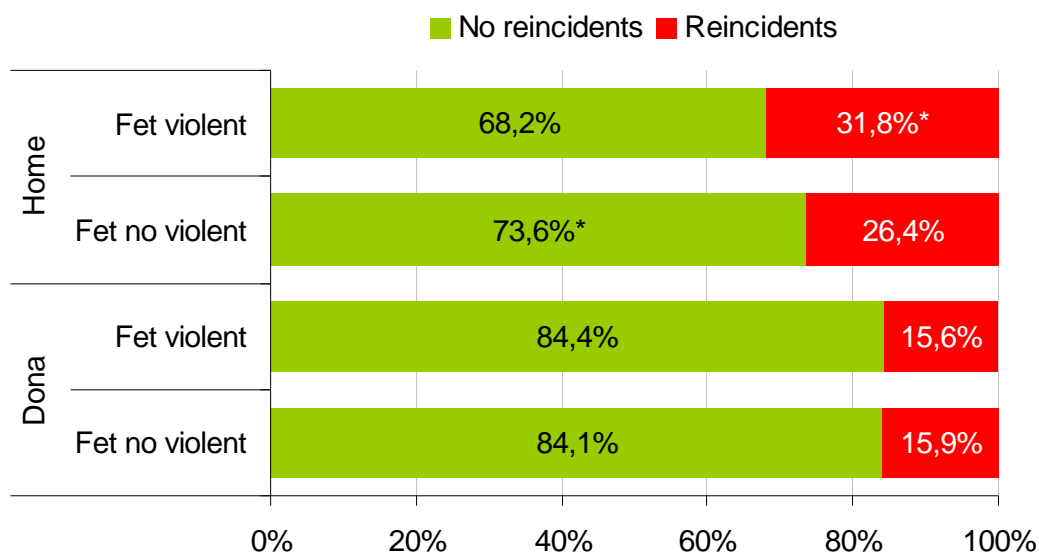
També l'edat és una variable discriminativa de la reincidència. Els més joves presenten una taxa de reincidència major.

Per equips, Barcelona 2 està per sobre en la taxa respecte a la mitjana i Girona ho està per sota, amb diferències que són significatives a nivell estadístic. La resta d'equips presenten taxes similars.

4.1.2.1 Relació entre violència en el delicte i reincidència

Una de les hipòtesis que ens plantejàvem a l'inici de la recerca (A) és que *els joves amb delictes violents tindrien més reincidència que els joves amb delictes no violents*. Les anàlisis conclouen que no és així de manera estadísticament significativa. En canvi, observem que quan s'incorpora la variable gènere, en els homes aquesta hipòtesi sí que es compleix i els que han comès un fet violent tenen una taxa de reincidència més elevada que la resta de forma rellevant.

Gràfic 13. Reincidència segons la violència en el fet de la *causa base* i el gènere de l'infractor

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

4.1.3 Taxes específiques: variables relatives al programa de MRM

El percentatge de reincidència augmenta en cas que el resultat de la MRM sigui negatiu, i encara més accentuada si aquest resultat negatiu ve derivat de l'actitud del menor.

Taula 26. Taxes de reincidència segons variables del programa de MRM

Variable	Categoria	% reincidència
Temps que triga a iniciar-se el programa	Inici abans dels 4 mesos	*28,3
	Inici després dels 4 mesos	*22,6
	Inici entre els 4 i 6 mesos	*21,1
	Inici després dels 6 mesos	25,1

Variable	Categoria	% reincidència
Resultat del programa	Positiu	*24,2
	Amb participació de la víctima	23,8
	Sense participació de la víctima	26,6
	Negatiu	*33,8
	Per decisió del mediador	*26,0
	Per actitud del menor	*38,8
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació amb la víctima exclusivament	26,2
	Conci. amb reparació econòmica	20,8
	Conci. amb reparació no econòmica	20,5
	Conci. amb reparació a la comunitat	24,8
Interès reparador	Interès reparador	23,0
	No interès reparador o desinformat	27,1
Activitat educativa	Activitat educativa	*18,1
	No activitat educativa	*26,9

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

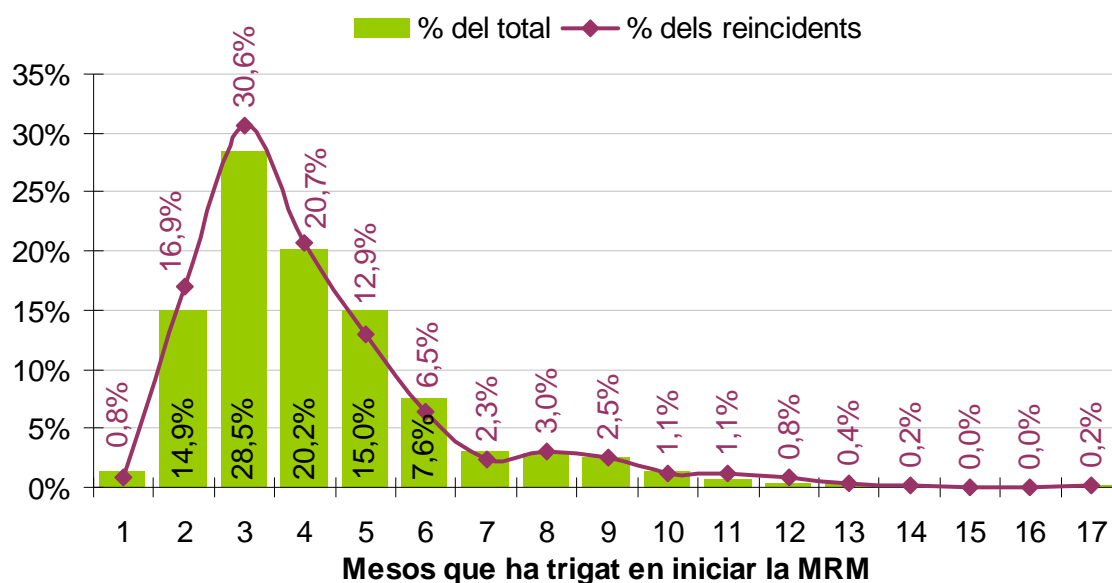
4.1.3.1 Relació entre temps que es triga a iniciar el programa de MRM i la reincidència

Una de les hipòtesis del present treball volia comprovar si el temps que es triga a aplicar el programa de MRM influeix en la reincidència. A priori, es pensava que una resposta judicial ràpida havia de ser més efectiva en termes de reduir la taxa de reincidència que no si aquesta resposta judicial triga molt a donar-se.

Concretament la hipòtesi inicial prèvia (B) deia que: *els joves que han iniciat un programa de MRM abans dels 4 mesos després de la comissió dels fets, reincidiran menys que els que han iniciat un programa de MRM a partir dels 4 mesos.*

Amb el gràfic següent volem destacar dues dades. En primer lloc, que la majoria de MRM s'inicien abans dels 6 mesos. I, en segon lloc, que la reincidència no es distribueix de la forma esperada segons el temps que va trigar a iniciar-se la MRM. De fet, quan la MRM s'inicia entre el primer mes i els 4 mesos, el percentatge de reincidents és superior que si s'inicia més tard, en contra de l'esperat.

Gràfic 14. Distribució del percentatge total i de la reincidència segons els mesos que va trigar en iniciar-se el programa de MRM

En la taula 26 ja hem recollit que la taxa de reincidència és diferent en funció del temps que es triga a iniciar-se el programa. Les diferències són significatives, però en sentit contrari a la hipòtesi. Els joves que inicien el programa de MRM abans de 4 mesos tenen una major taxa de reincidència (28,3%) que els que triguen més de 4 mesos a iniciar-lo (22,6%). D'altra banda, al desglossar la categoria dels que triguen més de 4 mesos entre els que ho fan en l'interval de 4 a 6 mesos (un 22,7% dels casos de MRM) i els que ho fan en l'interval de més de 6 mesos (un 13,3% dels casos de la MRM) observem que les diferències es donen en el grup de 4 a 6 mesos que tenen també una taxa inferior (taxa de reincidència del 21,1%) que la del grup que triga més de 6 mesos a iniciar el programa.

La distribució de les variables poden explicar aquestes diferències? Sí. Hi ha variables individuals dins de la distribució d'aquests dos grups que poden explicar aquesta taxa de reincidència diferent. Hem trobat que la distribució de casos per la variable formació assolida és diferent en funció del temps que es triga a iniciar (els que no tenen cap formació costa més de 6 mesos iniciar-la). Les altres variables que han marcat distribucions diferents amb significança són: estar matriculats, el territori i el fet delictiu. La resta de variables tenen una distribució proporcional (com es mostra a l'annex 1, taula A1).

Taula 27. Variables que presenten diferències en la distribució segons el temps d'inici del programa de MRM

Variables	Categoria	N			% vàlid			Total
		Abans dels 4 mesos	Dels 4 als 6 mesos	Després dels 6 mesos	Abans dels 4 mesos	Dels 4 als 6 mesos	Després dels 6 mesos	
Variables sociodemogràfiques								
Formació assolida	Primària no assolida	30	19	15	5,2*	9,6	12,2*	7,1
	Primària assolida	421	136	84	72,5	68,7	68,3	71,1
	ESO assolida	130	43	24	22,4	21,7	19,5	21,8
Matriculat	No matriculat	546	169	126	42,6	37,2*	47,2*	42,0
	Matriculat	736	285	141	57,4	62,8*	52,8*	58,0
Variables penals								
Categoria del fet	C. les persones	460	170	93	35,9	37,4	34,8	36,1
	C. la llib. sex.	3	1	3	0,2	0,2	1,1*	0,3
	C. la propietat	473	138	110	36,9	30,4*	41,2*	36,0
	Drogues	22	3	1	1,7*	0,7	0,4	1,3
	Trànsit	68	19	1	5,3*	4,2	0,4*	4,4
	Altres	256	123	59	20,0*	27,1*	22,1	21,9
Variables del procediment								
Equip Tècnic de Menors	ETM BCN 1	219	55	37	17,1*	12,1*	13,9	15,5
	ETM BCN 2	245	54	27	19,1*	11,9*	10,1*	16,3
	ETM BCN 3	212	92	40	16,5	20,3*	15,0	17,2
	ETM BCN 4	253	61	20	19,7*	13,4*	7,5*	16,7
	ETM Girona	188	82	49	14,7	18,1	18,4	15,9
	ETM Lleida	100	58	46	7,8*	12,8*	17,2*	10,2
	ETM Tarragona	65	52	48	5,1*	11,5*	18,0*	8,2

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Sembla, doncs, que la distribució dels joves segons algunes variables del perfil no poden explicar per si soles aquestes diferències en la taxa ni el sentit contrari a allò esperat que pren la hipòtesi. El raonament més lògic és creure que hi ha altres variables que intervenen en la explicació d'aquestes diferències i que no es recullen de manera sistemàtica, per la qual cosa les variables controlades en aquesta recerca no ens serveixen per comprovar o refutar aquesta hipòtesi.

D'altra banda el punt de tall s'ha situat en els 4 mesos de manera arbitrària (perquè és la mitjana que triga en iniciar-se una MRM). No hi ha cap estudi

precedent que ens corrobori que aquest període és l'òptim ni hem trobat cap marc teòric que sustenti aquesta apreciació, basada més en el sentit comú que en dades contrastades.

4.1.3.2 Relació entre participació de la víctima i reincidència

En la hipòtesi inicial C de la recerca es plantejava la suposició que si *en la MRM la víctima participa directament, la reincidència serà inferior que en els casos en què no ha estat així*. Els resultats indiquen que la reincidència dels joves que han realitzat una MRM amb participació de la víctima (23,8%) no és estadísticament diferent que la dels joves que ho han fet sense la víctima (26,6%). No obstant això, si ho analitzem per les variables controlades en l'estudi, trobem que alguns grups de la població sí presenten una taxa de reincidència estadísticament inferior quan han realitzat un programa de MRM amb la participació directa de la víctima (taula 28). La resta de variables estan disponibles a l'annex 1, taula A2.

Taula 28. Reincidència segons la participació de la víctima en la MRM

Variable	Categoria	Reincidentes				Total
		N		%		
		Amb víctima	Sense víctima	Amb víctima	Sense víctima	
Gènere	Home	291	55	26,5	26,3	26,5
	Dona	33	14	*12,4	*28,0	14,8
Nacionalitat	Espanyol	233	56	*21,6	*28,4	22,7
	Estranger	91	13	31,8	21,0	29,9
Matriculat	No matriculat	119	33	*22,1	*32,0	23,7
	Matriculat	205	36	24,8	23,1	24,6
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	275	53	24,0	23,7	23,9
	No estudia ni treballa	49	16	*22,6	*45,7	25,8
Equip tècnic de Menors	ETM Barcelona 1	44	13	21,5	28,9	22,8
	ETM Barcelona 2	62	10	30,0	23,3	28,8
	ETM Barcelona 3	67	12	27,0	24,0	26,5
	ETM Barcelona 4	57	13	27,5	23,6	26,7
	ETM Girona	34	8	14,8	24,2	16,0
	ETM Lleida	37	2	23,1	33,3	23,5
	ETM Tarragona	23	11	*21,3	*40,7	25,2

Variable	Categoria	Reincidents				Total
		N		%		
		Amb víctima	Sense víctima	Amb víctima	Sense víctima	
Tipus de fet	Delicte	242	47	24,3	22,5	24,0
	Falta	82	22	*22,3	*44,0	24,9
Categoria del fet	Contra les persones	136	14	27,5	20,0	26,6
	Contra la llibertat sexual	-	-	-	-	-
	Contra la propietat	118	31	24,5	33,3	25,9
	Drogues	2	4	20,0	25,0	23,1
	Trànsit	9	4	*28,1	*9,8	17,8
	Altres delictes	59	16	*17,4	*42,1	19,8
Violència en el fet	No violent	163	50	*21,4	*31,1	23,1
	Violent	161	19	26,7	19,4	25,7

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

En aquests casos en què la víctima ha participat en la MRM, partim d'una nova hipòtesi (D en el conjunt de les hipòtesis inicials plantejades). *Si el jove ha reparat econòmicament a la víctima, la reincidència serà inferior que en els casos on la reparació no ha estat econòmica.* Els resultats ens diuen que no hi ha diferències rellevants entre els diferents tipus de conciliació i reparació amb la víctima (veure taula 26 on es mostren les taxes de reincidència segons variables del programa de MRM).

Una altra hipòtesi respecte a l'efecte de la MRM en la reincidència (hipòtesi inicial E) plantejava que en *els casos en què la víctima no ha participat i el jove ha mostrat interès reparador, el fet de realitzar una activitat educativa comportarà menys reincidència que si no la realitza.*

En el global de la població, haver fet una activitat educativa sí que comporta una taxa de reincidència estadísticament inferior als que no l'han fet (18,1% i 26,9% respectivament).

Tot i això en el conjunt de condicions que s'imposava en la hipòtesi no es pot dir res perquè no està prou informada (70% casos sense resposta).

4.1.4 Taxes específiques: variables relacionades amb les víctimes

Taula 29. Taxes de reincidència segons variables respecte les víctimes

Variable	Categoria	Taxa de reincidència
Nombre de víctimes	Víctima única	27,1
	Dues o més víctimes	25,4
Gènere de la víctima	Víctima home	27,9
	Víctima dona	24,5
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	25,5
	Víctima major d'edat	29,5
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	25,7
	Víctima desconeguda del entorn	29,2
	Víctima totalment desconeguda	24,5

* Valors amb diferències estadísticament significatives respecte la mitjana general; $p \leq 0,05$

En l'apartat referit a la víctima podem observar com les variables no són significatives ni explicatives a l'hora d'intentar comprendre la reincidència.

4.2 Comparativa de la taxa de reincidència de MRM amb els estudis anteriors

En aquest punt compararem la taxa de reincidència dels joves que participen en un programa de MRM obtinguda en l'estudi actual amb dos estudis anteriors que han avaluat la mateixa dada i amb metodologies similars. El primer estudi correspon a la recerca publicada pel Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada al juliol del 2006¹⁹ (analitzava els joves que havien finalitzat una mesura l'any 2002 i se'ls seguia fins desembre de 2004 per saber si havien reincidit). El segon estudi és el realitzat per Corbalán i Moreno l'any 2011²⁰ (referent a dades dels joves que van finalitzar una mesura de MRM l'any 2007 i se'ls va seguir fins a finals de 2010). La comparació entre els diversos anys permet, no només contextualitzar les xifres obtingudes en la present recerca, sinó esbrinar tendències en la població que segueix un programa de MRM que serveixin de guia per analitzar l'evolució de les dades.

¹⁹ Capdevila, M.; Ferrer, M.; Luque, E. (2005). *La reincidència en el delictes en la justícia de menors*. Barcelona: CEJFE. Col·lecció Justícia i Societat núm. 26

²⁰ Corbalán, M.; Moreno, M.A. (2011): *La reincidencia en los programas de mediación en justicia juvenil*. Universitat Internacional de Catalunya. Estudi inèdit.

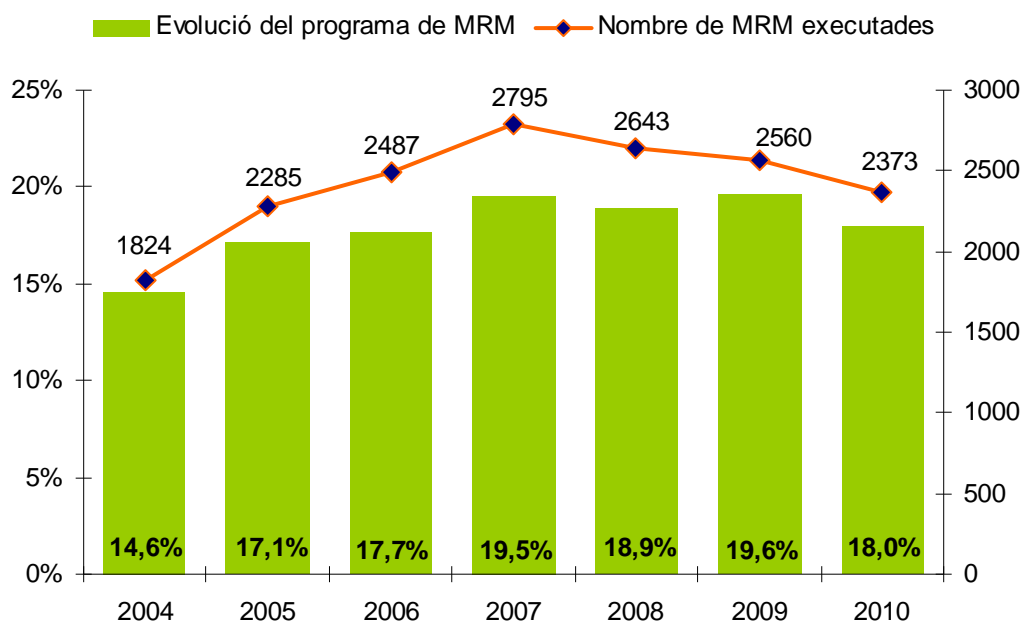
Quina ha estat l'evolució de la taxa de reincidència en aquests anys? La taula 30 reflecteix aquesta evolució.

Taula 30. Taxa de reincidència del programa de MRM per anys.

Any	2004	2010	2011
Taxa de reincidència (%)	12,7	23,6	26,1

L'augment en la taxa es podria explicar per un augment d'aplicació d'aquesta mesura a la justícia juvenil i que s'hagi aplicat a un perfil més ampli de joves? El següent gràfic ens diu com ha evolucionat l'aplicació de la mesura en aquests anys.

Gràfic 15. Evolució de les aplicacions del programa de MRM en l'àmbit de la justícia juvenil

Font: Dades extretes del Butlletí semestral d'informació estadística bàsica núm. 9. Publicat al gener del 2009, per l'Àrea de Planificació i Projectes Estratègics del Departament de Justícia.

Es pot observar un augment en el pes que té la MRM en el percentatge de mesures totals de justícia juvenil. D'altra banda, el nombre de MRM executades ha anat augmentant fins l'any 2007 (l'any 2008 és el que s'utilitza en aquest estudi per saber la posterior reincidència). Després d'aquesta data, com es veu al gràfic ha iniciat un lleuger descens.

Es podria esperar que un augment del nombre de programes de MRM podria estar relacionat amb una selecció de joves més oberta quant a les condicions a complir per accedir-hi, i que això hagi pogut fer variar el perfil dels joves, sent un perfil més dur que fa uns anys. Si fos així, en part podria explicar l'augment de la taxa de reincidència. En el punt següent s'analitzen aquestes diferències de perfil.

4.2.1 Els canvis en el perfil dels joves que arriben al programa de MRM

La taula que presentem a continuació ens marca les diferències en les principals variables controlades en els tres estudis fets al llarg d'aquests anys.

Taula 31. Perfil del jove que passa per un programa de MRM, per anys.

Variable	Categoria	Taxa 2004	Taxa 2010	Taxa 2011	Tendència
Variables sociodemogràfiques					
Gènere	Home	87,2	80,6	80,5	↓
	Dona	12,8	19,4	19,5	↑
Edat en la comissió del fet	14 anys	16,1	19,1	19,3	↑
	15 anys	24,0	26,2	25,4	=
	16 anys	31,2	26,9	27,7	↓
	17 anys	28,7	27,8	27,6	=
Nacionalitat	Espanyol	91,9	79,2	76,4	↓
	Estranger	8,1	20,8	23,6	↑
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	0,5	2,9	2,6	=
	Resta d'Europa	0,6	0,9	0,8	=
	Magrib	4,6	7,0	7,1	↑
	Resta d'Àfrica	0,1	0,9	0,6	=
	Centre i Sud Amèrica	2,0	9,0	11,8	↑
	Àsia	0,1	0,1	0,5	=
Variables penals					
Tipus de fet	Falta	12,5	34,3	26,1	↑
	Delicte	87,5	65,7	73,9	↓
Categoria del fet	C. les persones	18,6	38,6	36,3	↑
	C. llibert. sexual	0,1	0,5	0,4	=
	C. propietat	69,4	47,5	35,8	↓
	Drogues	6,9	0,9	1,3	↓
	Altres delictes	5,0	12,5	26,3	↑
Violència en el fet	No violent	76,8	-	55,0	↓
	Violent	23,2	-	45,0	↑

Variable	Categoria	Taxa 2004	Taxa 2010	Taxa 2011	Tendència
Antecedents	Sense antecedents	78,4	82,9	73,3	↓
	Amb antecedents	21,6	17,1	26,7	↑
Variables del procediment					
Resultat del programa	Resultat positiu	98,0	82,3	80,3	↓
	Resultat negatiu	2,0	17,7	19,7	↑
<i>Resultat positiu del programa</i>					
	Conciliació amb la víctima	28,2	31,7	34,9	↑
	Conciliació amb reparació econòmica	18,0	16,1	17,6	=
	Conciliació sense reparació econòmica	6,1	7,1	7,2	=
	Conciliació amb reparació a la comunitat	2,2	5,9	8,2	↑
	Realització d'activitat educativa	2,9	2,7	3,4	=
	Valora interès reparador	37,3	18,9	19,7	↓
<i>Resultat negatiu del programa</i>					
	Per decisió del mediador	0,4	7,1	7,6	↑
	Per actitud del menor	1,3	10,4	12,1	↑
	Altres motius	0,2	0,2	-	=

Les variables de perfil del jove que ha seguit un programa de MRM que han variat en l'interval d'aquests anys són:

El gènere. Augmenta el percentatge de dones, però normalment la dona és menys reincident, per tant el gènere no explicaria l'augment de la taxa.

L'edat. Augmenten una mica els percentatges de menors més joves (franja 14-15 anys) i, per contra, disminueix també una mica el percentatge de joves més grans (franja 16-17 anys). Sí que els més joves solen correlacionar amb taxes més altes de reincidència. Tot i així, l'edat és una variable intervinguda (és normal que les primeres mesures que s'apliquin als joves siguin les més toves, i per tant, que augmenti l'aplicació de la MRM).

La nacionalitat. Augmenta de manera significativa el percentatge d'estrangers. Ja hem vist que la variable estrangeria correlaciona amb un augment de la taxa, no directament sinó degut a les variables associades en molts casos al fet de ser estranger (dificultats en els estudis, treball, desestructuració familiar, integració en general). Per tant, una altra part de l'explicació de l'augment podria atribuir-se a aquesta variable. Per àrees geogràfiques aquests augments

de població es concentren fonamentalment en els llatinoamericans i els magribins.

Segons el tipus de delictes ha augmentat l'aplicació de la MRM en els delictes *contra les persones* i *altres delictes* (bàsicament danys) i, per contra, ha disminuït la seva aplicació en els delictes *contra la propietat* i els de *drogues*. Per tant, no es pot explicar l'augment de la taxa pel tipus de delictes als quals s'aplica la MRM, atès que normalment són els delictes *contra la propietat* els que correlacionen amb una major taxa de reincidència.

Segons la violència del delictes ha augmentat el percentatge de delictes violents a qui se'ls aplica una MRM (va molt lligat amb el tipus de delictes) i l'explicació és similar al punt anterior.

Pel que fa als antecedents, augmenta el nombre de joves a qui s'aplica la MRM i ja tenen antecedents. Com és una variable que correlaciona força amb la reincidència podria explicar també una part d'aquest augment.

Quant al resultat de la MRM, ha augmentat el percentatge de resultats negatius. D'altra banda, aquest augment dels resultats negatius es deu tant per l'actitud que el menor que presenta en el procés com per la pròpia valoració del mediador. És una variable que correlaciona força amb la reincidència. Per tant, també podria explicar una part d'aquest augment.

En resum, l'augment en la taxa de reincidència durant aquests anys dels subjectes sotmesos a MRM pot venir explicada en part per:

- L'augment de l'aplicació als estrangers (en concret llatinoamericans i magribins).
- L'augment dels joves amb antecedents a qui se'ls hi aplica.
- L'augment de resultats negatius de la MRM.

En canvi, les variables que han disminuït i que tradicionalment es relacionaven amb unes taxes de reincidència més altes són:

- El gènere (disminueix la proporció d'homes).

- El tipus de delictes (disminueixen la proporció de delictes *contra la propietat*).

Tot i així, és molt probable que hi hagi variables no recollides en l'estudi que tinguin una influència directa en la variabilitat de la taxa i, per tant, la puguin explicar per altres motius.

Com a conseqüència d'aquests resultats relacionats amb el canvi de perfil dels joves, es pot trobar una explicació de l'augment de resultats negatius en la MRM, que alhora correlacionen amb un augment de la taxa de reincidència.

4.2.1.1 L'evolució del tipus de delictes al qual s'aplica més la MRM en l'interval dels estudis 2004-2011

Taula 32. Rànquing dels 10 principals fets delictius comesos en la *causa base*, pels quals s'ha aplicat una MRM. Comparació taxa 2004 i taxa 2011.

Taxa 2004			Taxa 2011		
Fet delictiu	n	% (vàlid)	Fet delictiu	N	% (vàlid)
1.Danys	177	19,0	1.Lesions	443	21,9
2.Robatori amb força en les coses	140	15,0	2.Danys	307	15,2
3.Lesions	136	14,6	3.Furt	238	11,8
4.Furt	131	14,0	4.Robatori amb força en les coses	190	9,4
5.Furt d'ús de vehicle a motor	62	6,6	5.Amenaça	124	6,1
6.Robatori amb intimidació	37	4,0	6.Furt d'ús de vehicle a motor	73	3,6
7.Robatori de vehicle a motor	30	3,2	7.Robatori amb violència	67	3,3
8.Robatori amb violència	24	2,6	8.Maltractament familiar	56	2,8
9.Greu risc per circular	23	2,5	9.Robatori amb intimidació	51	2,5
10.Amenaça	22	2,4	10.Atemptat contra l'autoritat	50	2,5
<i>Total acumulat 10 delictes</i>		83,9	<i>Total acumulat 10 delictes</i>		79,1

Els primers 10 fets delictius en la *causa base* més freqüents pels quals se'ls aplica al jove el programa de MRM, representen al voltant del 80% dels delictes que comet tota la població que passa per aquest programa. I d'aquests delictes, 4 són els que acumulen el 60% dels casos: lesions, danys, furt i robatori amb força de les coses, si bé en ordre, nombre i proporcions diferents del que ho feien en l'estudi de la taxa 2004.

Destaquem que el delictes de lesions és el delictes pel qual s'aplica més la MRM actualment (1 de cada 5) i és el que més ha augmentat en proporció en aquests anys (7,3 punts).

Ja hem parlat del delictes de danys anteriorment (vegeu apartat 4.1.2), un delictes que en l'àmbit de justícia juvenil obté com a resposta preferent el programa de MRM.

4.2.2 Els canvis en la taxa i en les característiques del reincident

Acabem de veure les diferències en el perfil del jove a qui s'aplica el programa de MRM i hem vist com, efectivament, ha canviat. En aquest apartat volíem saber si això també es reflecteix en la reincidència. En el capítol 4.1.1 ja hem donat les taxes de reincidència segons variables. Ara en aquest apartat es comparen amb les anteriors per saber si el percentatge d'augment s'ha mantingut homogeni en totes les variables.

Taula 33. Evolució al llarg dels 3 estudis de la taxa de reincidència segons algunes variables

Variable	Categoria	Taxa 2004	Taxa 2010	Taxa 2011	% d'augment 2004-2011
General		12,7	23,6	26,1	13,4
Variables sociodemogràfiques					
Gènere	Homes	13,3	25,3	28,6	*15,3
	Dones	9,2	16,7	15,7	6,5
Edat en la comissió del fet	14 anys	19,6	41,6	38,3	*18,7
	15 anys	17,6	30,3	31,8	*14,2
	16 anys	13,6	24,0	23,2	9,6
	17 anys	3,8	4,9	15,7	11,9
Nacionalitat	Espanyol	12,5	22,5	23,9	11,4
	Estranger	22,2	27,8	33,3	11,1
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	#0,0	26,5	30,8	30,8
	Resta d'Europa	20,0	6,3	18,8	- 1,2
	Magrib	29,3	34,1	41,7	12,4
	Resta d'Àfrica	#0,0	20,0	15,4	15,4
	Centre i Sud Amèrica	16,7	26,6	31,8	*15,1
	Àsia	#0,0	0,0	18,2	18,2

Variable	Categoria	Taxa 2004	Taxa 2010	Taxa 2011	% d'augment 2004-2011
Variables penals					
Tipus de fet	Falta	14,0	-	25,8	11,8
	Delicte	12,0	-	27,1	*15,1
Categoria del fet	C. les persones	12,6	-	28,2	*15,6
	C.llibert. sexual	#0,0	-	0,0	0,0
	C. propietat	14,4	-	28,3	13,9
	Drogues	#0,0	-	23,1	23,1
	Altres delictes	8,5	-	20,7	12,2
Violència en el fet	No violent	12,3	-	25,0	12,7
	Violent	14,3	-	27,5	13,2
Antecedents	Sense antecedents	9,7	22,4	20,9	11,2
	Amb antecedents	23,8	29,8	40,4	*16,6
Variables del procediment					
Resultat del programa	Resultat positiu	12,4	21,5	24,2	11,8
	Resultat negatiu	15,8	34,9	33,8	*18,0

* Augments per sobre de la mitjana de l'augment general en aquests anys (13,4%)

El valor 0 significa que no existeixen reincidents en la mostra

Com es pot veure, les taxes de reincidència en MRM han augmentat per sobre la mitjana general en les variables: gènere (en els homes); edat en la comissió del fet (en els joves de 14-15 anys); antecedents (en els que en tenen), àrea geogràfica (llatinoamericans, en la resta de procedències els nombres són massa petits per tenir en compte les diferències de percentatge), categoria del fet (en delictes *contra les persones*) i resultat negatiu en el programa.

En la resta de variables, no hi ha diferències significatives o el baix nombre de casos no discrimina diferències respecte la taxa general d'augment en el període 2004-2011 (13,4%).

4.2.2.1 Diferències en les variables de la reincidència

L'augment de la taxa de reincidència en MRM com es pot veure ha tingut una incidència molt majoritària en l'àmbit de la justícia juvenil. Tot i no tenir dades de MEPC en la taxa de MRM de 2004, el baix percentatge en la taxa de 2011 d'aquestes mesures ens fa pensar en que no ha pogut haver-hi gaire increment.

D'altra banda destaca que, en l'evolució de la taxa de reincidència del programa de MRM durant aquests anys, ha augmentat el temps que es triga a reincidir (1 mes i 10 dies de mitjana). En canvi, ha augmentat el nombre de reincidències que es cometen (en 0,6 punts).

Taula 34. Àmbits i variables temporals de la reincidència dels joves del programa de MRM. Comparativa taxa 2004-2011

Variable	Categoria	Taxa 2004		Taxa 2011	
Àmbits on es produeix la reincidència	No reincideix	87,3		73,9	
	Reincidència només a JJ	10,9		20,9	
	Reincidència només a MPA	-#		1,7	
	Reincidència només a presó	1,5		1,4	
	Reincidència a JJ i MPA	-#		0,5	
	Reincidència a JJ i presó	0,3		0,9	
	Reincidència a MPA i presó	-#		0,4	
	Reincidència a JJ, MPA i presó	-#		0,3	
Variables quantitatives		Mitjana	D. típica	Mitjana	D. típica
Nombre de reincidències		1,9	1,7	2,4	2,6
Nombre d'antecedents		0,4	0,5	0,4	0,5
Dies que triguen a reincidir		242,3	216,2	279,8	256,4

Per a l'any 2004 no hi ha registrades les dades de les Mesures Penals Alternatives.

4.3 Comparativa segons la procedència territorial de la MRM

4.3.1 Els equips tècnics de MRM i els programes que apliquen

Els programes de Mediació i Reparació de Menors els duen a terme els Equips Tècnics de Menors (ETM a partir d'ara) que gestionen cadascun d'ells, normalment, aquelles MRM proposades a menors infractors que resideixen en el seu territori de referència. L'àrea de la província de Barcelona està dividida en 4 territoris que tenen un ETM diferent que gestiona comarques concretes d'aquesta província (nord de Barcelona, Catalunya central, Sud de Barcelona i Barcelona ciutat), mentre que els ETM de Girona, Lleida i Tarragona són únics i gestionen les MRM realitzades a tota la província. La taula 35 ens mostra les principals comarques que gestiona cada ETM²¹.

²¹ S'incorporen a la taula les comarques de cada ETM amb més nombre de casos.

Taula 35. Àmbits territorials dels Equips Tècnics de Menors

Equip	Comarca²² i nombre de casos
BCN 1	Barcelonès (97), Maresme (97), Vallès Oriental (80)
BCN 2	Vallès Occidental (213), Bages (37) i Anoia (23)
BCN 3	Baix Llobregat (203), Barcelonès (72) i Garraf (32)
BCN 4	Barcelona ciutat (317)
Girona	Província de Girona: Gironès (120), La Selva (75), Baix Empordà (46)
Lleida	Província de Lleida: Segrià (88), La Noguera (15)
Tarragona	Província de Tarragona i Terres de l'Ebre: Tarragonès (61), Baix Penedès (39)

Una de les primeres preguntes que ens fem en aquest capítol és si les MRM aplicades a Catalunya es distribueixen de forma homogènia entre els seus territoris i en proporció als seus habitants. La resposta és no.

Entre aquests territoris, el pes de la MRM per cada 100 mil habitants de 14 a 17 anys manté proporcions diferenciades. En general, es troben dues tendències: per una banda Girona i Lleida presenten major nombre de MRM per cada 100 mil habitants joves, mentre que els ETM de Tarragona i Barcelona utilitzen menys aquesta mesura.

En nombres absoluts, els ETM que fan més MRM tenen també, per lògica, més reincidents per cada 100 mil habitants joves.

²² Els equips han recollit mediacions dels nois residents en les següents comarques:

ETM de Barcelona 1: Alt Empordà, Alt Penedès, Anoia, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf, Gironès, Maresme, La Selva, Urgell, Vallès Occidental i Vallès Oriental.

ETM de Barcelona 2: Alt Penedès, Anoia, Bages, Baix Llobregat, Barcelonès, Berguedà, Maresme, Osona, Segrià, La Selva, Vallès Occidental i Vallès Oriental.

ETM de Barcelona 3: Alt Penedès, Anoia, Bages, Baix Camp, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf, Montsià, Osona, Segrià, Tarragonès, Vallès Occidental.

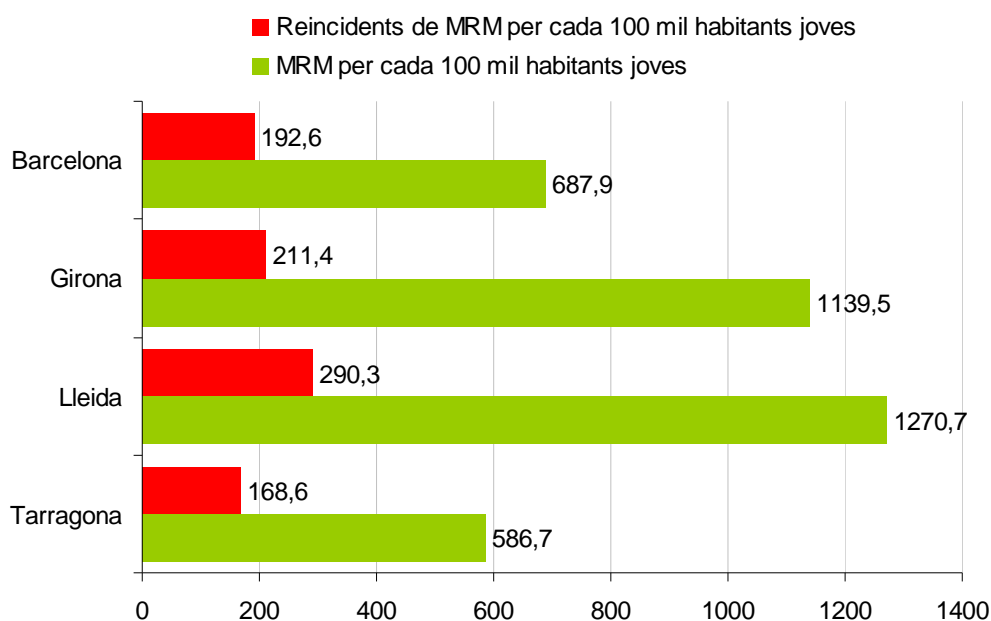
ETM de Barcelona 4: Alt Penedès, Bages, Baix Llobregat, Barcelonès, Berguedà, Garraf, Maresme, Osona, Tarragonès, Vallès Occidental i Vallès Oriental.

ETM de Girona: Alt Empordà, Bages, Baix Empordà, Barcelonès, Berguedà, Cerdanya, Garrotxa, Gironès, Maresme, Osona, Pla de l'Estany, Ripollès, La Selva i Vallès Occidental.

ETM de Lleida: Alt Camp, Alt Urgell, Alta Ribagorça, Bages, Baix Penedès, Barcelonès, Berguedà, Cerdanya, Garrigues, Noguera, Pallars Jussà, Pla d'Urgell, Segarra, Segrià, Solsonès, Urgell, Val d'Aran.

ETM de Tarragona: Alt Camp, Alt Penedès, Baix Camp, Baix Ebre, Baix Penedès, Conca de Barberà, Maresme, Montsià, Ribera d'Ebre, Tarragonès

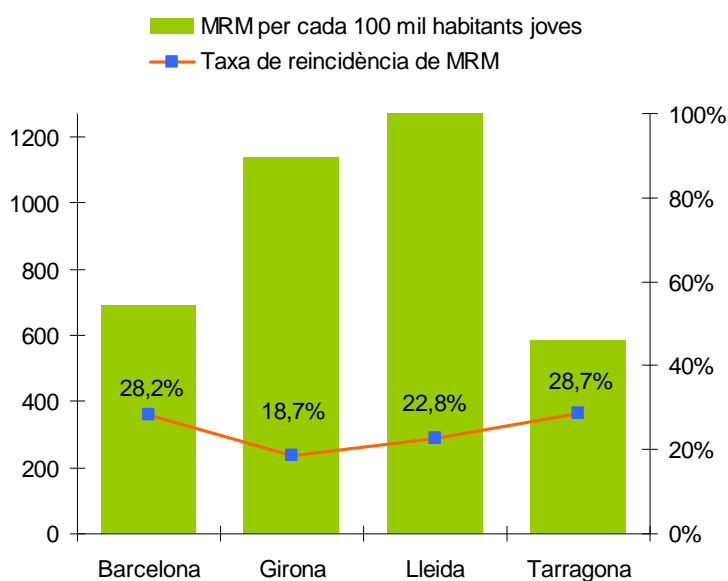
Gràfic 16. Nombre de MRM i de reincidències per cada 100 mil habitants joves

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT i de les dades de la recerca

No obstant, si comparem aquesta taxa amb la taxa de reincidència de cada territori el resultat s'inverteix ja que són els territoris que més MRM fan els que tenen taxes de reincidència més baixes (18,7% a Girona i 22,8% a Lleida) mentre que Tarragona i Barcelona tenen taxes superiors (28,0% pel cas de Barcelona i 28,7% pel de Tarragona).

Gràfic 17. Relació entre la taxa de reincidència per territoris i el nombre de mediacions per cada 100 mil habitants joves

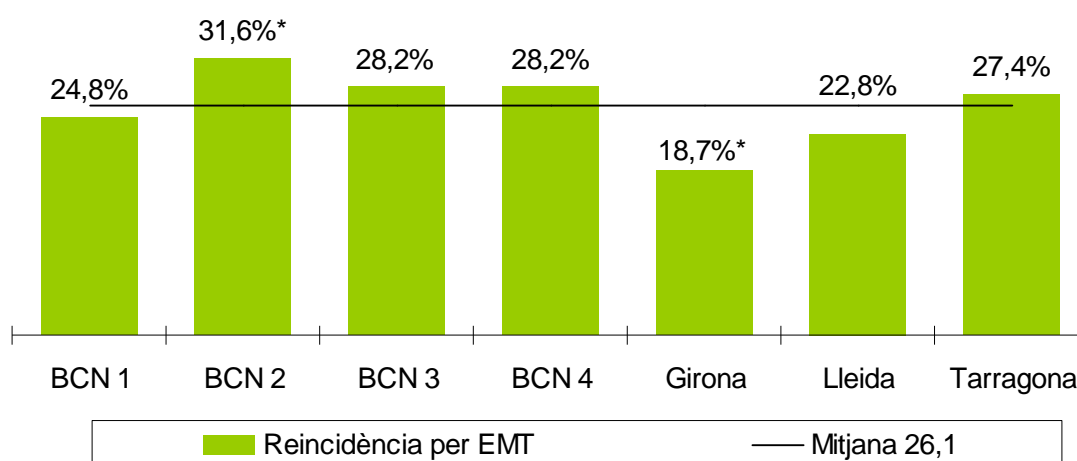

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IDESCAT i de les dades de la recerca

4.3.2 Taxa de reincidència per equips

Per Equips Tècnics de Menors la taxa de reincidència més baixa correspon als casos de Girona, amb una taxa de 18,7% que és significativament més baixa que la mitjana de reincidència. Lleida també presenta una taxa inferior malgrat que la diferència no és estadísticament significativa. Dels ETM de Barcelona l'única diferència estadísticament significativa respecte la mitjana és la de Barcelona 2 que presenta una taxa significativament més alta (31,6%).

Gràfic 18. Taxa de reincidència per Equips Tècnics de Menors

La taula 36 que trobem a la següent pàgina ens indica les característiques més significatives dels casos de cada EMT. No obstant, per als ETM amb trets diferenciadors és interessant realitzar un perfil més exhaustiu que ens ajudi a crear una categorització de cadascun d'ells. Per aquest motiu, a continuació de la presentació de la taula analitzem més en profunditat els casos dels ETM de Barcelona 2 i de Girona, que són els que presenten taxes de reincidència significatives respecte la mitjana.

Les dades en detall de cada territori es troben desglossades en l'annex 1, taula A3.

Taula 36. Perfil dels joves atesos pels diferents ETM segons variables sociodemogràfiques, penals i del procediment. Comparació amb la mitjana de la mostra

Tipus de variables	BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona
Variabls sociodemogràfiques							
Edat en la comissió del fet*			+ Grans	+ Grans			+ Petits
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers**		+ Magrib	+ Sud Amèrica	+ Sud Amèrica			
Formació assolida**		+ No primària				+ Primària	
Variabls penals							
Tipus de fet*					+ Faltes		+ Delictes
Categoria del fet*		+ Persones	+ Persones	+ Propietat	+ Altres	+ Altres	
Violència en el fet*	+ Violent	+ Violent	+ Violent		+ No violent		+ No violent
Implicats en els fets*		+ Fet sol		+ Grup menors	+ Grup menors		+ Grup menors
Antecedents*		+ Amb anteced.			+ sense anteced.		
Variabls del procediment							
Temps que triga a iniciar-se el programa**	+ Fins a 4 mesos	+ Fins a 4 mesos		+ Fins a 4 mesos		+ De 6 mesos	+ De 6 mesos
Resultat del programa**		+ Negatiu	- Negatiu			+ Positiu amb víctima	
Tipus de conciliació**	+ Víct. exclusiv.	+ Víct. exclusiv.	+ Víct. exclusiv.	+ Rep. a la comunitat	+ Econòmica i no econòmica	+ Rep. a la comunitat	+ Rep. a la comunitat
Tipus participació víctima**	+ Trobada	+ Iniciativa de les parts	+ Sense trobada	+ Sense trobada			
Responsabilitat civil*			+ No renúncia			+ Renúncia	

*Valors amb diferències significatives; $p \leq 0,01$

**Valors amb diferències significatives; $p \leq 0,05$

Taula 37. Perfil dels joves atesos pels diferents ETM segons variables de la víctima i de la reincidència. Comparació amb la mitjana de la mostra

Tipus de variables	BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona
Variables de la víctima							
Nombre de víctimes**			+ 1 víctima	+ 2 o més víctimes			
Gènere de la víctima*					+ Homes		
Edat de la víctima**	+ Menors				+ Majors		
Coneixement**		+ Coneguda*		+ Totalment desconeg			+ Desconeg. de l'entorn
Variables de la reincidència							
Tipus de mesura en la primera reincidència		+ Asses. tècnic		+ Internament / presó	+ Mediació i reparació	+ Medi obert	

*Valors amb diferències significatives; $p \leq 0,01$

**Valors amb diferències significatives; $p \leq 0,05$

4.3.3 Els casos de l'Equip Tècnic de Menors de Barcelona 2

4.3.3.1 Diferències de perfil

Els casos de l'ETM de Barcelona 2, tal com hem vist, recullen les MRM realitzades majoritàriament al territori de les comarques del Vallès Occidental, l'Anoia i el Bages (82,98% del total de població atesa per l'ETM de Barcelona 2). En aquest estudi hem comptabilitzat un total de 329 nois i noies als quals se'ls ha aplicat, com a mínim, un programa de MRM. La seva taxa de reincidència és del 31,6% significativament superior a la resta. Revisem si entre les dades informades en la base de menors hi ha diferències de perfil dels joves que ho expliqui. Les dades queden recollides en la taula 38.

1) Pel que fa a les dades sociodemogràfiques s'observen diferències entre el perfil de joves l'ETM de Barcelona 2 i la resta en: les variables respecte l'àrea geogràfica de procedència i la formació assolida. Concretament els casos de l'ETM de Barcelona 2 tenen major proporció, en comparació amb els casos de la resta d'ETM, de joves procedents del Magrib i de joves que no han assolit l'educació primària.

2) Pel que fa a les variables penals de l'infractor també s'observen diferències de perfil. En primer lloc, els joves de l'ETM de Barcelona 2 cometem més percentatge de *delictes contra les persones*. Lligat amb això, també presenten proporcions més altes de delictes violents. Pel que fa als implicats en el fet delictiu es tracta de nois que, en major proporció, van actuar sols en la comissió del fet.

3) De les variables que fan referència al programa de MRM s'observen diferències entre els joves de l'ETM de Barcelona 2 i la resta de joves dels altres ETM pel que fa al tipus de conciliació, que acostuma a ser exclusivament a través d'una trobada amb la víctima. Pel que fa forma de conciliació i reparació de la víctima, ETM Barcelona 2 té una proporció més alta de

participació per iniciativa de les parts²³ i pel que fa al temps que es triga a iniciar-se el programa és més sovint inferior als 4 mesos.

4) Pel que fa a les víctimes, el coneixement de la víctima és l'única variable que discrimina diferències entre els joves de l'ETM de Barcelona 2 i la resta d'ETM, amb una major proporció de víctimes conegudes en el territori de l'ETM de Barcelona 2.

Taula 38. Variables significatives del perfil dels casos de l'ETM de Barcelona 2

Variable	N		%		Total
	Resta d'Equips	BCN 2	Resta d'Equips	BCN 2	
Variables sociodemogràfiques					
Magrib	104	40	26,3	*50,6	30,3
Primària no assolida	36	28	5,3	*12,4	7,1
Variables penals					
Fet: <i>contra persones</i>	583	150	34,4	*45,6	36,3
Fet violent	733	177	43,3	*53,8	45,0
Fet sol	569	162	36,7	*50,8	39,1
Antecedents	1256	227	74,2	69,0	73,3
Variables del procediment					
Inici de MRM fins a 4 mesos	1037	245	61,8	*75,2	64,0
Resultat negatiu	320	79	18,9	*24,0	19,7
Conciliació víctima exclusivament	574	131	49,2	*63,9	51,4
Participació Iniciativa de les parts	87	38	8,1	*19,5	9,9
Variables respecte les víctimes					
Víctima coneguda	622	180	49,8	*60,8	51,9

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

En resum, els joves de l'ETM de Barcelona 2 que arriben a un programa de MRM són diferents a la resta d'ETM de Catalunya en 11 variables. En el quadre següent es presenten 9 d'aquestes 11 variables on s'ha recollit la taxa de reincidència i si aquesta és o no més alta en aquestes variables.

²³ Significa que la iniciativa de la MRM l'han pres els propis involucrats, tant el jove infractor com la víctima i els professionals del programa s'han trobat aquesta part feta d'entrada.

Taula 39. Taxa de reincidència de les variables més representatives del perfil del jove a l'ETM Barcelona 2

Taxa de reincidència general de MRM 2011:		26,1%
Perfil més representat de joves a l'ETM de BCN2	Taxa de reincidència de la variable	
Magrib	*41,7%	Per sobre de la mitjana
Primària no assolida	*45,3%	Per sobre de la mitjana
Fet: <i>contra les persones</i>	28,2%	Similar a la mitjana
Fet violent	27,5%	Similar a la mitjana
Fet delictiu comès en solitari	28,5%	Similar a la mitjana
Amb antecedents	*40,4%	Per sobre de la mitjana
Inici de la mesura abans dels 4 mesos	*28,3%	Per sobre de la mitjana
Resultat negatiu del programa	*33,8%	Per sobre de la mitjana
Conciliació víctima exclusivament	26,2%	Similar a la mitjana

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

La diferència més alta en la taxa en els joves de l'ETM de Barcelona 2 podria venir explicada pel fet de tenir major proporció de magribins que la resta, de tenir més joves sense primària assolida, que han iniciat el programa abans dels 4 mesos i que han tingut major percentatge de resultats negatius en la MRM. Tot i tenir una proporció similar de joves amb antecedents, aquests han comès al territori de Barcelona 2 més reincidències.

4.3.3.2 Diferències en la reincidència

Ara que ja sabem les diferències de perfil, analitzem si els joves del programa de MRM que després han estat reincidents es reparteixen de forma equitativa entre els equips de l'ETM de Barcelona 2 i la resta.

Hi ha 2 variables de totes les estudiades on els joves mostren percentatges de major reincidència a l'ETM de Barcelona 2: a) la manca de formació escolar (no tenir la primària assolida) i b) el temps d'inici del programa de MRM (començar abans de la mitjana dels 4 mesos).

En concret, tal com mostra la taula 40, pels casos de l'ETM de Barcelona 2, un 71,4% dels nois que no tenien assolida l'educació primària van reincidir en el període d'aquest estudi, mentre que a la resta d'ETM aquesta xifra fou del 25,0%.

Taula 40. Reincidència comparada de la variable formació assolida

Formació assolida		Reincidència		Total
		Resta d'equips	Barcelona 2	
Primària no assolida	Recompte	9	20	29
	% reincidència	*25,0	*71,4	45,3
	Residu corregit	-3,7	3,7	
Primària assolida	Recompte	134	41	175
	% reincidència	26,4	29,5	27,1
	Residu corregit	-0,7	0,7	
ESO assolida	Recompte	20	9	29
	% reincidència	14,4	15,5	14,7
	Residu corregit	-0,2	0,2	
Total	Recompte	163	70	233
	% reincidència	100,0	100,0	100,0
Mesures simètriques		Valor	Sig. aproximada	
V de Cramer		0,463	0,000	

La segona variable que resulta significativa és el temps que triga en iniciar-se la el programa (veure taula 41). Així, els casos de l'ETM de Barcelona 2 que inicien una MRM fins a 4 mesos, reincideixen en un 35,1% mentre que en la resta d'ETM la reincidència se situa per sota, un 26,7%.

Taula 41. Reincidència comparada de la variable temps d'inici de la MRM

Temps d'inici de la MRM		Reincidència		Total
		Resta d'Equips	Barcelona 2	
Fins a 4 mesos	Recompte	277	86	363
	% reincidència	*26,7	*35,1	28,3
	Residu corregit	-2,6	2,6	
De 4 a 6 mesos	Recompte	83	13	96
	% reincidència	20,8	24,1	21,1
	Residu corregit	-0,6	0,6	
Més de 6 mesos	Recompte	63	4	67
	% reincidència	26,3	14,8	25,1
	Residu corregit	1,3	-1,3	
Total	Recompte	423	103	526
	% reincidència	100,0	100,0	100,0
Mesures simètriques		Valor	Sig. aproximada	
V de Cramer		0,073	0,009	

D'aquesta manera podem concloure que a més de les variables diferents de perfil comentades anteriorment, aquestes dues són especialment rellevants per predir nous comportaments disruptius en els joves de l'ETM de Barcelona 2.

4.3.4 Casos de l'Equip Tècnic de Menors de Girona

Seguint la mateixa lògica que hem fet pels casos de l'ETM de Barcelona 2, el primer que caldria saber si el perfil dels joves que arriben a l'ETM de Girona és més preservat que el de la resta d'ETM, i si això podria explicar la taxa més baixa.

4.3.4.1 Diferències de perfil

L'ETM de Girona inclou per al nostre estudi un total de 321 menors als quals se'ls va aplicar, com a mínim, un programa de MRM al llarg del 2008. La majoria d'aquests nois i noies són residents a les comarques del Gironès, la Selva i el Baix Empordà (que representen un total del 75% de la població estudiada). La taxa de reincidència dels programes de MRM és del 18,7%, la més baixa de tots els joves d'ETM i amb diferències significatives que no s'expliquen per l'atzar.

En la taula 42 es recullen les variables on hi trobem diferències.

Taula 42. Variables significatives del perfil dels casos de l'ETM de Girona

Variable	N		%		Total
	Resta d'Equips	Girona	Resta d'Equips	Girona	
Variabls penals					
Tipus de fet: falta	411	116	24,2	*36,1	26,1
Categoria del fet: <i>altres</i>	346	94	20,3	*29,3	21,8
Fet no violent	877	235	51,6	*73,2	55,0
Implicats: grup de menors	807	181	51,6	*59,0	52,8
Sense antecedents	1222	261	71,8	*81,3	73,3
Variabls del procediment					
Reparació econòmica	256	99	22,5	*42,3	25,9
Reparació no econòmica	82	64	7,2	*27,4	10,6
Variabls respecte les víctimes					
Homes	657	147	59,2	*69,3	60,8
Majors d'Edat	546	139	50,0	*69,8	53,1

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Destaquem que la majoria de faltes són per fets *contra les persones*. També que la majoria de categories del fet que corresponen a *altres delictes* són

danys. En concret, pels casos de l'ETM de Girona són un 22,7% dels delictes totals. La darrera especificitat és que pràcticament no hi ha casos de delictes *contra la propietat* on s'hagi utilitzat la violència. La taula següent recull aquests resultats.

Taula 43. Variables penals dels casos de l'ETM de Girona

Categories	N		%		Total
	Resta d'equips	Girona	Resta d'equips	Girona	
Faltes contra les persones	211	50	32,5	*60,2	35,6
Delicte de danys	234	73	13,8	*22,7	15,2
Propietat violent	165	3	27,6	*2,4	23,2

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

En resum, els joves de l'ETM de Girona que arriben al programa de MRM són diferents a la resta d'ETM de Catalunya en 9 variables. En el quadre següent es presenten 7 d'aquestes 9 variables on s'ha recollit la taxa de reincidència i si aquesta és o no més alta en aquestes variables.

Taula 44. Variables del perfil de l'ETM Girona i taxa de reincidència de les variables

Taxa de reincidència general de MRM 2011:		26,1%
Perfil més representat de joves a l'ETM de Girona	Taxa de reincidència de la variable	
Falta	25,8%	Similar a la mitjana
<i>Altres delictes</i>	*20,7%	Per sota de la mitjana
<i>Fet no violent</i>	25,0%	Similar a la mitjana
Implicats: grup de menors	24,4%	Similar a la mitjana
Sense antecedents	*20,9%	Per sota de la mitjana
Reparació econòmica	20,8%	Similar a la mitjana
Reparació no econòmica	20,5%	Similar a la mitjana

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

La diferència més baixa en la taxa en els joves de l'ETM de Girona pot explicar-se per una selecció prèvia en el tipus de delicte (danys) i en el fet que els joves no tinguin antecedents.

4.3.4.2 Diferències en la reincidència

Ara ja sabem que només 2 d'aquestes variables diferents de perfil podrien explicar les diferències en la taxa de reincidència dels joves de l'ETM de Girona. A continuació analitzem si els joves de MRM que després han estat reincidents es reparteixen de forma equitativa entre els equips de l'ETM de Girona i la resta.

Quasi totes les variables que presentaven diferències de perfil entre els joves de Girona i la resta d'ETM, també presenten un percentatge més baix de reincidència. Aquestes són: 1) el fet delictiu, 2) la violència en el fet, 3) el implicats en el fet, 4) antecedents i 5) el tipus de conciliació que es realitza al llarg del procés de la MRM.

Taula 45. Variables de la reincidència comparades pels casos de l'ETM de Girona

Variable	Categoria	Reincidència				
		N		% vàlid		
		Resta d'Equips	Girona	Resta d'Equips	Girona	Total
Categoria del fet	Contra les persones	188	19	28,9	22,9	28,2
	Contra la llibertat sexual	-	-	-	-	-
	Contra la propietat	178	27	29,8	21,4	28,3
	Drogues	6	0	24,0	,0	23,1
	Trànsit	16	3	21,9	17,6	21,1
	Altres	80	11	*23,1	*11,7	20,7
Violència en el fet	No violent	237	41	*27,0	*17,4	25,0
	Violent	231	19	28,0	22,1	27,5
Implicats en el fet	Fet amb grup menors d'edat	212	29	*26,3	*16,0	24,4
	Fet amb grup majors d'edat	29	5	23,2	18,5	22,4
	Fet sol	186	22	29,4	22,2	28,5
Antecedents	Sense antecedents	268	42	*21,9	*16,1	20,9
	Amb antecedents	200	18	41,8	30,0	40,4
Tipus de conciliació	Amb la víctima exclusivament	175	10	26,8	19,2	26,2
	Amb reparació econòmica	62	12	*24,2	*12,1	20,8
	Amb reparació no econòmica	20	10	24,4	15,6	20,5
	Reparació a la comunitat	37	4	25,3	21,1	24,8

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

D'aquesta manera podem concloure que a més de les variables diferents de perfil comentades anteriorment, aquestes cinc són especialment rellevants per predir el desistiment en el delictes en els joves de l'ETM de Girona.

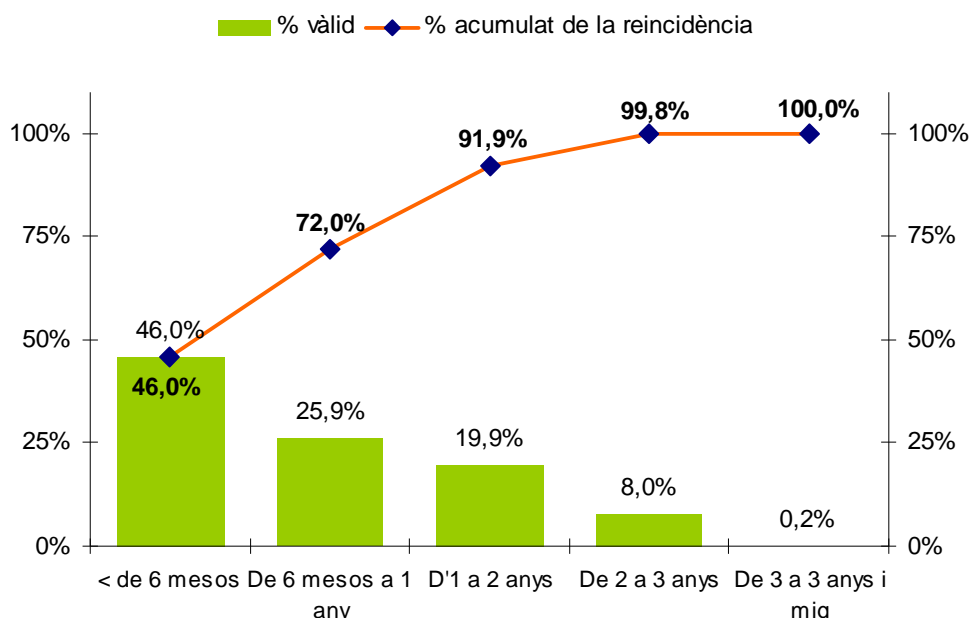
4.4 El temps que es triga a reincidir

Un dels aspectes que resseguim en tots els estudis de reincidència és el temps que els joves reincidents triguen a cometre un nou delictes. El període que passa entre la finalització de la intervenció de la justícia i un nou delictes és un altre indicador que ens dóna pistes respecte a l'impacte que aquesta intervenció ha tingut en la conducta del jove.

L'apartat s'estructura presentant, en primer lloc, els resultats respecte d'aquesta qüestió dels joves reincidents en la taxa 2011 del programa de MRM. A continuació es presentaran els canvis que s'han observat entre aquests i el temps que trigaven els joves reincidents en la taxa 2004.

4.4.1 Temps que es triga a reincidir (taxa 2011 del programa de MRM)

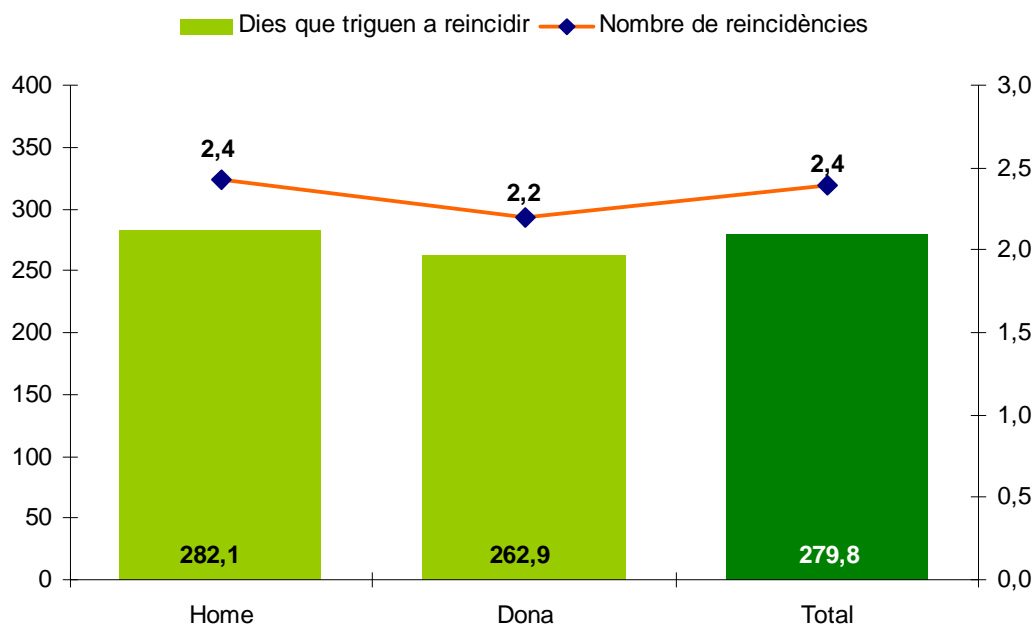
Gràfic 19. El temps que els joves que han seguit una MRM triguen a reincidir

El temps de mitjana que es triga a reincidir, per a la població de reincidents del programa de MRM, és de **279,8 dies** i la mitjana de reincidències és de **2,4**.

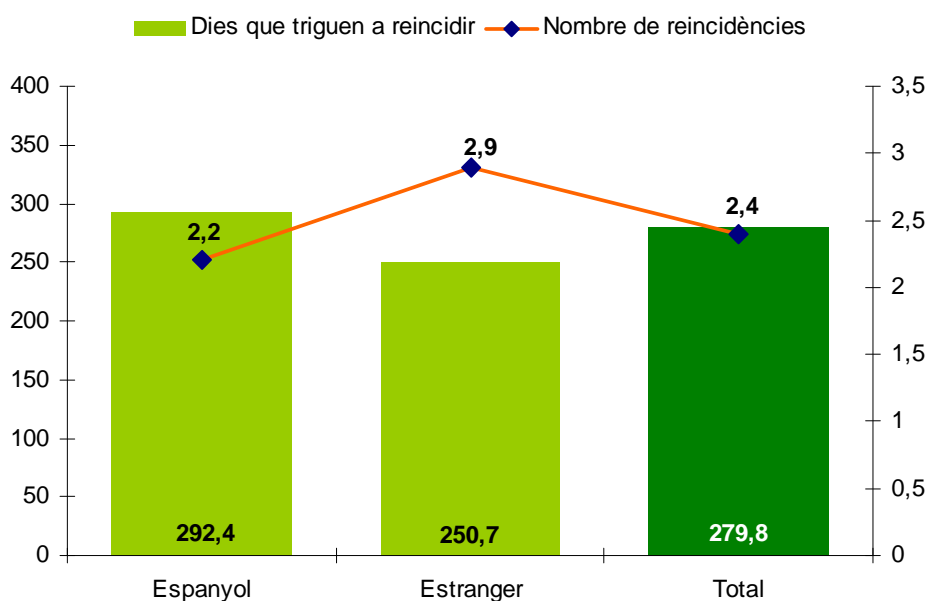
Un 46% dels joves que reincidiran ho fan abans dels 6 mesos. Abans de l'any ja han reincidit quasi tres quartes parts dels joves que ho faran.

Gràfic 20. Dies que els joves triguen a reincidir i nombre mitjà de fets de la reincidència segons el gènere

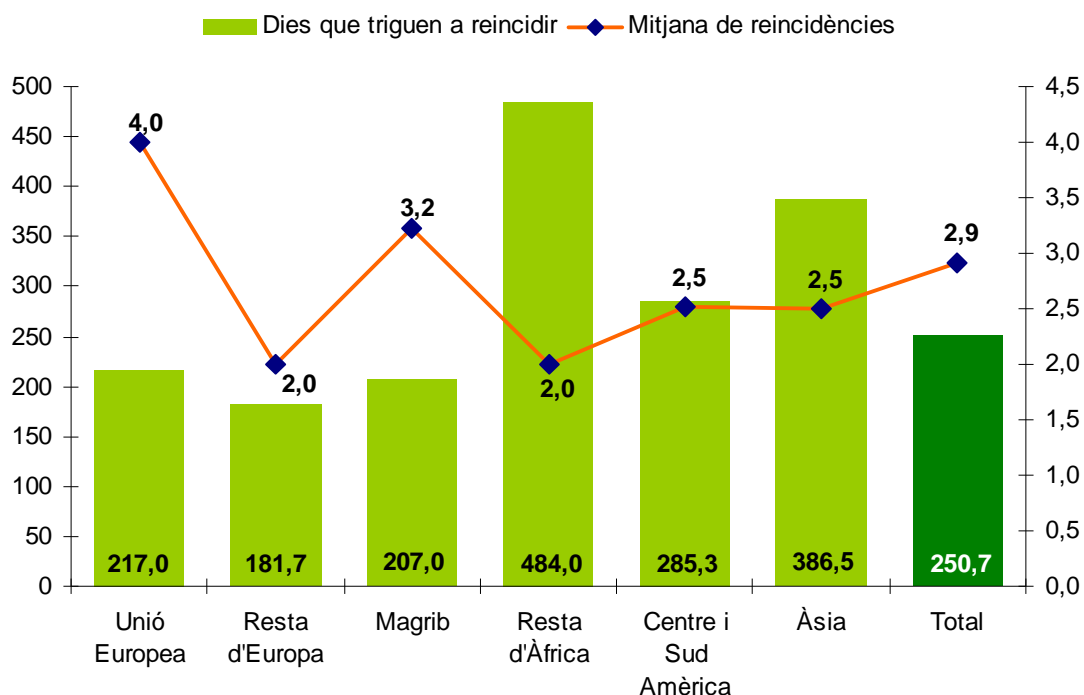
La variable gènere no discrimina diferències estadísticament significatives en el temps que els joves triguen a cometre un nou delicte, ni tampoc en el nombre de reincidències que cometen.

Gràfic 21. Dies que els joves triguen a reincidir i nombre mitjà de fets de la reincidència segons la nacionalitat

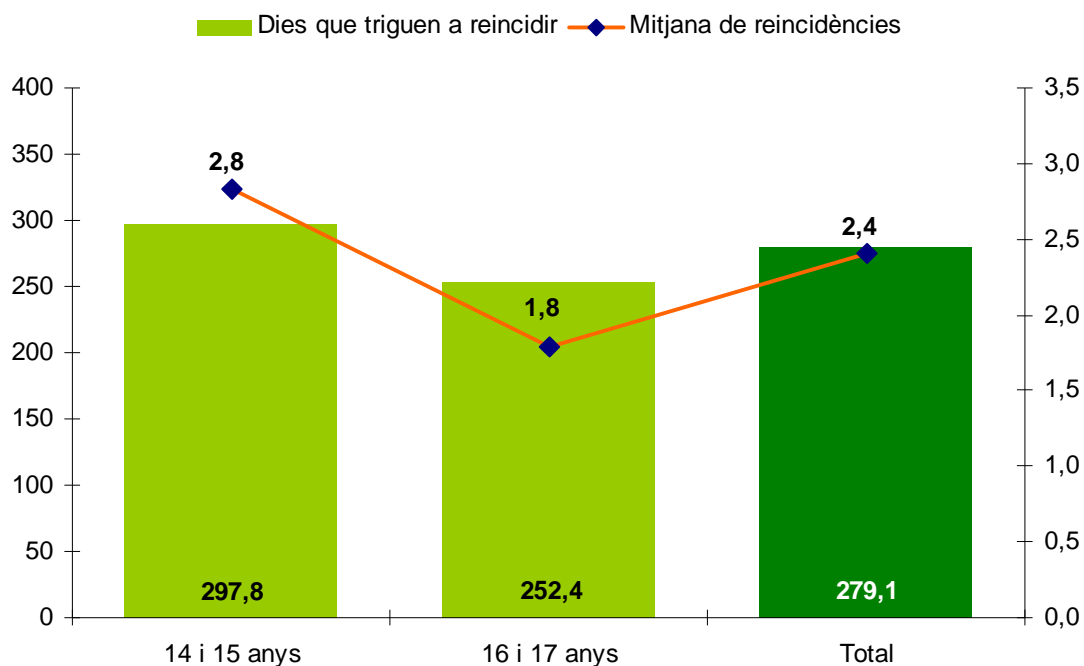
Pel que fa a la variable nacionalitat, els estrangers triguen, de mitjana, menys dies a reincidir que els espanyols, malgrat que la diferència no és significativa. El nombre de reincidències sí que resulta significatiu ($p=0,008$) i indica un nombre més elevat de reincidències en els estrangers.

Gràfic 22. Dies que els joves estrangers triguen a reincidir i nombre mitjà de fets de la reincidència segons l'àrea geogràfica de procedència dels estrangers

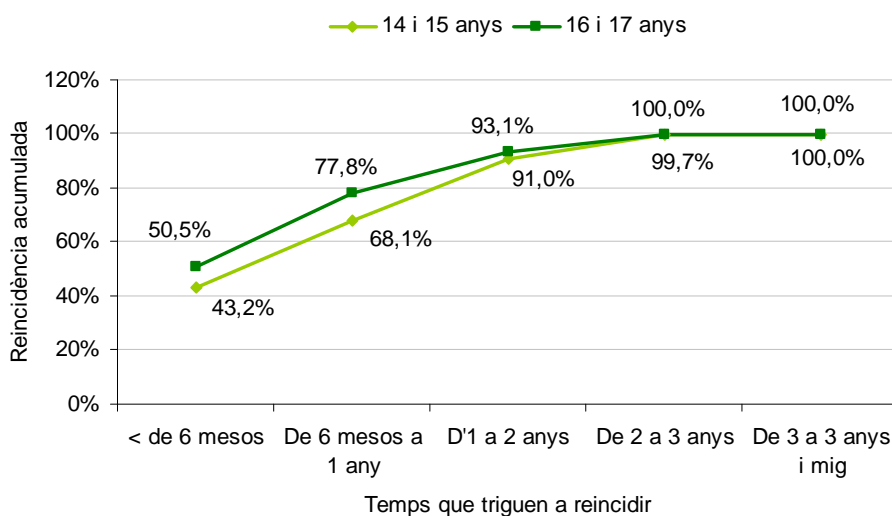
Si ens centrem en les diferències per àrees geogràfiques de procedència dels joves estrangers que passen per MRM, s'observa pels resultats que no hi ha diferències significatives ni pel que fa al temps que triguen en reincidir ni en el nombre de reincidències, tot i que pel gràfic i les dades absolutes pugui semblar-ho. El baix nombre de subjectes que hi ha inclosos en l'anàlisi d'algun dels grups implicats li treu la possibilitat d'obtenir una significació estadística.

Gràfic 23. Dies que els joves triguen a reincidir i nombre mitjà de fets de la reincidència segons l'edat en la comissió del fet

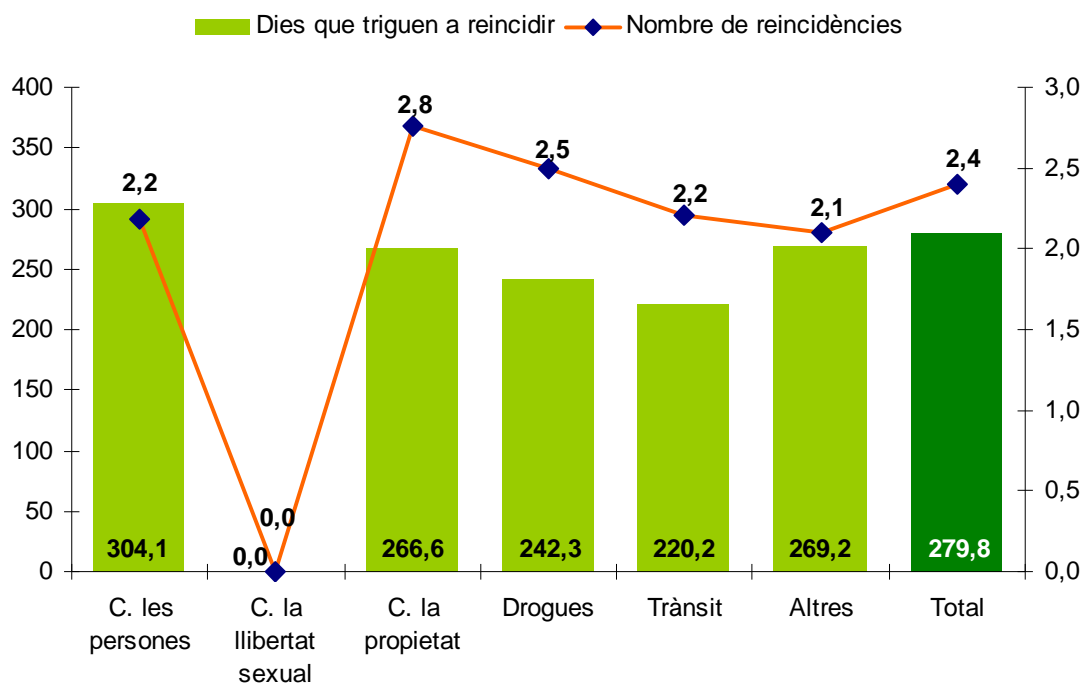

Pel que fa a la variable edat es troben diferències en les agrupacions entre els més joves (14 i 15 anys) i els més grans (16 i 17 anys). Els més joves triguen significativament més temps a cometre un nou delicte ($p=0,04$). En canvi reincideixen més vegades de mitjana ($p=0,000$). Al gràfic 24 es pot observar com el grup d'edat dels joves de 16 i 17 anys en menys de 6 mesos, ja han reincidit el 50%.

Gràfic 24. Distribució acumulada de reincidents segons l'edat i el temps que triguen a reincidir

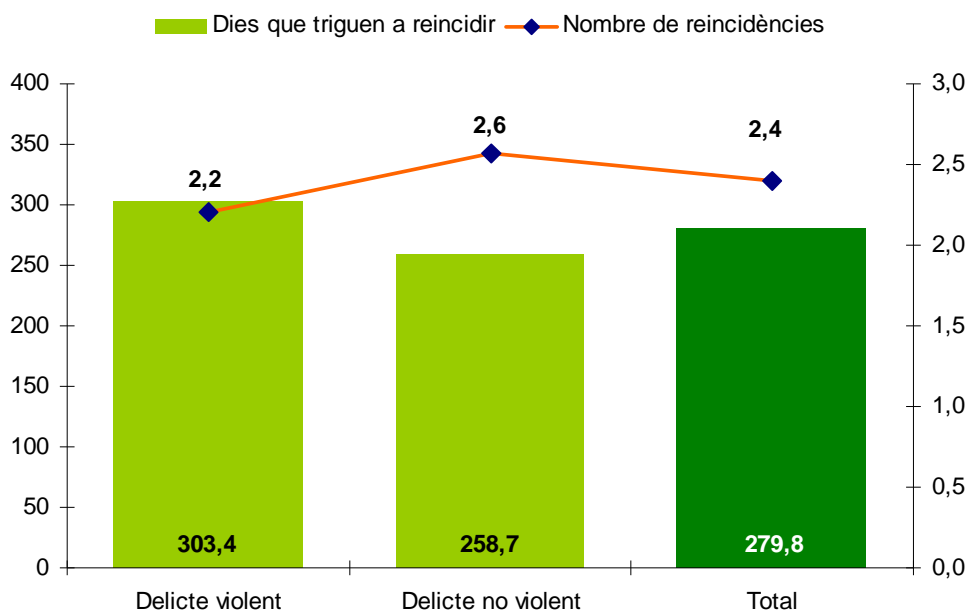

Gràfic 25. Dies que els joves triguen a reincidir i nombre mitjà de fets de la reincidència en funció de la categoria del fet

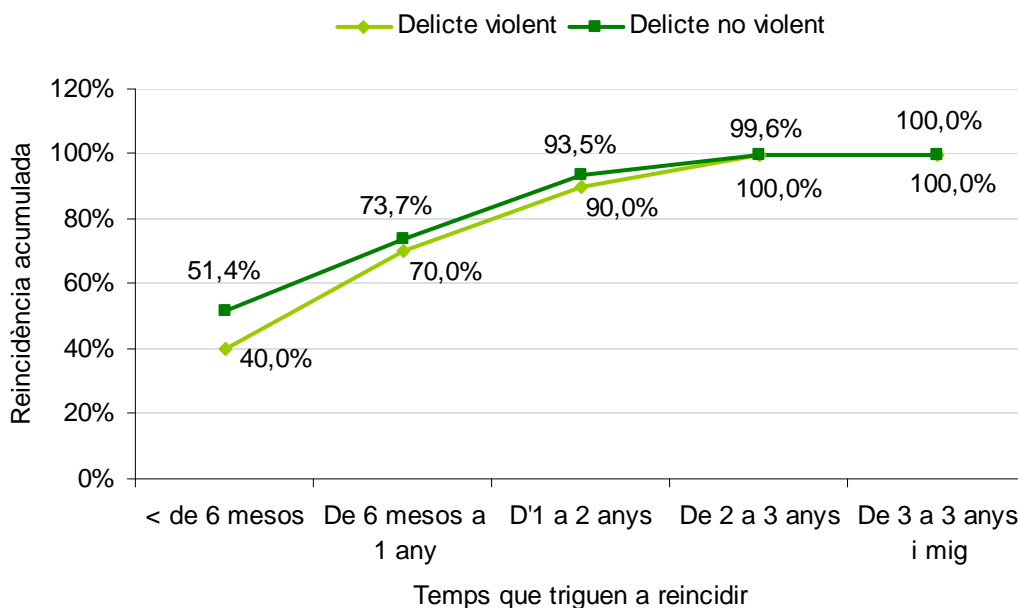

Pel que fa a la variable categoria del fet comès en la *causa base*, no es troben diferències quant al temps que es triga a reincidir ni en el nombre de reincidències. Tot i així, s'observa que la reincidència més tardana es situa en percentatge en els delictes *contra les persones* i la més ràpida en els delictes de *trànsit*. El nombre de reincidències és molt similar entre totes les categories de delictes.

Gràfic 26. Dies que els joves triguen a reincidir i nombre mitjà de fets de la reincidència en funció de la violència del fet delictiu

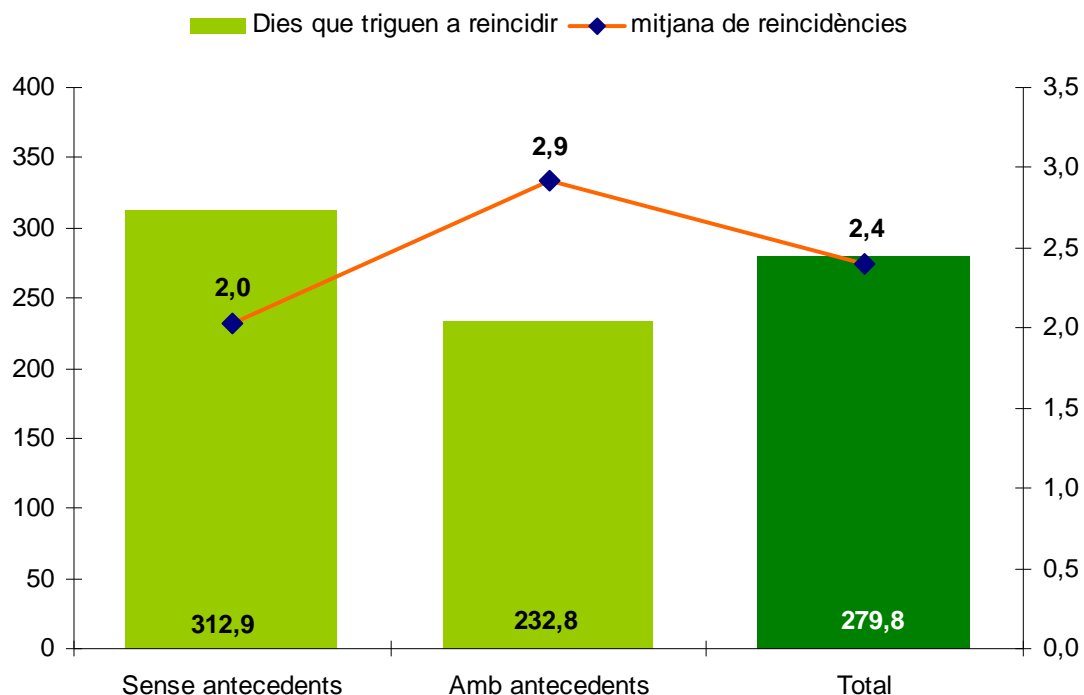

Gràfic 27. Distribució acumulada de reincidents segons la violència en el delicte de la causa base i el temps que triguen a reincidir

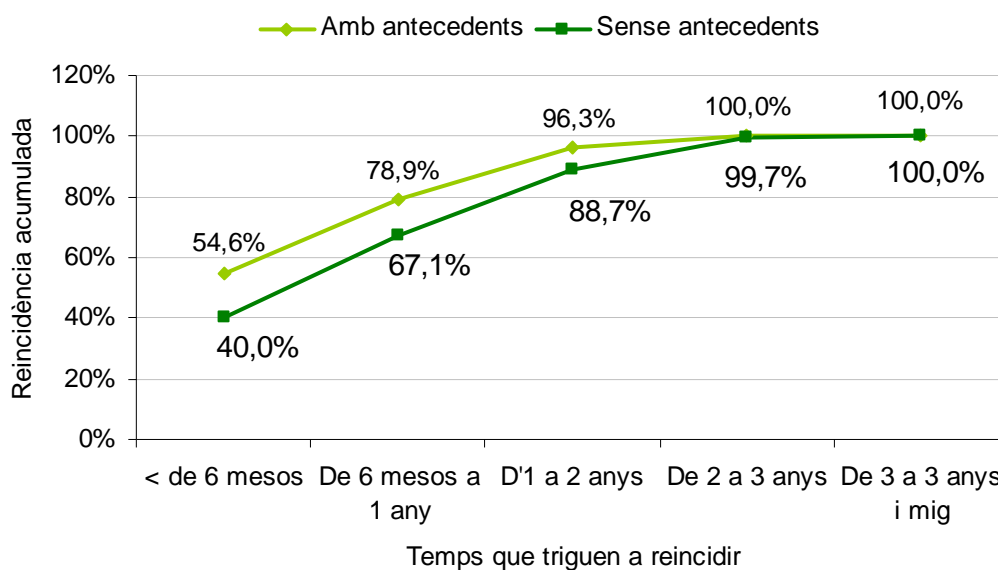
Pel que fa a la variable violència en el fet delictiu de la *causa base*, els joves que han comés un delicte no violent i que reincidiran ho fan abans que els que han comés un delicte violent, amb diferències que són significatives ($p=0,046$). En canvi no s'aprecien diferències significatives en la mitjana de delictes, que és similar.

Gràfic 28. Dies que els joves triguen a reincidir i nombre mitjà de fets de la reincidència en funció dels antecedents

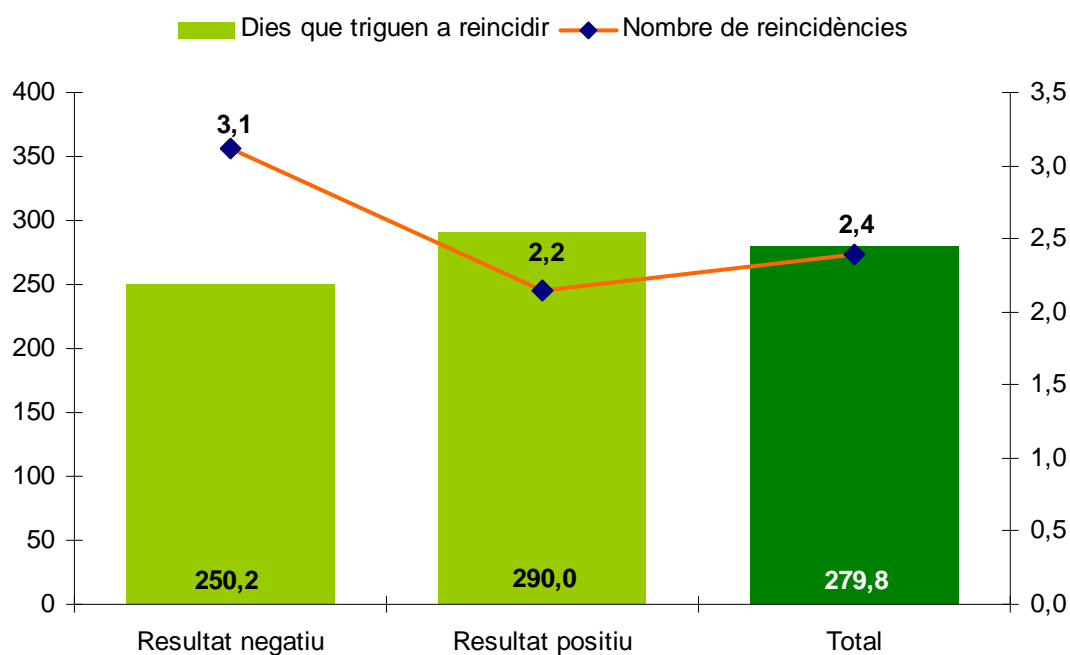

Tenir o no tenir antecedents i el temps que els joves triguen a cometre un nou delicte està significativament relacionat ($p=0,000$). Els joves amb antecedents cometen més reincidències de mitjana (quasi 3) i ho fan abans que aquells que són primaris en el seu pas per la justícia juvenil. En el gràfic 29 es pot observar com en menys d'un any el 80% dels joves reincidents amb antecedents ja han tornat a cometre un nou fet delictiu.

Gràfic 29. Distribució acumulada de reincidents segons els antecedents i el temps que triguen a reincidir

Gràfic 30. Dies que els joves triguen a reincidir i nombre mitjà de fets de la reincidència en funció del resultat de la MRM

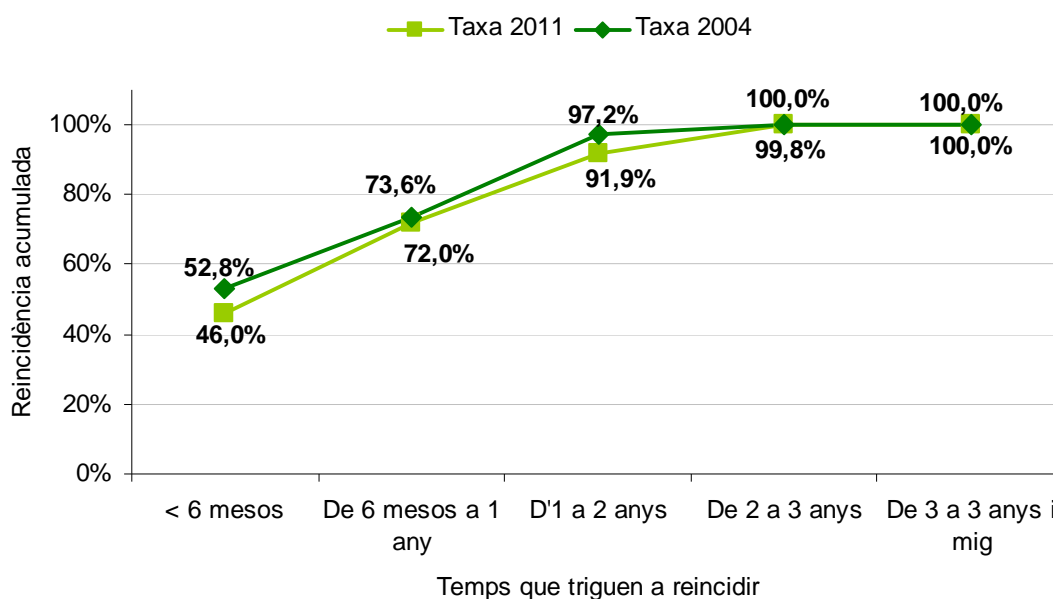
El resultat de la MRM (si ha estat qualificada pels professionals com a positiva o negativa) no resulta una variable que marqui diferències quant al temps que els joves triguen a reincidir. Tot i així, s'observa com la mitjana de dies que triguen a reincidir els joves que van acabar el programa amb resultat positiu és

més elevada que la resta ($p=0,003$). El nombre de reincidències sí que es presenta amb resultats diferents a nivell estadístic en funció d'aquesta variable. El joves que han acabat una MRM amb resultat negatiu reincideixen significativament més que els que l'han acabat amb una valoració positiva.

Dels joves reincidents a qui se'ls ha aplicat una MRM es pot afirmar, a mode de resum, que el temps que triguen a cometre un nou delicte serà més curt en funció de tres variables: tenir antecedents, pertànyer al col·lectiu de joves de 16-17 anys i haver comès un fet delictiu no violent en la *causa base* que motivà la MRM.

4.4.2 Comparativa respecte la taxa 2004

Gràfic 31. El temps que els joves del programa de MRM triguen a reincidir. Comparativa taxes 2004-2011

El gràfic 31 mostra com els joves de la mostra de 2011 mostren un comportament molt similar, respecte al temps que triguen a reincidir, al dels joves que van seguir un programa de MRM en la taxa 2004. La principal diferència de percentatge es troba en els 6 primers mesos, que a la taxa del 2004 superava la meitat dels reincidents (52,8%), mentre que la taxa del 2011 no hi arriba (es queda en el 46,0%).

Si mirem aquestes diferències segons les principals variables controlades en ambdós estudis tenim els resultats reflectits a la taula 46.

Taula 46. Evolució del temps de reincidència segons diferents variables. Comparativa taxa 2004-2011

Variable	Categoria	Taxa 2004		Taxa 2011		Tendència
		Dies		Dies		
		Mitjana	D. Típica	Mitjana	D. Típica	
General		242,3	216,1	279,8	256,4	↑
Gènere	Home	241,8	214,1	282,1	259,1	↑
	Dona	246,6	243,9	262,9	235,7	↑
Edat en la comissió del fet	14 i 15 anys	*306,9	235,4	*297,8	263,4	↓
	16 i 17 anys	*113,3	85,0	*252,4	243,7	↑
Nacionalitat	Espanyol	238,0	213,6	292,4	266,9	↑
	Estranger	273,2	240,4	250,7	228,3	↓
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	-	-	217,0	183,1	↓
	Resta d'Europa	666,0	-	181,7	139,7	↓
	Magrib	229,6	216,2	207,0	213,3	↓
	Resta d'Àfrica	-	-	484,0	199,4	↑
	Centre i Sud Amèrica	294,5	314,7	285,3	245,4	↓
	Àsia	-	-	386,5	263,8	↑
Categoria del fet	C. les persones	239,9	224,1	304,1	264,5	↑
	C. la llibertat sexual	-	-	-	-	-
	C. la propietat	241,8	216,4	266,6	257,5	↑
	Drogues	-	-	242,3	162,4	↑
	Trànsit	-	-	220,2	163,5	↑
	Altres	246,8	217,6	269,2	254,8	↑
Violència en el fet	Violent	284,3	231,1	*303,4	268,6	↑
	No violent	224,2	208,4	*258,7	243,4	↑
Antecedents	Sense antecedents	*309,5	233,2	*312,9	273,5	↑
	Amb antecedents	*147,7	145,9	*232,8	222,1	↑
Resultat del programa	Resultat positiu	244,6	220,3	250,2	242,9	↑
	Resultat negatiu	164,0	64,5	290,0	260,4	↑

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

El joves que reincidiran després de passar per un programa de MRM ho fan ara més tard del que ho feien en la taxa 2004 (ara triguen 37,5 dies més de mitjana). Malgrat no tots els resultats de l'anàlisi en funció de diferents variables mostren diferències significatives, s'observa una tendència a trigar més temps a reincidir en general, excepte la variable estrangers: els joves estrangers triguen ara menys temps.

En resum la comparativa entre les dues taxes respecte del temps que es triga a reincidir ens diu que:

- L'edat (ser més jove) i els antecedents (no tenir-ne) són les dues variables que s'han mantingut significatives en ambdues recerques. En els dos casos, ha augmentat el temps que triguen a reincidir.
- En la taxa de 2011 apareix el delicte no violent com una nova variable explicativa per predir el temps que trigaran a reincidir (delicte no violent, trigaran menys).

4.5 Característiques de la reincidència

En aquest darrer apartat del capítol es descriuen les característiques de la primera reincidència que han comés els joves reincidents. S'explica en quin àmbit han reincidit, quin tipus de delicte s'ha comès i quin ha estat el programa o la mesura que se'ls ha aplicat.

Taula 47. Base de dades i àmbit on ha reincidit el jove

Variable	Categoria	N	% (vàlid)
Base de dades de la primera reincidència	JOVO	457	86,6
	MEPC	38	7,2
	SIPC	33	6,3
Àmbits on ha reincidit (total de reincidències)	Justícia juvenil (JJ)	442	79,9
	MEPC	34	6,4
	Presó	29	5,5
	JJ i MEPC	10	1,9
	JJ i presó	19	3,6
	MEPC i presó	8	1,5
	JJ, MEPC i presó	6	1,1

S'observa com el 86,6% dels joves reincidents ha comés la primera reincidència sent encara menors i, consegüentment, s'ha intervingut des de l'àmbit de justícia juvenil i que gairebé el 80% no ha passat al sistema de justícia d'adults. Del total de reincidents del programa de MRM un 11,7% arriba a presó durant el temps de seguiment, si bé no necessàriament en la primera reincidència (en la primera reincidència va a parar a presó el 4,2%, com veurem més endavant).

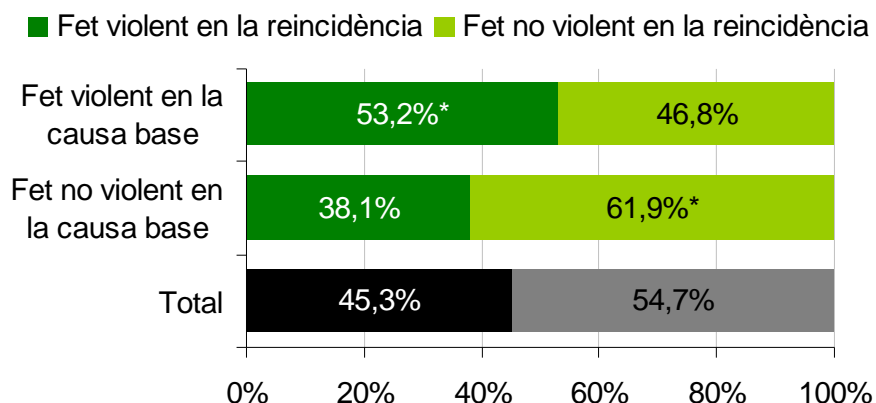
Taula 48. Variables penals i de la reincidència referents a la causa de la primera reincidència

Variable	Categoria	N	% (vàlid)
Variabls penals			
Tipus de fet	Falta	127	24,1
	Delicte	401	75,9
Categoria del fet	Contra les persones	157	29,7
	Contra la llibertat sexual	2	0,4
	Contra la propietat	223	42,2
	Drogues	5	0,9
	Trànsit	57	10,8
	Altres	84	15,9
Violència en el fet	No violent	289	54,7
	Violent	239	45,3
Variabls de la reincidència			
Nombre de fets en la reincidència	1 fet	393	74,4
	2 fets	94	17,8
	3 o més fets	41	7,8
Edat en la reincidència	14 i 15 anys	108	20,5
	16 i 17 anys	345	65,3
	18 o més anys	75	14,2

Pel que fa a les variables referides a la causa de la primera reincidència cal remarcar com respecte a la *causa base* descendeixen els delictes *contra les persones* (que en la *causa base* suposen el 36,3% i en la reincidència un 29,7%) i com augmenten els que són *contra la propietat* fins a un 42,2% (representen el 35,8% en la *causa base*). Es manté la proporció de delictes no violents (54,7% front el 55,0%) i de les faltes front el delictes (75,9% i 73,9%). Gairebé 7 de cada 10 joves reincideixen amb 16 o 17 anys i el 14,2% comet la primera reincidència essent major d'edat.

Respecte a la violència en la primera reincidència trobem que guarda relació amb la violència en la *causa base*. És a dir, els joves que van passar per MRM per un delicte violent, si han reincidit ho han tornat a fer amb un delicte violent en més proporció (53,2% front el 45,3% de la mitjana). De la mateixa manera, els que havien comès un fet no violent en la *causa base* i han reincidit, ho han tornat a fer amb un fet no violent (61,9% front el 54,7% de la mitjana).

Gràfic 32. Violència en la reincidència segons la violència en la causa base

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

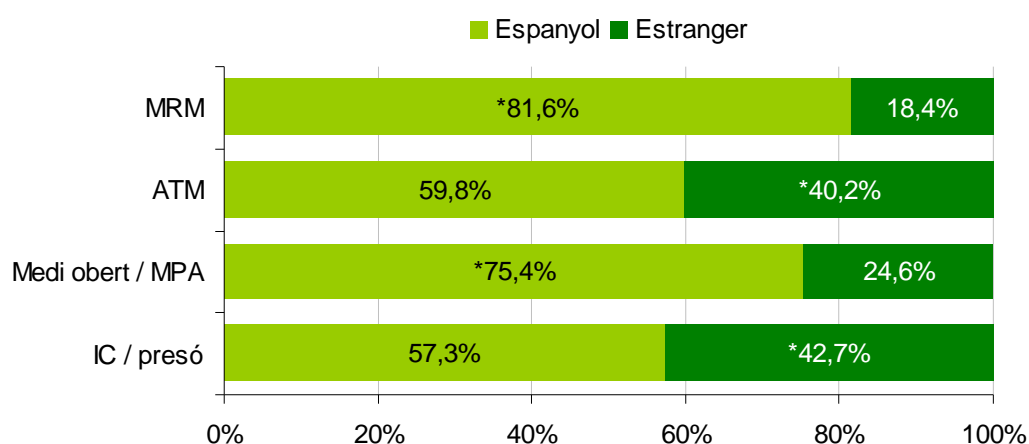
Taula 49. Programa o mesura aplicats al jove en la primera reincidència

Variable	Categoria	N	% (vàlid)
Programa o mesura aplicat per la reincidència	Justícia juvenil		
	Mediació i reparació	102	19,3
	Assessorament tècnic de menors (ATM)	132	25,0
	Medi obert	163	30,9
	Tasques socioeducatives	19	3,6
	Prestacions en benefici de la comunitat (PBC)	24	4,5
	Llibertat vigilada	117	22,2
	Permanència en domicili caps de setmana	3	0,6
	Internament en centre	60	11,5
	Justícia d'adults		
	Mediació i reparació adults	1	0,2
	Execució penal en la comunitat	48	9,1
	Obligació de programes formatius	2	0,4
	Treballs en benefici a la comunitat (TBC)	35	6,6
Localització permanent	11	2,1	
Presó	22	4,2	

Pel que fa a les variables referents al programa o mesura imposats a causa de la reincidència, veiem que un 44,3% dels joves són sotmesos exclusivament a un programa d'assessorament tècnic o a una nova MRM. La segona mesura més imposada és la llibertat vigilada en un 22,2% dels casos. Els joves interns representen un 11,5% i els que acaben a la presó en la primera reincidència són un 4,2%.

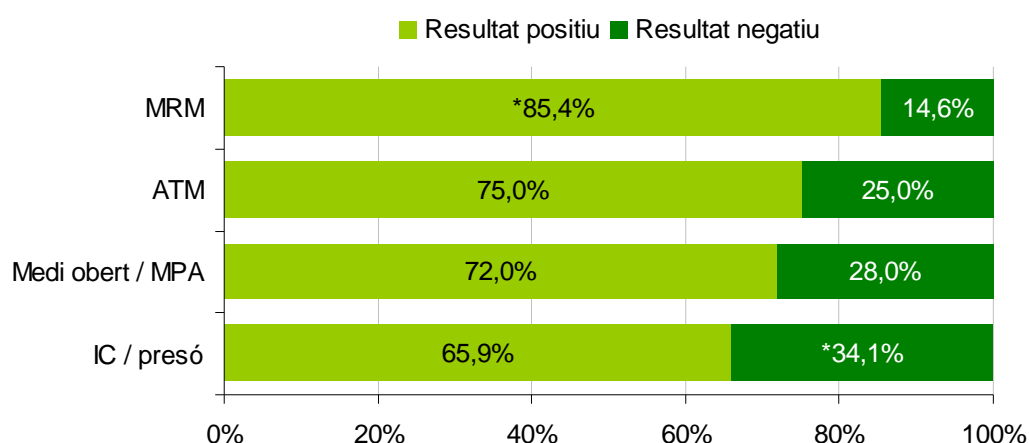
Hi ha diferències entre els reincidents segons la mesura aplicada en la reincidència? Sí, hem trobat diferències rellevants pel que fa a la nacionalitat, els antecedents i el resultat de la mesura. Com s'observa en els gràfics següents, els joves que després d'una MRM han reincidit i se'ls hi ha aplicat un internament o la presó tenen en més proporció: antecedents, resultats negatius en la mesura i hi ha més estrangers.

Gràfic 33. Nacionalitat dels joves reincidents segons la mesura més greu imposada en la primera reincidència

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Gràfic 34. Resultat de la MRM dels joves reincidents segons la mesura més greu imposada en la primera reincidència

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

4.5.1 Delicte violent, participació de la víctima i reincidència

Quant a la relació entre la violència de la *causa base* i de la reincidència, se'ns plantejava una hipòtesis inicial (F). En els casos en què *la MRM es va realitzar*

per un fet violent i la víctima va participar de forma directa en el procés, la reincidència, en cas de produir-se, serà per un fet no violent.

No hi ha relació entre haver fet una MRM per un fet violent i que la víctima participi de forma directa en el procés, en el fet que això influeixi en els comportaments posteriors delictius. Aquestes variables no correlacionen.

Taula 50. Relació entre fet violent, resultats positius amb i sense víctima i reincidència

Fet violent i reincidència		Resultats positius		Total
		Amb víctima	Sense víctima	
No reincidència	Recompte	1.040	190	1.230
	% resultats positius	76,2	73,4	75,8
	Residu corregit	1,0	-1,0	
Reincidència violenta	Recompte	148	36	184
	% resultats positius	10,9	13,9	11,3
	Residu corregit	-1,4	1,4	
Reincidència no violenta	Recompte	176	33	209
	% resultats positius	12,9	12,7	12,9
	Residu corregit	0,1	0,0	
Total	Recompte	1.364	259	1.623
	% resultats positius	100,0	100,0	100,0
Mesures simètriques		Valor	Sig. aproximada	
V de Cramer		0,035	0,363	

Al contrari del que esperàvem, com recull la taula 51 després d'una MRM per un fet violent i amb la participació de la víctima, la reincidència torna a ser violenta en més proporció (54,7% front el 45,7% de la mitjana). En un 45,3% dels casos, però, la reincidència és no violenta malgrat el fet de la *causa base* fos violent.

Taula 51. Violència en la reincidència segons la violència en la *causa base* i la participació de la víctima en la MRM

Participació de la víctima en el programa	Violència en la reincidència	Violència en la <i>causa base</i>				
		N		%		Total
		Violent	No violent	Violent	No violent	
Participació de la víctima	Violent	88	60	*54,7	36,8	45,7
	No violent	73	103	45,3	*63,2	54,3
Sense participació de la víctima	Violent	11	25	57,9	50,0	52,2
	No violent	8	25	42,1	50,0	47,8

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

5. El perfil del jove reincident

Aquest capítol l'hem dividit en cinc apartats.

En el primer es donen les diferències entre el perfil del reincident front el no reincident, a nivell general.

En el segon apartat es mostren les diferències segons els antecedents, agrupant els que són primaris en el seu pas per la justícia juvenil, front els que tenen 1 o 2 antecedents i front els que en tenen 3 o més d'antecedents. En el tercer apartat es destaquen les diferències segons l'edat, agrupant la franja 14-15 anys front la franja 16-17 anys. En el quart es destaquen les diferències segons els estudis, agrupant els que no en tenen cap de finalitzat front els que sí en tenen alguns, ja sigui la primària, l'ESO o un estudi superior.

S'han seleccionat les variables d'antecedents, edat i estudis pel fet de ser variables que presenten resultats significatius en l'anàlisi de la reincidència. El gènere, la nacionalitat i el territori també presenten diferències significatives en la taxa de reincidència de MRM. La seva rellevància com a variables per als objectius i finalitat de la recerca fa que donem les dades a part, en capítols específics.

Finalment, el cinquè apartat recull el perfil específic del jove que ha comès un delicte de danys²⁴. Hi ha dos motius que avalen aquest tractament específic. El primer és que aquest delicte, com a delicte principal, percentualment té un pes prou específic en el programa de MRM per fer avaluar-ne el perfil (15,2% del total de delictes)²⁵. El segon motiu és que els joves que han passat per MRM

²⁴ La majoria d'aquests fets delictius són desperfectes en edificis o espais públics (trencar vidres, portes, mobiliari públic, etc), deslluïment de bens (pintades en façanes o d'altres) o desperfectes en vehicles (ratllar cotxes, rotura del retrovisor, etc).

²⁵ En la resta d'estudis que hem vingut fent sobre les taxes de reincidència juvenil, com ens referim bàsicament a llibertat vigilada o internament, aquest delicte pràcticament no surt lògicament, com a delicte principal (1,8% en llibertat vigilada i 0% en internament). Dades estretes de l'informe *Taxes de reincidència 2010 de justícia juvenil*. Publicat pel CEJFE en la seva pàgina www.gencat.cat/justicia/investigacions.

amb un delict de danys tenen una taxa de reincidència molt més baixa que la general (18,9% front el 26,1%).

5.1 Comparativa dels perfils del jove reincident i el no reincident

Com ja hem fet en altres capítols, presentem la informació agrupada segons es refereixi a variables: 1) sociodemogràfiques, 2) penals, 3) referents a la víctima i 4) del procediment. És dóna la freqüència i el percentatge vàlid amb les diferències estadísticament significatives indicades respecte del total de cada categoria. Només s'indiquen amb un asterisc les diferències inferiors a $p \leq 0,05$.

Taula 52. Perfil del jove reincident i del no reincident segons variables sociodemogràfiques

Variable	Categoria	N		% vàlid		Total
		Reincident		Reincident		
		No	Sí	No	Sí	
Gènere	Home	1162	466	77,8	*88,3	80,5
	Dona	332	62	*22,2	11,7	19,5
Nacionalitat	Espanyol	1176	369	*78,7	69,9	76,4
	Estranger	318	159	21,3	*30,1	23,6
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	1176	369	*78,8	69,9	76,5
	Europa	49	19	3,3	3,6	3,4
	Magrib	84	60	5,6	*11,4	7,1
	Centre i Sud Amèrica	163	76	10,9	*14,4	11,8
	Resta del món	20	4	1,3	0,8	1,2
Província de residència	Barcelona	949	369	63,9	*70,6	65,7
	Girona	259	59	*17,5	11,3	15,8
	Lleida	152	45	10,2	8,6	9,8
	Tarragona	124	50	8,4	9,6	8,7
Formació assolida	Primària no assolida	35	29	5,2	*12,4	7,1
	Primària assolida	471	175	69,9	75,1	71,2
	ESO assolida	168	29	*24,9	12,4	21,7
Situació laboral	Amb feina	254	65	*55,1	41,9	51,8
	A l'atur	207	90	44,9	*58,1	48,2

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Respecte a les variables sociodemogràfiques destaquem com hi ha major proporció de dones entre els no reincidents.

Entre els reincidents destaquem que hi ha una major proporció d'estrangers. Aquesta major proporció no ve donada per la condició en sí de l'estrangeria, sinó per les variables de risc que es sumen en la seva condició (pitjor formació, pitjors situacions laborals, major problemàtica socioeconòmica, etc.). Dins del col·lectiu d'estrangers els joves procedents de Magrib i els de Centre i Sud Amèrica estan sobrerrepresentats. També en el grup de joves reincidents hi ha major proporció de joves sense estudis bàsics assolits i una menor proporció de joves que treballin.

Taula 53. Perfil del jove reincident i del no reincident segons variables penals i del procediment

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Reincident		Reincident		Total
		No	Sí	No	Sí	
Edat en la comissió del fet	14 anys	238	148	16,1	*28,1	19,3
	15 anys	348	162	23,5	*30,8	25,4
	16 anys	427	129	*28,9	24,5	27,7
	17 anys	466	87	*31,5	16,5	27,6
Nombre de fets	1 fet	1179	414	78,9	78,4	78,8
	2 fets	245	89	16,4	16,9	16,5
	3 o més fets	70	25	4,7	4,7	4,7
Tipus de fet	Falta	1110	385	74,3	72,9	73,9
	Delicte	384	143	25,7	27,1	26,1
Categoria del fet	Contra les persones	526	207	35,2	39,2	36,3
	Contra la llibertat sexual	9	0	*0,6	0,0	0,4
	Contra la propietat	519	205	34,7	38,8	35,8
	Drogues	20	6	1,3	1,1	1,3
	Trànsit	71	19	4,8	3,6	4,5
	Altres	349	91	*23,4	17,2	21,8
Violència en el fet	No violent	834	278	55,8	52,7	55,0
	Violent	660	250	44,2	47,3	45,0
Implicats en el fet	Amb grup de menors d'edat	747	241	53,8	49,9	52,8
	Amb grup de majors d'edat	118	34	8,5	7,0	8,1
	Fet sol	523	208	37,7	43,1	39,1
Antecedents	Sense antecedents	1173	310	*78,5	58,7	73,3
	Amb antecedents	321	218	21,5	*41,3	26,7
Nombre d'antecedents	Cap precedent	1173	310	*78,5	58,7	73,3
	D'1 a 2 antecedents	287	161	19,2	*30,5	22,2
	De 3 a 5 antecedents	33	45	2,2	*8,5	3,9
	Més de 5 antecedents	1	12	0,1	*2,3	0,6

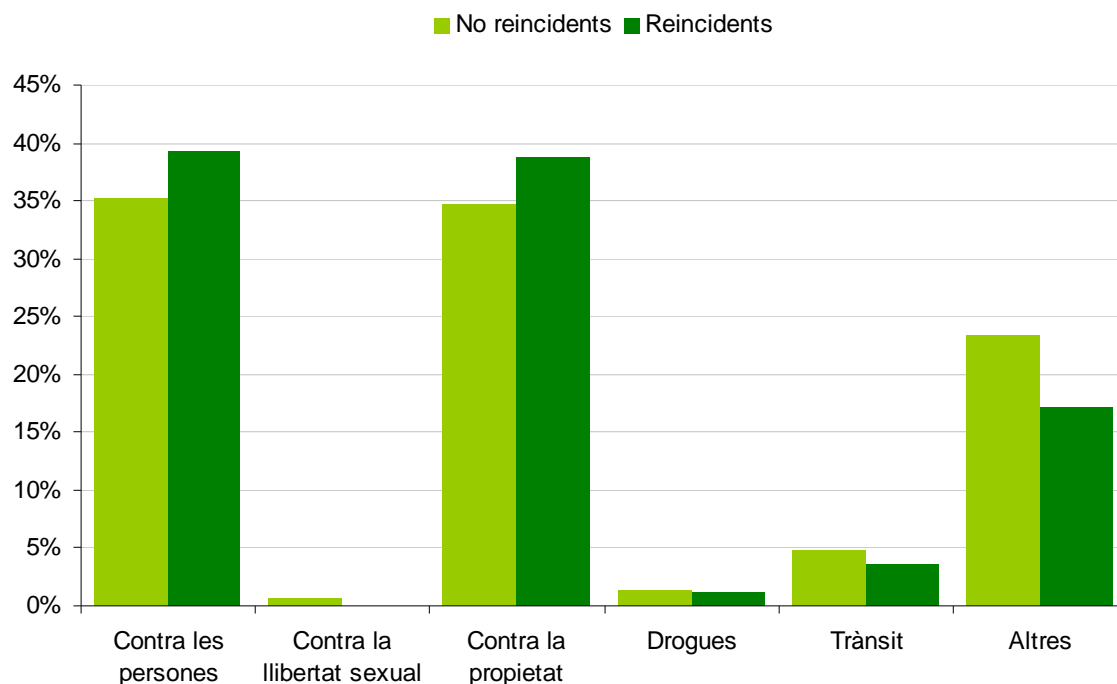
Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Reincident		Reincident		Total
		No	Sí	No	Sí	
Equip Tècnic de Menors	ETM Barcelona 1	236	78	15,8	14,8	15,5
	ETM Barcelona 2	225	104	15,1	*19,7	16,3
	ETM Barcelona 3	249	98	16,7	18,6	17,2
	ETM Barcelona 4	242	95	16,2	18,0	16,7
	ETM Girona	261	60	*17,5	11,4	15,9
	ETM Lleida	159	47	10,6	8,9	10,2
	ETM Tarragona	122	46	8,2	8,7	8,3

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Respecte a les variables penals es destaca en primer lloc un fet que es dona repetidament en tots els estudis que venim fent al CEJFE sobre taxes de reincidència juvenil: cap dels pocs joves que havien realitzat un delictes *contra la llibertat sexual* i se'ls ha aplicat en aquest cas una MRM, ha reincidit. També destaquen com a menys reincidents els joves que han comès *altres delictes*, i en especial, delictes de danys que té una reincidència d'un 18,9%. Altres aspectes destacats entre els no reincidents són que vora el 60% tenen entre 16 i 17 anys i gairebé el 80% no tenen antecedents, és a dir, aquest es l'únic fet pel qual han passat pel circuit de la justícia.

En el gràfic següent es pot comparar la distribució dels percentatges de fets delictius comesos pels menors als qui s'ha aplicat una MRM, comparant-los en funció de si després han estat reincidents o no.

Gràfic 35. Distribució de fets delictius: comparativa entre reincidents i no reincidents

Respecte a les variables referides a la víctima, destacar com no hi ha cap variable que discrimini de manera significativa als joves que reincideixen dels que no ho fan, en ambdós casos el perfil de la víctima és molt similar.

Taula 54. Perfil del jove reincident i del no reincident segons variables de la víctima

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Reincident		Reincident		Total
		No	Sí	No	Sí	
Nombre de víctimes	Víctima única	1055	392	80,1	81,5	80,5
	Dues o més víctimes	262	89	19,9	18,5	19,5
Gènere de la víctima	Home	580	224	59,7	63,8	60,8
	Dona	391	127	40,3	36,2	39,2
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	451	154	48,3	43,3	46,9
	Víctima major d'edat	483	202	51,7	56,7	53,1
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	596	206	52,3	50,9	51,9
	Desconeguda del entorn	262	108	23,0	26,7	24,0
	Totalment desconeguda	281	91	24,7	22,5	24,1

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

De les variables estudiades relacionades amb el resultat del programa de MRM, veiem que les úniques que discriminen diferències quant al perfil entre el reincident i el no reincident són les referides a la valoració general del resultat del programa que fa el mediador.

Taula 55. Perfil del jove reincident i del no reincident segons el resultat del programa

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Reincident		Reincident		Total
		No	Sí	No	Sí	
Resultat del programa	Positiu amb víctima	1040	324	*69,6	61,4	67,5
	Positiu sense víctima	190	69	12,7	13,1	12,8
	Resultat negatiu	264	135	17,7	*25,6	19,7
	Per decisió del mediador	114	40	*43,2	29,6	38,6
	Per actitud del menor	150	95	56,8	*70,4	61,4

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Entre els que han fet una MRM amb la víctima i el resultat ha estat valorat com a positiu per part del mediador, es troben sobrerrepresentats els no reincidents, que són gairebé el 70% de resultats positius amb víctima.

No es troben resultats diferents entre els que no són reincidents i que ho són quan han fet una MRM sense víctima i aquesta, ha acabat positivament.

Per contra, els reincidents estan sobrerrepresentats entre els joves que finalitzen amb una valoració de resultat negatiu, sigui amb víctima o sense. I dins d'aquesta valoració negativa, el motiu "per l'actitud del menor" destaca en el grup dels reincidents.

5.1.1 Joves procedents d'una MRM amb resultat negatiu i reincidència

Tot i que hem comentat com la valoració que el tècnic fa del desenvolupament del programa correlaciona amb el perfil del no reincident en el cas de les valoracions positives i amb el perfil del reincident en el cas de les valoracions negatives, hi ha un percentatge alt d'aquestes últimes valoracions negatives en què després els joves no reincidiran. En concret són un 66,2%. Hem analitzat aquest grup de joves comparant els que han reincidit amb els que no ho han fet

per veure si presenten un perfil diferent i quines són les variables més significatives. També s'han llegit els informes valoratius de la MRM per tal de veure en quines circumstàncies s'ha valorat com de resultat negatiu.

Taula 56. Diferències entre reincidents i no reincidents quan el resultat del programa és negatiu

Variable	MRM amb resultat negatiu	
	No reincidents	Reincidents
Gènere	Gairebé un de cada quatre són dones (23,5%)	Són homes en un 88,9%. Gairebé nou de cada deu
Nacionalitat	El 72,0% són espanyols	Quatre de cada deu són joves estrangers (40,7% front el 32,3% de mitjana)
Edat	Vora el 70% tenen entre 16 i 17 anys (respecte al 61,2% de mitjana)	El 54,8% tenen 14 o 15 anys (respecte al 38,9% de mitjana)
Formació	El nivell de formació correspon amb la del perfil general	Gairebé tres de cada deu (27,9%) no tenen una formació bàsica assolida
Tipus de resultat negatiu	El 43,2% són per decisió del mediador, molt semblant a la mitjana general (38,6%)	El 70,4% dels resultats negatius es donen per l'actitud del menor
Antecedents	Entorn al 70% dels joves no tenen antecedents (67,0% front al 59,1% de mitjana)	El 56,3% tenen antecedents. El 32,5% tenen 2 o més antecedents.

Com veiem a la taula, bàsicament les diferències entre uns joves i els altres es troben en les variables sociodemogràfiques²⁶. Veiem un cop més que les dones estan menys representades entre els reincidents. Les dones reincideixen poc independentment del resultat de la MRM.

Veiem que el resultat de la mesura afecta especialment als joves estrangers ja que la reincidència d'aquests es dispara fins al 40,7%. Per edat passa com en el gènere: els joves de més edat són els que menys reincideixen independentment del resultat de la MRM. S'observa que el nivell d'estudis és especialment baix dins del grup de reincidents que han finalitzat el programa amb resultat negatiu ja que gairebé el 30,0% d'aquests joves no tenen estudis bàsics assolits. També tenen més antecedents (en la comparativa de perfils els

²⁶ Es pot consultar la taula completa a l'annex 2, taula A4.

no reincidents que no tenen antecedents són el 78,5%, taula 53). I, finalment, s'observa que la proporció de resultats negatius per actitud del menor és més elevada entre els reincidents.

De la lectura dels informes s'extreu que la valoració negativa del programa es fa bàsicament per dos motius. El primer és perquè la víctima no està d'acord en que es faci una MRM tot i que el jove mostri responsabilitat o interès, o perquè víctima i ofensor no es posen d'acord en els termes de la mesura. El segon motiu és perquè el jove no reconeix part o la totalitat dels fets dels quals se l'acusa, perquè al final decideix no fer la MRM o perquè el jove incompleix els acords (no es presenta a les reunions, no realitza les tasques acordades, les realitza malament o parcialment, etc.).

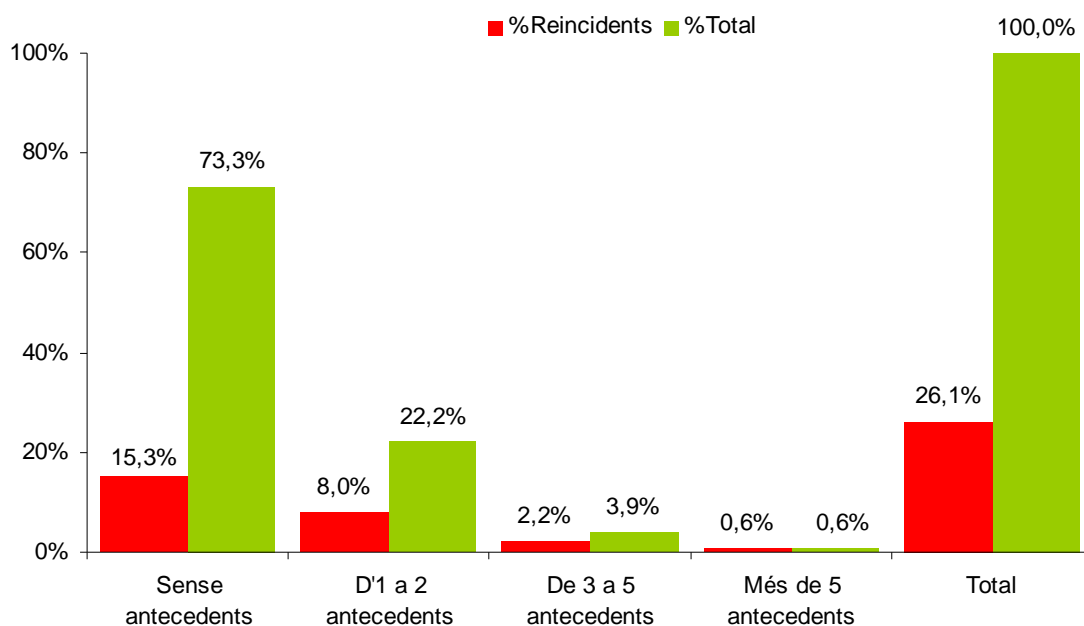
En tots els casos quan la MRM acaba en resultat negatiu el jove reinicia el procediment formal que ha deixat de banda per seguir la solució extrajudicial, per tant, quan el programa de MRM no funciona el jove rep un altre tipus de resposta per part de la justícia, la qual cosa no garanteix una millor eficàcia en termes de taxa de reincidència.

5.2 Diferències en el perfil segons els antecedents

Podem parlar de perfils diferenciats en la reincidència entre els primaris i els que tenen antecedents? Tenir antecedents és una variable predictora per aventurar un hipotètic fracàs de la MRM com a mesura correctora de nous comportaments delictius?

El jove primari en el delicte que arriba a realitzar una MRM és menys reincident que el jove que té antecedents. Quantes més causes acumulades, més probabilitat de reincidir, com ens mostra el gràfic a continuació.

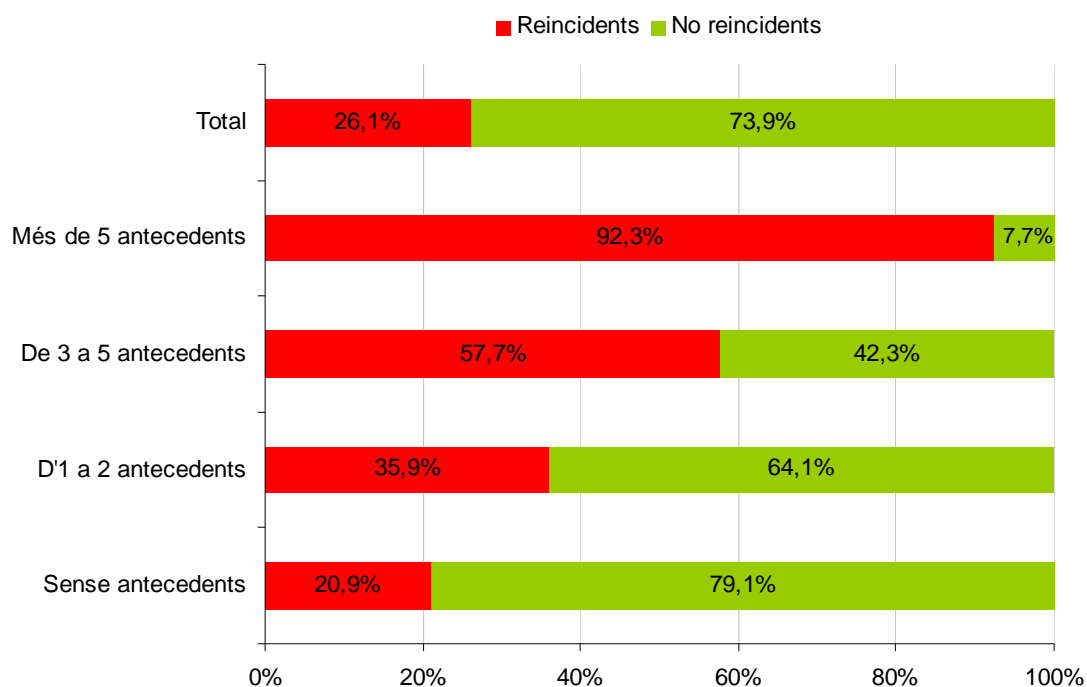
Gràfic 36. Proporció de joves a MRM i proporció de reincidents segons el nombre d'antecedents

El gràfic recull en la barra vermella (fosca) el percentatge de reincidents que té cadascun dels grups. La barra verda (clara) recull el percentatge de joves que tenen antecedents en el moment de realitzar el programa.

El 73,3% dels joves que passen per MRM no tenien cap precedent i d'aquests només ha reincidit un 15,3%. En l'altre extrem dels joves que tenien 3 antecedents (un total de 49 joves) el 55,1% han reincidit; dels que en tenien 4 (N=23) el 60,9% ha reincidit; dels que en tenien 5 (N=6) el 66,7% ha reincidit. Dels que tenien més de 5 antecedents i se'ls hi ha aplicat una MRM (N=13) el 92,3% ha reincidit amb posterioritat. El gràfic 37 ho reflexa.

Gràfic 37. Proporció de reincidents i no reincidents segons el nombre d'antecedents

En el gràfic es pot veure com més antecedents es tenen en el moment d'aplicar el programa de MRM més possibilitats es donen de ser reincident.

El perfil del jove reincident és diferent en funció del nombre d'antecedents que té? És una pregunta que volem contestar a continuació.

En la taula següent es presenten les variables controlades en l'estudi en funció del nombre d'antecedents que tenia el jove reincident en el moment d'aplicar-li la MRM. Ho hem dividit en 3 categories perquè en un extrem se situen els primaris i en l'altre els que tenen 3 o més antecedents. Els que tenen 1 o 2 antecedents s'apropen més a un o altre extrem, segons la variable i, en algun cas, amb diferències que són significatives. La taula que adjuntem conté només els percentatges vàlids per a una lectura més còmoda. La taula amb les variables completes i les freqüències es pot consultar en l'annex 2, taula A5.

Taula 57. Reincidentes. Diferències en les variables segons el nombre d'antecedents

Variable	Categoria	% vàlid			Total
		antecedents			
		Primari	1 o 2	3 o més	
Variables sociodemogràfiques					
Gènere	Home	87,1	87,6	96,5	88,3
	Dona	12,9	12,4	3,5	11,7
Edat en la comissió del fet	14 anys	*32,5	*21,7	22,8	28,1
	15 anys	32,1	31,1	22,8	30,8
	16 anys	*21,8	28,0	29,8	24,5
	17 anys	*13,6	19,3	24,6	16,5
Nacionalitat	Espanyol	71,3	70,8	59,6	69,9
	Estranger	28,7	29,2	40,4	30,1
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	71,3	70,8	*59,6	69,9
	Europa	*2,3	2,5	*14,0	3,6
	Magrib	9,7	11,2	*21,1	11,4
	Centre i Sud Amèrica	15,5	15,5	*5,3	14,4
	Resta del món	1,3	0	0	0,8
Província de residència	Barcelona	68,9	75,9	64,3	70,6
	Girona	13,3	8,2	8,9	11,3
	Lleida	8,4	8,2	10,7	8,6
	Tarragona	9,4	7,6	16,1	9,6
Formació assolida	Primària no assolida	8,4	16,9	24,0	12,4
	Primària assolida	77,6	73,8	64,0	75,1
	ESO assolida	14,0	9,2	12,0	12,4
Situació laboral	Amb feina	34,7	44,8	56,0	41,9
	A l'atur	65,3	55,2	44,0	58,1
Variables penals					
Categoria del fet	Contra les persones	40,3	37,9	36,8	39,2
	Contra la llibertat sexual	-	-	-	-
	Contra la propietat	*33,5	*46,6	45,6	38,8
	Drogues	*1,9	0,0	0,0	1,1
	Trànsit	3,5	3,1	5,3	3,6
	Altres	*20,6	*12,4	12,3	17,2

Variable	Categoria	% vàlid			Total
		antecedents			
		Primari	1 o 2	3 o més	
Variabls del procediment					
Equip Tècnic de Menors	ETM Barcelona 1	15,2	14,9	12,3	14,8
	ETM Barcelona 2	19,0	22,4	15,8	19,7
	ETM Barcelona 3	18,1	19,9	17,5	18,6
	ETM Barcelona 4	16,1	19,9	22,8	18,0
	ETM Girona	13,5	7,5	10,5	11,4
	ETM Lleida	9,4	8,1	8,8	8,9
	ETM Tarragona	8,7	7,5	12,3	8,7
Segons el resultat del programa	Positiu amb víctima	*67,7	*51,6	54,4	61,4
	Positiu sense víctima	13,2	14,3	8,8	13,1
	Resultat negatiu	*19,0	*34,2	*36,8	25,6
	Per decisió del mediador	32,2	23,6	38,1	29,6
	Per actitud del menor	67,8	76,4	61,9	70,4

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Tot i que el gènere no ens apareix com a estadísticament significatiu, podem veure com els joves reincidents que tenen 3 o més antecedents són gairebé en la seva totalitat homes (96,5%). Pel que fa a la nacionalitat del jove, entre els que tenen 3 o més antecedents hi ha una sobrerepresentació d'europaus i magrebins i en canvi estan per sota del que cabria esperar els espanyols i els procedents de Centre i Sud Amèrica.

Referent a les variables sobre el delicte, destacar com els joves reincidents que han comès un delicte *contra la propietat* tenen en general més antecedents, mentre que, en el grup dels que han comès delictes de *drogues* i *altres delictes* i se'ls aplica una MRM, hi ha més primaris.

Sobre el resultat del programa podem observar que com major sigui el nombre d'antecedents més disminueix el nombre de resultats positius i major proporció de resultats negatius hi ha. Com ja hem vist abans, el resultat negatiu també dóna una major taxa de reincidència, per tant, a major nombre d'antecedents major proporció de resultats negatius i major taxa de reincidència.

Així doncs, en resposta a les preguntes que hem plantejat al principi de l'apartat, si considerem el grup de joves que han reincidit, no es pot parlar que hi hagi diferències entre ells en funció si tenen o no tenen antecedents

La variable antecedents cal tenir-la en compte com una variable de risc, atès que són el grup amb una proporció de casos, el 40%, molt superior a la taxa general. Ara bé, el 60% dels que en tenien abans de fer la MRM no han reincidit després de fer-la. Tot i amb això, hi ha un nombre molt petit (13 casos) que es corresponen amb els que tenen 5 o més antecedents, dels quals ha reincidit el 92,3%. En aquests casos, quan el jove ha desenvolupat una carrera delictiva destacada, cal qüestionar l'eficàcia del programa de MRM, si més no com a mesura eficaç per prevenir noves reincidències.

5.3 Diferències entre els joves reincidents segons l'edat

Podem dir que els joves reincidents tenen unes característiques diferents en funció de l'edat que tenen en el moment de cometre el fet principal de la *causa base*?

En aquest tercer apartat s'analitza el perfil del jove reincident segons l'edat que tenia en el moment del delictes. Les dades disponibles ens permeten agrupar els joves de 14 i 15 anys ja que presenten perfils similars i, per un altre costat, els de 16 i 17 anys. En la taula 58 es presenten les variables controlades en l'estudi en funció de les dues franges d'edat esmentades. Per als interessats a veure els resultats, desglossats per edats, estan inclosos a l'annex 2, taula A6.

Taula 58. Reincidents. Diferències en les variables segons l'edat en el moment del fet

Variable	Categoria	N		% vàlid		Total
		14-15	16-17	14-15	16-17	
Variabls sociodemogràfiques						
Gènere	Home	264	200	85,2	*92,6	88,2
	Dona	46	16	*14,8	7,4	11,8
Nacionalitat	Espanyol	217	150	70,0	69,4	69,8
	Estranger	93	66	30,0	30,6	30,2

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		14-15	16-17	14-15	16-17	Total
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	217	150	70,0	69,4	69,8
	Europa	14	5	4,5	2,3	3,6
	Magrib	29	31	9,4	14,4	11,4
	Centre i Sud Amèrica	46	30	14,8	13,9	14,4
	Resta del món	4	0	1,3	0,0	0,8
Província de residència	Barcelona	203	164	*66,1	76,6	70,4
	Girona	43	16	*14,0	7,5	11,3
	Lleida	26	19	8,5	8,9	8,6
	Tarragona	35	15	11,4	7,0	9,6
Formació assolida	Primària no assolida	13	16	10,0	15,5	12,4
	Primària assolida	112	63	*86,2	61,2	75,1
	ESO assolida	5	24	3,8	*23,3	12,4
Situació laboral	Amb feina	12	53	27,9	*47,3	41,9
	A l'atur	31	59	*72,1	52,7	58,1
Variables penals						
Categoria del fet	Contra les persones	122	83	39,4	38,4	39,0
	Contra la llib. sexual	-	-	-	-	-
	Contra la propietat	127	78	41,0	36,1	39,0
	Drogues	0	6	0,0	*2,8	1,1
	Trànsit	8	11	2,6	5,1	3,6
	Altres	53	38	17,1	17,6	17,3
Antecedents	Sense antecedents	199	109	*64,2	50,5	58,6
	Amb antecedents	111	107	35,8	*49,5	41,4
Nombre d'antecedents	Cap antecedent	199	109	*64,2	50,5	58,6
	D'1 a 2 antecedent	85	76	27,4	*35,2	30,6
	De 3 a 5 antecedents	21	24	6,8	11,1	8,6
	Més de 5 antecedents	5	7	1,6	3,2	2,3
Variables del procediment						
Equip Tècnic de Menors	ETM Barcelona 1	46	31	14,8	11,4	14,6
	ETM Barcelona 2	55	48	17,7	22,2	19,6
	ETM Barcelona 3	56	42	18,1	19,4	18,6
	ETM Barcelona 4	48	47	15,5	21,8	18,1
	ETM Girona	44	16	14,2	7,4	11,4
	ETM Lleida	29	18	9,4	8,3	8,9
	ETM Tarragona	32	14	10,3	6,5	8,7
Segons el resultat del programa	Positiu amb víctima	198	124	63,9	57,4	61,2
	Positiu sense víctima	38	31	12,3	14,4	13,1
	Resultat negatiu	74	61	23,9	28,2	25,7
	Per decisió del mediador	23	17	31,1	27,9	29,6
	Per actitud del menor	51	44	68,9	72,1	70,4

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Les dones reincidentes es troben més sobrerrepresentades en el grup dels més joves, mentre que els homes reincidentes ho estan en el grup dels més grans. Per províncies de residència Barcelona té menor proporció de reincidentes joves i Girona al contrari, hi ha sobrerrepresentació del grup dels més joves.

També ens trobem resultats significatius en les variables de formació assolida i de situació laboral, si bé són uns resultats lògics per l'edat en el cas de la formació i per la normativa legal en el cas de la possibilitat de treballar. El destacable d'aquestes dues variables és que, si bé és cert que de forma no significativa, hi ha una major proporció de joves de 16 i 17 anys que no tenen la primària assolida tot i haver tingut més temps per obtenir-la.

Els resultats no permeten que puguem parlar que el perfil dels joves reincidentes sigui diferent en funció de l'edat que tenen. Tot i així, es manté com un factor protector el fet que els joves siguin més grans en el moment de fer una MRM (84,3% dels joves que cometen el delicte amb 17 anys i se'ls aplica una MRM no han reincident).

5.4 Diferències en el perfil segons la formació assolida

Podem parlar de joves reincidentes amb perfils diferenciats segons la formació assolida? Té algun tipus d'influència el fet que tinguin més o menys formació assolida en el desenvolupament de la mesura?

Com ja em vist abans, en el punt 4.1, el nivell d'estudis que el jove té influeix de forma estadísticament significativa en la reincidència i, més concretament, el no tenir uns estudis bàsics assolits. Per aquesta raó a continuació comparem les variables controlades en l'estudi respecte a la formació, agrupant els joves que tenen la primària i l'ESO assolida en un sol grup, que contrastem contra els que no tenen uns estudis bàsics assolits. La taula desglossada en les tres categories es pot consultar a l'annex 2, taula A7.

Taula 59. Reincidentes. Diferències en les variables segons la formació assolida

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Formació		Formació		Total
		Sense	Amb	Sense	Amb	
Variabls sociodemogràfiques						
Gènere	Home	29	181	100,0	88,7	90,1
	Dona	0	23	0,0	11,3	9,9
Edat en la comissió del fet	14 anys	6	48	20,7	23,5	23,2
	15 anys	7	69	24,1	33,8	32,6
	16 anys	9	52	31,0	25,5	26,2
	17 anys	7	35	24,1	17,2	18,0
Nacionalitat	Espanyol	14	153	48,3	*75,0	71,7
	Estranger	15	51	*51,7	25,0	28,3
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	14	153	48,3	*75,0	71,7
	Europa	1	7	3,4	3,4	3,4
	Magrib	8	15	*27,6	7,4	9,9
	Centre i Sud Amèrica	6	28	20,7	13,7	14,6
	Resta del món	0	1	0,0	0,5	0,4
Província de residència	Barcelona	24	118	82,8	58,4	61,5
	Girona	3	39	10,3	19,3	18,2
	Lleida	2	20	6,9	9,9	9,5
	Tarragona	0	25	0,0	12,4	10,8
Situació laboral	Amb feina	4	36	36,4	46,2	44,9
	A l'atur	7	42	63,6	53,8	55,1
Variabls penals						
Categoria del fet	Contra les persones	11	73	37,9	35,8	36,1
	Contra la llib. sexual	-	-	-	-	-
	Contra la propietat	11	82	37,9	40,2	39,9
	Drogues	0	3	0,0	1,5	1,3
	Transit	0	7	0,0	3,4	3,0
	Altres delictes	7	39	24,1	19,1	19,7
Antecedents	Sense antecedents	12	131	41,4	*64,2	61,4
	Amb antecedents	17	73	*58,6	35,8	38,6
Nombre d'antecedents	Cap antecedent	12	131	41,4	64,2	61,4
	D'1 a 2 antecedent	11	54	37,9	26,5	27,9
	De 3 a 5 antecedents	5	15	17,2	7,4	8,6
	Més de 5 antecedents	1	4	3,4	2,0	2,1

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Formació		Formació		Total
		Sense	Amb	Sense	Amb	
Variables del procediment						
Equip Tècnic de Menors	ETM Barcelona 1	0	6	0,0	2,9	2,6
	ETM Barcelona 2	20	50	*69,0	24,5	30,0
	ETM Barcelona 3	2	32	6,9	15,7	15,0
	ETM Barcelona 4	3	32	10,3	15,7	15,0
	ETM Girona	3	41	10,3	20,1	18,9
	ETM Lleida	1	21	3,4	10,3	9,4
	ETM Tarragona	0	22	0,0	*10,8	9,4
Segons el resultat del programa	Positiu amb víctima	13	136	44,8	*66,7	63,9
	Positiu sense víctima	1	29	3,4	14,2	12,9
	Resultat negatiu	15	39	*51,7	19,1	23,2
	Per decisió del mediador	4	11	26,7	28,2	27,8
	Per actitud del menor	11	28	73,3	71,8	72,2

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

En la taula podem veure com el creuament amb la variable formació dona pocs resultats estadísticament significatius.

El primer que observem són el gènere i la nacionalitat. Tot i que el sexe no marca diferències estadísticament significatives, veiem que el 100% de joves sense estudis són homes, els estrangers representen poc més de la meitat dels joves sense estudis mentre que només en són un 25,0% dels que sí que en tenen. Dins del grup dels que no tenen estudis, els joves procedents del Magrib representen el 27,6% del total. Barcelona té el 82,8% dels joves sense estudis.

Com a significatiu surt també el fet de tenir antecedents. Veiem que un 64,2% dels joves reincidents que tenen algun tipus d'estudi no tenen antecedents i que gairebé sis de cada deu joves que no tenen estudis bàsics assolits tenen antecedents. Pel que fa al delicte comés en la *causa base* els que no tenen cap tipus d'estudi estan sobrerrepresentats dins de la categoria d'*altres* delictes.

Observem també que, per equips, l'Equip Tècnic de Menors Barcelona 2 concentra el 69,0% de joves sense estudis.

Per últim destacar que una mica més de la meitat de les MRM que es fan a joves reincidents sense estudis acaben amb resultat negatiu quan, de mitjana,

en són un 23,2%. Pel que fa als que tenen estudis, el 66,7% dels resultats són positius quan la mesura es fa amb la víctima.

Com en l'anterior cas dels antecedents, no podem parlar de joves reincidents amb perfils diferenciats segons la formació assolida.

En canvi sí que es pot considerar com una variable de risc el fet de no tenir cap formació assolida a l'hora de fer una MRM amb èxit.

5.5 Perfil del jove que ha comès un delicte de danys

Com ja hem dit al començament del capítol, el delicte de danys té un pes important en l'aplicació del programa de MRM i, d'altra banda, els joves que el cometen són els que menys reincideixen quan ho comparem per agrupació de delictes (sense tenir en compte els joves que han comès un delicte *contra la llibertat sexual* ja que la mostra és de només 9 casos).

El fet de passar pel circuit de la justícia i seguir un procés de MRM ha estat suficient per a que no reincideixin 8 de cada 10 joves d'aquest grup. La seva taxa de reincidència és de 18,9%.

S'ha volgut analitzar en aquest apartat el perfil concret dels joves que han comès aquest delicte per veure quines característiques particulars tenen respecte a la resta. La taula 60 descriu de forma resumida les variables que surten com a significatives en aquest grup de joves diferenciant-los de la resta²⁷.

Taula 60. Variables significatives respecte al perfil del jove que ha comès un delicte de danys en la *causa base*

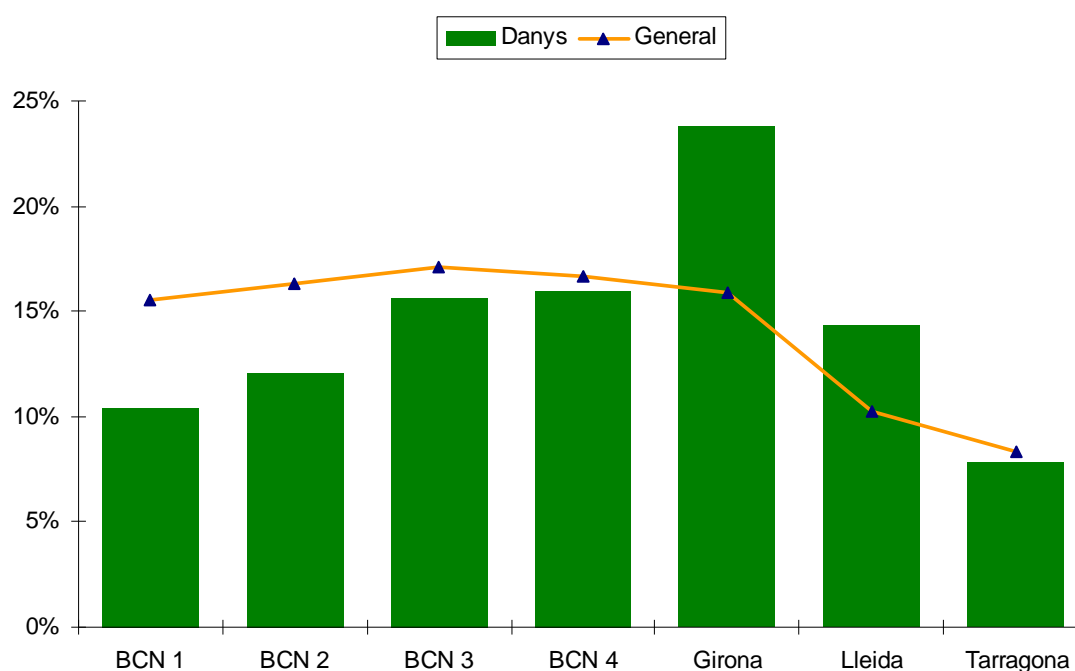
Variable	Descripció
Gènere i nacionalitat	El jove que ha comès aquest delicte és home (95,1%) i de nacionalitat espanyola (87,6%).
Implicats en el fet	És un tipus de delicte que es comet de forma molt majoritària en grup i aquest és de joves també menors.

²⁷ La taula completa que mostra el perfil del jove que ha comès un delicte de danys es pot trobar a l'annex 2, taula A8.

Variable	Descripció
Equip Tècnic de Menors	Girona i Lleida tenen major proporció de joves que han comès aquest delicte del que els hi pertoca. Lleida té el 14,3% (front al 10,2% de mitjana) i un de cada quatre casos de MRM per danys es du a terme a Girona (23,8%).
Respecte a la víctima	El 72,0% són homes i en el 99,2% dels casos són majors d'edat. Hi ha més d'una víctima en el 31,0% dels casos (front el 19,5% de mitjana).
Respecte al resultat del programa	El resultat és positiu en un 89,6% dels casos. La majoria es resolen fent a més d'una conciliació, una reparació econòmica (45,2% front el 25,9% de mitjana) o una reparació no econòmica (20,4% front el 10,6% de mitjana)

Pel que fa als Equips Tècnics de Menors en el següent gràfic es mostra com els casos no segueixen una distribució homogènia i hi ha territoris on l'aplicació de la MRM té més pes per aquest tipus de delicte.

Gràfic 38. Distribució de la proporció de MRM per delictes de danys en funció dels Equips Tècnics de Menors i amb comparació amb les MRM en general

A partir de la lectura d'alguns dels informes de MRM dels joves que han comès aquests tipus de delictes veiem que en la seva majoria els joves anaven en colla i van fer alguna bretolada. La majoria d'aquests actes són desperfectes en edificis o espais públics (trencar vidres, portes, etc.), deslluïment de béns (pintades en façanes o d'altres) o desperfectes en vehicles (ratllar, ruptura del

retrovisor, etc.). Bàsicament el resultat del programa és positiu (només el 10,2% de les MRM acaba amb resultat negatiu) i, en general, el mediador busca la implicació dels pares. El jove es dóna compte del que ha fet i és capaç de mostrar un penediment pels seus actes. A partir d'aquí, el jove es mostra disposat a participar en les mesures proposades en la MRM. En la majoria dels casos, durant la mesura, es concreten amb una entrevista amb la víctima si aquesta vol participar directament o amb un escrit de reflexió si aquesta no ho vol fer de manera directa. En general, en cas que s'hagin produït ruptures (ja sigui a edificis, mobiliari, vehicles), el jove acaba pagant la reparació dels desperfectes. Si els danys són per pintades en façanes, la mesura que s'acaba adoptant és que el jove o joves pintin i reparin el que han malmès, també se solen imposar mesures de manteniment o neteja.

Pel que fa a la víctima, si el dany es causa a un particular aquest sol ser el que participa en la MRM. Si el dany es causa a una empresa o entitat pública el paper l'assumeix un representant de l'empresa o l'entitat. En cas que sigui un edifici de vivendes qui participa en la MRM sol ser el representant de la comunitat de veïns.

6. Perspectiva de gènere: la dona en el programa de MRM

En aquest capítol presentarem les principals característiques de les noies que van finalitzar una MRM l'any 2008 i a les quals hem seguit fins al 30 de juny de 2011 per saber si han tornat a reincidir.

En primer lloc veurem les diferències entre el perfil de la dona i l'home que han seguit un programa de MRM. En un segon apartat abordarem la reincidència de les noies.

6.1 Perfil de la noia infractora i diferències respecte al noi

De la població que el 2008 va finalitzar una MRM a Catalunya, les dones representen el 19,5%. Aquest percentatge és una mica superior al de dones que han passat per justícia juvenil en general (17,1%), 5 punts per sobre que el de dones en medi obert (13,8%) i amb una diferència molt més marcada respecte a la proporció de noies que ha complert una mesura d'internament en centre (8,3%)²⁸.

Les taules 61, 62, 63, 64 i 65 recullen les diferències de perfil entre l'home i la dona i les explicacions dels resultats es presenten en la taula 66.

Taula 61. Comparativa de perfil entre l'home i la dona en el programa de MRM segons variables sociodemogràfiques

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Home	Dona	Home	Dona	Total
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	674	222	41,8	56,8*	44,7
	16 o 17 anys	940	169	58,2*	43,2	55,3
Edat en l'inici de la <i>causa base</i>	14 o 15 anys	544	183	33,4	*46,4	36,0
	16 o 17 anys	926	193	*56,9	49,0	55,3
	18 anys o més	158	18	*9,7	4,6	8,7
Nacionalitat	Espanyol	1235	310	75,9	78,7	76,4
	Estranger	393	84	24,1	21,3	23,6

²⁸ Butlletí d'estadística bàsica, núm 9. Publicació semestral. Desembre 2008.

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Home	Dona	Home	Dona	Total
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	43	9	11,0	10,8	10,9
	Resta d'Europa	11	5	2,8	6,0	3,4
	Magrib	132	12	*33,7	14,5	30,3
	Resta d'Àfrica	11	2	2,8	2,4	2,7
	Centre i Sud Amèrica	184	55	46,9	*66,3	50,3
	Àsia	11	0	2,8	0,0	2,3
Província de residència	Barcelona	1051	267	65,0	68,3	65,7
	Girona	267	51	16,5	13,0	15,8
	Lleida	149	48	9,2	12,3	9,8
	Tarragona	149	25	9,2	6,4	8,7
Formació assolida	Primària no assolida	57	7	7,6	4,5	7,1
	Primària assolida	527	119	70,0	77,3	71,2
	ESO assolida	169	28	22,4	18,2	21,7
Matriculat	Matriculat	919	254	56,4	*64,5	58,0
	No matriculat o no consta	709	140	*43,6	35,5	42,0
Situació laboral	Amb feina	287	32	54,6*	35,6	51,8
	A l'atur	239	58	45,4	64,4*	48,2
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	1374	331	84,4	84,0	84,3
	No estudia ni treballa	254	63	15,6	16,0	15,7

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula 62. Comparativa de perfil entre l'home i la dona en el programa de MRM segons variables penals

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Home	Dona	Home	Dona	Total
Nombre de fets	1 fet	1301	292	79,9	74,1	78,8
	2 fets	257	77	15,8	19,5	16,5
	3 o més fets	70	25	4,3	6,3	4,7
Tipus de fet	Falta	385	142	23,6	*36,0	26,1
	Delicte	1243	252	*76,4	64,0	73,9
Categoria del fet	Contra les persones	536	197	32,9	*50,0	36,3
	Contra la llib. sexual	9	0	0,6	0,0	0,4
	Contra la propietat	592	132	36,4	33,5	35,8
	Drogues	25	1	*1,5	0,3	1,3
	Trànsit	80	10	*4,9	2,5	4,5
	Altres	386	54	*23,7	13,7	21,8
Violència en el fet	No violent	961	151	*59,0	38,3	55,0
	Violent	667	243	41,0	*61,7	45,0

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Home	Dona	Home	Dona	Total
Tipus de violència en els fets	Fet sense víctima	83	14	58,0	37,8	53,9
	Violència intrafamiliar	39	17	27,3	45,9	31,3
	Violència de gènere	13	5	9,1	13,5	10,0
	Xenofòbia	6	1	4,2	2,7	3,9
	Pertinença a banda	2	0	1,4	0,0	1,1
Implicats en el fet	Amb grup de menors d'edat	781	207	51,9	56,4	52,8
	Amb grup de majors d'edat	127	25	8,4	6,8	8,1
	Fet sol	596	135	39,6	36,8	39,1
Antecedents	Sense antecedents	1159	324	71,2	*82,2	73,3
	Amb antecedents	469	70	*28,8	17,8	26,7
Nombre d'antecedents	Cap precedent	1159	324	71,2	82,2*	73,3
	1 precedent	273	56	16,8	14,2	16,3
	De 2 a 5 antecedents	183	14	11,2*	3,6	9,7
	Més de 5 antecedents	13	0	0,8*	0,0	0,6

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula 63. Comparativa de perfil entre l'home i la dona en el programa de MRM segons variables de les víctimes

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Home	Dona	Home	Dona	Total
Nombre de víctimes	Una víctima	1151	296	80,3	81,3	80,5
	Dues o més víctimes	283	68	19,7	18,7	19,5
Gènere de la víctima	Víctima home	759	45	*72,3	16,5	60,8
	Víctima dona	291	227	27,7	*83,5	39,2
Edat de la víctima	Menor d'edat	423	182	41,6	*66,9	46,9
	Major d'edat	595	90	*58,4	33,1	53,1
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	587	215	47,2	*71,4	51,9
	Víct. desconeguda de l'entorn	326	44	*26,2	14,6	24,0
	Víct. totalment desconeguda	330	42	*26,5	14,0	24,1
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	146	9	*25,6	7,9	22,7
	Empresa privada	220	68	38,6	*59,6	42,1
	Escola	70	15	12,3	13,2	12,4
	Altres	134	22	23,5	19,3	22,8

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula 64. Comparativa de perfil entre l'home i la dona en el programa de MRM segons variables del procediment

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Home	Dona	Home	Dona	Total
Equip Tècnic de Menors	Equip tècnic Menors Barcelona 1	244	70	15,0	17,8	15,5
	Equip tècnic Menors Barcelona 2	268	61	16,5	15,5	16,3
	Equip tècnic Menors Barcelona 3	282	65	17,3	16,5	17,2
	Equip tècnic Menors Barcelona 4	266	71	16,3	18,0	16,7
	Equip tècnic Menors Girona	269	52	16,5	13,2	15,9
	Equip tècnic Menors Lleida	155	51	9,5	12,9	10,2
	Equip tècnic Menors Tarragona ^a	144	24	8,8	6,1	8,3
Temps triga a iniciar-se el programa	Fins a 4 mesos	1049	233	65,1	59,6	64,0
	De 4 a 6 mesos	355	99	22,0	25,3	22,7
	Més de 6 mesos	208	59	12,9	15,1	13,3
Resultat del programa	Resultat positiu amb víctima	1097	267	67,4	67,8	67,5
	Resultat positiu sense víctima	209	50	12,8	12,7	12,8
	Resultat negatiu	322	77	19,8	19,5	19,7
Motius del resultat negatiu	Decisió mediador	123	31	38,2	40,3	38,6
	Actitud menor	199	46	61,8	59,7	61,4
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació víctima exclusivament	515	190	46,9	*69,3	51,4
	Conci. amb reparació econòmica	308	47	*28,1	17,2	25,9
	Conci. amb reparació no econòm.	128	18	*11,7	6,6	10,6
	Conci. amb reparació comunitat	146	19	*13,3	6,9	12,0
Forma de conc. i reparació amb la víctima	Participació víctima i trobada	532	147	52,0	*61,3	53,8
	Participació víctima sense trobada	377	82	36,9	34,2	36,3
	Reparació/Conci. iniciativa parts	114	11	*11,1	4,6	9,9
Acords de responsabilitat civil	No renúncia acció civil	107	20	11,1	8,7	10,6
	Renúncia condicionada acció civil	17	2	1,8	0,9	1,6
	Renúncia parcial acció civil	11	1	1,1	0,4	1,0
	Renúncia total acció civil	831	206	86,0	90,0	86,8
Tipus de rep. sense la víctima	Valoració interès reparador	327	71	84,1	92,2	85,4
	Reparació social	62	6	15,9	7,8	14,6
Forma de rep. sense la víctima	Entrevista reflexió mediador	538	121	64,1	66,1	64,5
	Escrit de reflexió	301	62	35,9	33,9	35,5
Activitat educativa	Activitat educativa	177	11	*10,9	2,8	9,3
	No activitat educativa	1451	383	89,1	*97,2	90,7

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

^a Equip Tècnic Terres de l'Ebre: 26 homes (1,6%) i 4 dones (1,0%)

Taula 65. Comparativa de perfil entre l'home i la dona en el programa de MRM segons variables numèriques

Variable	Home		Dona	
	Mitjana	Desv. típica	Mitjana	Desv. típica
Edat en la comissió del fet	*15,71	1,08	*15,35	1,05
Edat a l'inici del programa	*16,05	1,18	*15,66	1,13
Nombre de fets en la <i>causa base</i>	*1,25	0,55	*1,34	0,64
Nombre d'antecedents	*0,51	1,05	*0,23	0,59
Temps (en dies) que triga a iniciar-se la MRM	116,96	87,24	127,80	98,13

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Destaquem en el quadre següent les diferències estadísticament significatives entre el perfil de la dona i l'home que han seguit un programa de MRM i que acabem de veure en els quadres anteriors.

Taula 66. Diferències significatives entre la dona i l'home que han seguit un programa de MRM

Variable	Diferències
Variabls sociodemogràfiques	
Edat	Respecte a l'edat en el moment del fet les dones són, de mitjana, més joves que els homes (15,53 i 15,71 anys respectivament). El 56,8% de les dones tenen entre 14 i 15 anys mentre que en els homes aquest percentatge és de 41,8%.
Nacionalitat	El percentatge de dones espanyoles és superior al de homes espanyols i el percentatge de dones estrangers és inferior al de homes estrangers. Dins el col·lectiu estranger, les dones estan més sobrerrepresentades en el grup de Centre i Sud Amèrica (el 66,3% de les dones vers el 46,9% dels homes). En canvi, en el grup del Magrib els homes hi estan més sobrerrepresentats (el 14,5% de les dones vers el 33,7% dels homes).
Estudis i situació laboral	Les dones tenen un percentatge de matriculades (64,5%) superior al dels homes (56,4%). En els casos on s'ha informat d'alguna situació laboral, el 35,6% de les dones tenen feina mentre que els homes en tenen en un percentatge superior (54,6%).
Variabls penals	
Delicte	Hi ha una proporció més elevada de dones que van cometre faltes (el 36,0% vers el 23,6% dels homes). Pel contrari, un percentatge superior de dones van cometre fets violents (61,7% i 41,0% dels homes respectivament). En aquest sentit, les dones cometen en més proporció delictes <i>contra les persones</i> ^b i els homes delictes de <i>drogues, trànsit</i> i danys.
Antecedents	Trobem un percentatge significativament més baix de dones amb antecedents (17,8%) que d'homes (28,8%).

Variable	Diferències
Variabls respecte les víctimes	
Gènere de la víctima	El perfil de la víctima també és diferent entre infractors dones i homes. Les dones tenen més víctimes dones que no pas els homes (83,5% i 27,7% respectivament). Els homes, en canvi, tenen més víctimes homes que les dones (72,3% i 16,5% respectivament).
Edat de la víctima	El 66,9% de les dones tenen una víctima menor d'edat, mentre que en el grup dels homes la proporció és del 41,6%
Relació entre el jove i la víctima	La proporció de casos en què la víctima i l'infractor es coneixien és més elevada en el cas de les dones (el 71,4% vers el 47,2% si l'infractor és home). Pel contrari, els homes tenen més proporció de víctimes desconegudes.
Variabls del procediment	
Participació de la víctima	El percentatge de dones que van trobar-se cara a cara amb la víctima va ser superior (el 61,3% vers el 52,0% dels homes). Ells, en canvi, van tenir més proporció de conciliacions o reparacions sense trobar-se amb la víctima o per iniciativa de les parts.
Edat en la comissió del fet	Per edats, el grup de dones van cometre els fets més joves que els homes. La proporció de noies de 14 i 15 anys és del 56,8% mentre que la de nois és del 41,8%.
Conciliació amb la víctima	Les dones van conciliar-se amb la víctima exclusivament i sense cap altre tipus de reparació en un 69,3% dels casos, mentre que els homes ho van fer en un 46,9%. En aquest sentit, el grup d'homes va realitzar més conciliacions amb una reparació, tant econòmica, com no econòmica o a la comunitat.
Reparació sense víctima	Quan en la mesura no hi va participar cap víctima, les dones van realitzar una activitat educativa en una proporció més baixa que els homes (2,8% i 10,9% respectivament).

^b Dels delictes contra les persones comesos per les noies destaca que el 59,9% són lesions, el 15,7% amenaces, el 8,6% violència física sobre persones i el 8,1% maltractament familiar.

En resum, la noia que arriba a MRM és bastant jove, espanyola i, dins del grup de les que són estrangeres, les que tenen més representació són les llatinoamericanes. El programa de MRM sol ser el seu primer contacte amb la justícia, tot i que en general és per un delicte violent (majoritàriament un delicte *contra les persones*). La víctima és una altra noia coneguda del grup de menors i participa en la mesura, que sol tenir un resultat positiu. La conciliació es realitza amb una trobada entre les dues parts, sense cap altre tipus de reparació.

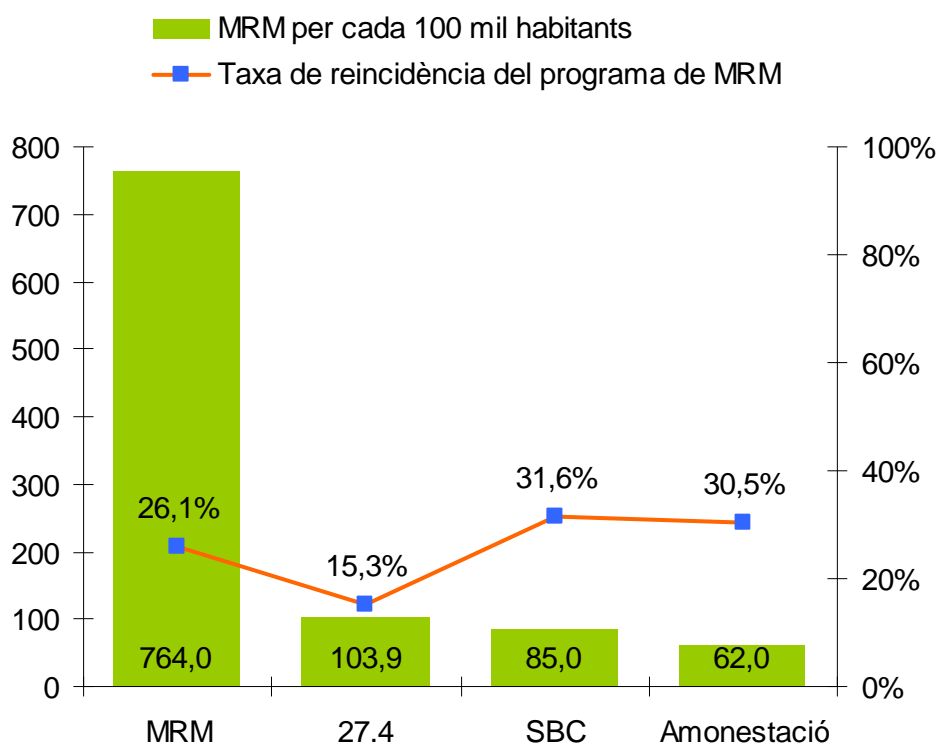
6.2 La noia reincident

6.2.1 Territori, MRM i reincidència

En el capítol 4.1.1, ja hem anunciat que la taxa de reincidència de les noies en MRM és del 15,7%. És, per tant, una taxa inferior a la general amb una diferència estadísticament significativa.

Si ens fixem en la proporció de noies ateses pels serveis de MRM i la taxa de reincidència per territori, trobem que a Lleida és on es porten a terme més MRM amb noies i també la província amb una taxa de reincidència més baixa en noies (10,4%). En l'altre extrem, a Tarragona és on se'n porten a terme menys i on hi ha una taxa de reincidència de les noies més elevada (20,0%).

Gràfic 39. Taxa de noies que segueixen un programa de MRM per cada 100 mil habitants comparada amb la taxa de reincidència del programa

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades pròpies de la recerca i de l'IDESCAT <http://www.idescat.cat>

6.2.2 Diferències entre la noia reincident i la noia no reincident

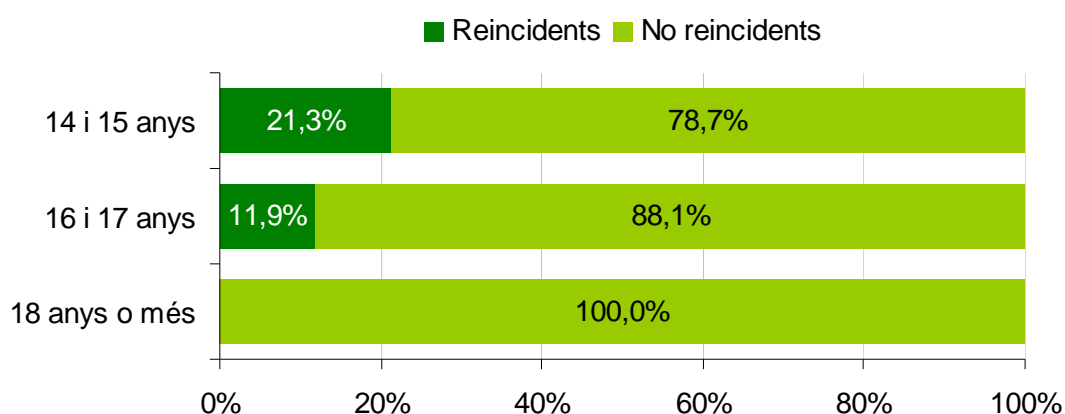
Analitzant les variables informades, hem trobat molt poques diferències entre les joves reincidentes i les no reincidentes. Els factors que apareixen en més proporció en el grup de les reincidentes són: pertànyer a la franja d'edat més jove (tenir 14 o 15 anys), haver comès més de dos fets en la *causa base* i que la MRM s'hagi realitzat sense víctima.

Taula 67. Comparativa entre dones reincidentes i no reincidentes segons l'edat en la comissió del fet delictiu

Edat en la comissió del fet		Reincidència		Total
		Dona no reincident	Dona reincident	
14 i 15 anys	Recompte	176	46	222
	% Edat en la comissió del fet	79,3	20,7	100,0
	% Reincidència	*53,5	*74,2	56,8
	<i>Residu corregit</i>	-3,0	3,0	
16 i 17 anys	Recompte	153	16	169
	% Edat en la comissió del fet	90,5	9,5	100,0
	% Reincidència	*46,5	*25,8	43,2
	<i>Residu corregit</i>	3,0	-3,0	
Total	Recompte	329	62	391
	% Edat en la comissió del fet	84,1	15,9	100,0
	% Reincidència	100,0	100,0	100,0
Mesures simètriques		Valor	Sig. aproximada	
V de Cramer		0,153	0,003	

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Gràfic 40. Reincidència de les noies segons la franja d'edat a l'inici de la MRM

Pel que fa a l'edat, la majoria de les noies que han reincidit van cometre el fet de la *causa base* amb 14 o 15 anys (74,2%). En canvi, la meitat de les noies no reincidents tenien aquesta edat en la *causa base* (53,5%). També cal destacar, que cap de les 18 noies que eren majors d'edat en començar la MRM ha reincidit.

Quant al resultat de la mesura, la majoria de les noies van finalitzar el programa amb un resultat positiu. No obstant això, les noies reincidents havien realitzat la MRM sense la participació de la víctima amb major proporció que les no reincidents (22,6% vers el 10,8% respectivament).

Taula 68. Comparativa entre dones reincidents i no reincidents segons el resultat del programa

Resultat del programa		Reincidència		Total
		Dona no reincident	Dona reincident	
Resultat positiu amb víctima	Recompte	234	33	267
	% Resultat del programa	87,6	12,4	100,0
	% Reincidència	*70,5	*53,2	67,8
	<i>Residu corregit</i>	2,7	-2,7	
Resultat positiu sense víctima	Recompte	36	14	50
	% Resultat del programa	72,0	28,0	100,0
	% Reincidència	*10,8	*22,6	12,7
	<i>Residu corregit</i>	-2,5	2,5	
Resultat negatiu	Recompte	62	15	77
	% Resultat del programa	80,5	19,5	100,0
	% Reincidència	18,7	24,2	19,5
	<i>Residu corregit</i>	-1,0	1,0	
Total	Recompte	332	62	394
	% Resultat del programa	84,3	15,7	100,0
	% Reincidència	100,0	100,0	100,0
Mesures simètriques		Valor	Sig. aproximada	
V de Cramer		0,149	0,012	

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

6.2.3 Diferències en la reincidència

Respecte al temps que han trigat a reincidir, ja hem vist en el capítol 5 que no hi ha diferències significatives entre les noies i els nois. La mitjana de dies que triguen a reincidir les noies és de 262,9 mentre que els nois ho fan en 282,1 dies de mitjana (desviació típica de 235,75 i 259,14 respectivament).

En el nombre de reincidències acumulades fins al 30 de juny de 2011 tampoc hem trobat diferències significatives respecte al gènere. Les noies que han comès un nou delicte tenen una mitjana de 2,2 reincidències acumulades i els nois de 2,4 (desviació típica de 2,96 i 2,54 respectivament).

En el capítol 6 també hem comparat el tipus de reincidència segons el gènere. Les diferències que podem destacar són:

- Les noies que cometen un nou fet delictiu tornen a ser ateses des de l'àmbit de justícia juvenil en major proporció que els nois (96,8% vers el 85,2%) la qual cosa és lògica perquè les noies reincidents hem vist que són més joves que els nois. En canvi, trobem menys noies que pel fet de reincidir acabin complint mesures d'adults, tant les d'execució penal a la comunitat o les que impliquen privació de llibertat.
- Com ja passava en la *causa base*, una proporció més alta de noies cometen faltes en la reincidència (38,7% vers el 22,1% dels nois). La meitat dels fets de la reincidència de les noies són *contra les persones* (53,2% vers el 26,6% dels nois) i més de la meitat són violents (61,3% vers el 43,1% dels nois).

7. Estrangers que han seguit un programa de MRM

En aquest capítol analitzarem el grup de joves estrangers que van finalitzar una MRM l'any 2008. Seguint l'estructura del capítol anterior, primer comparem el perfil del jove estranger amb el del jove espanyol i, posteriorment, analitzarem les variables diferenciades entre el jove estranger reincident i el jove estranger no reincident.

7.1 Perfil del jove estranger infractor i diferències respecte al jove espanyol

De la població que l'any 2008 va finalitzar una MRM a Catalunya, els estrangers representen el 23,6%. Aquest percentatge és inferior al d'estrangers que han passat per justícia juvenil en general (31,5%), també inferior al dels joves estrangers que han passat per medi obert (31,2%) i amb una diferència molt més marcada amb la proporció d'estrangers que han passat per un internament en centre (48,3%)²⁹.

Les taules 69, 70, 71, 72 i 73 recullen les diferències de perfil entre el jove espanyol i l'estranger i les explicacions dels resultats es presenten en la taula 74.

Taula 69. Comparativa de perfil entre espanyol i estranger en el programa de MRM segons variables sociodemogràfiques

Variable	Categoria	N		% vàlid		Total
		Espanyol	Estranger	Espanyol	Estranger	
Gènere	Home	1235	393	79,9	82,4	80,5
	Dona	310	84	20,1	17,6	19,5
Edat a l'inici de la <i>causa base</i>	14 o 15 anys	558	169	36,1	35,4	36,0
	16 o 17 anys	854	265	55,3	55,6	55,3
	18 o més anys	133	43	8,6	9,0	8,7
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	685	211	44,7	44,7	44,7
	16 o 17 anys	848	261	55,3	55,3	55,3

²⁹ Butlletí d'estadística bàsica, núm 9. Publicació semestral. Desembre 2008.

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Espanyol	Estranger	Espanyol	Estranger	Total
Província de residència	Barcelona	999	319	65,0	67,7	65,7
	Girona	250	68	16,3	14,4	15,8
	Lleida	152	45	9,9	9,6	9,8
	Tarragona	135	39	8,8	8,3	8,7
Formació assolida	Primària no assolida	43	21	6,2	*10,1	7,1
	Primària assolida	493	153	70,5	73,6	71,2
	ESO assolida	163	34	*23,3	16,3	21,7
Matriculat	Matriculat	639	210	41,4	44,0	42,0
	No matriculat o no consta	906	267	58,6	56,0	58,0
Situació laboral	Amb feina	246	73	52,6	49,3	51,8
	A l'atur	222	75	47,4	50,7	48,2
Ocupació	Estudia o treballa	1.308	397	84,7	83,2	84,3
	No estudia ni treballa	237	80	15,3	16,8	15,7

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula 70. Comparativa de perfil entre espanyol i estranger en el programa de MRM segons variables penals

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Espanyol	Estranger	Espanyol	Estranger	Total
Nombre de fets	1 fet	1210	383	78,3	80,3	78,8
	2 fets	259	75	16,8	15,7	16,5
	3 o més fets	76	19	4,9	4,0	4,7
Tipus de fet	Falta	396	131	25,6	27,5	26,1
	Delicte	1149	346	74,4	72,5	73,9
Categoria del fet	Contra les persones	532	201	34,4	*42,1	36,3
	Contra la llib. sexual	7	2	0,5	0,4	0,4
	Contra la propietat	542	182	35,1	38,2	35,8
	Drogues	21	5	1,4	1,0	1,3
	Trànsit	68	22	4,4	4,6	4,5
	Altres	375	65	*24,3	13,6	21,8
Violència en el fet	No violent	883	229	*57,2	48,0	55,0
	Violent	662	248	42,8	*52,0	45,0
Implicats en els fets	Amb grup menors d'edat	770	218	54,0	49,0	52,8
	Amb grup majors d'edat	117	35	8,2	7,9	8,1
	Fet sol	539	192	37,8	43,1	39,1
Antecedents	Sense antecedents	1167	316	*75,5	66,2	73,3
	Amb antecedents	378	161	24,5	*33,8	26,7
Nombre de antecedents	Cap precedent	1167	316	*75,5	66,2	73,3
	1 precedent	233	96	15,1	*20,1	16,3
	De 2 a 5 antecedents	139	58	9,0	*12,2	9,7
	Més de 5 antecedents	6	7	0,4	*1,5	0,6

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Espanyol	Estranger	Espanyol	Estranger	Total
Tipus de violència en els fets	Fet sense víctima	67	30	50,0	65,2	53,9
	Violència intrafamiliar	48	8	35,8	17,4	31,1
	Violència de gènere	14	4	10,4	8,7	10,0
	Xenofòbia	4	3	3,0	6,5	3,9
	Pertinença a banda	1	1	0,7	2,2	1,1

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula 71. Comparativa de perfil entre espanyol i estranger en el programa de MRM segons variables penals

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Espanyol	Estranger	Espanyol	Estranger	Total
Nombre de víctimes	Una víctima	1106	341	80,4	80,8	80,5
	Dues o més víctimes	270	81	19,6	19,2	19,5
Gènere de la víctima	Home	611	193	61,0	60,1	60,8
	Dona	390	128	39,0	39,9	39,2
Edat de la víctima	Menor d'edat	440	165	45,7	50,3	46,9
	Major d'edat	522	163	54,3	49,7	53,1
Relació entre el jove i la víctima	Coneguts	601	201	51,5	53,5	51,9
	Desconeguts de l'entorn	280	90	24,0	23,9	24,0
	Totalment desconeguts	287	85	24,6	22,6	24,1
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	134	21	23,7	17,6	22,7
	Empresa privada	239	49	42,3	41,2	42,1
	Escola	71	14	12,6	11,8	12,4
	Altres	121	35	21,4	29,4	22,8

Taula 72. Comparativa de perfil entre espanyol i estranger en el programa de MRM segons variables del procediment

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Espanyol	Estranger	Espanyol	Estranger	Total
Equip Tècnic de Menors	Equip tècnic Menors Barcelona 1	239	75	15,5	15,7	15,5
	Equip tècnic Menors Barcelona 2	250	79	16,2	16,6	16,3
	Equip tècnic Menors Barcelona 3	266	81	17,2	17,0	17,2
	Equip tècnic Menors Barcelona 4	254	83	16,4	17,4	16,7
	Equip tècnic Menors Girona	249	72	16,1	15,1	15,9
	Equip tècnic Menors Lleida	158	48	10,2	10,1	10,2
	Equip tècnic Menors Tarragona ^a	129	39	8,3	8,2	8,3
Temps que es triga a iniciar-se el programa	Fins a 4 mesos	981	301	64,1	63,8	64,0
	De 4 a 6 mesos	343	111	22,4	23,5	22,7
	Més de 6 mesos	207	60	13,5	12,7	13,3

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Espanyol	Estranger	Espanyol	Estranger	Total
Resultat del programa	Resultat positiu amb víctima	1078	286	*69,8	60,0	67,5
	Resultat positiu sense víctima	197	62	12,8	13,0	12,8
	Resultat negatiu	270	129	17,5	*27,0	19,7
Tipus de reparació amb la víctima	Conciliació víctima exclusivament	540	165	49,8	57,5	51,4
	Conci. amb reparació econòmica	297	58	27,4	20,2	25,9
	Conci. amb reparació no econòm.	114	32	10,5	11,1	10,6
	Conci. amb reparació comunitat	133	32	12,3	11,1	10,6
Participació de la víctima	Participació víctima i trobada	547	132	55,0	49,1	53,8
	Participació víctima sense trobada	359	100	36,1	37,2	36,3
	Reparació/Conci. iniciativa parts	88	37	8,9	*13,8	9,9
Acords de responsabilitat civil	No renúncia acció civil	104	23	11,1	9,0	10,6
	Renúncia condicionada acció civil	16	3	1,7	1,2	1,6
	Renúncia parcial acció civil	7	5	0,7	2,0	1,0
	Renúncia total acció civil	813	224	86,5	87,8	86,8
Tipus de reparació sense la víctima	Valoració interès reparador	307	91	86,0	83,5	85,4
	Reparació social	50	18	14,0	16,5	14,6
Forma de reparació sense la víctima	Entrevista reflexió mediador	509	150	64,0	66,1	64,5
	Escrit de reflexió	286	77	36,0	33,9	35,5
Motius del resultat negatiu	Decisió mediador	104	50	38,5	38,8	38,6
	Actitud menor	166	79	61,5	61,2	61,4
Activitat educativa	Activitat educativa	154	34	10,0	7,1	9,3
	No activitat educativa	1391	443	90,0	92,9	90,7

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

^a Equip tècnic Terres de l'Ebre: 24 espanyols (1,6%) i 6 estrangers (1,3%)

Taula 73. Comparativa de perfil entre espanyol i estranger en el programa de MRM segons variables numèriques

Variable	Espanyol		Estranger	
	Mitjana	Desv. típica	Mitjana	Desv. típica
Edat en la comissió del fet	15,63	1,08	15,65	1,09
Edat a l'inici de la mesura	15,97	1,18	15,99	1,17
Nombre de fets en la <i>causa base</i>	1,28	0,59	1,24	0,52
Nombre d'antecedents	0,40	0,90	0,63	1,20
Temps (en dies) que va tardar en iniciar la MRM	120,10	95,55	115,75	66,42

En la taula següent es recullen i destaquen les variables més significatives que diferencien al jove espanyol del jove estranger que passen per un procés de MRM.

Taula 74. Diferències significatives entre l'espanyol i l'estranger

Variable	Diferències
Variabls sociodemogràfiques	
Estudis	En el grup d'estrangers hi ha major percentatge de no matriculats (10,1% front el 6,2% del grup d'espanyols) i menor representació dels que tenen l'ESO ja assolida (16,3% front el 23,3% entre els espanyols).
Variabls penals	
Delicte	Un major percentatge d'estrangers cometen delictes <i>contra les persones</i> (42,1%, front un 34,4% dels espanyols) i també hi ha una major proporció que cometen delictes violents (52,0% front el 42,8% dels espanyols). Els espanyols cometen en major proporció <i>altres delictes</i> (danys) que els estrangers (24,3% i 13,6% respectivament).
Antecedents	Tres de cada quatre joves espanyols no tenen antecedents (75,5%). Entre els estrangers aquest percentatge és del 66,2% (dos de cada tres).
Variabls del procediment	
Resultat del programa	En el grup d'espanyols, les mediacions amb resultat positiu amb víctima representen els 69,8% de les mediacions, mentre que en el grup dels estrangers representen el 60,0%. Hi ha major proporció d'estrangers que finalitzen el procés de MRM amb resultat negatiu (27,0% front el 17,5% en el cas dels espanyols).
Conciliació amb la víctima	Entre els estrangers la conciliació per iniciativa de les parts és superior (13,8%) que en els espanyols (8,9%).

Les diferències en el perfil entre espanyols i estrangers són poques a nivell de significació estadística. El jove estranger que passa per MRM té, en conjunt, un nivell d'estudis inferior. Hi ha major proporció de joves estrangers que cometen delictes *contra les persones* (i, per tant, violents) i hi ha una major proporció de joves amb antecedents. Els resultats negatius del programa es donen en major proporció en el col·lectiu d'estrangers.

7.2 L'estranger reincident

7.2.1 Diferències entre l'estranger reincident i el no reincident

Per tal de poder observar les diferències entre el perfil del jove estranger reincident i el no reincident, a continuació es comparen les variables respecte a les quals ambdós grups presenten diferències estadísticament significatives. Les taules complertes amb totes les variables es poden consultar a l'annex 3, taula A9.

Taula 75. Comparativa entre estranger reincident i no reincident^a

Variable	Categoria	N		% vàlid		Total
		Reincident		Reincident		
		No	Sí	No	Sí	
Variables sociodemogràfiques						
Gènere	Home	246	147	77,4	92,5	82,4
	Dona	72	12	22,6	7,5	17,6
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	118	93	37,7	58,5	44,7
	16 o 17 anys	195	66	62,3	41,5	55,3
Edat a l'inici de la <i>causa base</i>	14 o 15 anys	92	77	28,9	48,4	35,4
	16 o 17 anys	189	76	59,4	47,8	55,6
	18 o més anys	37	6	11,6	3,8	9,0
Formació assolida	Primària no assolida	6	15	4,2	22,7	10,1
	Primària assolida	108	45	76,1	68,2	73,6
	ESO assolida	28	6	19,7	9,1	16,3
Situació laboral	Amb feina	57	16	55,3	35,6	49,3
	A l'atur	46	29	44,7	64,4	50,7
Variables penals						
Antecedents	Sense antecedents	227	89	71,4	56,0	66,2
	Amb antecedents	91	70	28,6	44,0	33,8
Nombre d'antecedents	Cap precedent	227	89	71,4	56,0	66,2
	1 precedent	63	33	19,8	20,8	20,1
	De 2 a 5 antecedents	27	31	8,5	19,5	12,2
	Més de 5 antecedents	1	6	0,3	3,8	1,5
Variables del procediment						
Resultat del programa	Resultat positiu amb víctima	195	91	61,3	57,2	60,0
	Resultat positiu sense víct.	49	13	15,4	8,2	13,0
	Resultat negatiu	74	55	23,3	34,6	27,0
Motius del resultat negatiu	Decisió mediador	34	16	45,9	29,1	38,8
	Actitud menor	40	39	54,1	70,9	61,2
Interès reparador	Interès reparador/Rep. social	87	22	27,4	13,8	22,9
	No interès reparador	231	137	72,6	86,2	77,1
Activitat educativa	Activitat educativa	29	5	9,1	3,1	7,1
	No activitat educativa	289	154	90,9	96,9	92,9
Variables referents a la víctima						
Nombre de víctimes	Una víctima	230	111	84,2	74,5	80,8
	Dues o més víctimes	43	38	15,5	25,5	19,2
Gènere de la víctima	Víctima home	116	77	55,0	70,0	60,1
	Víctima dona	95	33	45,0	30,0	39,9
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	117	48	54,7	42,1	50,3
	Víctima major d'edat	97	66	45,3	57,9	49,7

^a Totes les variables presentades tenen diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Del perfil del jove estranger reincident, pel que fa les variables sociodemogràfiques estadísticament significatives, podem dir que en major proporció que la resta, trobem que són homes, més joves, amb menor nivell d'estudis i que no treballen els que podrien fer-ho per edat.

Quant a les variables penals, veiem que l'única variable que trobem en major proporció entre els reincidents és tenir antecedents, gairebé la meitat dels joves estrangers reincidents tenien antecedents. No trobem diferències entre perfils en el tipus de delicte, si es tracta o no d'un delicte violent o quant als implicats.

Quan a les variables de la MRM veiem que és significatiu el resultat. Un 34,6% dels reincidents acaben el procés amb resultat negatiu front el 23,3% dels que no són reincidents. El motiu del resultat negatiu en els reincidents ha estat per l'actitud del menor en un 70,9% dels processos. Els reincidents també presenten menys casos amb interès reparador i hi ha menys proporció de joves que facin una activitat educativa associada al programa de MRM.

Per últim, referent a les variables de la víctima, en els reincidents es troben diferències en el nombre de víctimes. Els reincidents estrangers tenen més d'una víctima. Set de cada deu víctimes són dones i gairebé sis de cada deu són majors d'edat.

7.2.2 Diferències entre espanyols i estrangers pel que fa a la reincidència

Respecte al temps que han trigat a reincidir, ja hem vist en el capítol 5 que no hi ha diferències significatives entre els espanyols i els estrangers. La mitjana de dies que triguen a reincidir els espanyols és de 292,4 mentre que els estrangers ho fan en 250,7 dies de mitjana (desviació típica de 266,87 i 228,31 respectivament).

Quant al nombre de reincidències acumulades fins al 30 de juny de 2011, els espanyols que han comès un nou delicte tenen una mitjana de 2,2 reincidències acumulades i els estrangers de 2,9 (desviació típica de 2,28 i 3,14 respectivament).

En el capítol 7 també hem comparat el tipus de reincidència segons la procedència geogràfica. Les diferències que podem destacar són:

- Entre estrangers i espanyols no hi ha diferències significatives pel que fa als àmbits (menors o adults) on han estat assignats per haver reincidit. Sí que n'hi ha en la mesura que se'ls aplica en la primera reincidència ja que hi ha major proporció d'estrangers als que s'aplica la presó o un internament en centre (22,0%) que d'espanyols (12,7%). Un 43,1% d'espanyols reben una mesura en medi obert per només un 32,7% d'estrangers. Aquestes diferències també es mantenen quan només s'aplica un programa d'assessorament tècnic (33,3% pels estrangers front al 21,4% d'espanyols) i un programa de MRM, on els estrangers reincidents que passen per una nova MRM són el 11,9% front al 22,8% d'espanyols reincidents que ho fan.
- L'edat i el tipus de delicte comés en la reincidència no és diferent en termes estadístics si comparem els reincidents espanyols i estrangers. En canvi sí que trobem diferències en la comissió de delictes violents en la reincidència: el 56,0% dels estrangers reincidents han comès un delicte violent (una mica superior a la *causa base* en què el percentatge era del 52,0%³⁰), mentre que en el cas dels espanyols aquest percentatge és del 40,7%.

Tot i no ser un resultat que s'extreu directament dels anàlisi fets en aquest estudi, cal destacar respecte als estrangers allò que ja hem dit reiteradament en totes les recerques de reincidència tant en joves com en adults: la variable *estrangeria* no és per sí sola una variable explicativa de la reincidència, sinó que amb ella s'hi vinculen moltes altres variables històricament associades a les variables de risc (sociodemogràfiques i personals) que sí expliquen la reincidència.

³⁰ Vegis taula 66.

8. Comparativa amb altres programes (grups control)

Un dels objectius principals de la recerca (objectiu 2) és saber si hi ha diferències entre la taxa de reincidència del programa de MRM i les corresponents a altres respostes del sistema de menors (en concret: amonestació, aplicació de l'article 27.4 i ATM amb proposta de PBC). La pretensió és poder valorar si les diferents respostes s'apliquen o no a perfils iguals de menors, i en els casos que siguin iguals, si hi ha respostes que tenen menys reincidència que altres.

Recordem que els grups control els formen:

Grup control 1: tots els casos finalitzats l'any 2008 a qui es va aplicar l'article 27.4 de la LORPM (a proposta d'un Equip Tècnic o d'execució de mesures).

Grup control 2: tots els casos finalitzats l'any 2008 amonestats pel jutge, com a mesura judicial i sense continuïtat amb cap altra mesura.

Grup control 3: tots els casos finalitzats l'any 2008 en què l'Equip Tècnic de menors va fer una proposta de PBC en l'informe inicial, independentment que finalment la proposta s'hagi conclòs amb aquesta mesura.

Recordem que del grup experimental (el conformat pel programa de MRM) s'ha seleccionat una mostra representativa amb un nombre de subjectes similar al que tenen els grups control. La mostra té $n=275$ subjectes.

El capítol es presenta en quatre apartats. Els tres primers, que contenen la comparativa entre MRM i els tres grups control de forma individual, segueixen la mateixa estructura. En primer lloc, compararem el perfil sociodemogràfic i penal dels joves del programa de MRM amb els del grup control corresponent. I a continuació compararem les taxes de reincidència i comprovarem si les variables controlades poden explicar-ne les diferències.

En el quart i últim apartat, valorarem si hi ha perfils similars, entre els joves que segueixen un programa de MRM i els dels tres grups control estudiats. Com

dèiem al començament la pretensió és poder valorar si les diferents respostes s'apliquen o no a perfils iguals de menors, i en els casos que siguin iguals, comprovar si es pot proposar la possibilitat que a algun perfil de jove se li pugui aplicar un programa o mesura menys intervencionista i més eficaç en termes de menys reincidència, sempre que la llei ho permeti i en base als principis d'intervenció mínima i de l'interès superior del menor que vol preservar la LORPM. També, en funció del que ens diuen els estudis respecte a la proporcionalitat de les intervencions en la justícia penal³¹.

8.1 Comparativa entre la MRM i l'aplicació de l'article 27.4

Com ja hem comentat l'article 27.4 de la Llei Orgànica 5/2000, de responsabilitat penal del menor, permet que els Equips Tècnics de menors proposin a Fiscalia, en l'informe d'assessorament tècnic, no continuar amb la tramitació de l'expedient en interès del menor.

³¹ La pròpia Llei demana que es tingui en compte el *principi de mínima intervenció*. D'altra banda els estudis més avançats en termes de valoració del risc, plantegen tenir en compte els principis de *Risc-Need-Responsivity* o RNR (Andrews & Bonta, 2003).

El *principi de risc* postula la conveniència que la intensitat de les intervencions sigui proporcional al risc o probabilitat que el comportament es repeteixi. No s'ha d'aplicar una mesura més dura de la necessària pel risc, amb la idea que la intervenció no li farà mal. Una de les troballes més importants és que en els casos de baix risc, si s'imposa una pena més dura del necessari, la reincidència augmenta (Bonta & Andrews, 2007).

El *principi de necessitat* proposa que les intervencions es centrin en els factors de risc/necessitat detectats en cada cas i que aquestes actuacions siguin prioritzades segons la valoració jerarquitzada d'aquestes necessitats. Atès que l'àmbit d'actuació en el tema que ens ocupa és el penal, es recomana prioritzar les necessitats criminògenes, la qual cosa no és incompatible amb tenir en compte aquelles altres que requereixin una atenció especial en cada moment.

El *principi de responsivitat* implica adaptar els recursos disponibles de tot tipus (assistencials, formatius, terapèutics) a les característiques personals del subjecte, amb la finalitat que els objectius treballats amb el subjecte siguin realistes i assumibles.

8.1.1 Diferències entre el perfil dels joves de MRM i de l'Art. 27.4

Taula 76. Comparativa entre el perfil dels joves de MRM amb els de l'article 27.4

Variables	Categoria	n		N		% vàlid		Total
		MRM	27.4	MRM	27.4	MRM	27.4	
Variables sociodemogràfiques								
Gènere	Home	220	192	*80,0	69,8	74,9		
	Dona	55	83	20,0	*30,2	25,1		
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	121	102	44,5	37,6	41,1		
	16 o 17 anys	151	169	55,5	62,4	58,9		
Nacionalitat	Espanyol	201	216	73,1	78,5	75,8		
	Estranger	74	59	26,9	21,5	24,2		
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	13	3	*17,8	5,1	12,1		
	Magrib	22	19	30,1	32,2	31,1		
	Resta d'Àfrica	1	4	1,4	6,8	3,8		
	Centre i Sud Amèrica	37	28	50,7	47,5	49,2		
	Àsia	0	5	0,0	*8,5	3,8		
Província de residència	Barcelona	174	251	64,0	*91,3	77,7		
	Girona	51	6	*18,8	2,2	10,4		
	Lleida	25	1	*9,2	0,4	4,8		
	Tarragona	22	17	8,1	6,2	7,1		
Formació assolida	Primària no assolida	8	11	6,6	6,7	6,7		
	Primària assolida	86	101	71,1	62,0	65,8		
	ESO assolida	27	51	22,3	31,3	27,5		
Situació laboral	Amb feina	42	62	52,5	*72,1	62,7		
	A l'atur	38	24	*47,5	27,9	37,3		
Matriculats	Matriculat	163	163	59,3	59,3	59,3		
	No matriculat	112	112	40,7	40,7	40,7		
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	234	228	85,1	82,9	84,0		
	No estudia ni treballa	41	47	14,9	17,1	16,0		
Variables penals								
Nombre de fets	1 fet	227	196	*82,5	71,3	76,9		
	2 fets	40	67	14,5	*24,4	19,5		
	3 o més fets	8	12	2,9	4,4	3,6		
Tipus de fet	Falta	89	63	*32,4	22,9	27,6		
	Delicte	186	212	67,6	*77,1	72,4		
Categoria del fet	Contra les persones	100	151	36,4	*54,9	45,6		

Variables	Categoria	n		% vàlid		
		MRM	27.4	MRM	27.4	Total
	Contra la llib. sexual	1	4	0,4	1,5	0,9
	Contra la propietat	97	56	*35,3	20,4	27,8
	Drogues	3	5	1,1	1,8	1,5
	Trànsit	12	10	4,4	3,6	4,0
	Altres	62	49	22,5	17,8	20,2
Violència en el fet	No violent	156	105	*56,7	38,2	47,5
	Violent	119	170	43,3	*61,8	52,5
Antecedents	Sense antecedents	196	218	71,3	*79,3	75,3
	Amb antecedents	79	57	*28,7	20,7	24,7
Nombre d'antecedents	Cap precedent	196	218	71,3	*79,3	75,3
	1 precedent	48	43	17,5	15,6	16,5
	De 2 a 5 antecedents	27	12	*9,8	4,4	7,1
	Més de 5 antecedents	4	2	1,5	0,7	1,1

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Pel que fa a les variables sociodemogràfiques, trobem que en el grup de l'art. 27.4 hi ha més proporció de dones (30,2% front el 20,0% en el grup que realitzen el programa de MRM). També hi ha més proporció de joves amb feina entre els que tenen possibilitat de treballar (72,1% front el 52,5% en el grup que fan MRM). No trobem diferències significatives pel que fa a la nacionalitat, la formació assolida, ni l'edat entre els nois i noies que inicien un programa de MRM i aquells per als quals es demana la no continuïtat de tramitació de l'expedient.

En relació amb les variables penals s'observa, pel que fa a la comissió de delictes i faltes, que un percentatge significativament superior de joves de l'Art. 27.4 van cometre delictes (77,1% front el 67,6% en MRM). Respecte al tipus de delictes, una proporció major de joves del grup 27.4 protagonitza fets *contra les persones* (54,9% del joves front el 36,4% en MRM) i, en conseqüència, més fets violents (61,8% front el 43,3% del grup de MRM). Per últim, es dona un percentatge significativament major de joves sense antecedents en el grup de l'Art. 27.4 (79,3% front el 71,3% de MRM).

8.1.2 Diferències en la taxa de reincidència de MRM i l'Art. 27.4

Gràfic 41. Taxa de reincidència en funció de la població estudiada

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

La taxa de reincidència dels joves a qui se'ls hi ha aplicat l'article 27.4 és del 15,3% i és inferior a la del grup de MRM (26,1%) de forma estadísticament significativa. Ens plantegem si les variables controlades en l'estudi poden explicar part d'aquesta diferència.

En la taula següent, presentem els resultats rellevants sorgits de comparar la taxa de reincidència dels dos grups tenint en compte les variables controlades. Les xifres destacades mostren quins col·lectius han reincidit per sobre d'allò estadísticament esperat.

Taula 77. Comparació de les taxes de reincidència entre el programa de MRM i l'article 27.4 segons les variables controlades

Variable	Categoria	Reincidents				
		n		N		% vàlid
		MRM	Art. 27.4	MRM	Art. 27.4	Total
Variables sociodemogràfiques						
Gènere	Home	65	36	*29,5	18,8	24,5
	Dona	7	6	12,7	7,2	9,4
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	39	16	*32,2	15,7	24,7
	16 o 17 anys	32	24	21,2	14,2	17,5
Nacionalitat	Espanyol	45	32	*22,4	14,8	18,5
	Estranger	27	10	*36,5	16,9	27,8
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	6	1	46,2	33,3	43,8
	Magrib	6	4	27,3	21,1	24,4
	Centre i Sud Amèrica	15	5	*40,5	17,9	30,8
Matriculat	Matriculat	40	25	*24,5	15,3	19,9
	No matriculat	32	17	*28,6	15,2	21,9
Situació laboral	Amb feina	10	12	23,8	19,4	21,2
	A l'atur	15	3	*39,5	12,5	29,0
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	61	37	*26,1	16,2	21,2
	No estudia ni treballa	11	5	*26,8	10,6	18,2
Variables penals						
Tipus de fet	Falta	22	11	24,7	17,5	21,7
	Delicte	50	31	*26,9	14,6	20,4
Violència en el fet	No violent	41	18	26,3	17,1	22,6
	Violent	31	24	*26,1	14,1	19,0
Antecedents	Sense antecedents	38	25	*19,4	11,5	15,2
	Amb antecedents	34	17	43,0	29,8	37,5
Nombre d'antecedents	Cap precedent	38	25	*19,4	11,5	15,2
	1 precedent	15	10	31,3	23,3	27,5
	De 2 a 5 antecedents	15	7	55,6	58,3	56,4
	Més de 5 antecedents	4	0	*100,0	0,0	66,7

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Com es pot veure, no és únicament la taxa general la que dona un resultat millor en el grup de l'Art. 27.4, sinó també en funció de les diverses variables analitzades.

Tot i que no podem determinar el pes de les variables en la reincidència, el gènere és una de les variables estudiades que més està influïent.

Proporcionalment, hi ha més homes que han seguit un programa de MRM del que correspondria de mitjana quan es compara amb l'Art.27.4 i alhora són també més reincidents.

En la comparativa de perfils trobem que en el grup de l'Art.27.4 hi ha major representació de la què correspondria de joves que han comés delictes (més que faltes), delictes *contra les persones*, delictes violents i que no tenen antecedents (primaris sense historial delictiu). En canvi, aquests joves, tot i estar més representats en el grup control, han reincidit més si han seguit un programa de MRM. És a dir, hi ha més reincidents entre els que han comés delictes, fets violents i que no tenen antecedents en el programa de MRM que no en l'Art. 27.4.

Això porta a concloure que, en termes de reincidència, la resposta donada pel sistema als joves a través de l'aplicació de l'Art.27.4 resulta més eficient que la de MRM.

8.2 Comparativa entre el programa de MRM i l'amonestació

Recordem que l'amonestació consisteix en la reprensió per part del jutge de menors al jove condemnat per haver quedat provat que ha comés un fet delictiu. Aquesta amonestació va dirigida a fer-li comprendre la gravetat dels fets comesos i les conseqüències que aquests fets han tingut o podrien haver tingut i instar-lo a no tornar a cometre aquests fets en el futur. És una mesura recollida en la LORPM 5/2000, de 12 de gener en el seu article 7.1 apartat m).

8.2.1 Diferències entre el perfil dels joves de MRM i els amonestats

Taula 78. Comparativa entre el perfil dels joves de MRM amb els d'amonestació

Variables	Categoria	n		N		% vàlid	
		MRM	Amon.	MRM	Amon.	Total	
Variables sociodemogràfiques							
Gènere	Home	220	132	80,0	80,5	80,2	
	Dona	55	32	20,0	19,5	19,8	
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	121	44	*44,5	26,8	37,8	
	16 o 17 anys	151	120	55,5	*73,2	62,2	
Nacionalitat	Espanyol	201	102	*73,1	62,2	69,0	
	Estranger	74	62	26,9	*37,8	31,0	
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	13	6	17,8	9,7	14,1	
	Resta d'Europa	0	0	-	-	-	
	Magrib	22	32	30,1	51,6	40,0	
	Resta d'Àfrica	1	2	1,4	3,2	2,2	
	Centre i Sud Amèrica	37	22	50,7	35,5	43,7	
	Àsia	0	0	-	-	-	
Província de residència	Barcelona	174	115	64,0	70,1	66,3	
	Girona	51	36	18,8	22,0	20,0	
	Lleida	25	0	*9,2	0,0	5,7	
	Tarragona	22	13	8,1	7,9	8,0	
	Formació assolida	Primària no assolida	8	6	6,6	7,6	7,0
	Primària assolida	86	58	71,1	73,4	72,0	
ESO assolida	27	15	22,3	19,0	21,0		
Situació laboral	Amb feina	42	17	52,5	41,5	48,8	
	A l'atur	38	24	47,5	58,5	51,2	
Matriculats	Matriculat	163	69	*59,3	42,1	52,8	
	No matriculat	112	95	40,7	*57,9	47,2	
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	234	98	*85,1	59,8	75,6	
	No estudia ni treballa	41	66	14,9	*40,2	24,4	
Variables penals							
Nombre de fets en la causa	1 fet	227	113	*82,5	68,9	77,4	
	2 fets	40	35	14,5	*21,3	17,1	
	3 o més fets	8	16	2,9	*9,8	5,5	
Tipus de fet	Falta	89	81	32,4	*49,4	38,7	
	Delicte	186	83	*67,6	50,6	61,3	
Categoria del fet	Contra les persones	100	72	36,4	43,9	39,2	

Variables	Categoria	n		% vàlid		
		MRM	Amon.	MRM	Amon.	Total
	Contra la llibertat sexual	1	0	0,4	0,0	0,2
	Contra la propietat	97	52	35,3	31,7	33,9
	Drogues	3	1	1,1	0,6	0,9
	Trànsit	12	4	4,4	2,4	3,6
	Altres	62	35	22,5	21,3	22,1
Violència en el fet	No violent	156	84	56,7	51,2	54,7
	Violent	119	80	43,3	48,8	45,3
Antecedents	Sense antecedents	196	94	*71,3	57,3	66,1
	Amb antecedents	79	70	28,7	*42,7	33,9
Nombre d'antecedents	Cap precedent	196	94	*71,3	57,3	66,1
	1 precedent	48	22	17,5	13,4	15,9
	De 2 a 5 antecedents	27	28	9,8	*17,1	12,5
	Més de 5 antecedents	4	20	1,5	*12,2	5,5

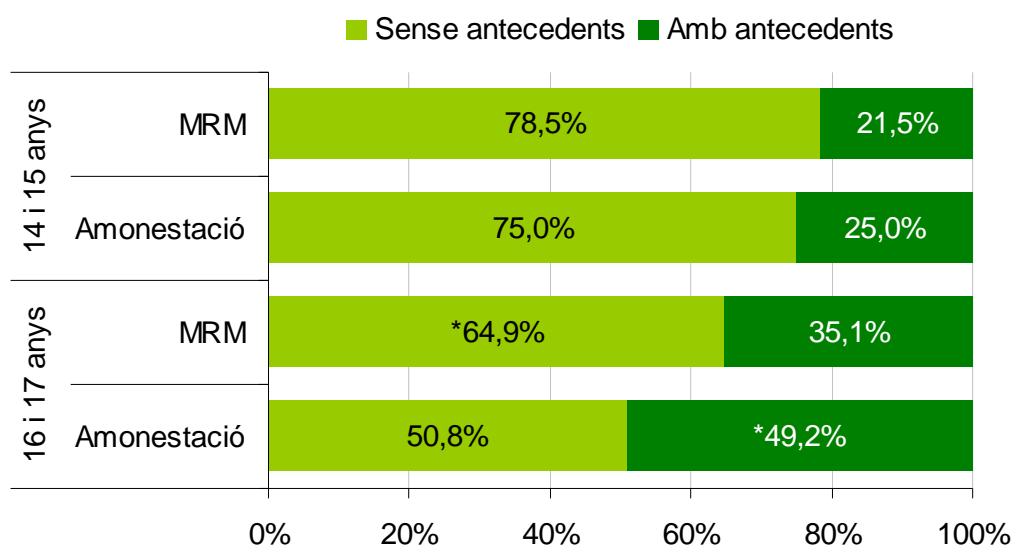
* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Els joves a qui se'ls aplica una amonestació són més grans (16,1 anys de mitjana front els 15,6 de MRM). En el grup d'amonestació els estrangers estan més sobrerrepresentats (37,8% front el 26,9% en MRM) i, tot i no ser significatiu a nivell estadístic, podem destacar que la meitat d'aquests estrangers provenen del Magrib. La dada més rellevant quan a les diferències sociodemogràfiques entre els dos grups és que en l'amonestació hi ha més proporció de nois que no fan cap activitat, és a dir, no estudien ni treballen (el 40,2% front el 14,9% en MRM).

Pel que fa a les variables penals, trobem que hi ha una major proporció de joves que han comès faltes en la mesura d'amonestació (49,4% front el 32,4% en MRM). No obstant això, de les variables penals la que pren més importància és l'existència d'antecedents. En la mesura d'amonestació trobem un percentatge força elevat de nois i noies que presenten antecedents (42,7% front el 28,7% en MRM) i, de fet, també n'acumulen més en nombre (2,0 antecedents front el 0,5 de MRM).

El perfil d'aquest joves amb antecedents és diferent en amonestació i en MRM. L'edat i l'ocupació dels nois són les més destacades, com es recull als gràfics 42 i 43.

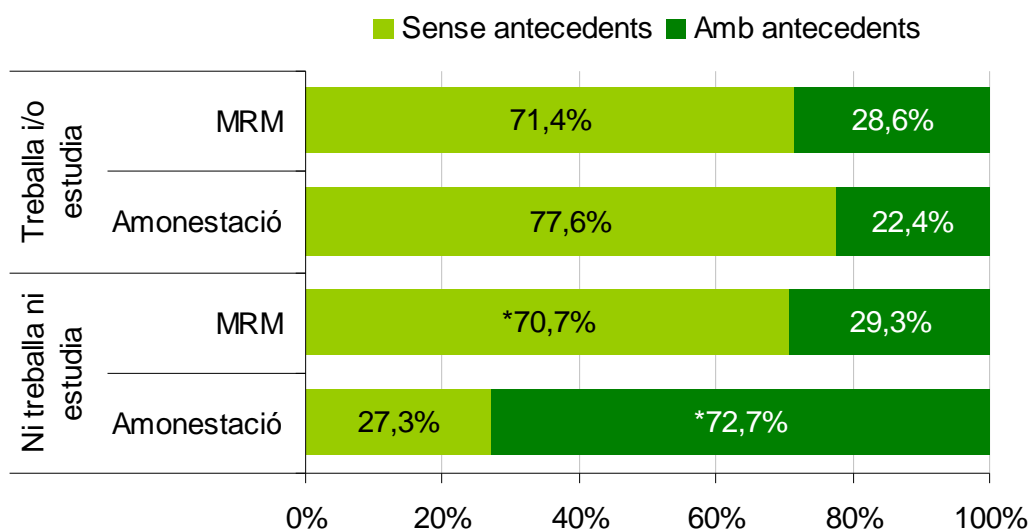
Gràfic 42. Edat dels joves segons el grup estudiat i els antecedents

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

En el programa de MRM trobem un percentatge superior de joves de 16 i 17 anys que no tenen antecedents, mentre que en el grup dels qui se'ls aplica la mesura d'amonestació hi ha més joves de 16 i 17 anys amb antecedents.

Gràfic 43. Ocupació dels joves segons el grup estudiat i els antecedents

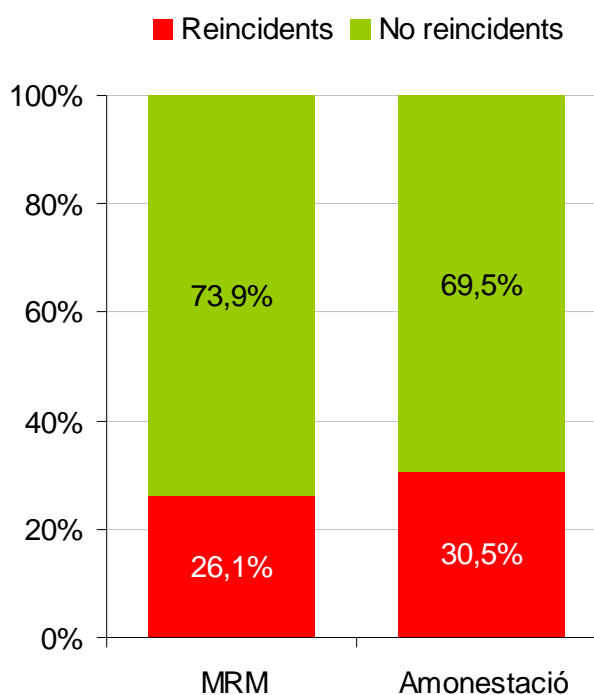
* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

També destaca que la majoria dels nois que han estat amonestats i no estudien ni treballen acumulen altres expedients previs a justícia juvenil.

8.2.2 Diferències en la taxa de reincidència de MRM i els amonestats

La taxa de reincidència dels joves a qui se'ls hi ha aplicat una amonestació com a mesura ferma és del 30,5%, tot i ser més alta que la de MRM (26,1%) no ho és de forma estadísticament significativa.

Gràfic 44. Taxa de reincidència en funció de la població estudiada

No obstant això, com que sí que han aparegut diferències en el perfil dels joves dels dos programes, hem volgut analitzar les taxes de reincidència en relació amb les variables estudiades.

Taula 79. Comparació de les taxes de reincidència entre MRM i amonestació segons les variables controlades

Variable	Categoria	Reincidents				
		n	N	% vàlid		Total
		MRM	Amon.	MRM	Amon.	
Variables sociodemogràfiques						
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	39	12	32,2	27,3	30,9
	16 o 17 anys	32	38	21,1	*31,7	25,8
Matriculat	Matriculat	40	8	*24,5	11,6	20,7
	No matriculat	32	42	28,6	*44,2	35,7
Estudia o treballa	Treballa i/o estudia	61	16	26,1	16,3	23,2

Variable	Categoria	Reincidents				
		n		% vàlid		Total
		MRM	Amon.	MRM	Amon.	
	No treballa ni estudia	11	34	26,8	*51,5	42,1
Variabls penals						
Antecedents	Sense antecedents	38	9	*19,4	9,6	16,2
	Amb antecedents	34	41	43,0	58,6	50,3
Nombre d'antecedents	Cap antecedent	38	9	*19,4	9,6	16,2
	1 antecedent	15	7	31,3	31,8	31,4
	De 2 a 5 antecedents	15	17	55,6	60,7	58,2
	Més de 5 antecedents	4	17	100,0	85,0	87,5

* Valors amb diferències significatives $p \leq 0,05$

Proporcionalment, hi ha més joves sense estudiar ni treballar en el grup dels amonestats d'allò que els correspondria de mitjana quan es compara amb la MRM i, alhora, reincideixen un percentatge superior d'aquests joves. De fet, és un dels col·lectius amb la taxa de reincidència més alta (51,1 front el 26,8 dels de MRM que tampoc estan ocupats).

Hi ha més joves sense antecedents que han realitzat un programa de MRM (71,3% front el 57,3% de casos en l'amonestació) i, en canvi, presenten una taxa de reincidència més alta en MRM (19,4% front el 9,6% d'amonestació).

8.3 Comparativa entre la MRM i l'assessorament tècnic amb proposta de PBC

Recordem que les PBC (prestacions en benefici de la comunitat) impliquen que la persona sotmesa a aquesta mesura ha de dur a terme les activitats no retribuïdes que se li indiquin, d'interès social o en benefici de persones en situació de precarietat. Aquesta mesura es troba recollida a l'article 7.1 k) de la Llei Orgànica 5/2000, de 12 de gener, reguladora de la responsabilitat penal dels menors. És una mesura que no es pot imposar sense el consentiment del condemnat.

Ja hem comentat al començament de l'informe que la proposta de mesura de PBC que es recull en l'ATM no sempre s'acaba portant a terme. En el cas que sí s'acabi aplicant unes PBC no exclou que al jove se li acabin aplicant, a més

a més, altres mesures més greus. La taula 80 recull els resultats tal com s'han distribuït.

Taula 80. Propostes de PBC fetes en l'informe d'ATM inicial i concreció respecte al nombre que s'han portat a terme

S'han dut a terme?	N	%
No s'ha dut a terme la PBC	93	41,3
Sí s'ha dut a terme la PBC	132	58,7
Total	225	100,0
Situació de la mesura en el moment de finalitzar l'estudi	N	%
Absolt	39	17,3
Condemnat	153	68,0
Sobresegut per reparació	1	0,4
Sobresegut provisionalment	5	2,2
Sobresegut definitivament	4	1,8
Sobresegut per prescripció	5	2,2
Presumpte	18	8,0
Total	225	100,0
Mesura més dura imposada en el moment de finalitzar l'estudi	N	%
Assessorament tècnic menors	70	31,1
Realització de tasques socioeducatives	7	3,1
Permanència de cap de setmana en domicili	1	0,4
Prestacions en benefici de la comunitat	115	51,1
Llibertat vigilada	18	8,0
Internament cautelar en un centre	1	0,4
Permanència de cap de setmana en centre	2	0,9
Internament en centre	11	4,9
Total	225	100,0

No hem trobat diferències quant a la reincidència entre els que han dut a terme la PBC i els que no. Això ens permet fer un tractament únic dels 225 casos similar al que s'ha exposat en els dos subapartats anteriors d'aquest capítol.

8.3.1 Diferències entre el perfil dels joves de MRM i PBC

Taula 81. Comparativa entre el perfil dels joves de MRM amb els d'un assessorament tècnic amb proposta de PBC

Variables	Categoria	N		% vàlid		
		MRM	ATM PBC	MRM	ATM PBC	Total
Variables sociodemogràfiques						
Gènere	Home	220	189	80,0	84,0	81,8
	Dona	55	36	20,0	16,0	18,2
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	121	100	44,5	44,8	44,6
	16 o 17 anys	151	123	55,5	55,2	55,4
Nacionalitat	Espanyol	201	142	*73,1	63,1	68,6
	Estranger	74	83	26,9	*36,9	31,4
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	13	7	17,8	8,4	12,8
	Resta d'Europa	0	2	0,0	2,4	1,3
	Magrib	22	25	30,1	30,1	30,1
	Resta d'Àfrica	1	0	1,4	0,0	0,6
	Centre i Sud Amèrica	37	47	50,7	56,6	53,8
	Àsia	0	2	0,0	2,4	1,3
Província de residència	Barcelona	174	150	64,0	67,0	65,3
	Girona	51	27	18,8	12,1	15,7
	Lleida	25	30	9,2	13,4	11,1
	Tarragona	22	17	8,1	7,6	7,9
	Formació assolida	Primària no assolida	8	11	6,6	7,8
	Primària assolida	86	106	71,1	75,2	73,3
	ESO assolida	27	24	22,3	17,0	19,5
Situació laboral	Amb feina	42	32	52,5	47,8	50,3
	A l'atur	38	35	47,5	52,2	49,7
Matriculats	Matriculat	163	123	59,3	54,7	57,2
	No matriculat	112	102	40,7	45,3	42,8
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	41	47	14,9	20,9	17,6
	No estudia ni treballa	234	178	85,1	79,1	82,4
Variables penals						
Nombre de fets	1 fet	227	155	*82,5	68,9	76,4
	2 fets	40	51	14,5	*22,7	18,2
	3 o més fets	8	19	2,9	*8,4	5,4
Tipus de fet	Falta	89	79	32,4	35,1	33,6
	Delicte	186	146	67,6	64,9	66,4
Categoria del fet	Contra les persones	100	74	36,4	32,9	34,8

Variables	Categoria	N		% vàlid		Total
		MRM	ATM PBC	MRM	ATM PBC	
	Contra la llib. sexual	1	0	0,4	0,0	0,2
	Contra la propietat	97	94	35,3	41,8	38,2
	Drogues	3	5	1,1	2,2	1,6
	Trànsit	12	8	4,4	3,6	4,0
	Altres	62	44	22,5	19,6	21,2
Violència en el fet	No violent	156	124	56,7	55,1	56,0
	Violent	119	101	43,3	44,9	44,0
Antecedents	Sense antecedents	196	141	*71,3	62,7	67,4
	Amb antecedents	79	84	28,7	*37,3	32,6
Nombre d'antecedents	Cap antecedent	196	141	71,3	62,7	67,4
	1 antecedent	48	45	17,5	20,0	18,6
	De 2 a 5 antecedents	27	30	9,8	13,3	11,4
	Més de 5 antecedents	4	9	1,5	4,0	2,6

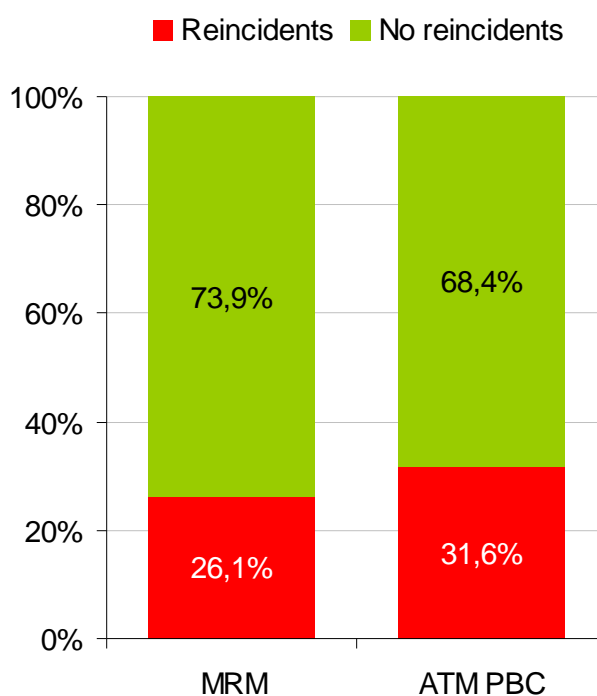
* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Els joves del grup control (ATM amb proposta de PBC) presenten un perfil similar al que trobem en els joves que han seguit una MRM. Les úniques diferències significatives quant al perfil són que la PBC s'aplica amb més proporció als estrangers (36,9% front el 26,9% en MRM), als que acumulen més d'un fet en la *causa base* (31,0% front el 17,0% en MRM) i als que tenen antecedents (37,3% front el 28,7% en MRM).

8.3.2 Diferències en la taxa de reincidència de MRM i PBC

La taxa de reincidència dels joves a qui se'ls ha proposat a l'ATM una PBC és del 31,6%, tot i ser més alta que la de MRM (26,1%) no ho és de forma estadísticament significativa.

Gràfic 45. Taxa de reincidència en funció de la població estudiada

No hi ha cap resultat significatiu que distingeixi qualsevol de les variables controlades en l'estudi i que diferenciï la taxa de reincidència dels dos programes comparats. La taula que així ho recull està inclosa a l'annex 4, taula A10.

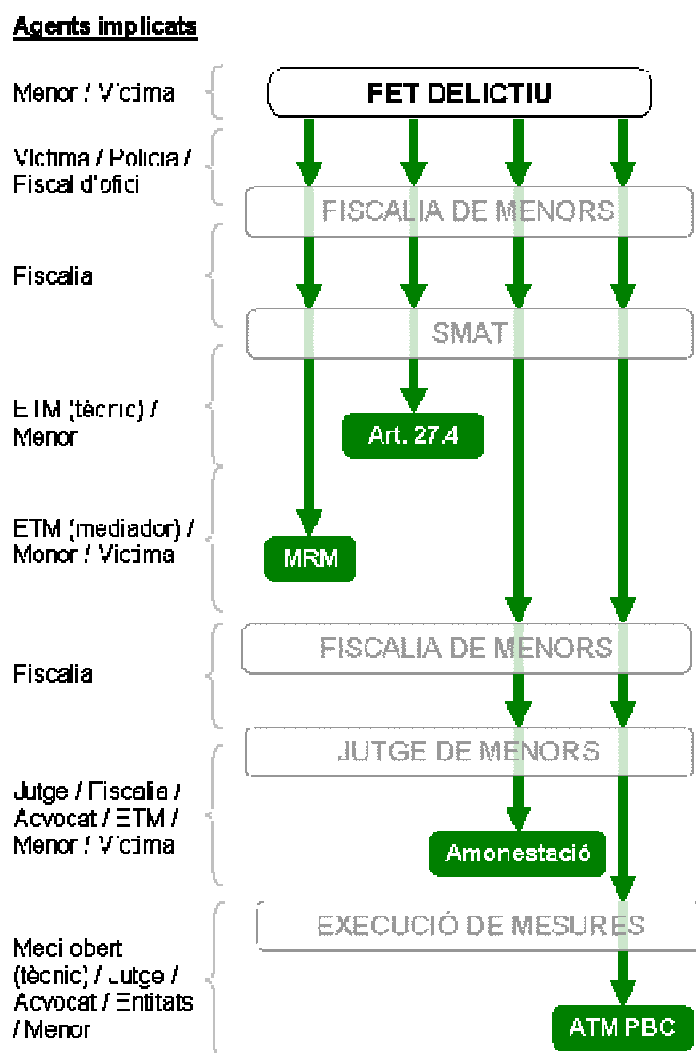
L'objectiu del següent punt serà trobar similituds entre els perfils i característiques dels joves respecte als que s'ha proposat una PBC, l'aplicació de l'art. 27.4 o l'amonestació i el grup que ha seguit una MRM, per veure si es localitzen perfils iguals que podrien ser susceptibles de què es proposi per a ells l'alternativa menys intervencionista (principi d'intervenció mínima).

8.4 Perfils comuns entre els joves dels diferents grups estudiats

Tant la MRM com els altres programes estudiats necessiten temps i recursos diferents per ser duts a terme. A partir del gràfic 1 del capítol 1, que mostra de forma resumida el procediment de justícia juvenil, hem confeccionat la següent representació dels procediments dels quatre grups d'estudi. En la columna de l'esquerra veiem quins agents estan implicats des que presumptament el jove

infractor comet el fet delictiu, fins que el jutge de menors finalment sobreseu la causa o dicta sentència. Les fletxes mostren el temps que el menor o jove infractor es veu implicat en el procediment.

Gràfic 46. Agents implicats i temps d'implicació per al jove segons el procediment dels programes estudiats³²

Com ja hem comentat reiteradament, l'objectiu d'aquest apartat es comprovar la possibilitat que a algun perfil de jove se li pugui aplicar un programa o mesura menys intervencionista i més eficaç en termes de reincidència, sempre

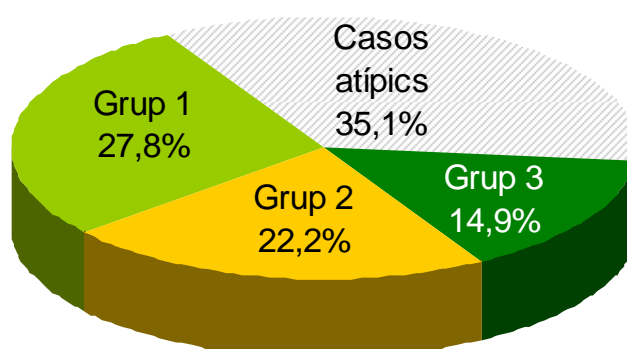
³² L'esquema s'ha simplificat el màxim possible per ajudar a entendre a qualsevol lector d'aquest informe el pes que tenen en *temps* i *recursos* cadascuna de les 4 mesures o programes que s'estudien conjuntament en aquest punt.

que la LORPM ho permeti i en base als principis d'intervenció mínima i de l'interès superior del menor.

Així doncs, el primer que hem analitzat és si existeix en els diferents grups d'estudi algun subgrup de joves amb un perfil similar des de les variables d'estudi. Amb aquest objectiu, hem utilitzat l'anàlisi de conglomerats o d'agrupacions en dues etapes que ofereix l'SPSS. La tècnica de conglomerats³³ té per finalitat dividir un conjunt de dades en diferents grups segons la similitud dels casos estudiats.

L'anàlisi ens ha diferenciat tres grups diferents de joves i aquells casos que no s'han pogut assignar a una d'aquestes tres agrupacions, perquè no tenen prou similituds, han quedat aglutinats en l'agrupació anomenada de *casos atípics*. El pes de cadascun dels grups es recull en el gràfic següent.

Gràfic 47. Distribució de les agrupacions

Taula 82. Distribució de les agrupacions segons els grups d'estudi

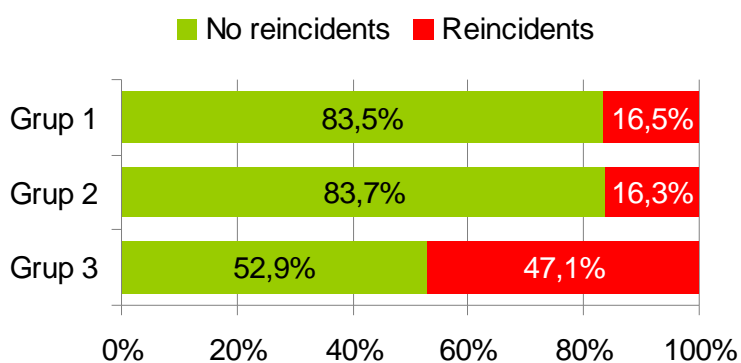
Variable	Categoria	N			%			Total
		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 1	Grup 2	Grup 3	
Grup d'estudi	MRM	68	77	42	26,1	*37,0	30,0	29,2
	Art. 27.4	112	50	31	*42,9	24,0	22,1	29,3
	Amonestació	38	29	33	14,6	13,9	*23,6	17,5
	ATM PBC	43	52	34	16,5	25,0	24,3	24,0

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

³³ Per més informació consultar: Manual del usuario de SPSS Statistics Base 17.0 (SPSS Inc.)

El Grup 1 i el Grup 2 tenen taxes de reincidència força baixes i, per tant, estan formats per joves que necessiten intervencions adequades al seu baix risc de cometre nous fets delictius. Els joves del Grup 3, en canvi, tenen una taxa de reincidència alta i necessiten intervencions més intenses.

Gràfic 48. Reincidència de les agrupacions

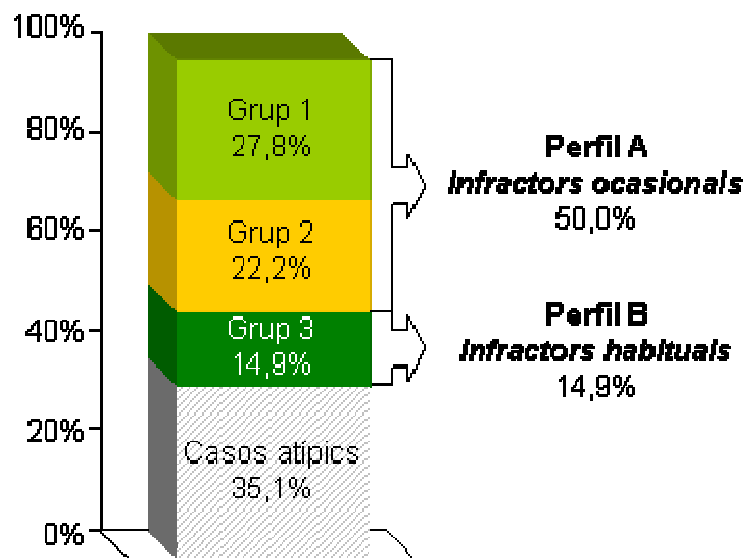
En aquesta part de l'estudi s'han analitzat també una mostra d'expedients, per tal de recollir aquelles dades qualitatives que ens puguin ajudar a entendre les diferències en els grups.

Hem seleccionat una mostra de 120 casos (40 de cada agrupació). Les dades qualitatives les hem extretes dels informes i dels descriptors dels informes de la base de dades de JJ (JOVO). Cal tenir present que en els informes de MRM no sempre hi trobarem informació de l'àmbit personal i familiar del jove. En els casos dels reincidents, hem recollit la informació d'altres programes sempre i quan no fossin posteriors a la *causa base*.

Els resultats de l'estudi de les dades qualitatives ens indiquen que el Grup 1 i el Grup 2 són molt similars. Junt amb el fet que els dos grups tenen taxes de reincidència semblants ens ha permès tractar-los com un únic perfil de jove que hem anomenat *Perfil A: Infractors ocasionals*. Aquest perfil, doncs, tindria 2 subgrups (els prèviament anomenats grup 1 i 2) que comparteixen característiques. El Grup 3 presenta diferències respecte al perfil A tant en la reincidència com en les dades qualitatives obtingudes. Per aquest motiu el

tractarem com un segon perfil de jove que hem anomenat *Perfil B: Infractors habituals*³⁴.

Gràfic 49. Tractament de les agrupacions com a perfils de jove

A continuació presentem les característiques dels dos perfils de jove. Les dades desagregades, referents a les variables estudiades i en funció de les agrupacions, poden trobar-se a l'annex 4, taula A10.

Al *Perfil A: Infractors ocasionals* hi trobem el 50% del total dels quatre grups d'estudi. Alhora, com acabem de veure, aquest perfil té dos subgrups que hem identificat com a *Perfil A1* i *Perfil A2* i que mostren els següents aspectes diferencials:

³⁴ Federico Diego Espuny, esmentant a Marc Leblanc, parla de 3 tipus de perfil entre els joves delinqüents, amb coincidències amb els perfils que aquí desenvoluparem. El primer seria l'infractor *ocasional*, sense problemàtica especial a nivell personal, familiar ni social i que ha comès delictes lleus. El tipus de delinqüència que desenvolupa sembla provenir d'una crisi d'adaptació a la etapa evolutiva i/o a les situacions vivencials que li toca viure o al resultat de factors desencadenants, com pot ser per exemple la influència d'amics marginals. El segon tipus seria l'infractor de *transició*, on ja hi ha alguns delictes de mitjana gravetat i una persistència en el temps amb algunes reincidències que es perllonga fins els 19/20 anys. Hi ha problemes i crisis dins de la família, també a l'escola i en el comportament del jove. Finalment el tercer perfil seria l'infractor de *condició*, on ja trobem carreres delictives iniciades a edats molt temperanes i que es perllonguen més enllà de la vida adulta, amb importants problemes de desestructuració familiar, problemàtica d'indole personal i socioeconòmica i on l'experiència escolar es troba marcada pel fracàs escolar i l'abandó. El tipus de delictes són de major gravetat.

- *Perfil A1.* Hi ha una proporció de noies força elevada (el 42,5% front el 57,5% de nois). La majoria de joves són espanyols, si bé un 20% són estrangers provinents de Centre i Sud-América. Quasi tots tenen els estudis primaris assolits i una gran part també ha finalitzat els estudis secundaris (32,9% front el 23,3% de mitjana). Els fets comesos en la *causa base* són violents, de la categoria *contra les persones* i hi ha una major proporció de faltes (46,0% front el 33,2% de mitjana). La resposta que se'ls aplica en més proporció és l'Art. 27.4 (42,9% dels casos).
- *Perfil A2.* Tots els joves d'aquest subgrup són homes espanyols. Com l'altre subgrup, la majoria tenen els estudis primaris assolits i els que també han finalitzat la secundària són un percentatge una mica inferior que en el perfil A1 (21,4%). Els fets comesos en la *causa base* no són violents, es classificarien en la categoria *contra la propietat o altres delictes* i majoritàriament són tipificats com a delicte i no com a falta (77,4% front el 66,8% de mitjana). El programa de MRM és el més aplicat a aquests joves (37,0% dels casos).

Taula 83. Característiques del Perfil A: *Infractors ocasionals*

<i>Perfil A1</i> Aspectes diferencials	<i>Infractors ocasionals</i> Aspectes comuns	<i>Perfil A2</i> Aspectes diferencials
43% de l'Art. 27.4	Se'ls aplica mesures presentencials	37% de MRM
43% dones	Totes les edats	Tots homes
20% llatinoamericans		Tots espanyols
	No problemàtiques de salut	
	Estructura familiar estable	
	No problemàtiques amb el grup d'iguals	
33% ESO assolida	Estudis primaris assolits	21% ESO assolida
	Estudien i/o treballen	
46% faltes	Sense antecedents	77% Delictes
<i>Contra les persones</i>	Responsabilització dels fets (MRM)	<i>Contra la propietat i altres delictes</i>
Violent	No reconeixen els fets (Art. 27.4, amonestació i ATM PBC)	No violent
	El jove col·labora i s'implica en el procediment	
	La família participa i es preocupa pel procediment	
	L'entorn intervé en la resolució del conflicte	

Reincidència

Taxa de reincidència baixa: 16,4%

Perfil A1	<i>Infractors ocasionals</i>	Perfil A2
Aspectes diferencials	Aspectes comuns	Aspectes diferencials

Factors associats a la reincidència en aquest grup: problemes conductuals detectats en consultes professionals; flirteig amb les drogues; abandonament dels estudis; expulsions del centre educatiu; no treballa ni estudia; manca de contenció dels pares; separació dels pares conflictiva; episodis de violència a la llar; hi ha algun familiar empresonat; hi ha problemàtica de toxicomania en el nucli familiar; situació econòmica precària; hi ha implicació de serveis socials

Pel que fa als aspectes comuns, el perfil d'*Infractors ocasionals* no presenta, des de les variables d'estudi, problemàtiques a nivell personal, familiar o del grup d'iguals. Han seguit correctament els estudis i si han abandonat l'ESO ha estat per seguir una formació ocupacional o començar a treballar.

Als joves d'aquest perfil és el primer cop que se'ls obre un expedient a justícia i és mostren col·laboradors i respectuosos amb el procediment. D'acord amb el requisit legal per poder aplicar un programa de MRM, els que han realitzat una conciliació o reparació es responsabilitzen dels fets. Pel contrari, els joves dels grups control no reconeixen els fets, els minimitzen o se'n senten víctimes. La família mostra preocupació pels fets que han portat el jove a prendre contacte amb la justícia i, encara que no sempre accepten la seva responsabilitat, acompanyen al noi i participen en el procediment. L'entorn del jove (l'escola i serveis socials) s'implica en la resolució del conflicte.

És un perfil de jove amb un percentatge de reincidència baix (16,4%) i apareixen elements diferenciadors entre els que han reincidit i els que no. Aquests elements, que hem descrit en la taula 83, els podem considerar factors associats a la reincidència en aquest grup.

Al *Perfil B: Infractors habituals* hi trobem el 15% del total dels quatre grups d'estudi. Les seves característiques són:

Taula 84. Característiques del Perfil B: Infractors habituals

Perfil B
Se'ls aplica mesures postsentencials
Homes
Espanyols
De 16 i 17 anys
problemes conductuals detectats en consultes professionals
Flirteig amb les drogues
Manca de contenció dels pares
Separació dels pares conflictiva
Abandonament o mort del pare
Situació econòmica justa
Amistats amb conductes disruptives (en el passat)
De formació tenen com a molt els estudis primaris
33% no estudia ni treballa
Cometen delictes <i>contra les persones, contra la propietat i altres delictes</i>
Amb antecedents
(2,6 antecedents de mitjana)
Responsabilització dels fets (MRM)
No reconeixen els fets (Art. 27.4, amonestació i ATM PBC)
El jove col·labora i respecta el procediment
La família participa i es preocupa pel procediment
Reincidència
Taxa de reincidència alta: 47,1%

Factors associats a la reincidència en aquest grup: els mateixos del perfil *d'infractors ocasionals reincidents*, sumant-li: problemàtica psicològica; dèficit cognitiu; consum abusiu de drogues, major proporció de joves tutelats per la DGAIA; més joves amb amistats dissocials; fracàs d'intervencions anteriors

El *Perfil B* té una taxa de reincidència alta (47,1%) i cal destacar que algunes peculiaritats d'aquests joves com a grup apareixen en el *Perfil A* com a factors associats a la reincidència. Tot i així, també trobem elements diferenciadors entre els reincidents i els no reincidents del *Perfil B* i que hem descrit en la taula 84 com a factors associats a la reincidència. El fet rellevant en els nois reincidents d'aquest perfil és que presenten factors de risc en totes les àrees, és a dir, tant a nivell personal, d'estudis i situació laboral, familiar, del grup d'iguals i criminològic.

Tots els joves d'aquest perfil són nois, espanyols i la majoria tenien entre 16 i 17 anys quan van cometre el fet delictiu de la *causa base*. A nivell personal

consten problemes conductuals detectats en consultes professionals o primers contactes amb el consum d'haixix.

Els pares manifesten veure's desbordats pels comportaments del jove. En alguns casos la separació dels pares ha estat conflictiva i ha afectat la relació entre els membres de la família. En altres casos, l'abandonament o la mort prematura del pare ha influït de forma negativa en el jove. La situació econòmica d'aquestes famílies és justa per cobrir totes les necessitats. Pel que fa al grup d'iguals, alguns dels joves manifesten haver-se relacionat, en el passat, amb altres nois amb conductes delictives o consum abusiu de drogues.

En els estudis la majoria presenta dificultats d'aprenentatge, un baix rendiment i absentisme escolar. Molts dels nois han acabat abandonant els estudis obligatoris i es troben sense estudiar ni treballar.

Respecte el fet delictiu comès en la *causa base* no hi ha un patró homogeni en quant a tipologia o violència. Tots tenien altres expedients previs oberts a justícia juvenil i destaca que un 33,3% tenia més de tres antecedents. La majoria dels nois respecten i col·laboren amb el procediment. Vénen acompanyats dels seus pares, que també hi participen i es preocupen pel comportament delictiu del jove.

Podem concloure, doncs, que els joves que presentin les característiques del *Perfil A: Infractors ocasionals*, se'ls pot aplicar, sempre que la llei ho permeti, una resposta basada en la mínima intervenció.

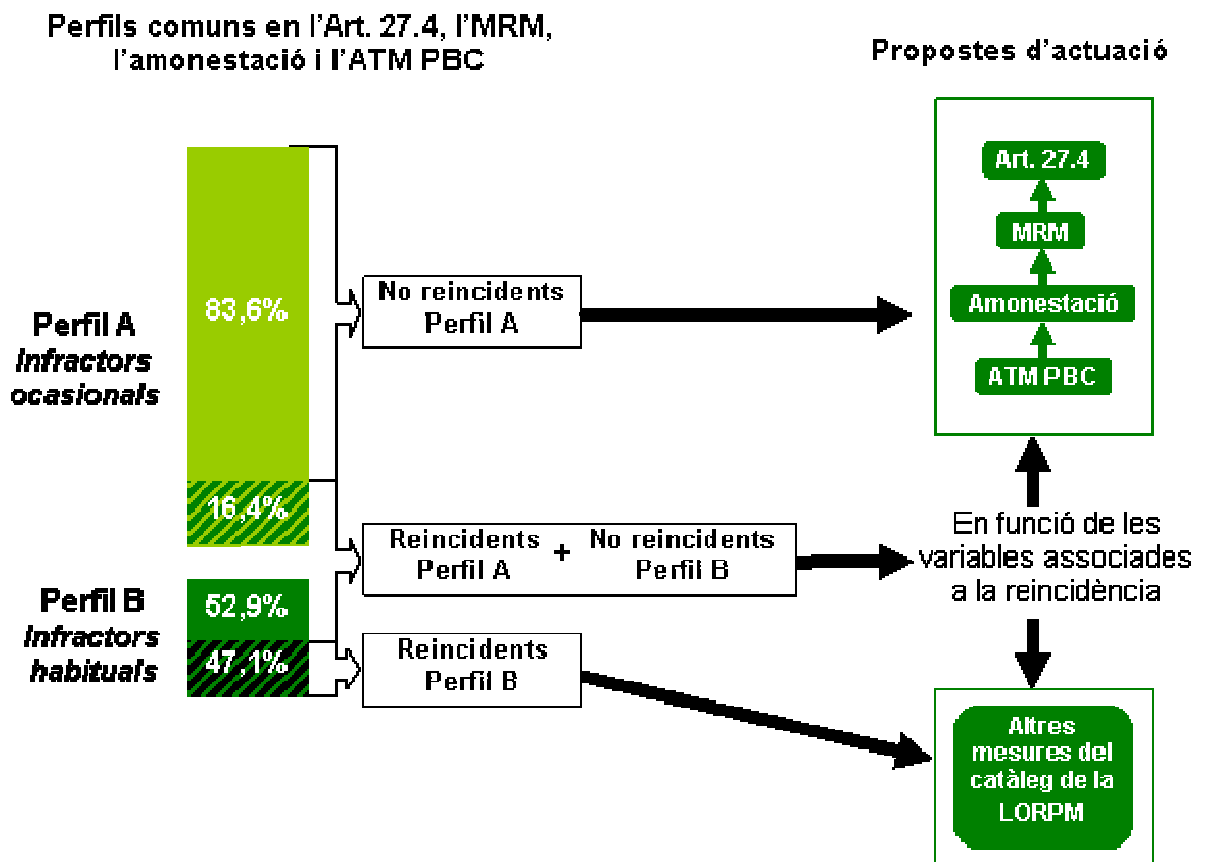
En els casos que presentin variables associades a la reincidència en el *perfil A*, caldria avaluar les variables de perfil de risc i les variables protectores, per apuntar una intervenció psicosocial individualitzada. Aquesta resposta per als *infractors ocasionals reincidents* és la mateixa que haurien de tenir els *infractors habituals no reincidents* perquè tenen els mateixos factors –si més no els que hem pogut estudiar.

En canvi, és recomanable que els joves que s'identifiquin amb el *Perfil B: Infractors habituals* i presentin els factors de risc de reincidència esmentats en la taula 84, se'ls derivi cap alguna de les mesures contemplades en el catàleg

de mesures postsentencials de la LORPM. En tot cas podem dir que en aquests casos la resposta utilitzada no ha estat efectiva en termes de reincidència.

Seria recomanable tenir present, com un element més en la presa de decisions de la mesura o programa a proposar per al jove, les variables associades a la reincidència que hem esmentat en la descripció dels perfils de joves.

Gràfic 50. Relació entre perfil dels joves i propostes d'actuació

9. Conclusions i recomanacions

Aquest apartat s'estructura presentant en primer lloc les conclusions principals de cadascun dels diferents capítols que han explicat els resultats de la recerca. En segon lloc es presenten les conclusions en relació amb les hipòtesis inicials plantejades. Finalment, el tercer bloc recull les principals recomanacions que es deriven de tot l'estudi.

9.1 Conclusions respecte el perfil del jove i el programa de MRM

9.1.1 Respecte al perfil del jove que segueix un programa de MRM

a) El perfil sociodemogràfic del jove és el d'un noi (80,5%); que inicia el programa amb una edat mitjana de 16 anys; de nacionalitat espanyola (76,4%); que ha finalitzat com a mínim l'educació primària i que, majoritàriament (84,3%), té una ocupació diària o bé treballant o bé estudiant.

b) Pel que fa al perfil criminològic s'observa que la mitjana d'edat en la comissió del delicte és de 15,6 anys. Els joves que han seguit un programa de MRM, principalment, han comès en la *causa base* un sol fet delictiu (78,8%), que correspon a la categoria de delicte (73,9%) i un 73,3% no té antecedents. A més, un 57,9% dels joves registren una sola causa en el seu expedient.

Les tipologies dels delictes que han comès es reparteixen proporcionalment entre: delictes *contra les persones* (36,3%), *contra la propietat* (35,8%) i *altres* (21,8%). El fet es comet, de manera majoritària, amb un grup d'iguals (52,8%). Un 45,0% dels fets delictius que passen pel programa de MRM són violents.

Cal matisar en el perfil criminològic les diferències segons l'edat: els joves de 14 i 15 anys tenen una proporció més elevada de fets violents (49,0%) amb delictes *contra les persones* i *contra la llibertat sexual*. I els joves d'entre 16 i 17 anys cometem més delictes *contra la salut pública* (drogues) i *contra la seguretat viària*.

També cal matisar les diferències en funció dels antecedents, que no es reparteixen igual. En tenen més: els homes (28,8% front el 17,8% de les dones), els estrangers (33,8% front el 24,5% dels espanyols), els no matriculats (34,0% front el 21,3% dels matriculats) i els que no tenen la primària assolida (43,8% front el 25,7% dels que tenen la primària o el 19,3% dels que tenen la ESO).

9.1.2 Respecte a les víctimes

Les víctimes que participen en un procés de MRM són, majoritàriament, víctimes úniques (80%), de sexe masculí (61%) i, normalment, conegudes pel seu agressor (51,9%).

No hi ha un perfil clar per edats (29,9% són menors, 33,9% són adults i 36,2% no consta o és víctima jurídica). Quan la víctima és menor trobem que ha patit més delictes *contra les persones* (64,4% front el 36,2% que reben les víctimes majors d'edat).

Un procés semblant es dona amb el gènere. Les víctimes dones pateixen més delictes *contra les persones* (51,7% front el 42,9% que reben les víctimes homes). En delictes *contra la propietat*, en canvi, hi ha més proporció de víctimes homes (37,7% front el 30,9% de dones).

En la tipologia delictiva *contra les persones* hi ha una proporció superior de víctimes conegudes (64,5% front el 24,6% que són víctimes desconegudes per a l'infractor).

El 33,8% de les víctimes són víctimes jurídiques, sense que hi hagi un perfil clar i diferenciat d'aquestes.

9.1.3 Respecte al programa de MRM

El programa de MRM triga a iniciar-se una mitjana de 4 mesos i la seva durada mitjana és de 2,6 mesos. Hi ha una valoració per part dels mediadors del resultat de les MRM com a positives en un 80,3% i negatives en un 19,7%.

Les valoracions negatives estan sobrerrepresentades (és a dir, hi ha una proporció superior de la que correspondria) en els següents subgrups de joves: joves que no tenen la primària; que no estan matriculats o estan a l'atur, que ja són majors d'edat a l'inici del programa de MRM; que han comès un delictes *contra les persones*, que aquest delictes és un delictes violent; que van cometre el delictes sols o amb majors de 18 anys, que tenen antecedents i també en el cas dels joves estrangers (que poden complir diverses de les característiques anteriors).

9.2 Conclusions respecte a la reincidència

9.2.1 Respecte a la taxa general i les taxes específiques

La taxa de reincidència general per al programa de MRM l'any 2011 és del 26,1%.

Les taxes específiques es presenten en la taula següent:

Taula 85. Taxes de reincidència específiques segons variables

Variable	Categoria	Taxa reincidència (%)
Variables sociodemogràfiques		
Gènere	Home	*28,6
	Dona	*15,7
Edat en la comissió del fet	14 anys	*38,3
	15 anys	*31,8
	16 anys	*23,2
	17 anys	*15,7
Nacionalitat	Espanyol	*23,9
	Estranger	*33,3
Àrea geogràfica de procedència	Espanya	*23,9
	Unió Europea	30,8
	Resta d'Europa	18,8
	Magrib	*41,7
	Centre i Sud Amèrica	*31,8
	Resta d'Àfrica	15,4
	Àsia	18,2

Variable	Categoria	Taxa reincidència (%)
Província de residència	Barcelona	*28,2
	Girona	*18,7
	Lleida	22,8
	Tarragona	28,7
Formació assolida	Primària no assolida	*45,3
	Primària assolida	27,1
	ESO assolida	*14,7
Situació laboral	Amb feina	*20,4
	A l'atur	*30,3
Variables penals		
Tipus de fet	Falta	25,8
	Delicte	27,1
Categoria del fet	Contra les persones	28,2
	Contra la llibertat sexual	*0,0
	Contra la propietat	28,3
	Drogues	23,1
	Trànsit	21,1
	Altres delictes	*20,7
Violència en el fet	No violent	25,0
	Violent	27,5
Implicats en el fet	Fet amb menors de 18 anys	24,4
	Fet amb majors de 18 anys	22,4
	Fet sol	28,5
Antecedents	Sense antecedents	*20,9
	Amb antecedents	*40,4
Nombre d'antecedents	Cap precedent	*20,9
	D'1 a 2 precedent	*35,9
	De 3 a 5 antecedents	*57,7
	Més de 5 antecedents	*92,3
Variables del procediment		
Equip Tècnic de Menors	ETM Barcelona 1	24,8
	ETM Barcelona 2	*31,6
	ETM Barcelona 3	28,2
	ETM Barcelona 4	28,2
	ETM Girona	*18,7
	ETM Lleida	22,8
	ETM Tarragona	27,4

Variable	Categoria	Taxa reincidència (%)
Temps que triga a iniciar-se el programa	Inici abans dels 4 mesos	*28,3
	Inici després dels 4 mesos	*22,6
	Inici entre els 4 i 6 mesos	*21,1
	Inici després dels 6 mesos	25,1
Resultat del programa	Positiu	*24,2
	Amb participació de la víctima	23,8
	Sense participació de la víctima	26,6
	Negatiu	*33,8
	Per decisió del mediador	*26,0
	Per actitud del menor	*38,8
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació amb la víctima exclusivament	26,2
	Conci. amb reparació econòmica	20,8
	Conci. amb reparació no econòmica	20,5
	Conci. amb reparació a la comunitat	24,8
Interès reparador	Interès reparador	23,0
	No interès reparador o desinformat	27,1
Activitat educativa	Activitat educativa	*18,1
	No activitat educativa	*26,9

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

9.2.2 Comparativa respecte a les taxes anteriors de reincidència de MRM

Les taxes sobre les que tenim dades corresponen als anys: 2004 (12,7%), 2010 (23,6%) i 2011 (26,1%).

No es pot afirmar categòricament que l'augment de la taxa vingui explicada pel canvi de perfil del jove que arriba a MRM, si més no, amb les variables controlades en aquests estudis.

Si bé en aquests anys ha augmentat el percentatge de joves amb característiques vinculades a una major reincidència (per exemple, en els darrers anys trobem més joves estrangers o amb antecedents), s'ha produït, per contra, una disminució del nombre de joves amb altres característiques vinculades a una major reincidència (per exemple, menys joves que han comès delictes *contra la propietat* o que són del sexe masculí). En la taula següent es resumeixen aquests canvis.

Taula 86. Diferències de perfil entre les taxes 2004-2011 segons les categories de variables tradicionalment associades a una major reincidència

Categories de variables tradicionalment associades a una major reincidència	
Diferència de percentatge de perfil entre les taxes 2004 i 2011	
Ha augmentat (2004-2011)	Ha disminuït (2004-2011)
	Homes (87,2% front el 80,5%)
Joves de 14 anys (15,8% front el 19,3%)	
Estrangers (8,1% front el 23,6%)	
	Delictes <i>contra la propietat</i> (69,4% front el 35,8%)
Antecedents (21,6% front el 26,7%)	
Resultat negatiu del programa de MRM (14,0% front el 19,7%)	

Els joves que han seguit un programa de MRM i reincideixen ho fan, majoritàriament, encara com a menors, en l'àmbit de justícia juvenil.

El temps que triguen a reincidir ha augmentat (279,8 dies en la taxa 2011 front els 242,3 dies que trigaven en la taxa 2004) però, en canvi, han augmentat el nombre de reincidències comeses per un mateix subjecte (2,4 en la taxa 2011 front l'1,9 en la taxa 2004).

9.2.3 Comparativa entre territoris

El programa de MRM no es distribueix de manera uniforme pel territori català en relació amb el nombre d'habitants. Girona i Lleida presenten major nombre de MRM per cada 100 mil habitants joves. Aquests territoris són també els que tenen, proporcionalment, un nombre de joves reincidents més baix (18,7% a Girona, 22,8% a Lleida, front el 28,0% a Barcelona i 28,7% a Tarragona).

Per Equips Tècnics de Menors, el de Barcelona 2 i el de Girona són els únics que presenten entre ells diferències estadísticament significatives. Barcelona 2 és el que té una taxa més elevada de reincidència (31,6%) i Girona el que la té més baixa (18,7%).

Pel que fa als casos de l'ETM Barcelona 2 es troben diferències significatives en el perfil respecte a altres equips (veure taula 38). Alhora es mostra el pes d'aquella categoria de variable respecte a la reincidència i la comparem respecte a la mitjana (recordem que la taxa de reincidència general és del 26,1%).

Taula 87. Variables més significatives del perfil de joves de l'ETM de BCN2 i les respectives taxes de reincidència

Perfil més representat de joves a l'ETM de BCN2 front a la resta	Taxa de reincidència de la variable	
Magrib (*50,6% front el 26,3%)	*41,7%	Per sobre de la mitjana
Primària no assolida (*12,4% front el 5,3%)	*45,3%	Per sobre de la mitjana
Fet delictiu <i>contra les persones</i> (*45,6% front el 34,4%)	28,2%	Similar a la mitjana
Fet <i>violent</i> (*53,8% front el 43,3%)	27,5%	Similar a la mitjana
Fet delictiu comès en solitari (*50,8% front el 36,7%)	28,5%	Similar a la mitjana
Amb antecedents (69,0% front el 74,2%)	*40,4%	Per sobre de la mitjana
Inici MRM abans dels 4 mesos (*75,2% front el 61,8%)	*28,3%	Per sobre de la mitjana
Resultat negatiu de la MRM (*24,0% front el 18,9%)	*33,8%	Per sobre de la mitjana
Conciliació víctima exclusivament (*63,9% front el 49,2%)	26,2%	Similar a la mitjana

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

La diferència més alta en la taxa de reincidència dels joves de l'ETM Barcelona 2 podria venir explicada pel fet de tenir major proporció de magribins que la resta, de tenir més joves sense primària assolida, que han iniciat el programa de MRM abans dels 4 mesos i que han tingut major percentatge de resultats negatius en aquest programa. A més, tot i tenir una proporció similar de joves amb antecedents que la resta de territoris, aquests joves amb antecedents han comès més reincidències.

Pel que fa als casos de l'ETM de Girona es troben les següents diferències significatives en el perfil respecte a altres equips (veure taula 42). A l'hora es mostra el pes d'aquella categoria de variable respecte a la reincidència i la comparem respecte la mitjana.

Taula 88. Variables més significatives del perfil de joves de l'ETM de Girona i les respectives taxes de reincidència

Perfil més representat de joves a l'ETM de Girona front la resta	Taxa de reincidència de la variable	
Falta (*36,1% front el 24,2%)	25,8%	Similar a la mitjana
Altres delictes (*29,3% front el 20,3%)	*20,7%	Per sota de la mitjana
Fet no violent (*73,2% front el 51,6%)	25,0%	Similar a la mitjana
Implicats: grup de menors (*59,0% front el 51,6%)	24,4%	Similar a la mitjana
Sense antecedents (*81,3% front el 71,8%)	*20,9%	Per sota de la mitjana
Reparació econòmica (*42,3% front el 22,5%)	20,8%	Similar a la mitjana
Reparació no econòmica (*27,4% front el 7,2%)	20,5%	Similar a la mitjana

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

La diferència més baixa en la taxa de reincidència dels joves de l'ETM de Girona pot explicar-se pel tipus de delicte (danys) i en el fet que els joves no tinguin antecedents.

9.2.4 El temps que es triga a reincidir

Un 46% dels joves que reincideixen ho fan abans dels 6 mesos. Abans de l'any ja han reincidit quasi tres quartes parts dels joves que ho faran.

Les variables que correlacionen significativament en la valoració del temps que triguen els joves a reincidir són:

L'edat. Els més joves triguen més a cometre un nou delicte (297,8 dies la franja de 14/15 anys front els 252,4 dies que triguen els joves de la franja de 16/17 anys). En canvi, els més joves reincideixen més cops (2,8 front 1,8 vegades).

La violència en el delicte de la *causa base*. Els joves que cometen un delicte no violent, reincidiran abans (258,7 dies front els 303,4 dies dels que cometen un delicte violent).

Els antecedents. Els joves amb antecedents reincidirán abans (232,8 dies front els 312,9 dies dels que no tenen antecedents).

En comparació amb la taxa de 2004, el temps de reincidència dels joves que han seguit un programa de MRM ha augmentat, és a dir, ara els joves que passen per MRM triguen més temps a cometre un nou delictes (37,5 dies més de mitjana).

Les variables que correlacionaven significativament en la variació del temps que trigaven a reincidir en la taxa 2004 són les mateixes que acabem d'explicar en la taxa 2011: l'edat en el moment del delictes, la violència en el delictes i els antecedents.

9.2.5 Característiques de la reincidència

El 86,6% dels joves reincidents ha comés la primera reincidència sent encara menors i, consegüentment, s'ha intervingut des de l'àmbit de justícia juvenil. Gairebé el 80% no ha passat al sistema de justícia d'adults. Del total de reincidents del programa de MRM un 11,7% arriba a presó durant el temps de seguiment, si bé no necessàriament en la primera reincidència (fruit de la primera reincidència ingressen a presó el 4,2% dels joves).

Baixa el percentatge de joves que cometes delictes *contra les persones* en la reincidència (29,7% front el 36,3% de joves que van cometre aquest tipus de delictes a la *causa base*). Per contra, augmenta el percentatge de delictes *contra la propietat* (42,2% front el 35,8% de la *causa base*), tot i que es manté el percentatge de delictes amb violència (entorn al 45%).

La resposta més habitual que reben els joves en la primera reincidència és un assessorament tècnic (sense cap altra intervenció, 25,0%) o una llibertat vigilada (22,2%). Un nou programa de MRM representa la tercera intervenció proposada (19,3%) per a aquests joves.

Els joves que després d'un programa de MRM han reincidit i se'ls ha aplicat un internament o han ingressat a la presó presenten en el seu perfil més proporció

de: antecedents, resultats negatius en el programa MRM i són en més proporció estrangers.

9.3 El perfil del reincident

9.3.1 Perfil general del reincident

Hi trobem més homes, residents a Barcelona, sense cap tipus d'estudis bàsics assolits, que no treballen, més joves en el moment de cometre el delictes³⁵, amb antecedents i que han tingut un resultat negatiu en el programa de MRM i, especialment, quan el resultat negatiu ha estat per l'actitud del menor.

9.3.2 Diferències segons els antecedents

Malgrat tenir antecedents és una variable de risc, cal remarcar que el 60% dels joves que en tenien abans de començar la MRM de la *causa base* no han reincidit.

No obstant això, també cal tenir present que el nombre d'antecedents que té el jove en el moment d'aplicar-li el programa de MRM és rellevant. A més antecedents, més percentatge de reincidents. Els 92,3% dels joves amb més de 5 antecedents ha reincidit, la qual cosa reflexa la ineficàcia de la intervenció, en termes de reincidència, quan ja hi ha una carrera delictiva àmplia.

També es manté la mateixa tendència en el resultat de la MRM. A més antecedents més resultats negatius es donen.

Ja hem parlat del gènere com una variable relacionada amb la reincidència, però també es relaciona amb els antecedents. Gairebé la totalitat dels que tenen 3 o més antecedents són homes (96,5%).

³⁵ Aquests resultats poden estar esbiaixats pel fet que els joves de més edat, especialment els de 17 anys, en reincidir poden fer-ho com adults i de la jurisdicció penal d'adults només tenim dades de les reincidències relativament greus que impliquen la imposició d'una mesura penal alternativa (MPA) o d'una pena de presó (per exemple si ha fet un delictes com adult que implica un sobreseïment o una pena de multa no tenim accés a les bases de dades que ho recullen), mentre que la jurisdicció de menors l'accés a les bases de dades que disposem és més ampli i pot constar com a reincident sempre que torni a estar derivat per fiscalia a la DGEPCJJ.

9.3.3 Diferències segons el nivell d'estudis

No tenir cap formació és una variable de risc a l'hora de seguir un programa de MRM amb èxit. Una mica més de la meitat (51,7%) tindran un resultat negatiu i, per tant, se'ls haurà d'aplicar una altra mesura.

La totalitat dels joves sense cap formació són nois. En el grup d'estrangers els joves sense estudis representen una mica més de la meitat del grup i els joves procedents del Magrib, amb un 27,6% de persones sense estudis, són el col·lectiu amb més sobre representació. Barcelona té el 82,8% dels joves sense estudis i per equips l'ETM de Barcelona 2 concentra el 69,0% d'aquest grup.

9.3.4 Diferències segons el gènere

Cal destacar que en el grup de joves que segueixen un programa de MRM hi ha un percentatge de noies més elevat que en els grups que reben altres respostes de la justícia de menors. Respecte al programa de MRM el percentatge de noies és del 19,5% i el percentatge de la població general de justícia juvenil és del 17,1%. Aquesta diferència és molt més elevada quan la comparem amb la població de noies que rep mesures de medi obert (13,8%) i la que rep mesures d'internament (8,3%).

Pel que fa al perfil sociodemogràfic, les noies que passen per MRM són de mitjana més joves que els nois. No hi ha diferències de gènere entre espanyols i estrangers. En el grup de les estrangeres estan sobrerrepresentades les noies de Centre i Sud Amèrica. En proporció també estan més matriculades les noies que els homes però en canvi en els casos en què consta alguna situació laboral les noies estan més a l'atur.

Respecte a les variables penals, les joves van cometre fets delictius *contra les persones* en un percentatge més elevat que els nois i més proporció de fets violents, però també de fets tipificats com faltes. Les noies tenen menys antecedents que els nois.

Les víctimes de les noies a les quals es va aplicar una MRM eren majoritàriament altres noies, menors d'edat i conegudes. Els nois, en canvi, registren víctimes més heterogènies.

La majoria dels processos de MRM de les noies van acabar de forma positiva, es van trobar amb la víctima cara a cara i es va arribar a una conciliació sense cap altre tipus de reparació a diferència dels nois. Quan en la MRM no hi va participar cap víctima, les dones van realitzar una activitat educativa en una proporció més baixa que els homes.

S'han trobat molt poques diferències entre les joves reincidents i les no reincidents. Les més rellevants són que les noies reincidents són més joves de mitjana que les no reincidents i van realitzar, en proporció, més MRM sense la participació de la víctima que les no reincidents.

Quant a les característiques de la reincidència, les noies és més probable trobar-les a justícia juvenil i en la justícia d'adults trobar nois. El tipus de delictes comès per la noia és similar al de la *causa base*. Cometien més fets delictius *contra les persones* i també més fets violents, però també més fets tipificats com a faltes.

9.3.5 Diferències segons la nacionalitat

De la població que el 2008 va finalitzar un programa de MRM a Catalunya, els estrangers representen el 23,6%. Aquest percentatge és inferior al d'estrangers que han passat per justícia juvenil en general (31,5%), també inferior al dels joves estrangers que han passat per medi obert (31,2%) i, amb una diferència molt més marcada, a la proporció d'estrangers que han passat per un internament en centre (48,3%). En el programa de MRM trobem que el 91,7% dels nois estrangers són magribins i el 66,3% de les noies estrangeres són llatines.

Pel que fa al perfil sociodemogràfic, els estrangers tenen menys estudis assolits que els espanyols (16,3% ESO assolida front el 23,3%) i es troben menys matriculats que els espanyols (10,1% front el 6,2).

Respecte les variables penals, els estrangers van cometre més delictes *contra les persones* (42,1%) que els espanyols (34,4%) i també major proporció de delictes violents (52,0% front el 42,8% dels espanyols). Hi ha també una major proporció de joves amb antecedents entre els estrangers (33,8% front el 24,5% dels espanyols).

Respecte al resultat del programa de MRM, els estrangers tenen major proporció de MRM amb resultat negatiu (27,0% front el 17,5% dels espanyols).

Respecte les diferències entre el jove estranger reincident i el no reincident, són molt similars a les ja explicades en el perfil general del reincident: hi ha més homes, són més joves, amb menor nivell d'estudis i que no treballen els que poden fer-ho, tenen antecedents (gairebé la meitat dels joves estrangers són reincidentes) però no hi ha diferències entre perfils en el tipus de delicte, la violència o els implicats. Quan al resultat del programa de MRM destaca que els reincidentes han acabat en més proporció amb resultat negatiu (34,6% dels reincidentes front el 23,3% dels que no són reincidentes). El motiu més freqüent del resultat negatiu ha estat l'actitud del menor (70,9%).

Respecte el temps que han trigat a reincidir, els estrangers triguen una mitjana de 250,7 dies front els 292,4 dels espanyols. Pel que fa al nombre de reincidències acumulades fins al 30 de juny de 2011, els estrangers tenen una mitjana de 2,9 front el 2,2 dels espanyols. Malgrat tot, aquestes diferències no arriben a ser estadísticament significatives.

Cal destacar com a conclusió allò que ja hem dit reiteradament en totes les recerques de reincidència tant en joves com en adults: la variable *estrangeria* no és per sí sola una variable explicativa de la reincidència, sinó que amb ella s'hi vinculen moltes altres variables històricament associades a les variables de risc (sociodemogràfiques i personals) que sí expliquen la reincidència.

9.3.6 El perfil específic del jove que ha comès un delicte de danys

El fet delictiu de danys té un pes important en l'aplicació del programa de MRM i d'altra banda els joves que el cometen són els que menys reincideixen quan ho comparem per agrupació de delictes. El fet de passar pel circuit de la justícia

i seguir un procés de MRM ha estat suficient per a que no reincideixin 8 de cada 10 joves d'aquest grup. La seva taxa de reincidència és de 18,9% front el 26,1%, que és la mitjana general del programa.

La majoria d'aquests fets delictius de danys són desperfectes en edificis o espais públics (trencar vidres, portes, mobiliari públic, etc.), deslluïment de béns (pintades en façanes o d'altres) o desperfectes en vehicles (ratllar cotxes, trencament del retrovisor, etc.).

En el cas dels joves a qui s'aplica el programa de MRM per aquesta tipologia delictiva, gairebé són tots homes (95,1%) i espanyols (87,6%). L'Equip Tècnic de Girona és l'equip que més proposa aquest programa com a resposta per a aquest tipus de delicte (un de cada quatre casos).

Majoritàriament el resultat de la MRM és positiu (només un 10,2% de les MRM acaba amb resultat negatiu) i, en general, el mediador busca la implicació dels pares. El jove accepta la seva responsabilitat i es capaç de mostrar un penediment pels seus actes. A partir d'aquí el jove es mostra disposat a participar en les mesures proposades en el procés de MRM. En la majoria dels casos les MRM es concreten amb una entrevista amb la víctima si aquesta vol participar directament o amb un escrit de reflexió si aquesta no ho vol fer de manera directa. En general, en cas que s'hagin produït ruptures (ja sigui a edificis, mobiliari, vehicles), el jove acaba pagant la reparació dels desperfectes. Si els danys són per pintades en façanes la mesura que s'acaba adoptant és que el jove o joves pintin i reparin el que han fet, també se solen imposar mesures de manteniment o neteja.

Pel que fa a la víctima, si el dany es causa a un particular aquest sol ser el qui participa en el procés de MRM. Si el dany es causa a una empresa o entitat pública el paper l'assumeix un representant de l'empresa o l'entitat. En cas que sigui un edifici d'habitatges, qui participa en el procés sol ser el president de la comunitat de veïns.

9.4 Comparació del programa de MRM amb altres programes i mesures

9.4.1 Comparativa entre MRM i l'aplicació de l'article 27.4

La taxa de reincidència dels joves als qui s'ha aplicat l'article 27.4 és del 15,3% i és inferior a la del programa de MRM (26,1%) de forma estadísticament significativa. No hem pogut extreure una explicació concreta d'aquesta diferència. Tanmateix, el gènere és la variable amb resultats més rellevants. Als homes se'ls aplica amb més proporció la MRM que l'Art. 27.4 i, alhora, reincideixen més.

Els resultats de l'aplicació de l'Art.27.4 demostren aquesta mesura com la més eficient en termes de reincidència pel perfil de joves a qui s'aplica.

9.4.2 Comparativa entre el programa de MRM i l'amonestació

La taxa de reincidència dels joves a qui se'ls ha aplicat una amonestació com a mesura ferma és del 30,5%. Tot i ser més alta que la de MRM (26,1%) no ho és de forma estadísticament significativa.

9.4.3 Comparativa entre el programa de MRM i PBC

La taxa de reincidència dels joves per als quals s'ha proposat a l'ATM una mesura de PBC és del 31,6%, tot i ser més alta que la de MRM (26,1%) no ho és de forma estadísticament significativa.

9.4.4 Perfils de joves trobats analitzant tots els programes estudiats

A l'analitzar conjuntament els 4 grups de joves els resultats ens han permès identificar dos perfils diferents:

El *Perfil A* que anomenem *Infractors ocasionals* i que representen el 50% del total de joves. Les característiques que els identifiquen són: se'ls aplica mesures presentencials (majoritàriament l'Art.27.4 -43%- i MRM -37%-), provenen d'una estructura familiar estable, no s'han detectat problemàtiques

amb el grup d'iguals; tenen com a mínim els estudis primaris assolits, estudien i/o treballen, no tenen antecedents, n'hi ha que s'han responsabilitzat dels fets i se'ls aplica una MRM o si no els reconeixen se'ls aplica l'Art. 27.4, el jove col·labora i s'implica en el procediment, la família participa i es preocupa, i l'entorn intervé en la resolució del conflicte. El percentatge de joves d'aquest perfil que han reincidit és del 16,4%. Els joves *infractors ocasionals reincidents* presenten elements diferenciadors amb els que no han reincidit. Les diferències els apropen a les característiques del segon perfil que es correspon amb els *infractors habituals*.

El *Perfil B*, els que anomenem *Infractors habituals*, representen el 15% del total de joves. Les característiques que els identifiquen són: tots són nois, espanyols, del grup dels més grans (16-17 anys) amb problemes conductuals detectats en consultes professionals; flirteig amb les drogues; abandonament dels estudis; expulsions del centre educatiu; que no treballa ni estudia; amb manca de contenció dels pares; separació dels pares conflictiva; amb episodis de violència a la llar; hi ha algun familiar empresonat; hi ha problemàtica de toxicomania en el nucli familiar; la situació econòmica precària i hi ha implicació de serveis socials; a més, aquest grup té una taxa de reincidència alta, del 47,1%. Les característiques que diferencien els reincidents d'aquest grup són una major problemàtica psicològica; dèficits cognitius; consum abusiu de drogues, trobem major proporció de joves tutelats per la DGAIA; més joves amb amistats dissocials i, per últim, major fracàs d'intervencions anteriors.

9.5 Conclusions respecte a les hipòtesis inicials

Hipòtesi A: *Hi haurà més reincidència en aquells joves que han participat en un programa de MRM per un delicte violent que en aquells que han participat per un delicte no violent.*

La hipòtesi no es compleix en el global de la població: la taxa de reincidència no presenta diferències estadísticament significatives en funció que els joves hagin comés un delicte violent o no violent (veure capítol 4.1.2). En canvi, si analitzem aquests resultats en funció del sexe de l'infractor, trobem que la hipòtesi sí que es compleix per als homes que tenen una taxa de reincidència

superior quan el fet delictiu va ser violent (31,8%, contra el 26,4% en el cas de delicte no violent).

Hipòtesi B: *Els joves que han iniciat un programa de MRM abans dels 4 mesos després de la comissió dels fets reincidiran menys que els que han iniciat un programa de MRM a partir dels 4 mesos.*

Es refuta la hipòtesis atès que els resultats, presentats en el capítol 4.1.3, indiquen el contrari. És a dir, els nois que han iniciat el programa de MRM abans dels 4 mesos des de la comissió dels fets han reincidit en una proporció més elevada que la resta (28,3% front el 22,6% respectivament). El període de 4 a 6 mesos és el que té millor taxa (21,1%), mentre que els que superen els 6 mesos en iniciar el programa puja la taxa a 25,1%.

Tot i així, cal plantejar-se l'arbitrarietat en la selecció de les franges temporals a analitzar. Els 4 mesos és la mitjana de temps que es triga a iniciar el programa, la qual cosa no vol dir que sigui el període de tall més pertinent per analitzar la hipòtesi. Aquest fet, vinculat a la qüestió que puguin estar incidint altres variables no controlades en aquest estudi, no ens permet explicar el perquè dels resultats ni trobar les justificacions, que caldria aprofundir en una altra recerca específica.

Hipòtesi C: *La reincidència dels joves que han pres part en un programa de MRM amb la participació directa de la víctima serà menor que la dels joves que han participat en un programa sense la víctima.*

La hipòtesi no es compleix en el global de la població, ja que els joves no presenten una taxa de reincidència diferent en funció del fet que la víctima hagi participat directament en la MRM o no, tal com s'observa en el capítol 4.1.3.

Tanmateix, aquesta hipòtesi sí que es compleix en alguns subgrups de la població. Sí que presenten una taxa de reincidència estadísticament inferior quan la víctima ha participat en el procés de MRM: les noies (12,4%), els espanyols (21,6%), els no matriculats (22,1%), els que no estudien ni treballen (22,6%), els joves que han realitzat la MRM a l'ETM de Tarragona (21,3%), els

que van cometre una falta (22,3%), i els que van protagonitzar un fet de la categoria *altres delictes* (17,4%) o un fet no violent (21,4%).

D'aquests resultats, no podem extreure cap conclusió respecte a l'efecte que la participació de la víctima en la MRM pot tenir en la reincidència dels joves o d'un determinat perfil de jove.

Hipòtesi D: *Els joves que han participat en un programa de MRM i han realitzat una reparació econòmica reincidiran menys que aquells que no han reparat econòmicament la víctima.*

No es compleix la hipòtesi. Els joves que han participat en un procés de MRM en què ha hagut reparació econòmica reincideixen en igual percentatge que els joves que no han reparat. No hi ha diferències estadísticament significatives.

Hipòtesi E: *Els joves que han manifestat un interès reparador i, a més, han realitzat un procés sense participació de la víctima i, a més, han fet una activitat educativa reincidiran menys que aquells que no han fet cap activitat educativa per reparar el dany comès.*

La variable que podria explicar els resultats no està prou informada per poder dir res d'aquesta hipòtesi. Si ens fixem només amb els que han fet una activitat educativa reparadora front els que no l'han fet, aquí sí trobaríem diferències significatives en termes de reincidència (18,1% sí activitat educativa reparadora front el 26,9% no activitat educativa reparadora).

Hipòtesi F: *Els joves que han participat en un programa de MRM directament amb la víctima per un delicte violent, si reincideixen serà per delictes no violents o de menys violència.*

Els resultats que hem donat al capítol 4.5 no ho confirmen, ja que la participació amb víctima o sense no presenta diferències significatives ni en la reincidència posterior ni amb el fet que aquesta sigui o no violenta.

Podem dir, per tant, que la participació de la víctima no té efecte sobre el desistiment d'utilitzar la violència en nous fets delictius.

Hipòtesi G: *Els joves per als que s'ha fet proposta de No Intervenció (aplicació de l'art. 27.4 de la LO 5/2000) seran igual o menys reincidents que els joves que han passat per alguna de les altres intervencions estudiades en la recerca.*

La hipòtesi es compleix. En la comparativa feta al capítol 8 entre la mostra de MRM i els tres grups control estudiats, els joves als quals s'aplica l'art. 27.4 són els que tenen una taxa de reincidència més baixa (15,3%).

Hipòtesi H: *La reincidència dels joves que han participat en un programa de MRM serà inferior a la reincidència dels joves que han estat objecte d'una amonestació o d'un assessorament tècnic amb proposta de PBC.*

Aquesta hipòtesi no es confirma a través de les anàlisis estadístiques exposades en el capítol 8. Tot i que la taxa de reincidència dels joves que han estat amonestats i dels que se'ls va proposar PBC en l'informe tècnic és superior a la del programa de MRM, aquesta diferència no és significativa i, per tant, no podem concloure que la hipòtesi es confirmi.

9.6 Recomanacions

Respecte a la taxa de reincidència del programa de MRM

- L'augment de la taxa de reincidència del programa de MRM durant aquests anys difícilment es pot explicar per un canvi del perfil dels joves en el sentit que s'hagi endurit aquest perfil. De fet, les variables que es recullen en les bases de dades del programa no poden explicar els canvis que s'han produït. Recomanem que els propers estudis que vulguin aprofundir en la causalitat d'aquests canvis ho facin des d'una anàlisi qualitativa i prospectiva d'una mostra representativa de la població objecte d'estudi i contemplant variables que poden ser molt rellevants (fracassos en intervencions anteriors, la implicació i suport de la família, l'estil

educatiu dels pares, etc.)³⁶. Caldria incloure en aquestes noves propostes d'estudi l'impacte que els canvis legislatius han anat produint en la LORPM 5/2000 i si aquests canvis legislatius han pogut incidir en els canvis de la taxa (atès que la primera mesura es va fer en els primers anys d'aplicació de la Llei, quan encara no havia patit cap reforma).

Respecte a l'efectivitat del programa de MRM (en termes de reincidència)

- Més enllà d'aquest aparent empitjorament, el programa de MRM s'ha mostrat com una resposta efectiva per als joves infractors primaris i per als joves amb trajectòries delictives curtes (1 o 2 antecedents).
- Recomanem mantenir el programa per a la majoria dels joves amb antecedents ja que és una resposta que es demostra vàlida si es té en compte el nombre de causes anteriors acumulades. Cal tenir més prevencions i fer intervencions més intenses en l'aplicació del programa de MRM en els joves que tinguin 3 o 4 antecedents. Recomanem no aplicar aquest programa com a única intervenció a joves amb 5 o més antecedents atès la recerca ens mostra que, o bé el resultat de la MRM en aquests casos ha estat negatiu, o bé el jove ha tornat a reincidir en un percentatge molt alt de casos.
- En els darrers anys s'han anat incorporant més joves estrangers al programa de MRM. Recomanem que la variable estrangeria no es consideri mai per si sola com a variable de risc sinó que la proposta d'aplicació del programa tingui en compte, com en el cas dels nacionals, les variables vinculades a la reincidència.

³⁶ En aquest sentit, fem nostres les dues recomanacions més generals fetes al *Llibre blanc de la mediació a Catalunya* (2010:637). La recomanació 16 diu que caldria: *sistematitzar, amb criteris consensuats, la implementació de la investigació i les avaluacions externes dels programes de mediació*. La recomanació 17 diu que: *s'ha de dissenyar i implementar un sistema específic de recollida de dades sobre l'impacte de la mediació en el sistema penal. En aquest sentit, és important que es diferenciï entre el registre pensat per a la gestió del servei i un altre més adequat justament per ser utilitzat en treballs d'investigació o d'avaluació*.

- Cal tenir especial cura en l'aplicació del programa de MRM amb joves que no tinguin cap tipus d'estudi. També amb els més joves (14 anys). Ambdues variables es corresponen amb taxes de reincidència molt elevades. Proposem que s'estudiïn intervencions complementàries des del propi programa (utilitzar la reparació, activitats educatives, etc.) i implicar la xarxa social més enllà de la intervenció des de l'àmbit penal.
- Si el resultat del programa de MRM és negatiu, i per tant s'aplicarà un assessorament tècnic de menors com a mínim i probablement alguna altra mesura, cal que els professionals encarregats d'executar aquests nous programes tinguin molt present la valoració negativa feta en el programa de MRM, atès que s'ha demostrat una variable molt relacionada amb la reincidència, especialment quan aquesta valoració negativa ha estat deguda a l'actitud del menor.
- Els territoris no són homogenis en l'aplicació del programa de MRM i n'hi ha que l'apliquen més que d'altres (proporcionalment a la seva població jove). Caldria analitzar aquestes dades per aconseguir un funcionament més equilibrat dels equips.

Respecte al temps i la reincidència

- El període òptim per a l'inici d'un programa de MRM des de la comissió del delictes sembla establir-se en aquest estudi entre els 4 i 6 mesos. Els joves que inicien el programa abans dels 4 mesos han resultat ser proporcionalment més reincidents. Caldria estudiar en profunditat les causes que poden intervenir en aquest resultat sorprenent, per al qual no hi ha una explicació clara.
- El període crític per reincidir és 1 any (tres de cada quatre reincidents ho faran en d'aquest període). Caldria assegurar, més enllà de la MRM, mesures de suport i seguiment al territori durant aquest temps crític. Això es podria concretar mitjançant una derivació de determinats casos a la xarxa social.

Respecte a la comparació amb les altres mesures estudiades (Art.27.4; amonestació i proposta de PBC en l'ATM)

- Per als joves que presentin les característiques del *Perfil A Infractors ocasionals*, es pot proposar, sempre que la llei ho permeti, una resposta basada en la mínima intervenció. En cas que la proposta sigui de no intervenció, aquesta proposta no hauria d'excloure els beneficis que una alternativa restaurativa pot tenir per a l'infractor, la víctima i la comunitat, per tant caldria promoure aquesta alternativa en contextos diferents al penal³⁷.

En els casos que presentin variables associades a la reincidència, caldria fer una valoració individualitzada i més curosa del cas abans de fer una o altra proposta. Aquest criteri seria el mateix que caldria aplicar als joves del *Perfil B infractors habituals* que no són reincidents. En qualsevol cas, no s'hauria de descartar la MRM com a suport a altres respostes³⁸.

- Els joves que s'identifiquin amb el *Perfil B Infractors habituals* i que presentin força variables associades a la reincidència convindria derivar-los cap a alguna de les altres respostes contemplades en el catàleg de mesures de la LORPM.
- Seria recomanable tenir present, com un element més en la presa de decisions de la intervenció a proposar per al jove, les variables vinculades a la reincidència i a la no reincidència que hem esmentat en

³⁷ En aquest sentit es reforça la idea transmesa en la recomanació 7 del capítol 10 del Llibre blanc de la mediació a Catalunya (2010:637): *La recomanació proposa: Des d'una perspectiva social àmplia, si considerem la mediació i la resolució de conflictes com un element que contribueix al diàleg, la convivència i la pau social, les institucions han d'evitar traslladar al sistema penal conflictes que s'haurien de resoldre en altres àmbits: escolar, comunitari, familiar, sanitari, etc.*

³⁸ Fer esment, en aquest cas, a la recomanació 5 del capítol 10 de l'esmentat Llibre blanc de la mediació a Catalunya (2010:637): *En la jurisdicció de menors, en què la mediació està plenament desenvolupada des d'una perspectiva desjudicialitzadora per als delictes anomenats d'ocasió i de transició, la mediació també s'hauria de potenciar de forma més transversal en el conjunt del sistema i com a complement d'altres actuacions en totes les fases del procés judicial.*

la descripció dels perfils de joves segons siguin considerats com a *infractors ocasionals* o *infractors habituals*.

10. Referències bibliogràfiques

Andrews, D.A.; Bonta, J. (2003). *The Psychology of criminal conduct*. Cincinnati (OH): Anderson Publishing

Àrea de Planificació i Projectes Estratègics. Secretaria de Serveis Penitenciaris, Rehabilitació i Justícia Juvenil (2010). *Descriptors estadístics de Justícia Juvenil (desembre de 2010)*. Butlletí mensual. Data de publicació 25/01/2011. Butlletí intern

- Butlletí d'estadística bàsica, núm 11. Publicació semestral. Desembre 2009. Edició en pdf. Consultable en web:

http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/butlleti_serveis_penitenciaris_desembre2009.pdf

- Butlletí d'estadística bàsica, núm 9. Publicació semestral. Desembre 2008. Edició en pdf. Consultable en web:

http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/BEA_anual%20SSPRJJ%202008%20%282%29.pdf

Àrea d'Investigació Social i Criminològica (CEJFE): *Actualització de la taxa de reincidència dels joves sotmesos a mesures de llibertat vigilada i internament en centre*. CEJFE. Edició en pdf. Consultable en web www.gencat.cat/justicia/investigacions

- (2007): Taxes de reincidència 2006 de justícia juvenil
- (2008): Taxes de reincidència 2007 de justícia juvenil
- (2009): Taxes de reincidència 2008 de justícia juvenil
- (2010): Taxes de reincidència 2009 de justícia juvenil
- (2011): Taxes de reincidència 2010 de justícia juvenil

Bonta, J.; Andrews, D.A. (2007). *Risk-Need-Responsivity Model for Offender Assessment and Rehabilitation*. Ottawa: Public Safety Canada. Disponible a: http://www.publicsafety.gc.ca/res/cor/rep/risk_need_200706-eng.aspx

Capdevila, M.; Ferrer, M.; Luque, E. (2005). *La reincidència en el delictes en la justícia de menors*. Barcelona: CEJFE. Col·lecció Justícia i Societat núm. 26

Comunitat de Mediadors penals de justícia juvenil (2008). *La mediació penal juvenil: Què n'opinen les parts implicades?*. CEJFE. Edició en PDF consultable a: http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/MediadorsJJ_2008_producte.pdf

Comunitat de Mediadors penals de justícia juvenil (2010). *Valoració de la mediació penal juvenil per part de víctimes i infractors*. CEJFE. Edició en PDF consultable a: http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIUS/mediacio_penal_juvenil_pc5.pdf

Casanovas, P.; Díaz, L.; Magre, J.; Poblet, M. (coord) (2009) *Materials del Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya*. Barcelona: CEJFE. Col·lecció Justícia i Societat núm. 32

Corbalán, M.; Moreno, M.A. (2011): *La reincidencia en los programas de mediación en justicia juvenil*. Universitat Internacional de Catalunya. Estudi inèdit.

Dapena, J.; Martín, J. (coords.) (2006). *Avaluació de l'aplicació de l'experiència pilot de mediació i reparació en la jurisdicció penal ordinària*. CEJFE Edició en pdf. Consultable en web www.gencat.cat/justicia/investigacions

Diego Espuny, F. (2000). "La intervención con menores infractores" dins de *Justicia con menores, menores infractores y menores víctimas*. Cuenca. Ediciones de la Universidad de Castilla-La Mancha

Johnston, G.; Van Ness, D.W. (editors) (2007). *Handbook of Restorative Justice*. Willan Publishing. UK

Macias Prieto, C.; Hompanera González, M.J. (2004). *La mediació penal en l'àmbit del menor i la seva incidència a Catalunya*. CEJFE. Edició en pdf. Consultable en web www.gencat.cat/justicia/investigacions

Manual del usuario de SPSS Statistics Base 17.0 (2007). Chicago, IL: SPSS Inc.

Recommendation CM/Rec(2010)1 of the Committee of Ministers to member states on the Council of Europe Probation Rules

Servei de Mediació i Assessorament Tècnic (2011): *Document sobre la no intervenció en el marc de l'article 27.4 de la Llei 5/2000*. Direcció General d'Execució Penal a la Comunitat i Justícia Juvenil. Departament de Justícia. Octubre de 2011. Document intern

- Aplicació de la intervenció mínima (no intervenció) en la delinqüència d'ocasió. Maig de 2011. Document intern.

Soria Verde, M.A.; Guillamat Rubio, A. et al. (2007). *Mediació penal adulta i reincidència. El grau de satisfacció dels infractors i les víctimes*. CEJFE. Edició en pdf. Consultable en web www.gencat.cat/justicia/investigacions

Varis autors (2010). *El llibre blanc de la mediació a Catalunya* (Capítol 10:Justícia reparadora. Mediació penal per a adults i juvenil). Consultable en web: <http://www.llibreblancmediacio.com/>

Zehr, H. (2002). *The Little Book of Restorative Justice*. Intercourse, PA. Good Books.

11. Annexos

Annex 1. Capítol 4: La reincidència dels joves després d'un procés de MRM
(Taules A1, A2, A3)

Taula A1. Relació de variables segons el temps d'inici del programa de MRM

Variables	Categoria	N			% vàlid			Total
		Abans dels 4 mesos	Dels 4 als 6 mesos	Després dels 6 mesos	Abans dels 4 mesos	Dels 4 als 6 mesos	Després dels 6 mesos	
Variables sociodemogràfiques								
Gènere	Home	1049	355	208	81,8	78,2	77,9	80,5
	Dona	233	99	59	18,2	21,8	22,1	19,5
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	552	208	135	43,1	45,8	50,6	44,7
	16 o 17 anys	730	246	132	56,9	54,2	49,4	55,3
Nacionalitat	Espanyol	981	343	207	76,5	75,6	77,5	76,4
	Estranger	301	111	60	23,5	24,4	22,5	23,6
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	26	15	11	8,7	13,5	18,5	11,1
	Resta d'Europa	7	4	5	2,3	3,6	8,3	3,4
	Magrib	95	27	19	31,8	24,3	31,7	30,0
	Resta d'Àfrica	7	3	2	2,3	2,7	3,3	2,6
	Centre i Sud Amèrica	155	60	23	51,8	54,1	38,3	50,6
	Àsia	9	2	0	3,0	1,8	0,0	2,3
Província de residència	Barcelona	919	265	122	*72,2	58,5	46,6	65,7
	Girona	187	81	48	14,7	17,9	18,3	15,9
	Lleida	97	54	44	7,6	11,9	*16,8	9,8
	Tarragona	70	53	48	5,5	*11,7	*18,3	8,6
Formació assolida	Primària no assolida	30	19	15	5,2	9,6	*12,2	7,1
	Primària assolida	421	136	84	72,5	68,7	68,3	71,1
	ESO assolida	130	43	24	22,4	21,7	19,5	21,8
Matriculat	Matriculat	736	285	141	57,4	*62,8	52,8	58,0
	No matriculat	546	169	126	42,6	37,2	*47,2	42,0
Situació laboral	Amb feina	198	62	55	51,3	50,0	55,0	51,6
	A l'atur	188	62	45	48,7	50,0	45,0	48,4
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	1073	391	224	83,7	86,1	83,9	84,3
	No estudia ni treballa	209	63	43	16,3	13,9	16,1	15,7
Variables penals								
Nombre de fets	1 fet	1014	362	206	79,1	79,7	77,2	79,0
	2 fets	205	77	45	16,0	17,0	16,9	16,3
	3 o més fets	63	15	16	4,9	3,3	6,0	4,7
Tipus de fet	Falta	343	131	52	26,8	28,9	19,5	26,3
	Delicte	939	323	215	73,2	71,1	*80,5	73,7

Variables	Categoria	N			% vàlid			Total
		Abans dels 4 mesos	Dels 4 als 6 mesos	Després dels 6 mesos	Abans dels 4 mesos	Dels 4 als 6 mesos	Després dels 6 mesos	
Violència en el fet	No violent	710	250	145	55,4	55,1	54,3	55,2
	Violent	572	204	122	44,6	44,9	45,7	44,8
Nombre d'antecedents	Cap precedent	939	341	185	73,2	75,1	69,3	73,1
	1 precedent	209	69	50	16,3	15,2	18,7	16,4
	De 2 a 5 antecedents	128	38	31	10,0	8,4	11,6	9,8
	Més de 5 antecedents	6	6	1	0,5	1,3	0,4	0,6
Variabls del procediment								
Durada del programa	Fins a 1 mes	227	86	60	17,7	18,9	22,5	18,6
	D'1 a 3 mesos	609	229	138	47,5	50,4	51,7	48,7
	De 3 a 6 mesos	374	115	54	29,2	25,3	20,2	27,1
	Més de 6 mesos	72	24	15	5,6	5,3	5,6	5,5
Resultat del programa	Resultat positiu	1025	380	203	80,0	*83,7	76,0	80,3
	Resultat negatiu	257	74	64	20,0	16,3	*24,0	19,7
Motius del resultat negatiu	Decisió mediador	96	35	21	37,4	47,3	32,8	38,5
	Actitud menor	161	39	43	62,6	52,7	67,2	61,5
Participació de la víctima	Amb participació de la vict.	848	321	181	82,7	84,5	89,2	84,0
	Sense participació de la vict.	177	59	22	17,3	15,5	10,8	16,0
Variabls respecte les víctimes								
Nombre de víctimes	Víctima única	902	327	201	79,7	81,1	81,7	80,3
	Dues víctimes	167	46	27	14,8	11,4	11,0	13,5
	Tres o més víctimes	63	30	18	5,6	7,4	7,3	6,2
Sexe de la víctima	Víctima home	516	177	102	63,3	57,1	55,7	60,8
	Víctima dona	299	133	81	36,7	42,9	44,3	39,2
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	360	140	97	45,1	46,5	54,8	46,8
	Víctima major d'edat	438	161	80	54,9	53,5	45,2	53,2
Relació entre el jove i la víctima	Víct. coneguda	479	185	126	50,1	52,0	58,6	51,7
	Víct. desconeg. de l'entorn	236	79	53	24,7	22,2	24,7	24,1
	Víct. totalment desconeg.	242	92	36	25,3	25,8	16,7	24,2
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	107	31	17	23,9	20,9	20,0	22,8
	Empresa privada	186	52	47	41,6	35,1	*55,3	41,9
	Escola	49	25	11	11,0	*16,9	12,9	12,5
	Altres	105	40	10	23,5	27,0	11,8	22,8

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula A2. Reincidència segons la participació de la víctima en el programa de MRM

Variable	Categoria	Reincidents				Total
		N		%		
		Amb víctima	Sense víctima	Amb víctima	Sense víctima	
Variables sociodemogràfiques						
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	198	38	30,7	38,8	31,8
	16 o 17 anys	124	31	17,5	19,4	17,9
Àrea de geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	6	3	20,7	60,0	26,5
	Resta d'Europa	2	1	18,2	50,0	23,1
	Magrib	41	0	*44,6	0,0	39,0
	Resta d'Àfrica	0	0	0,0	0,0	0,0
	Centre i Sud Amèrica	41	8	28,9	22,9	27,7
	Àsia	1	1	33,3	16,7	22,2
Província de residència	Barcelona	229	47	26,4	24,6	26,1
	Girona	33	8	14,5	24,2	15,7
	Lleida	34	2	22,5	33,3	22,9
	Tarragona	28	10	24,3	38,5	27,0
Formació assolida	Primària no assolida	13	1	38,2	33,3	37,8
	Primària assolida	116	24	25,9	32,9	26,9
	ESO assolida	20	5	14,9	16,7	15,2
Situació laboral	Amb feina	41	8	19,4	18,2	19,2
	A l'atur	45	13	27,4	33,3	28,6
Variables penals						
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	163	26	22,1	26,0	22,6
	Fet amb grup de majors d'edat	15	8	17,0	*38,1	21,1
	Fet sol	133	22	28,5	21,2	27,2
Antecedents	Sense antecedents	210	41	19,9	21,4	20,1
	Amb antecedents	114	28	36,9	41,8	37,8
Nombre d'antecedents	Cap precedent	210	41	19,9	21,4	20,1
	1 precedent	56	16	29,3	33,3	30,1
	De 2 a 5 antecedents	53	11	46,9	61,1	48,9
	Més de 5 antecedents	5	1	100,0	100,0	100,0
Variables del procediment						
Durada del programa	Fins a 1 mes	51	11	21,2	27,5	22,1
	D'1 a 3 mesos	174	30	25,9	25,9	25,9
	De 3 a 6 mesos	87	24	23,2	28,9	24,2
	Més de 6 mesos	12	4	15,8	20,0	16,7

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula A3. Perfil del jove que compleix un programa de MRM segons la procedència territorial de l'Equip Tècnic de Menors

Variable	Categoria		BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Variables sociodemogràfiques										
Gènere	Home	N	244	268	282	266	269	155	144	1628
		%	77,7	81,5	81,3	78,9	83,8	75,2	85,7	80,5
	Dona	N	70	61	65	71	52	51	24	394
		%	22,3	18,5	18,7	21,1	16,2	24,8	14,3	19,5
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	N	148	143	136	126	155	102	86	896
		%	47,6	43,9	39,5	37,5	48,6	50,0	*52,1	44,7
	16 o 17 anys	N	163	183	208	210	164	102	79	1109
		%	52,4	56,1	*60,5	*62,5	51,4	50,0	47,9	55,3
Nacionalitat	Espanyol	N	239	250	266	254	249	158	129	1545
		%	76,1	76,0	76,7	75,4	77,6	76,7	76,8	76,4
	Estranger	N	75	79	81	83	72	48	39	477
		%	23,9	24,0	23,3	24,6	22,4	23,3	23,2	23,6

Variable	Categoria		BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	N	11	2	4	6	11	10	8	52
		%	14,9	2,5	5,0	7,2	15,3	*20,8	*20,5	10,9
	Resta d'Europa	N	0	1	1	2	7	3	2	16
		%	0,0	1,3	1,3	2,4	*9,7	6,3	5,1	3,4
	Magrib	N	28	40	17	10	24	10	15	144
		%	37,8	*50,6	21,3	12,0	33,3	20,8	38,5	30,3
	Resta d'Àfrica	N	7	0	1	1	1	3	0	13
		%	*9,5	0,0	1,3	1,2	1,4	6,3	0,0	2,7
	Centre i Sud Amèrica	N	24	35	56	60	29	22	13	239
		%	32,4	44,3	*70,0	*72,3	40,3	45,8	33,3	50,3
	Àsia	N	4	1	1	4	0	0	1	11
		%	*5,4	1,3	1,3	4,8	0,0	0,0	2,6	2,3
Formació assolida	Primària no assolida	N	1	28	2	9	14	3	7	64
		%	2,3	*12,4	1,6	10,1	5,6	3,0	9,7	7,1
	Primària assolida	N	31	139	103	50	188	82	53	646
		%	72,1	61,8	*80,5	56,2	75,2	*82,0	73,6	71,2
	ESO assolida	N	11	58	23	30	48	15	12	197
		%	25,6	25,8	18,0	*33,7	19,2	15,0	16,7	21,7
Matriculat	Matriculat	N	180	215	190	189	173	122	104	1173
		%	57,3	*65,3	54,8	56,1	53,9	59,2	61,9	58,0
	No matriculat	N	134	114	157	148	148	84	64	849
		%	42,7	34,7	45,2	43,9	46,1	40,8	38,1	42,0

Variable	Categoria		BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Situació laboral	Amb feina	N	46	60	53	46	66	24	24	319
		%	51,7	53,1	43,4	48,9	61,7	49,0	57,1	51,8
	A l'atur	N	43	53	69	48	41	25	18	297
		%	48,3	46,9	56,6	51,1	38,3	51,0	42,9	48,2
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	N	264	298	300	273	275	165	130	1705
		%	84,1	*90,6	86,5	81,0	85,7	80,1	77,4	84,3
	No estudia ni treballa	N	50	31	47	64	46	41	38	317
		%	15,9	9,4	13,5	*19,0	14,3	*19,9	*22,6	15,7
Variables penals										
Tipus de fet	Falta	N	75	86	88	88	116	60	14	527
		%	23,9	26,1	25,4	26,1	*36,1	29,1	8,3	26,1
	Delicte	N	239	243	259	249	205	146	154	1495
		%	76,1	73,9	74,6	73,9	63,9	70,9	*91,7	73,9
Categoria del fet	Contra les persones	N	124	150	145	103	83	79	49	733
		%	39,5	*45,6	*41,8	30,6	25,9	38,3	29,2	36,3
	Contra la llibertat sexual	N	3	1	1	2	0	0	2	9
		%	1,0	0,3	0,3	0,6	0,0	0,0	1,2	0,4
	Contra la propietat	N	110	100	114	139	126	68	67	724
		%	35,0	30,4	32,9	*41,2	39,3	33,0	39,9	35,8
	Drogues	N	9	1	8	3	1	0	4	26
		%	*2,9	0,3	*2,3	0,9	0,3	0,0	2,4	1,3
	Trànsit	N	12	19	12	20	17	0	10	90
		%	3,8	5,8	3,5	5,9	5,3	0,0	6,0	4,5
	Altres	N	56	58	67	70	94	59	36	440
		%	17,8	17,6	19,3	20,8	*29,3	*28,6	21,4	21,8

Variable	Categoria		BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Violència en el fet	No violent	N	157	152	166	177	235	119	106	1112
		%	50,0	46,2	47,8	52,5	*73,2	57,8	*63,1	55,0
	Violent	N	157	177	181	160	86	87	62	910
		%	*50,0	*53,8	*52,2	47,5	26,8	42,2	36,9	45,0
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	N	139	130	168	172	181	100	98	988
		%	49,5	40,8	50,3	*58,1	*59,0	57,1	*61,6	52,8
	Fet amb grup de majors d'edat	N	22	27	23	23	27	15	15	152
		%	7,8	8,5	6,9	7,8	8,8	8,6	9,4	8,1
	Fet sol	N	120	162	143	101	99	60	46	731
		%	42,7	*50,8	42,8	34,1	32,2	34,3	28,9	39,1
Antecedents	Sense antecedents	N	239	227	242	238	261	159	117	1483
		%	76,1	69,0	69,7	70,6	*81,3	77,2	69,6	73,3
	Amb antecedents	N	75	102	105	99	60	47	51	539
		%	23,9	*31,0	30,3	29,4	18,7	22,8	30,4	26,7
Nombre d'antecedents	Cap precedent	N	239	227	242	238	261	159	117	1483
		%	76,1	69,0	69,7	70,6	81,3	77,2	69,6	73,3
	1 precedent	N	51	60	64	59	36	30	29	329
		%	16,2	18,2	18,4	17,5	11,2	14,6	17,3	16,3
	De 2 a 5 antecedents	N	22	41	39	36	21	17	21	197
		%	7,0	12,5	11,2	10,7	6,5	8,3	12,5	9,7
	Més de 5 antecedents	N	2	1	2	4	3	0	1	13
		%	0,6	0,3	0,6	1,2	0,9	0,0	0,6	0,6

Variable	Categoria		BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Variables del procediment										
Durada del programa	Fins a 1 mes	N	46	68	45	59	70	43	44	375
		%	14,6	20,7	13,0	17,5	21,8	20,9	*26,2	18,5
	D'1 a 3 mesos	N	162	145	158	161	198	82	79	985
		%	51,6	44,1	45,5	47,8	*61,7	39,8	47,0	48,7
	De 3 a 6 mesos	N	98	105	115	94	41	57	41	551
		%	31,2	*31,9	*33,1	27,9	12,8	27,7	24,4	27,3
	Més de 6 mesos	N	8	11	29	23	12	24	4	111
		%	2,5	3,3	*8,4	6,8	3,7	*11,7	2,4	5,5
Resultat del programa	Resultat positiu	N	250	250	298	262	262	166	135	1623
		%	79,6	76,0	85,9	77,7	81,6	80,6	80,4	80,3
	Resultat negatiu	N	64	79	49	75	59	40	33	399
		%	20,4	24,0	14,1	22,3	18,4	19,4	19,6	19,7
Motius del resultat negatiu del programa	Per decisió del mediador	N	12	40	21	15	24	27	15	154
		%	18,8	*50,6	42,9	20,0	40,7	*67,5	45,5	38,6
	Per actitud del menor	N	52	39	28	60	35	13	18	245
		%	*81,3	49,4	57,1	*80,0	59,3	32,5	54,5	61,4
Participació de la víctima	Amb participació de la víctima	N	205	207	248	207	229	160	108	1364
		%	82,0	82,8	83,2	79,0	87,4	*96,4	80,0	84,0
	Sense participació de la víctima	N	45	43	50	55	33	6	27	259
		%	18,0	17,2	16,8	*21,0	12,6	3,6	20,0	16,0

Variable	Categoria		BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació amb la víctima exclusivament	N	151	131	156	108	52	69	38	705
		%	*74,0	*63,9	*62,4	51,7	22,2	42,3	35,8	51,4
	Conciliació amb reparació econòmica	N	29	52	52	48	99	44	31	355
		%	14,2	25,4	20,8	23,0	*42,3	27,0	29,2	25,9
	Conciliació sense reparació econòmica	N	19	11	19	19	64	1	13	146
		%	9,3	5,4	7,6	9,1	*27,4	0,6	12,3	10,6
	Conciliació amb reparació a la comunitat	N	5	11	23	34	19	49	24	165
		%	2,5	5,4	9,2	*16,3	8,1	*30,1	*22,6	12,0
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Participació de la víctima amb trobada	N	123	98	115	97	107	84	55	679
		%	*63,1	50,3	51,8	49,2	53,2	54,9	55,0	53,8
	Participació de la víctima sense trobada	N	50	59	93	88	72	60	37	459
		%	25,6	30,3	*41,9	*44,7	35,8	39,2	37,0	36,3
	Reparació per iniciativa de les parts	N	22	38	14	12	22	9	8	125
		%	11,3	*19,5	6,3	6,1	10,9	5,9	8,0	9,9
Acords de responsabilitat civil	Renúncia total de l'acció civil	N	141	176	117	153	207	142	101	1037
		%	90,4	83,4	79,1	90,0	85,9	92,2	87,8	86,8
	Renúncia parcial de l'acció civil	N	1	1	3	3	0	0	4	12
		%	0,6	0,5	2,0	1,8	0,0	0,0	*3,5	1,0
	Renúncia condicionada de l'acció civil	N	1	0	5	1	2	10	0	19
		%	0,6	0,0	*3,4	0,6	0,8	*6,5	0,0	1,6
	No renúncia a l'acció civil	N	13	34	23	13	32	2	10	127
		%	8,3	*16,1	*15,5	7,6	13,3	1,3	8,7	10,6

Variable	Categoria		BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Tipus de reparació sense víctima	Per valoració de l'interès reparador	N	43	56	96	68	92	6	37	398
		%	86,0	88,9	87,3	81,0	*91,1	100,0	71,2	85,4
	Per reparació social	N	7	7	14	16	9	0	15	68
		%	14,0	11,1	12,7	19,0	8,9	0,0	*28,8	14,6
Forma de reparació sense la víctima	Entrevista de reflexió amb mediador	N	42	145	106	116	159	1	90	659
		%	60,9	66,2	60,9	54,7	65,7	50,0	*86,5	64,5
	Escrit de reflexió	N	27	74	68	96	83	1	14	363
		%	39,1	33,8	39,1	*45,3	34,3	50,0	13,5	35,5
Seguiment dels acords	Seg. presencial dels acords	N	5	1	20	30	4	0	10	70
		%	27,8	10,0	*55,6	*73,2	16,7	0,0	31,3	41,4
	Seg. indirecte dels acords	N	13	9	16	11	20	8	22	99
		%	72,2	*90,0	44,4	26,8	*83,3	*100,0	68,8	58,6
Variables respecte a les víctimes										
Nombre de víctimes	Víctima única	N	224	254	273	225	238	124	109	1447
		%	79,7	82,7	*87,2	74,3	83,5	75,2	75,7	80,5
	Dues víctimes	N	42	39	29	51	32	27	20	240
		%	14,9	12,7	9,3	*16,8	11,2	16,4	13,9	13,3
	Tres o més víctimes	N	15	14	11	27	15	14	15	111
		%	5,3	4,6	3,5	*8,9	5,3	8,5	*10,4	6,2
Gènere de la víctima	Víctima home	N	122	142	133	135	147	77	48	804
		%	56,7	62,0	58,1	61,9	*69,3	62,1	50,5	60,8
	Víctima dona	N	93	87	96	83	65	47	47	518
		%	43,3	38,0	41,9	38,1	30,7	37,9	*49,5	39,2

Variable	Categoria		BCN 1	BCN 2	BCN 3	BCN 4	Girona	Lleida	Tarragona	Total
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	N	112	124	117	101	60	49	42	605
		%	*55,7	50,0	48,3	48,6	30,2	48,0	46,7	46,9
	Víctima major d'edat	N	89	124	125	107	139	53	48	685
		%	44,3	50,0	51,7	51,4	*69,8	52,0	53,3	53,1
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	N	123	180	137	100	130	72	60	802
		%	57,2	*60,8	49,6	41,8	52,2	52,2	45,8	51,9
	Víctima desconeguda de l'entorn	N	62	71	61	29	53	42	52	370
		%	*28,8	24,0	22,1	12,1	21,3	*30,4	*39,7	24,0
	Víctima totalment desconeguda	N	30	45	78	110	66	24	19	372
		%	14,0	15,2	*28,3	*46,0	26,5	17,4	14,5	24,1
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	N	20	18	31	38	25	9	14	155
		%	23,8	15,5	21,5	*33,3	22,7	17,0	22,2	22,7
	Empresa privada	N	41	31	48	61	60	30	17	288
		%	48,8	26,7	33,3	*53,5	*54,5	*56,6	27,0	42,1
	Escola	N	3	18	22	3	16	8	15	85
		%	3,6	15,5	15,3	2,6	14,5	15,1	*23,8	12,4
	Altres	N	20	49	43	12	9	6	17	156
		%	23,8	*42,2	*29,9	10,5	8,2	11,3	27,0	22,8

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Annex 2. Capítol 5: El perfil del jove reincident (Taules A4, A5, A6, A7, A8)

Taula A4. Comparativa de perfils del jove reincident i el no reincident

Variable	Categoria	N		% vàlid		Total
		Reincidència		Reincidència		
		No	Sí	No	Sí	
Variabls sociodemogràfiques						
Gènere	Home	202	120	76,5	*88,9	80,7
	Dona	62	15	*23,5	11,1	19,3
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	80	74	30,7	*54,8	38,9
	16 o 17 anys	181	61	*69,3	45,2	61,1
Nacionalitat	Espanyol	190	80	*72,0	59,3	67,7
	Estranger	74	55	28,0	*40,7	32,3
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	11	7	14,9	12,7	14,0
	Resta d'Europa	3	0	4,1	0,0	2,3
	Magrib	20	19	27,0	34,5	30,2
	Resta d'Àfrica	3	2	4,1	3,6	3,9
	Centre i Sud Amèrica	35	27	47,3	49,1	48,1
Província de residència	Àsia	2	0	2,7	0,0	1,6
	Barcelona	167	93	64,7	70,5	66,7
	Girona	39	18	15,1	13,6	14,6
	Lleida	31	9	12,0	6,8	10,3
Formació assolida	Tarragona	21	12	8,1	9,1	8,5
	Primària no assolida	12	15	9,2	*27,8	14,6
	Primària assolida	90	35	68,7	64,8	67,6
	ESO assolida	29	4	*22,1	7,4	17,8
Matriculat	Matriculat	122	70	46,2	51,9	48,1
	No matriculat	142	65	53,8	48,1	51,9
Situació laboral	Amb feina	48	16	43,6	33,3	40,5
	A l'atur	62	32	56,4	66,7	59,5
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	219	115	83,0	85,2	83,7
	No estudia ni treballa	45	20	17,0	14,8	16,3
Variabls penals						
Nombre de fets	1 fet	186	99	70,5	73,3	71,4
	2 fets	53	27	20,1	20,0	20,1
	3 o més fets	25	9	9,5	6,7	8,5
Tipus de fet	Falta	70	39	26,5	28,9	27,3
	Delicte	194	96	73,5	71,1	72,7

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Reincidència		Reincidència		Total
		No	Sí	No	Sí	
Categoria del fet	Contra les persones	112	57	42,4	42,2	42,4
	Contra la llibertat sexual	2	0	0,8	0,0	0,5
	Contra la propietat	93	56	35,2	41,5	37,3
	Drogues	0	0	0,0	0,0	0,0
	Trànsit	11	6	4,2	4,4	4,3
	Altres	46	16	17,4	11,9	15,5
Violència en el fet	No violent	124	65	47,0	48,1	47,4
	Violent	140	70	53,0	51,9	52,6
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	99	52	41,4	44,8	42,5
	Fet amb grup de majors d'edat	32	11	13,4	9,5	12,1
	Fet sol	108	53	45,2	45,7	45,4
Antecedents	Sense antecedents	177	59	*67,0	43,7	59,1
	Amb antecedents	87	76	33,0	*56,3	40,9
Nombre d'antecedents	Cap precedent	177	59	*67,0	43,7	59,1
	1 precedent	58	32	22,0	23,7	22,6
	De 2 a 5 antecedents	28	38	10,6	*28,1	16,5
	Més de 5 antecedents	1	6	0,4	*4,4	1,8
Variables del procediment						
Equip Tècnic de Menors	Equip tècnic Menors Barcelona 1	43	21	16,3	15,6	16,0
	Equip tècnic Menors Barcelona 2	47	32	17,8	23,7	19,8
	Equip tècnic Menors Barcelona 3	30	19	11,4	14,1	12,3
	Equip tècnic Menors Barcelona 4	50	25	18,9	18,5	18,8
	Equip tècnic de Girona	41	18	15,5	13,3	14,8
	Equip tècnic de Lleida	32	8	12,1	5,9	10,0
	Equip tècnic de Tarragona	21	12	8,0	8,9	8,3
Temps que triga a iniciar-se el programa	Fins a 2 mesos	43	26	16,5	19,3	17,5
	De 2 a 4 mesos	123	65	47,3	48,1	47,6
	De 4 a 6 mesos	48	26	18,5	19,3	18,7
	De 6 mesos a 1 any	36	14	13,8	10,4	12,7
	Més d'1 any	10	4	3,8	3,0	3,5
Durada del programa	Fins a 1 mes	57	37	21,6	27,4	23,6
	D'1 a 3 mesos	129	68	48,9	50,4	49,4
	De 3 a 6 mesos	70	23	26,5	17,0	23,3
	Més de 6 mesos	8	7	3,0	5,2	3,8
Motius del resultat negatiu	Per decisió del mediador	114	40	*43,2	29,6	38,6
	Per actitud del menor	150	95	56,8	*70,4	61,4
Participació de la víctima	Amb participació de la víctima	0	0	0,0	0,0	0,0
	Sense participació de la víctima	0	0	0,0	0,0	0,0

Variable	Categoria	N		% vàlid		
		Reincidència		Reincidència		Total
		No	Sí	No	Sí	
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Concil. amb la víct. exclusivament	6	4	23,1	36,4	27,0
	Concil. amb reparació econòmica	15	3	57,7	27,3	48,6
	Concil. sense rep. econòmica	2	2	7,7	18,2	10,8
	Concil. amb rep. a la comunitat	3	2	11,5	18,2	13,5
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Particip. de la víct. amb trobada	15	7	68,2	63,6	66,7
	Particip. de la víct. sense trobada	7	4	31,8	36,4	33,3
	Rep. per iniciativa de les parts	0	0	0,0	0,0	0,0
Acords de responsabilitat civil	Renúncia total de l'acció civil	14	6	21,5	26,1	22,7
	Renúncia parcial de l'acció civil	1	0	1,5	0,0	1,1
	Ren. condicionada de l'acció civil	0	0	0,0	0,0	0,0
	No renúncia a l'acció civil	50	17	76,9	73,9	76,1
Tipus de reparació sense la víctima	Valoració de l'interès reparador	6	2	75,0	66,7	72,7
	Per reparació social	2	1	25,0	33,3	27,3
Forma de reparació sense la víctima	Entrev. reflexió amb el mediador	53	22	72,6	66,7	70,8
	Escrit de reflexió	20	11	27,4	33,3	29,2
Seguiment dels acords	Seguiment presencial dels acords	4	1	50,0	33,3	45,5
	Seguiment indirecte dels acords	4	2	50,0	66,7	54,5
Variables respecte les víctimes						
Nombre de víctimes	Víctima única	192	100	80,7	78,7	80,0
	Dues víctimes	26	20	10,9	15,7	12,6
	Tres o més víctimes	20	7	8,4	5,5	7,4
Gènere de la víctima	Víctima home	106	57	58,6	59,4	58,8
	Víctima dona	75	39	41,4	40,6	41,2
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	82	34	*48,5	35,8	43,9
	Víctima major d'edat	87	61	51,5	*64,2	56,1
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	124	59	57,4	52,7	55,8
	Víctima desconeguda de l'entorn	45	31	20,8	27,7	23,2
	Víctima totalment desconeguda	47	22	21,8	19,6	21,0
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	11	10	15,1	21,3	17,5
	Empresa privada	30	16	41,1	34,0	38,3
	Escola	5	5	6,8	10,6	8,3
	Altres	27	16	37,0	34,0	35,8

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula A5. Diferències en el perfil del reincident en funció del nombre d'antecedents

Variable	Categoria	Antecedents						
		N			% vàlid			Total
		Sense	1 o 2	3 o més	Sense	1 o 2	3 o més	
Variables sociodemogràfiques								
Gènere	Home	270	141	55	87,1	87,6	96,5	88,3
	Dona	40	20	2	12,9	12,4	3,5	11,7
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	199	85	26	*64,6	52,8	45,6	58,9
	16 o 17 anys	109	76	31	35,4	*47,2	*54,4	41,1
Nacionalitat	Espanyol	221	114	34	71,3	70,8	59,6	69,9
	Estranger	89	47	23	28,7	29,2	40,4	30,1
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	5	4	7	5,6	8,5	*30,4	10,1
	Resta d'Europa	2	0	1	2,2	0,0	4,3	1,9
	Magrib	30	18	12	33,7	38,3	52,2	37,7
	Resta d'Àfrica	2	0	0	2,2	0,0	0,0	1,3
	Centre i Sud Amèrica	48	25	3	53,9	53,2	13,0	47,8
	Àsia	2	0	0	2,2	0,0	0,0	1,3
Província de residència	Barcelona	213	120	36	68,9	75,9	64,3	70,6
	Girona	41	13	5	13,3	8,2	8,9	11,3
	Lleida	26	13	6	8,4	8,2	10,7	8,6
	Tarragona	29	12	9	9,4	7,6	16,1	9,6
Formació assolida	Primària no assolida	12	11	6	8,4	16,9	24,0	12,4
	Primària assolida	111	48	16	77,6	73,8	64,0	75,1
	ESO assolida	20	6	3	14,0	9,2	12,0	12,4

Variable	Categoria	Antecedents						
		N			% vàlid			Total
		Sense	1 o 2	3 o més	Sense	1 o 2	3 o més	
Matriculat	Matriculat	198	87	26	*63,9	54,0	45,6	58,9
	No matriculat	112	74	31	36,1	46,0	*54,4	41,1
Situació laboral	Amb feina	25	26	14	34,7	44,8	56,0	41,9
	A l'atur	47	32	11	65,3	55,2	44,0	58,1
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	258	137	48	83,2	85,1	84,2	83,9
	No estudia ni treballa	52	24	9	16,8	14,9	15,8	16,1
Variables penals								
Nombre de fets	1 fet	242	124	48	78,1	77,0	84,2	78,4
	2 fets	50	32	7	16,1	19,9	12,3	16,9
	3 o més fets	18	5	2	5,8	3,1	3,5	4,7
Tipus de fet	Falta	84	41	18	27,1	25,5	31,6	27,1
	Delicte	226	120	39	72,9	74,5	68,4	72,9
Categoria del fet	Contra les persones	125	61	21	40,3	37,9	36,8	39,2
	Contra la llibertat sexual	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Contra la propietat	104	75	26	33,5	*46,6	45,6	38,8
	Drogues	6	0	0	*1,9	0,0	0,0	1,1
	Trànsit	11	5	3	3,5	3,1	5,3	3,6
	Altres	64	20	7	*20,6	12,4	12,3	17,2
Violència en el fet	No violent	162	82	34	52,3	50,9	59,6	52,7
	Violent	148	79	23	47,7	49,1	40,4	47,3

Variable	Categoria	Antecedents						
		N			% vàlid			Total
		Sense	1 o 2	3 o més	Sense	1 o 2	3 o més	
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	147	73	21	51,4	49,7	42,0	49,9
	Fet amb grup de majors d'edat	19	13	2	6,6	8,8	4,0	7,0
	Fet sol	120	61	27	42,0	41,5	54,0	43,1
Variables del procediment								
Equip Tècnic de Menors	Equip tècnic Menors Barcelona 1	47	24	7	15,2	14,9	12,3	14,8
	Equip tècnic Menors Barcelona 2	59	36	9	19,0	22,4	15,8	19,7
	Equip tècnic Menors Barcelona 3	56	32	10	18,1	19,9	17,5	18,6
	Equip tècnic Menors Barcelona 4	50	32	13	16,1	19,9	22,8	18,0
	Equip tècnic de Girona	42	12	6	13,5	7,5	10,5	11,4
	Equip tècnic de Lleida	29	13	5	9,4	8,1	8,8	8,9
	Equip tècnic de Tarragona	27	12	7	8,7	7,5	12,3	8,7
Temps que triga a iniciar-se el programa	Fins a 2 mesos	58	28	9	18,8	17,4	15,8	18,1
	De 2 a 4 mesos	158	85	25	51,3	52,8	43,9	51,0
	De 4 a 6 mesos	56	23	17	18,2	14,3	29,8	18,3
	De 6 mesos a 1 any	35	22	5	11,4	13,7	8,8	11,8
	Més d'1 any	1	3	1	0,3	1,9	1,8	1,0
Durada del programa	Fins a 1 mes	60	25	14	19,4	15,5	24,6	18,8
	D'1 a 3 mesos	166	81	25	53,5	50,3	43,9	51,5
	De 3 a 6 mesos	72	48	14	23,2	29,8	24,6	25,4
	Més de 6 mesos	12	7	4	3,9	4,3	7,0	4,4

Variable	Categoria	Antecedents						
		N			% vàlid			Total
		Sense	1 o 2	3 o més	Sense	1 o 2	3 o més	
Resultat del programa	Resultat positiu	251	106	36	*81,0	65,8	63,2	74,4
	Resultat negatiu	59	55	21	19,0	*34,2	*36,8	25,6
Motius del resultat negatiu del programa	Per decisió del mediador	19	13	8	32,2	23,6	38,1	29,6
	Per actitud del menor	40	42	13	67,8	76,4	61,9	70,4
Participació de la víctima en el programa	Amb participació de la víctima	210	83	31	83,7	78,3	86,1	82,4
	Sense participació de la víctima	41	23	5	16,3	21,7	13,9	17,6
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació amb la víctima exclusivament	121	49	15	56,3	57,6	50,0	56,1
	Conciliació amb reparació econòmica	50	17	7	23,3	20,0	23,3	22,4
	Conciliació sense reparació econòmica	22	5	3	10,2	5,9	10,0	9,1
	Conciliació amb reparació a la comunitat	22	14	5	10,2	16,5	16,7	12,4
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Participació de la víctima amb trobada	105	46	17	51,7	58,2	56,7	53,8
	Participació de la víctima sense trobada	81	27	11	39,9	34,2	36,7	38,1
	Reparació per iniciativa de les parts	17	6	2	8,4	7,6	6,7	8,0
Acords de responsabilitat civil	Renúncia total de l'acció civil	157	62	27	85,3	82,7	87,1	84,8
	Renúncia parcial de l'acció civil	3	1	0	1,6	1,3	0,0	1,4
	Renúncia condicionada de l'acció civil	4	1	0	2,2	1,3	0,0	1,7
	No renúncia a l'acció civil	20	11	4	10,9	14,7	12,9	12,1
Tipus de reparació sense la víctima	Per valoració de l'interès reparador	56	25	9	81,2	86,2	100,0	84,1
	Per reparació social	13	4	0	18,8	13,8	0,0	15,9
Forma de reparació sense la víctima	Entrevista de reflexió amb el mediador	97	44	20	60,6	67,7	76,9	64,1
	Escrit de reflexió	63	21	6	39,4	32,3	23,1	35,9

Variable	Categoria	Antecedents						
		N			% vàlid			Total
		Sense	1 o 2	3 o més	Sense	1 o 2	3 o més	
Seguiment dels acords	Seguiment presencial dels acords	12	5	2	52,2	55,6	66,7	54,3
	Seguiment indirecte dels acords	11	4	1	47,8	44,4	33,3	45,7
Variables respecte les víctimes								
Nombre de víctimes	Víctima única	235	115	42	84,5	77,2	77,8	81,5
	Dues víctimes	27	25	10	9,7	16,8	18,5	12,9
	Tres o més víctimes	16	9	2	5,8	6,0	3,7	5,6
Gènere de la víctima	Víctima home	136	64	24	66,7	59,3	61,5	63,8
	Víctima dona	68	44	15	33,3	40,7	38,5	36,2
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	98	43	13	47,8	38,1	34,2	43,3
	Víctima major d'edat	107	70	25	52,2	61,9	65,8	56,7
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	131	54	21	*56,5	41,9	47,7	50,9
	Víctima desconeguda de l'entorn	62	38	8	26,7	29,5	18,2	26,7
	Víctima totalment desconeguda	39	37	15	16,8	*28,7	*34,1	22,5
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	18	13	4	18,4	22,4	18,2	19,7
	Empresa privada	48	24	12	49,0	41,4	54,5	47,2
	Escola	9	4	1	9,2	6,9	4,5	7,9
	Altres	23	17	5	23,5	29,3	22,7	25,3

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula A6. Diferències en el perfil del reincident en funció de la edat en el moment del fet

Variable	Categoria	Edat en el moment del fet								
		N				% vàlid				Total
		14	15	16	17	14	15	16	17	
Variabls sociodemogràfiques										
Gènere	Home	126	138	117	83	85,1	85,2	90,7	*95,4	88,2
	Dona	22	24	12	4	14,9	14,8	9,3	4,6	11,8
Nacionalitat	Espanyol	103	114	93	57	69,6	70,4	72,1	65,5	69,8
	Estranger	45	48	36	30	30,4	29,6	27,9	34,5	30,2
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	8	3	3	2	17,8	6,3	8,3	6,7	10,1
	Resta d'Europa	1	2	0	0	2,2	4,2	0,0	0,0	1,9
	Magrib	15	14	15	16	33,3	29,2	41,7	53,3	37,7
	Resta d'Àfrica	2	0	0	0	4,4	0,0	0,0	0,0	1,3
	Centre i Sud Amèrica	18	28	18	12	40,0	58,3	50,0	40,0	47,8
	Àsia	1	1	0	0	2,2	2,1	0,0	0,0	1,3
Província de residència	Barcelona	91	112	104	60	62,3	69,6	*81,3	69,8	70,4
	Girona	22	21	10	6	15,1	13,0	7,8	7,0	11,3
	Lleida	17	9	7	12	11,6	5,6	5,5	*14,0	8,6
	Tarragona	16	19	7	8	11,0	11,8	5,5	9,3	9,6
Formació assolida	Primària no assolida	6	7	9	7	11,1	9,2	14,8	16,7	12,4
	Primària assolida	46	66	38	25	*85,2	*86,8	62,3	59,5	75,1
	ESO assolida	2	3	14	10	3,7	3,9	*23,0	*23,8	12,4
Matriculat	Matriculat	114	101	62	32	*77,0	62,3	48,1	36,8	58,7
	No matriculat	34	61	67	55	23,0	37,7	*51,9	*63,2	41,3

Variable	Categoria	Edat en el moment del fet								
		N				% vàlid				Total
		14	15	16	17	14	15	16	17	
Situació laboral	Amb feina	1	11	24	29	14,3	30,6	40,0	*55,8	41,9
	A l'atur	6	25	36	23	85,7	69,4	60,0	44,2	58,1
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	120	131	112	78	81,1	80,9	86,8	89,7	83,8
	No estudia ni treballa	28	31	17	9	18,9	19,1	13,2	10,3	16,2
Variabls penals										
Nombre de fets	1 fet	110	124	111	68	74,3	76,5	86,0	78,2	78,5
	2 fets	25	31	16	16	16,9	19,1	12,4	18,4	16,7
	3 o més fets	13	7	2	3	8,8	4,3	1,6	3,4	4,8
Tipus de fet	Falta	38	41	39	25	25,7	25,3	30,2	28,7	27,2
	Delicte	110	121	90	62	74,3	74,7	69,8	71,3	72,8
Categoria del fet	Contra les persones	57	65	50	33	38,5	40,1	38,8	37,9	39,0
	Contra la llibertat sexual	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Contra la propietat	63	64	45	33	42,6	39,5	34,9	37,9	39,0
	Drogues	0	0	3	3	0,0	0,0	2,3	3,4	1,1
	Trànsit	1	7	6	5	0,7	4,3	4,7	5,7	3,6
	Altres	27	26	25	13	18,2	16,0	19,4	14,9	17,3
Violència en el fet	No violent	76	83	72	47	51,4	51,2	55,8	54,0	52,9
	Violent	72	79	57	40	48,6	48,8	44,2	46,0	47,1
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	74	85	52	30	56,5	*58,2	42,3	37,0	50,1
	Fet amb grup de majors d'edat	7	8	10	9	5,3	5,5	8,1	11,1	7,1
	Fet sol	50	53	61	42	38,2	36,3	*49,6	*51,9	42,8

Variable	Categoria	Edat en el moment del fet								
		N				% vàlid				Total
		14	15	16	17	14	15	16	17	
Antecedents	Sense antecedents	100	99	67	42	*67,6	61,1	51,9	48,3	58,6
	Amb antecedents	48	63	62	45	32,4	38,9	*48,1	*51,7	41,4
Nombre d'antecedents	Cap antecedent	100	99	67	42	67,6	61,1	51,9	48,3	58,6
	1 antecedent	26	32	25	21	17,6	19,8	19,4	24,1	19,8
	De 2 a 5 antecedents	19	29	34	20	12,8	17,9	26,4	23,0	19,4
	Més de 5 antecedents	3	2	3	4	2,0	1,2	2,3	4,6	2,3
Variables del procediment										
Equip Tècnic de Menors	Equip tècnic Menors Barcelona 1	24	22	15	16	16,2	13,6	11,6	18,4	14,6
	Equip tècnic Menors Barcelona 2	23	32	31	17	15,5	19,8	24,0	19,5	19,6
	Equip tècnic Menors Barcelona 3	24	32	28	14	16,2	19,8	21,7	16,1	18,6
	Equip tècnic Menors Barcelona 4	21	27	32	15	14,2	16,7	24,8	17,2	18,1
	Equip tècnic de Girona	23	21	10	6	15,5	13,0	7,8	6,9	11,4
	Equip tècnic de Lleida	19	10	7	11	12,8	6,2	5,4	12,6	8,9
	Equip tècnic de Tarragona	14	18	6	8	9,5	11,1	4,7	9,2	8,7
Temps que triga a iniciar-se el programa	Fins a 2 mesos	21	32	30	12	14,2	19,8	*23,3	13,8	18,1
	De 2 a 4 mesos	76	84	62	46	51,4	51,9	48,1	52,9	51,0
	De 4 a 6 mesos	24	30	24	18	16,2	18,5	18,6	20,7	18,3
	De 6 mesos a 1 any	27	14	13	8	*18,2	8,6	10,1	9,2	11,8
	Més d'1 any	0	2	0	3	0,0	1,2	0,0	*3,4	1,0

Variable	Categoria	Edat en el moment del fet								
		N				% vàlid				Total
		14	15	16	17	14	15	16	17	
Durada del programa	Fins a 1 mes	25	31	21	22	16,9	19,1	16,3	25,3	18,8
	D'1 a 3 mesos	88	84	63	36	59,5	51,9	48,8	41,4	51,5
	De 3 a 6 mesos	28	41	38	26	18,9	25,3	29,5	29,9	25,3
	Més de 6 mesos	7	6	7	3	4,7	3,7	5,4	3,4	4,4
Resultat del programa	Resultat positiu	111	125	93	62	75,0	77,2	72,1	71,3	74,3
	Resultat negatiu	37	37	36	25	25,0	22,8	27,9	28,7	25,7
Motius del resultat negatiu del programa	Per decisió del mediador	12	11	11	6	32,4	29,7	30,6	24,0	29,6
	Per actitud del menor	25	26	25	19	67,6	70,3	69,4	76,0	70,4
Participació de la víctima en el programa	Amb participació de la víctima	96	102	74	50	86,5	81,6	79,6	80,6	82,4
	Sense participació de la víctima	15	23	19	12	13,5	18,4	20,4	19,4	17,6
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació amb la víctima exclusivament	55	59	42	28	55,0	58,4	54,5	56,0	56,1
	Conciliació amb reparació econòmica	27	13	21	12	27,0	12,9	27,3	24,0	22,3
	Conciliació sense reparació econòmica	3	19	3	5	3,0	*18,8	3,9	10,0	9,1
	Conciliació amb reparació a la comunitat	15	10	11	5	15,0	9,9	14,3	10,0	12,5
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Participació de la víctima amb trobada	50	51	37	29	54,3	53,1	52,1	56,9	53,9
	Participació de la víctima sense trobada	38	33	30	17	41,3	34,4	42,3	33,3	38,1
	Reparació per iniciativa de les parts	4	12	4	5	4,3	12,5	5,6	9,8	8,1

Variable	Categoria	Edat en el moment del fet								
		N				% vàlid				Total
		14	15	16	17	14	15	16	17	
Acords de responsabilitat civil	Renúncia total de l'acció civil	76	76	57	35	86,4	88,4	81,4	79,5	84,7
	Renúncia parcial de l'acció civil	1	1	1	1	1,1	1,2	1,4	2,3	1,4
	Renúncia condicionada de l'acció civil	2	1	2	0	2,3	1,2	2,9	0,0	1,7
	No renúncia a l'acció civil	9	8	10	8	10,2	9,3	14,3	18,2	12,2
Tipus de reparació sense la víctima	Per valoració de l'interès reparador	18	35	24	13	81,8	87,5	85,7	76,5	84,1
	Per reparació social	4	5	4	4	18,2	12,5	14,3	23,5	15,9
Forma de reparació sense la víctima	Entrevista de reflexió amb el mediador	39	45	47	30	60,0	56,3	71,2	76,9	64,4
	Escrit de reflexió	26	35	19	9	40,0	43,8	28,8	23,1	35,6
Seguiment dels acords	Seguiment presencial dels acords	4	5	6	4	44,4	50,0	60,0	66,7	54,3
	Seguiment indirecte dels acords	5	5	4	2	55,6	50,0	40,0	33,3	45,7
Variables respecte les víctimes										
Nombre de víctimes	Víctima única	116	124	91	59	80,6	86,1	81,3	74,7	81,4
	Dues víctimes	21	17	15	9	14,6	11,8	13,4	11,4	12,9
	Tres o més víctimes	7	3	6	11	4,9	2,1	5,4	*13,9	5,6
Sexe de la víctima	Víctima home	60	76	53	33	54,1	*73,8	65,4	61,1	63,6
	Víctima dona	51	27	28	21	*45,9	26,2	34,6	38,9	36,4
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	55	47	31	19	50,5	44,8	37,8	32,8	42,9
	Víctima major d'edat	54	58	51	39	49,5	55,2	62,2	67,2	57,1
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	66	58	48	32	53,7	51,3	48,0	47,8	50,6
	Víctima desconeguda de l'entorn	37	28	26	17	30,1	24,8	26,0	25,4	26,8
	Víctima totalment desconeguda	20	27	26	18	16,3	23,9	26,0	26,9	22,6

Variable	Categoria	Edat en el moment del fet								
		N				% vàlid				Total
		14	15	16	17	14	15	16	17	
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	7	14	12	2	18,4	24,6	23,5	6,3	19,7
	Empresa privada	23	26	25	10	*60,5	45,6	49,0	31,3	47,2
	Escola	4	5	5	0	10,5	8,8	9,8	0,0	7,9
	Altres	4	12	9	20	10,5	21,1	17,6	*62,5	25,3

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula A7. Diferències en el perfil del reincident en funció de la formació assolida

Variable	Categoria	Formació assolida						Total
		N		ESO		% vàlid		
		Primària no assolida	Primària assolida	Primària no assolida	Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	
Variabls sociodemogràfiques								
Gènere	Home	29	155	26	100,0	88,6	89,7	90,1
	Dona	0	20	3	0,0	11,4	10,3	9,9
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	13	112	5	44,8	*64,0	17,2	55,8
	16 o 17 anys	16	63	24	55,2	36,0	*82,8	44,2
Nacionalitat	Espanyol	14	130	23	48,3	74,3	79,3	71,7
	Estranger	15	45	6	*51,7	25,7	20,7	28,3

Variable	Categoria	Formació assolida							Total
		N			% vàlid				
		Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida		
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	1	4	0	6,7	8,9	0,0	7,6	
	Resta d'Europa	0	3	0	0,0	6,7	0,0	4,5	
	Magrib	8	13	2	53,3	28,9	33,3	34,8	
	Resta d'Àfrica	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Centre i Sud Amèrica	6	24	4	40,0	53,3	66,7	51,5	
	Àsia	0	1	0	0,0	2,2	0,0	1,5	
Província de residència	Barcelona	24	98	20	82,8	56,3	71,4	61,5	
	Girona	3	35	4	10,3	20,1	14,3	18,2	
	Lleida	2	18	2	6,9	10,3	7,1	9,5	
	Tarragona	0	23	2	0,0	13,2	7,1	10,8	
Matriculat	Matriculat	17	76	10	58,6	43,4	34,5	44,2	
	No matriculat	12	99	19	41,4	56,6	65,5	55,8	
Situació laboral	Amb feina	4	27	9	36,4	42,9	60,0	44,9	
	A l'atur	7	36	6	63,6	57,1	40,0	55,1	
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	25	133	22	86,2	76,0	75,9	77,3	
	No estudia ni treballa	4	42	7	13,8	24,0	24,1	22,7	
Variables penals									
Nombre de fets	1 fet	24	146	24	82,8	83,4	82,8	83,3	
	2 fets	4	19	4	13,8	10,9	13,8	11,6	
	3 o més fets	1	10	1	3,4	5,7	3,4	5,2	
Tipus de fet	Falta	6	47	9	20,7	26,9	31,0	26,6	
	Delicte	23	128	20	79,3	73,1	69,0	73,4	

Variable	Categoria	Formació assolida							Total
		N			% vàlid				
		Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida		
Categoria del fet	Contra les persones	11	64	9	37,9	36,6	31,0	36,1	
	Contra la llibertat sexual	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	
	Contra la propietat	11	67	15	37,9	38,3	51,7	39,9	
	Drogues	0	3	0	0,0	1,7	0,0	1,3	
	Trànsit	0	6	1	0,0	3,4	3,4	3,0	
	Altres	7	35	4	24,1	20,0	13,8	19,7	
Violència en el fet	No violent	14	100	20	48,3	57,1	69,0	57,5	
	Violent	15	75	9	51,7	42,9	31,0	42,5	
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	13	79	12	50,0	48,5	42,9	47,9	
	Fet amb grup de majors d'edat	3	9	3	11,5	5,5	10,7	6,9	
	Fet sol	10	75	13	38,5	46,0	46,4	45,2	
Antecedents	Sense antecedents	12	111	20	41,4	63,4	69,0	61,4	
	Amb antecedents	17	64	9	58,6	36,6	31,0	38,6	
Nombre d'antecedents	Cap precedent	12	111	20	41,4	63,4	69,0	61,4	
	1 precedent	4	30	4	13,8	17,1	13,8	16,3	
	De 2 a 5 antecedents	12	32	3	*41,4	18,3	10,3	20,2	
	Més de 5 antecedents	1	2	2	3,4	1,1	*6,9	2,1	

Variable	Categoria	Formació assolida						Total
		N			% vàlid			
		Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	
Variabls del procediment								
Equip Tècnic de Menors	Equip tècnic Menors Barcelona 1	0	5	1	0,0	2,9	3,4	2,6
	Equip tècnic Menors Barcelona 2	20	41	9	*69,0	23,4	31,0	30,0
	Equip tècnic Menors Barcelona 3	2	31	1	6,9	*17,7	3,4	14,6
	Equip tècnic Menors Barcelona 4	3	23	9	10,3	13,1	*31,0	15,0
	Equip tècnic de Girona	3	36	5	10,3	20,6	17,2	18,9
	Equip tècnic de Lleida	1	19	2	3,4	10,9	6,9	9,4
	Equip tècnic de Tarragona	0	20	2	0,0	*11,4	6,9	9,4
Temps que triga a iniciar-se el programa	Fins a 2 mesos	8	32	4	27,6	18,3	13,8	18,9
	De 2 a 4 mesos	10	91	13	34,5	52,0	44,8	48,9
	De 4 a 6 mesos	6	29	6	20,7	16,6	20,7	17,6
	De 6 mesos a 1 any	3	22	6	10,3	12,6	20,7	13,3
	Més d'1 any	2	1	0	6,9	0,6	0,0	1,3
Durada del programa	Fins a 1 mes	7	34	5	24,1	19,4	17,2	19,7
	D'1 a 3 mesos	14	95	13	48,3	54,3	44,8	52,4
	De 3 a 6 mesos	8	36	9	27,6	20,6	31,0	22,7
	Més de 6 mesos	0	10	2	0,0	5,7	6,9	5,2
Resultat del programa	Resultat positiu	14	140	25	48,3	*80,0	86,2	76,8
	Resultat negatiu	15	35	4	*51,7	20,0	13,8	23,2
Motius del resultat negatiu del programa	Per decisió del mediador	4	10	1	26,7	28,6	25,0	27,8
	Per actitud del menor	11	25	3	73,3	71,4	75,0	72,2
Participació de la víctima en el programa	Amb participació de la víctima	13	116	20	92,9	82,9	80,0	83,2
	Sense participació de la víctima	1	24	5	7,1	17,1	20,0	16,8

Variable	Categoria	Formació assolida						Total
		N			% vàlid			
		Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació amb la víctima exclusivament	10	56	9	71,4	48,3	45,0	50,0
	Conciliació amb reparació econòmica	4	28	9	28,6	24,1	45,0	27,3
	Conciliació sense reparació econòmica	0	20	0	0,0	17,2	0,0	13,3
	Conciliació amb reparació a la comunitat	0	12	2	0,0	10,3	10,0	9,3
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Participació de la víctima amb trobada	7	61	12	53,8	53,5	63,2	54,8
	Participació de la víctima sense trobada	6	42	5	46,2	36,8	26,3	36,3
	Reparació per iniciativa de les parts	0	11	2	0,0	9,6	10,5	8,9
Acords de responsabilitat civil	Renúncia total de l'acció civil	13	95	17	81,3	88,0	94,4	88,0
	Renúncia parcial de l'acció civil	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Renúncia condicionada de l'acció civil	0	1	0	0,0	0,9	0,0	0,7
	No renúncia a l'acció civil	3	12	1	18,8	11,1	5,6	11,3
Tipus de reparació sense la víctima	Per valoració de l'interès reparador	1	38	8	100,0	88,4	100,0	90,4
	Per reparació social	0	5	0	0,0	11,6	0,0	9,6
Forma de reparació sense la víctima	Entrevista de reflexió amb el mediador	13	67	13	65,0	73,6	76,5	72,7
	Escrit de reflexió	7	24	4	35,0	26,4	23,5	27,3
Seguiment dels acords	Seguiment presencial dels acords	2	5	0	100,0	50,0	0,0	53,8
	Seguiment indirecte dels acords	0	5	1	0,0	50,0	100,0	46,2
Variables respecte les víctimes								
Nombre de víctimes	Víctima única	18	134	20	64,3	84,3	76,9	80,8
	Dues víctimes	6	19	5	21,4	11,9	19,2	14,1
	Tres o més víctimes	4	6	1	14,3	3,8	3,8	5,2
Sexe de la víctima	Víctima home	13	80	10	59,1	66,7	62,5	65,2
	Víctima dona	9	40	6	40,9	33,3	37,5	34,8

Variable	Categoria	Formació assolida						Total
		N			% vàlid			
		Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	Primària no assolida	Primària assolida	ESO assolida	
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	6	48	4	26,1	42,5	23,5	37,9
	Víctima major d'edat	17	65	13	73,9	57,5	76,5	62,1
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	15	62	8	55,6	46,6	36,4	46,7
	Víctima desconeguda de l'entorn	8	38	6	29,6	28,6	27,3	28,6
	Víctima totalment desconeguda	4	33	8	14,8	24,8	36,4	24,7
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	4	11	2	36,4	19,0	11,8	19,8
	Empresa privada	1	27	10	9,1	46,6	58,8	44,2
	Escola	0	3	1	0,0	5,2	5,9	4,7
	Altres	6	17	4	54,5	29,3	23,5	31,4

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Taula A8. Perfil del jove que ha comès un delicte de danys

Variable	Categoria	N	% vàlid
Variabls sociodemogràfiques			
Gènere	Home	292	95,1
	Dona	15	4,9
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	126	41,0
	16 o 17 anys	181	59,0
Nacionalitat	Espanyol	269	87,6
	Estranger	38	12,4
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	5	13,2
	Resta d'Europa	5	13,2
	Magrib	5	13,2
	Resta d'Àfrica	1	2,6
	Centre i Sud Amèrica	22	57,9
	Àsia	0	0,0
Província de residència	Barcelona	163	53,8
	Girona	74	24,4
	Lleida	40	13,2
	Tarragona	26	8,6
Formació assolida	Primària no assolida	12	7,9
	Primària assolida	98	64,9
	ESO assolida	41	27,2
Matriculat	Matriculat	191	62,2
	No matriculat	116	37,8
Situació laboral	Amb feina	47	58,0
	A l'atur	34	42,0
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	265	86,3
	No estudia ni treballa	42	13,7
Variabls penals			
Nombre de fets	1 fet	273	88,9
	2 fets	31	10,1
	3 o més fets	3	1,0
Tipus de fet	Falta	72	23,5
	Delicte	235	76,5
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	199	70,8
	Fet amb grup de majors d'edat	25	8,9
	Fet sol	57	20,3
Antecedents	Sense antecedents	237	77,2
	Amb antecedents	70	22,8

Variable	Categoria	N	% vàlid
Nombre d'antecedents	Cap antecedent	237	77,2
	1 antecedent	46	15,0
	De 2 a 5 antecedents	23	7,5
	Més de 5 antecedents	1	0,3
Variables de procediments			
Equip Tècnic de Menors	Equip tècnic Menors Barcelona 1	32	10,4
	Equip tècnic Menors Barcelona 2	37	12,1
	Equip tècnic Menors Barcelona 3	48	15,6
	Equip tècnic Menors Barcelona 4	49	16,0
	Equip tècnic de Girona	73	23,8
	Equip tècnic de Lleida	44	14,3
	Equip tècnic de Tarragona	24	7,8
Temps que triga a iniciar-se el programa	Fins a 2 mesos	43	14,0
	De 2 a 4 mesos	139	45,3
	De 4 a 6 mesos	94	30,6
	De 6 mesos a 1 any	29	9,4
	Més d'1 any	2	0,7
Durada del programa	Fins a 1 mes	48	15,6
	D'1 a 3 mesos	131	42,7
	De 3 a 6 mesos	90	29,3
	Més de 6 mesos	38	12,4
Resultat del programa	Resultat positiu	275	89,6
	Resultat negatiu	32	10,4
Motius del resultat negatiu del programa	Per decisió del mediador	11	34,4
	Per actitud del menor	21	65,6
Participació de la víctima en el programa	Amb participació de la víctima	256	93,1
	Sense participació de la víctima	19	6,9
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Concil. amb la víctima exclusivament	49	19,6
	Conciliació amb reparació econòmica	113	45,2
	Conciliació sense reparació econòmica	51	20,4
	Concil. amb reparació a la comunitat	37	14,8
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Participació de la víctima amb trobada	145	59,7
	Participació de la víctima sense trobada	76	31,3
	Reparació per iniciativa de les parts	22	9,1
Acords de responsabilitat civil	Renúncia total de l'acció civil	194	86,6
	Renúncia parcial de l'acció civil	2	0,9
	Renúncia condicionada de l'acció civil	7	3,1
	No renúncia a l'acció civil	21	9,4
Tipus de reparació sense la víctima	Per valoració de l'interès reparador	50	78,1
	Per reparació social	14	21,9

Variable	Categoria	N	% vàlid
Forma de reparació sense la víctima	Entrevista de reflexió amb el mediador	96	60,0
	Escrit de reflexió	64	40,0
Seguiment dels acords	Seguiment presencial dels acords	11	31,4
	Seguiment indirecte dels acords	24	68,6
Variables respecte les víctimes			
Nombre de víctimes	Víctima única	184	68,9
	Dues víctimes	47	17,6
	Tres o més víctimes	36	13,5
Sexe de la víctima	Víctima home	103	72,0
	Víctima dona	40	28,0
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	1	0,8
	Víctima major d'edat	120	99,2
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	73	36,1
	Víctima desconeguda de l'entorn	68	33,7
	Víctima totalment desconeguda	61	30,2
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	84	41,8
	Empresa privada	71	35,3
	Escola	22	10,9
	Altres	24	11,9

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Annex 3. Capítol 7: Estrangers que han seguit un programa de MRM (Taula A.9)

Taula A9. Diferències de perfil del jove estranger reincident i no reincident

Variable	Categoria	Estrangers				
		N		% vàlid		Total
		Reincidència		Reincidència		
No	Sí	No	Sí			
Variables sociodemogràfiques						
Sexe	Home	246	147	77,4	*92,5	82,4
	Dona	72	12	*22,6	7,5	17,6
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	118	93	37,7	*58,5	44,7
	16 o 17 anys	195	66	*62,3	41,5	55,3
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	36	16	11,4	10,1	10,9
	Resta d'Europa	13	3	4,1	1,9	3,4
	Magrib	84	60	26,6	37,7	30,3
	Resta d'Àfrica	11	2	3,5	1,3	2,7
	Centre i Sud Amèrica	163	76	51,6	47,8	50,3
	Àsia	9	2	2,8	1,3	2,3
Província de residència	Barcelona	206	113	65,8	71,5	67,7
	Girona	45	23	14,4	14,6	14,4
	Lleida	35	10	11,2	6,3	9,6
	Tarragona	27	12	8,6	7,6	8,3
Formació assolida	Primària no assolida	6	15	4,2	*22,7	10,1
	Primària assolida	108	45	76,1	68,2	73,6
	ESO assolida	28	6	*19,7	9,1	16,3
Matriculat	Matriculat	178	89	56,0	56,0	56,0
	No matriculat	140	70	44,0	44,0	44,0
Situació laboral	Amb feina	57	16	55,3	*35,6	49,3
	A l'atur	46	29	*44,7	64,4	50,7
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	267	130	84,0	81,8	83,2
	No estudia ni treballa	51	29	16,0	18,2	16,8
Variables penals						
Nombre de fets	1 fet	258	125	81,1	78,6	80,3
	2 fets	46	29	14,5	18,2	15,7
	3 o més fets	14	5	4,4	3,1	4,0
Tipus de fet	Falta	89	42	28,0	26,4	27,5
	Delicte	229	117	72,0	73,6	72,5

Variable	Categoria	Estrangers				
		N		% vàlid		Total
		Reincidència		Reincidència		
		No	Sí	No	Sí	
Categoria del fet	Contra les persones	132	69	41,5	43,4	42,1
	Contra la llibertat sexual	2	0	0,6	0,0	0,4
	Contra la propietat	117	65	36,8	40,9	38,2
	Drogues	3	2	0,9	1,3	1,0
	Trànsit	19	3	6,0	1,9	4,6
	Altres	45	20	14,2	12,6	13,6
Violència en el fet	No violent	152	77	47,8	48,4	48,0
	Violent	166	82	52,2	51,6	52,0
Implicats en el fet	Fet amb grup de menors d'edat	141	77	47,5	52,0	49,0
	Fet amb grup de majors d'edat	21	14	7,1	9,5	7,9
	Fet sol	135	57	45,5	38,5	43,1
Antecedents	Sense antecedents	227	89	*71,4	56,0	66,2
	Amb antecedents	91	70	28,6	*44,0	33,8
Nombre d'antecedents	Cap antecedent	227	89	*71,4	56,0	66,2
	1 antecedent	63	33	19,8	20,8	20,1
	De 2 a 5 antecedents	27	31	8,5	*19,5	12,2
	Més de 5 antecedents	1	6	0,3	*3,8	1,5
Variables del procediment						
Equip Tècnic de Menors	Equip tècnic Menors Barcelona 1	50	25	15,7	15,7	15,7
	Equip tècnic Menors Barcelona 2	48	31	15,1	19,5	16,6
	Equip tècnic Menors Barcelona 3	50	31	15,7	19,5	17,0
	Equip tècnic Menors Barcelona 4	56	27	17,6	17,0	17,4
	Equip tècnic de Girona	49	23	15,4	14,5	15,1
	Equip tècnic de Lleida	38	10	11,9	6,3	10,1
	Equip tècnic de Tarragona	27	12	8,5	7,5	8,2
Temps que triga a iniciar-se el programa	Fins a 2 mesos	42	27	13,4	17,0	14,6
	De 2 a 4 mesos	151	81	48,2	50,9	49,2
	De 4 a 6 mesos	78	33	24,9	20,8	23,5
	De 6 mesos a 1 any	38	16	12,1	10,1	11,4
	Més d'1 any	4	2	1,3	1,3	1,3
Durada del programa	Fins a 1 mes	62	33	19,5	20,8	19,9
	D'1 a 3 mesos	147	86	46,2	54,1	48,8
	De 3 a 6 mesos	91	37	28,6	23,3	26,8
	Més de 6 mesos	18	3	5,7	1,9	4,4
Resultat del programa	Resultat positiu	244	104	*76,7	65,4	73,0
	Resultat negatiu	74	55	23,3	*34,6	27,0

Variable	Categoria	Estrangers					Total
		N		% vàlid			
		Reincidència		Reincidència			
		No	Sí	No	Sí		
Motius del resultat negatiu del programa	Per decisió del mediador	34	16	45,9	29,1	38,8	
	Per actitud del menor	40	39	54,1	70,9	61,2	
Participació de la víctima en el programa	Amb participació de la víctima	195	91	79,9	87,5	82,2	
	Sense participació de la víctima	49	13	20,1	12,5	17,8	
Tipus de conciliació i reparació amb la víctima	Conciliació amb la víctima exclusivament	108	57	56,0	60,6	57,5	
	Conciliació amb reparació econòmica	37	21	19,2	22,3	20,2	
	Conciliació sense reparació econòmica	23	9	11,9	9,6	11,1	
	Conciliació amb reparació a la comunitat	25	7	13,0	7,4	11,1	
Forma de conciliació i reparació amb la víctima	Participació de la víctima amb trobada	88	44	48,6	50,0	49,1	
	Participació de la víctima sense trobada	65	35	35,9	39,8	37,2	
	Reparació per iniciativa de les parts	28	9	15,5	10,2	13,8	
Acords de responsabilitat civil	Renúncia total de l'acció civil	157	67	90,2	82,7	87,8	
	Renúncia parcial de l'acció civil	3	2	1,7	2,5	2,0	
	Renúncia condicionada de l'acció civil	0	3	0,0	3,7	1,2	
	No renúncia a l'acció civil	14	9	8,0	11,1	9,0	
Tipus de reparació sense la víctima	Per valoració de l'interès reparador	73	18	83,9	81,8	83,5	
	Per reparació social	14	4	16,1	18,2	16,5	
Forma de reparació sense la víctima	Entrevista de reflexió amb el mediador	104	46	67,5	63,0	66,1	
	Escrit de reflexió	50	27	32,5	37,0	33,9	
Seguiment dels acords	Seguiment presencial dels acords	9	10	37,5	*76,9	51,4	
	Seguiment indirecte dels acords	15	3	*62,5	23,1	48,6	
Variables respecte les víctimes							
Nombre de víctimes	Víctima única	230	111	*84,2	74,5	80,8	
	Dues víctimes	24	25	8,8	*16,8	11,6	
	Tres o més víctimes	19	13	7,0	8,7	7,6	
Sexe de la víctima	Víctima home	116	77	55,0	*70,0	60,1	
	Víctima dona	95	33	*45,0	30,0	39,9	
Edat de la víctima	Víctima menor d'edat	117	48	*54,7	42,1	50,3	
	Víctima major d'edat	97	66	45,3	*57,9	49,7	
Relació entre el jove i la víctima	Víctima coneguda	132	69	53,9	52,7	53,5	
	Víctima desconeguda de l'entorn	55	35	22,4	26,7	23,9	
	Víctima totalment desconeguda	58	27	23,7	20,6	22,6	
Tipus de víctima jurídica	Empresa pública	12	9	14,8	23,7	17,6	
	Empresa privada	32	17	39,5	44,7	41,2	
	Escola	13	1	16,0	2,6	11,8	
	Altres	24	11	29,6	28,9	29,4	

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$

Annex 4. Capítol 8: Comparativa amb altres programes (Taules A10)

Taula A10. Comparativa de perfil entre agrupacions

Variable	Categoria	N			%			Total
		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 1	Grup 2	Grup 3	
Grups d'estudi	MRM	68	77	42	26,1	*37,0	30,0	30,7
	Art. 27.4	112	50	31	*42,9	24,0	22,1	31,7
	Amonestació	38	29	33	14,6	13,9	23,6	16,4
	ATM PBC	43	52	34	16,5	25,0	*24,3	21,2
Variables sociodemogràfiques								
Gènere	Home	150	208	140	57,5	*100,0	*100,0	81,1
	Dona	111	0	0	*42,5	0,0	0,0	18,2
Edat en la comissió del fet	14 o 15 anys	117	97	38	45,5	*46,9	27,1	41,7
	16 o 17 anys	140	110	102	54,5	53,1	*72,9	58,3
Nacionalitat	Espanyol	208	208	140	79,7	*100,0	*100,0	91,3
	Estranger	53	0	0	*20,3	0,0	0,0	8,7
Àrea geogràfica de procedència dels estrangers	Unió Europea	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Resta d'Europa	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Magrib	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Resta d'Àfrica	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Centre i Sud Amèrica	53	0	0	100,0	0,0	0,0	100,0
	Àsia	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
Província de residència	Barcelona	214	138	104	*82,0	66,3	74,8	75,0
	Girona	23	42	9	8,8	*20,2	6,5	12,2
	Lleida	11	11	14	4,2	5,3	*10,1	5,9
	Tarragona	13	17	12	5,0	8,2	8,6	6,9
Formació assolida	Primària no assolida	3	9	7	2,1	7,7	9,9	5,7
	Primària assolida	93	83	54	65,0	70,9	76,1	69,5
	ESO assolida	47	25	10	*32,9	21,4	14,1	24,8
Matriculat	Matriculat	168	133	44	*64,4	*63,9	31,4	56,7
	No matriculat	93	75	96	35,6	36,1	*68,6	43,3
Situació laboral	Amb feina	47	34	30	69,1	61,8	55,6	62,7
	A l'atur	21	21	24	30,9	38,2	44,4	37,3
Estudia o treballa	Estudia i/o treballa	217	176	94	83,1	*84,6	67,1	80,0
	No estudia ni treballa	44	32	46	16,9	15,4	*32,9	20,0
Variables penals								
Nombre de fets	1 fet	158	173	107	60,5	*83,2	76,4	71,9
	2 fets	82	26	25	*31,4	12,5	17,9	21,8
	3 o més fets	21	9	8	8,0	4,3	5,7	6,2
Tipus de fet	Falta	120	47	41	46,0	22,6	29,3	34,2
	Delicte	141	161	99	54,0	77,4	70,7	65,8

Variable	Categoria	N			%			Total
		Grup 1	Grup 2	Grup 3	Grup 1	Grup 2	Grup 3	
Categoria del fet	Contra les persones	261	0	48	100,0	0,0	34,3	50,7
	Contra la llib. sexual	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Contra la propietat	0	105	62	0,0	50,5	44,3	27,4
	Drogues	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Trànsit	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0
	Altres	0	103	30	0,0	49,5	21,4	21,8
Violència del fet	No violent	0	187	81	0,0	*89,9	*57,9	44,0
	Violent	261	21	59	*100,0	10,1	42,1	56,0
Antecedents	Sense antecedents	261	208	0	*100,0	*100,0	0,0	77,0
	Amb antecedents	0	0	140	0,0	0,0	*100,0	23,0
Nombre de antecedents	Cap precedent	261	208	0	*100,0	*100,0	0,0	77,0
	1 precedent	0	0	74	0,0	0,0	*52,9	12,2
	De 2 a 5 antec.	0	0	52	0,0	0,0	*37,1	8,5
	Més de 5 antec.	0	0	14	0,0	0,0	*10,0	2,3
Variables de la reincidència								
Reincidència	No	218	174	74	*83,5	*83,7	52,9	76,5
	Sí	43	34	66	16,5	16,3	*47,1	23,5

* Valors amb diferències estadísticament significatives; $p \leq 0,05$